

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
กาญจนา บุญส่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2551

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
กาญจนา บุญส่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2551
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

ของ

กาญจนา บุญส่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2551

กาญจนา บุญส่ง. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. วีระ สุภากิจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์รัตน์ เกษรแพทย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. อรวรรณ ตันต์เจริญรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อ
การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล
ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร
คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 261 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS และใช้โปรแกรม
LISREL Version 8.72 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล
โครงสร้างเชิงเส้นบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย พบว่า

องค์ประกอบหลักทั้ง 7 องค์ประกอบ คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการ คุณลักษณะของบัณฑิต และทรัพยากร เป็น
องค์ประกอบสำคัญของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบ
ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต (.78) องค์ประกอบด้านทรัพยากร (.77) องค์ประกอบด้านการบริหาร
จัดการ (.70) องค์ประกอบด้านการวิจัย (.64) องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (.64)
องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการ (.58) และองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน (.55) ซึ่งทั้ง 7
องค์ประกอบหลัก จะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนา
ท้องถิ่น 47 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการเรียนการสอน 10 ตัวบ่งชี้ ด้านการวิจัย 7
ตัวบ่งชี้ ด้านการบริการวิชาการ 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหาร
จัดการ 7 ตัวบ่งชี้ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต 6 ตัวบ่งชี้ และด้านทรัพยากร 6 ตัวบ่งชี้

ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้ค่าไค-สแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

THE DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR LOCAL DEVELOPMENT ROLES
OF PHETCHABURI RAJABHAT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
KANCHANA BOONSONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Doctor of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2008

Kanchana Boonsong. (2008). *The Development of Indicators for Local Development Roles of Phetchaburi Rajabhat University*. Dissertation, Ed.D. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Vira Supakit, Asst. Prof Dr. Pongrat Kesornpat, Asst. Prof. Dr. Araval Tuncharonrat.

This research aims at developing composite indicators for Local Development Roles of Phetchaburi Rajabhat University; to use empirical data and to test the validity of the structural model of local development roles of Phetchaburi Rajabhat University. The research key informant consisted of 261 teachers in Phetchaburi Rajabhat University. The Random Sampling method was used for sampling. The research data were collected by questionnaire and analyzed by descriptive statistics using SPSS for Windows, confirmatory factor Analysis, and second – order confirmatory factor analysis using LISREL Version 8.72

The following conclusions were based on the finding of this research :

The factors which influenced local development roles of Phetchaburi Rajabhat University consisted of seven factors; instruction, research, academic service, art and culture conservation, administration and management, characteristic of graduate, and resource. The composite indicators of local development roles of Phetchaburi Rajabhat University of seven major factors in the order of weight as follow : characteristic (.78), resource (.77), administration and management (.70), research (.64), art and culture conservation (.64), academic service (.58), and instruction (.55). The seven factors must be practiced via 15 (variables which were) minor factors and 47 variables which were the indicators of local development roles. There were 10 indicators of instruction, 7 indicators of research, 6 indicators of academic service, 5 indicators of art and culture conservation, 7 indicators of administration and management, 6 indicators of characteristic, and 6 indicators of resource.

The results of the structural validity test of the model of local development roles of Phetchaburi Rajabhat University with the empirical data by using Chi – square, the Goodness of Fit Index and the Adjusted Goodness of Fit Index revealed that model significantly correlated with the empirical data.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	8
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
สมมติฐานของการวิจัย.....	16
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	18
ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	18
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	19
แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	21
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	41
การพัฒนาท้องถิ่น.....	71
ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น.....	71
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	73
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	80
ประวัติและการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี.....	84
บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.....	93
ความหมายของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.....	93
ประเภทของมหาวิทยาลัย.....	94
ประโยชน์ของการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา.....	96
องค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา.....	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	หลักการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา.....	98
	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับ	
	การพัฒนาท้องถิ่น.....	99
	หลักการเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.....	101
	องค์ประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	
	ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	101
	แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	113
	ความหมายของตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	113
	ประเภทของตัวบ่งชี้.....	114
	วัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	115
	ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี.....	116
	แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	119
	แนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามความต้องการของพื้นที่.....	121
	การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้.....	122
	การจัดทำตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการอุดมศึกษา.....	123
	เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย.....	127
	ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	128
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	128
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	128
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ.....	139
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	143
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	145
	ขั้นที่ 1 การพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี.....	145
	ขั้นที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	145
	ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	148
	ขั้นที่ 4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	150

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	152
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	152
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	158
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	220
สรุปผลการวิจัย.....	221
อภิปรายผลการวิจัย.....	224
ข้อเสนอแนะ.....	234
บรรณานุกรม.....	250
ภาคผนวก.....	251
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	295

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการประเมินรายมาตรฐานในภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	54
2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2550	148
3 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี...	149
4 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามสังกัดคณะ.....	150
5 ความถี่และร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	159
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	160
7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล การเรียนรู้การสอน.....	176
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล การวิจัย.....	178
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล การบริการวิชาการ.....	180
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	182
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล การบริหารจัดการ.....	183
12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล คุณลักษณะของบัณฑิต.....	185
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดล ทรัพยากร.....	187
14 ค่าสถิติ Bartlett ดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน ของโมเดลย่อยบทบาทความเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	188
15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการเรียนรู้การสอน.....	190

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 3 ตัวในองค์ประกอบการเรียนรู้การสอน.	190
17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวิจัย.....	193
18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบการวิจัย.....	193
19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการบริการวิชาการ.....	196
20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบบริการ วิชาการ.....	196
21 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	199
22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม.....	199
23 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการบริหารจัดการ.....	202
24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบบริหาร จัดการ.....	202
25 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต.....	205
26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบคุณลักษณะ ของบัณฑิต.....	205
27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลทรัพยากร.....	208
28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบทรัพยากร.....	208
29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....	215
30 ค่าสถิติ Bartlett ดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออสติน ของโมเดลตัวบ่งชี้วรรณบทบาท ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี...	216
31 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้วรรณบทบาท ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี...	217

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
2 กรอบประเด็นสำหรับการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา.....	125
3 เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย.....	127
4 ขั้นตอนของการวิจัย.....	144
5 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สามของตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่น.....	169
6 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การเรียนการสอน.....	172
7 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การวิจัย.....	172
8 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การบริการวิชาการ.....	173
9 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	173
10 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การบริหารจัดการ.....	173
11 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล คุณลักษณะของบัณฑิต.....	174
12 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล ทรัพยากร.....	174
13 โมเดลการเรียนการสอน.....	191
14 โมเดลการวิจัย.....	194
15 โมเดลการบริการวิชาการ.....	195
16 โมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	200
17 โมเดลการบริหารจัดการ.....	203

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
18 โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต.....	206
19 โมเดลทรัพยากร.....	209
20 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็น สำหรับการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง.....	213
21 ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง.....	218

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุคสังคมฐานความรู้ และแรงงานความรู้ (Knowledge Society and Knowledge Workers) เป็นยุคที่ใช้ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิต การแพร่กระจาย และการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนหลักให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ ประกอบด้วยนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Innovation and Technological Change) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และสภาพแวดล้อมทางสังคมและธุรกิจ (Social and Business Environment) องค์ประกอบเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะต้องอาศัยสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในการพัฒนาสังคม (The Brooker Group. 1999: 15) ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานความรู้ พัฒนาองค์ความรู้ สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการวิจัยและพัฒนา ที่มีประสิทธิผลและการจัดการความรู้ (Management of Knowledge) ที่ครบวงจรจะเอื้ออำนวยให้การเสริมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้ และการผลิตบุคลากรเป็นไปตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการอุดมศึกษาของไทยด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประสบความสำเร็จ ตามแนวคิดที่ว่าสถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างคน สร้างความรู้ สร้างความเป็นเลิศได้ (วิจิตร ศรีสอาน. 2547: 23)

สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นสถาบันทางสังคม ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพในสาขาวิชาต่างๆ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาย่อมถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่ศึกษาอย่างเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ตามสมควร รวมทั้งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ (วันชัย ศิริชนะ. 2539: 21; ชนัย วรรณลี. 2546: 1) แผนพัฒนาการอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้เน้นการนำเอาชุมชนต่างๆ มาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา กล่าวคือมหาวิทยาลัยควรเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน (กมลรัตน์ ศรีหารักษา. 2547: 43)

สถาบันอุดมศึกษาจึงควรพัฒนาบทบาทเพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่ง และเป็นความหวังของชนทุกชั้น ทุกสาขาอาชีพ โดยมีใช้เพียงแต่ชนชั้นกลางหรือชุมชนเมืองเท่านั้น ในเมื่อความเป็นจริงแล้วรากฐานที่แท้จริงของสังคมไทย คือ คนในชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาไทยที่รอการพัฒนาให้ก้าวหน้าและยืนหยัดในกระแสโลกได้อย่างภาคภูมิ สถาบันอุดมศึกษาควรทบทวนบทบาทและปรับกระบวนทัศน์ใหม่ โดยต้องยึดชุมชนและสังคมเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา และจะต้องใช้การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่กำหนดให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 1)

การเชื่อมโยงนโยบายดังกล่าวข้างต้นไปสู่การปฏิบัตินั้น รัฐบาลได้จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 - 2551 ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2548 โดยกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคือ ดังนี้ 1) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคือให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ 2) การอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงาม และพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2548: 7) ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาคือ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น (สายหยุด จำปาทอง. 2548: สัมภาษณ์)

ปัจจุบันนี้สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีความหลากหลายทั้งด้านขนาด งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงและหน่วยงานอิสระ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงยุติธรรม และสภาการศึกษาไทย หน่วยงานเหล่านี้ต่างมีภาระรับผิดชอบของตนเองแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539: 54) ซึ่งทำให้คุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีความแตกต่างกันออกไป ความแตกต่างเหล่านี้มิใช่สิ่งที่ผิดปกติ แต่ขึ้นอยู่กับว่าสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เหล่านี้ จะยังคงรักษามาตรฐานการจัดการศึกษา การเรียนการสอนและคุณภาพบัณฑิตอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าคุณภาพที่ควรจะเป็นและยอมรับได้ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่นับวันจะทวีความไร้พรมแดนของโลกมากยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มการแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาสูงขึ้น (ประเสริฐ สุทธิประสิทธิ์. 2541: 13-14)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ

การพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน พื้นฟูพลังการเรียนรู้เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการศึกษาวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547: 2) ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงเป็นความหวังของท้องถิ่นในการให้ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพแก่บุคลากรในท้องถิ่น ที่จะสร้างความมั่นคงให้ยังรากลึกลงไปในพื้นที่นั้นทั้งในระดับหมู่บ้านแล้วขยายตัวออกไปในระดับภูมิภาค ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการแก้ไขปัญหา บริหารจัดการพัฒนาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2548: 12)

อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏจะสามารถสร้างความโดดเด่นเฉพาะตัวที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้ด้วยการดำรงรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่น ของภาค หรือของจังหวัด คล้ายกับมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ (State University) ในสหรัฐอเมริกา (สงบ ลักษณะ. 2545: 26) ใช้ ต้นทุนภูมิปัญญาไทย ต้นทุนศิลปวัฒนธรรมและต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติ มาเป็นต้นทุนของการกลั่นกรองกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอน (วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์. 2548: 42) มุ่งตอบสนองต่อแนวโน้มความจำเป็นและความต้องการในด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งในวัยเรียน และคนที่กำลังทำงาน ในสาขาวิชาที่เป็นจุดแข็งของท้องถิ่น เช่น ศาสตร์เกี่ยวกับอัญมณี ศิลปาชีพท้องถิ่น อุตสาหกรรมอาหาร เทคโนโลยีทางการเกษตรกรรม พืชไร่ พืชสวน เทคโนโลยีอุตสาหกรรมพลังงานปิโตรเลียม ศูนย์การศึกษาและธุรกิจการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะเป็นแกนนำ สร้างพลังขับเคลื่อนในประชาสังคม เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาองค์กรส่วนท้องถิ่น ช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทางที่ควรจะเป็นของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งสัญญาณเตือนภัยแก่ท้องถิ่น ในสิ่งที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับท้องถิ่น

จุดชนวนของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานไม่ใช่อยู่ที่ผลการประเมินจัดอันดับคุณภาพ (Rating) ทัดเทียมแบบมหาวิทยาลัยสากล แต่มีจุดชนวนอยู่ที่การครองใจชาวบ้านว่ามหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่รู้เรื่องท้องถิ่นดีที่สุด เป็นที่พึ่งของท้องถิ่นได้ดีที่สุด และสร้างคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้มากที่สุด (สงบ ลักษณะ. 2545: 26-27)

ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพียงบางแห่งที่ได้รับการยอมรับว่าทุ่มเทพยายามทั้งด้านงบประมาณ อาคารสถานที่และบุคลากรของสถาบันให้กับการทำงานพัฒนาท้องถิ่นและบุคลากรในท้องถิ่นอย่างจริงจัง ขณะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนตามความต้องการของตลาดแรงงานในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม (सानปฏิรูป. 2542: 14) ซึ่งในสภาพปัจจุบันหากจะเปรียบเทียบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏปฏิบัติอยู่กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ อาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มี ความแตกต่างกันแต่อย่างใด ด้วยเหตุว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเองก็มุ่งที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองต่อกระแสหลักของสังคม การจัดการกิจกรรมการศึกษามีความห่างไกลไปจากปัญหาของท้องถิ่น (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2542: 13) ทำให้ยังไม่พบว่าบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเป็นท้องถิ่นหรือคุณลักษณะอย่างใดที่บ่งชี้ได้ถึงความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาโดยเฉพาะที่มีอยู่อย่างหลากหลายในท้องถิ่น ให้สามารถเกื้อกูลต่อวิถีการดำรงชีวิตและการพึ่งตนเองได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง (วิชา ทรวงแสง. 2543: 118)

การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องแสดงให้เห็นความชัดเจนว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (สายหยุด จำปาทอง. 2548: สัมภาษณ์) ควรมีการส่งเสริมการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการมุ่งวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถนำเนื้อหาสาระและวิธีการถ่ายทอดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนมีการยกย่องครูภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา มีการบริหารและจัดการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ที่ทำให้กระบวนการสร้างและพัฒนาภูมิปัญญาไทยให้เจริญงอกงาม (สุรินทร์ กิจนิตยวิธ. 2545: 48-49)

ถ้ามหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งสามารถทำระบบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำมาพัฒนาด้วยการบูรณาการกับภูมิปัญญาสากลผ่านกระบวนการการเรียนรู้ของนักศึกษาในคณะและภาควิชาต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของภาคีหรือเครือข่ายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งก็จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความโดดเด่นทางด้านความเป็นเลิศทางวิชาการที่ไม่เหมือนใคร โดยไม่ต้องไปไล่ตามมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นสอง คัดค้านของมหาวิทยาลัยราชภัฏก็จะเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและในระดับโลก เกิดคุณค่าจากภายในตนเอง (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2545: 4)

การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจึงต้องดำเนินงานตามบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 4 ภารกิจหลัก คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแหล่งความรู้และที่พึ่งของท้องถิ่น และภูมิภาค เสริมสร้างคุณภาพคน ครอบครัว ชุมชน สังคมไทยให้เข้มแข็ง ยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547: 1) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏยังต้องทำหน้าที่เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นขบวนการในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นด้วยตนเองตลอดจนมีระบบบริหารจัดการด้านต่างๆ ของชุมชนอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2548: 15)

จากการประเมินมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ในรอบแรกที่ผ่านมา นั้น ตามกรอบและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ปรากฏว่ามีเกณฑ์บางด้านที่มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษา แต่ยังไม่ปรากฏชัดในกรอบการประเมินที่ สมศ. นำมาใช้ เช่น การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่มีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ (จรัส สุวรรณเวลา. 2548: 9) ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจะมีการกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจนว่า จะเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการเรียนการสอน (Teaching University) สถาบันที่เน้นการวิจัย (Research University) สถาบันที่เน้นการเรียนการสอนแบบหลากหลายสาขาวิชา (Comprehensive University) สถาบันที่เน้นในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น (Community University) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547 :3; สุรินทร์ เศรษฐมานิต. 2548: ปาฐกถา)

ในการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาในครั้งต่อไป มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมีความชัดเจนและยืนยันความเป็นอัตลักษณ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏควรจะมีเรื่องความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งพันธกิจพื้นฐานที่สำคัญ คือ การวิจัยกับเรื่องของการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ 2 ภารกิจนี้ ไม่ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏจะเน้นการสอน หรือการวิจัยจะต้องมีพื้นฐานเรื่องนี้ที่เข้มแข็ง ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏน่าจะต้องมีความชัดเจนเรื่องของการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545: 50) ซึ่งแนวคิดนี้ได้กำหนดไว้ในหลักการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาประการหนึ่งคือ ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในรอบที่สองนี้ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกลักษณ์ ปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้กำหนดขึ้นไว้ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของภารกิจอย่างครบถ้วน เพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้อย่างชัดเจน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547: 26) เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเป็นมาตรฐานตามอุดมการณ์และปรัชญาของมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับ

ปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (สายหยุด จำปาทอง. 2548: สัมภาษณ์; วิศิษฐ์ ชุมวรรฐายี. 2548: สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นหรือจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศจึงกล่าวได้ว่ามีความใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่นสามารถดึงศักยภาพของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้โดยง่ายและที่สำคัญคือ ชุมชนและท้องถิ่น มีภูมิปัญญาที่หลากหลายซึ่งสั่งสมมาแต่อดีต ซึ่งในปัจจุบันยังไม่ถึงกับสูญหายไปจากแผ่นดิน ยังเหลืออยู่มากมายหลายสาขา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที (วิทยา รุ่งอรุณพิศาล. 2548: สัมภาษณ์; เกษม จันทรแก้ว. 2548: สัมภาษณ์) ถ้ามหาวิทยาลัยราชภัฏได้นำภูมิปัญญามาใช้ได้ จะทำให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการมีความเป็นเลิศที่เป็นจริงได้ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความโดดเด่นเป็นของตนเองและเป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอีกด้วย (สานปฏิรูป. 2542: 14)

มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ทำงานร่วมกับท้องถิ่นมากที่สุดแห่งหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (บุญนำ ปานขำ. 2543: 3) โดยมีโครงการที่เด่น ได้แก่ โครงการส่งเสริมให้ชาวบ้านทำสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน ซึ่งมีอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นผู้มีส่วนร่วมก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2523 การสนับสนุนงบประมาณในการจัดประชุมสัมมนาบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน จังหวัดเพชรบุรี การให้วิทยากรเครือข่ายชุมชนไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรของสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นศูนย์กลางติดต่อประสานงานในการอบรมและประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่บุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียนในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้ยังมีโครงการนำร่องประชาคมจังหวัดเพชรบุรี โดยความร่วมมือระหว่างสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับหน่วยงานในองค์การสหประชาชาติ มีการเปิดเวทีให้ภาคีหลายฝ่าย อาทิ ชาวบ้าน ราชการ และเอกชนได้พบปะพูดคุยเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหในด้านต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาเรืออวนรุน อวนลากที่รุกร้าเข้ามาในพื้นที่ของชาวประมงชายฝั่ง โดยนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้เข้าไปมีบทบาทในการช่วยเจรจา จัดตั้งกลุ่มคนรักเมืองเพชรให้มาพบปะจัดประชุมกันที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเดือนละครั้ง (สุนันท์ นีละพงษ์. 2549: สัมภาษณ์)

ส่วนการจัดการภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีนั้น มีการอบรมปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ในเรื่องของจิตสำนึกเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และยังกำหนดเป้าหมายให้อาจารย์ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของท้องถิ่นให้ได้อย่างน้อย 1 ใน 3 ของจำนวนอาจารย์ทั้งหมด ตัวอย่างงานวิจัย ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับช่างทองเมืองเพชร ซึ่งเป็นการรวบรวมประวัติช่างทองคนสำคัญๆ และบันทึกวิธีการทำทองรูปพรรณและรูปแบบของทองรูปพรรณฝีมือช่างทองเมืองเพชร นับว่าเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวกับใจความงดงามของทองรูปพรรณฝีมือ

ช่างทองเมืองเพชรให้ปรากฏต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรก (วัฒนะ จุฑะวิภาต. 2535: 18) มีการมอบหมายให้นักศึกษาได้ออกไปศึกษากับปราชญ์ชาวบ้านและชุมชนท้องถิ่นเพื่อบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นแล้วนำไปใช้กับโรงเรียนต่างๆ รวมทั้งมีการอบรมนักศึกษาเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้นักศึกษาเหล่านั้นเป็นตัวเชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่น (สานปฏิรูป. 2542: 14; บุญนำ ปานคำ. 2543: 3)

สิ่งชี้แนวทางในการบริหารจัดการให้มหาวิทยาลัยดำเนินงานให้เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่สำคัญคือ มหาวิทยาลัยจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้ให้ชัดเจน เพื่อใช้ในการติดตามการบริหารจัดการและใช้เพื่อการประเมินคุณภาพการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UNESCO. 1991: 3; อ้างอิงจาก Mialaret. 1985) เครื่องมือที่ใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพทางการศึกษาจะช่วยให้การแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ และเป็นหลักประกันให้กับประชาชนว่าจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้สังคมมีความเชื่อมั่น ยอมรับในคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา (จรัส สุวรรณเวลา. 2548: 6-7; Robson and Matthews. 1995: 5; อ้างอิงจาก Stephens. 1990)

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนระบบการดำเนินการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีให้เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยและสอดคล้องตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ว่าให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การนำหลักการของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติให้เป็นผลหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีเครื่องมือชี้วัดที่มีความเหมาะสมและเชื่อถือได้ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมี ลี. 2544: 44) การนำข้อกำหนดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏในอนาคต จำเป็นต้องอาศัยตัวบ่งชี้เพื่อให้มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาค้นคว้าจึงต้องการกำหนดตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏในการบริหารมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตและชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง
2. ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีลักษณะอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งผลที่รับจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีสามารถใช้ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยในการประเมินผลงาน (Performance) ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นผู้จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ใช้ประกอบการพิจารณาในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2550 กำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้เกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่า 5 เท่าของตัวแปร (Stevens. 1996: 372) ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้บริหาร และอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 261 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 273 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักด้านบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 47 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเชิงพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้ใช้เป็นตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแปรสังเกต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

องค์ประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมี 7 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 47 ตัวบ่งชี้ มีดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 10 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านการวิจัย ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 7 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 7 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 6 ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบหลักที่ 7 ด้านทรัพยากร ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่แสดงออกถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการ ด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และด้านทรัพยากร (วัดด้วยตัวบ่งชี้ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น)

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การสร้างตัวแปรส่วนประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยวิธีการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL)

แบบจำลองเชิงทฤษฎีที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนภาพแสดงแนวคิดเชิงทฤษฎีของตัวแปรต่างๆ ที่ใช้กำหนดองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ยืดหยุ่น ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบด้านการวิจัย หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย องค์ความรู้ที่เป็นมรดก

ทางภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพื่อต่อยอดและนำไปใช้แก้ปัญหาท้องถิ่น มีการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น มีผลงานการศึกษา การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลงานวิจัยที่มีการศึกษาลักษณะของชุมชนที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจ และปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการ มีผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ

องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการ หมายถึง การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน มีการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของท้องถิ่น ได้แก่ การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น มีการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น ได้แก่ การให้ความรู้กับเด็กในชนบท มีการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหน้าที่เป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น มีระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น มี

องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการบริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ประกอบด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน และครอบคลุมในด้านต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น มีการให้ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษากับคนในท้องถิ่น มีการเผยแพร่การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของบัณฑิต หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่แสดงศักยภาพให้เห็นได้จากการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และด้านเจตคติที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น โดยมีความรอบรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น บัณฑิตมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ที่เรียนมากับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประยุกต์ใช้เพื่อ

พัฒนาท้องถิ่น และสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยการพึ่งตนเอง มีความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม

องค์ประกอบด้านทรัพยากร หมายถึง ปัจจัยนำเข้าในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี และกลไกในการดำเนินการตามบทบาทเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย โดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่น มีกลไกการดำเนินการที่ตอบสนองนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น

การนิยามเชิงทฤษฎี หมายถึง กระบวนการในการสร้างตัวบ่งชี้ โดยการที่ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรองค์ประกอบจากหลักการทฤษฎี ทำการคัดเลือก และกำหนดน้ำหนักความสำคัญโดยผู้เชี่ยวชาญ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรองค์ประกอบที่จะใช้เป็นตัวบ่งชี้จากการสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เชี่ยวชาญเรื่องความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คัดเลือกตัวบ่งชี้ทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ที่ผ่านการคัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มตัวแปรหลายๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้คุณลักษณะของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen Value) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

ค่าไอเกน หมายถึง ค่าที่แสดงถึงองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และด้านทรัพยากร ว่ามีคุณลักษณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะพิจารณาว่ามีองค์ประกอบที่ได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 1.00

น้ำหนักองค์ประกอบ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และด้านทรัพยากร โดยพิจารณาจากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.30

กรอบแนวคิดในการวิจัย

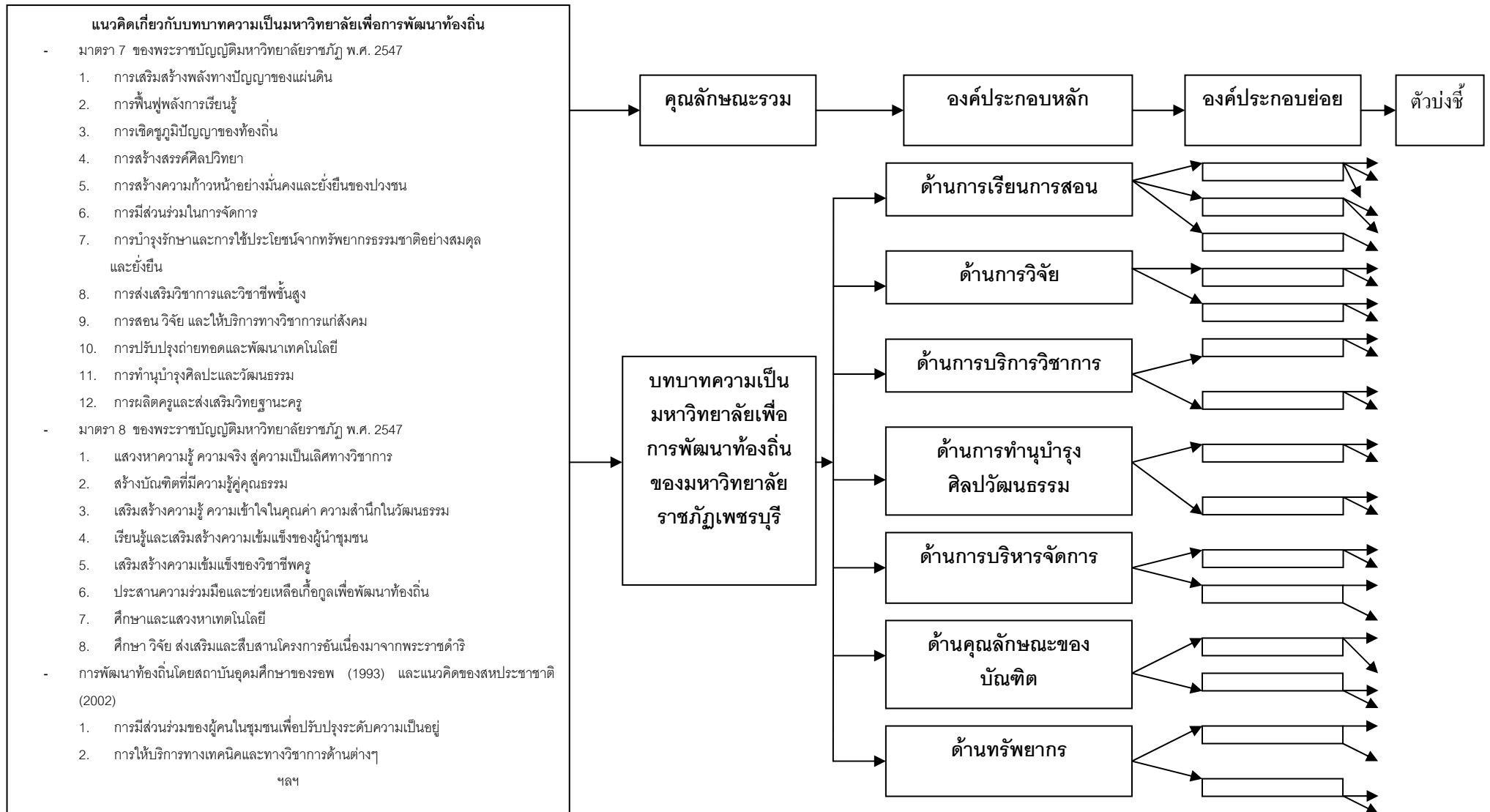
จากการศึกษาบริบท แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้แนวคิดของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2547: 2-3) มาตรา 7 ที่กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตรายและส่งเสริมวิทยฐานะครู และมาตรา 8 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังนี้ 1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล 2) ผลิตรายบัณฑิตที่ มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ 3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 5) เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริม และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการพัฒนาตัวบ่งชี้ (บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี) ได้ใช้แนวคิดหลักในการสร้างตัวบ่งชี้ทางการศึกษาตามวิธีการเชิงประจักษ์ (Empirical Method) ของจอห์นสโตน (Johnstone. 1981: 26) และแนวคิดของนงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวานิช (2541: 53-54) เกี่ยวกับหลักการในการตัดสินใจคัดเลือกตัวบ่งชี้ 4 ประการคือ การนิยามตัวบ่งชี้จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมต่างๆ ร่วมกับความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกตัวแปรที่จะใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือ การรวมตัวแปรให้เป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Objective Conference/IOC) และการกำหนดน้ำหนักให้กับตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมารวมเป็นตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ในรูปของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วทำการคัดเลือกเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มุ่งศึกษา

3. กรอบแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา ใช้กรอบแนวคิดของ รอพ (Ruopp. 1993: 43) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนเพื่อปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ โดยอาศัยการริเริ่มของตนเองให้มากที่สุด 2) การให้บริการทางเทคนิคและทางวิชาการด้านต่างๆ โดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการริเริ่มเหล่านั้น รวมทั้งการประสานพลังร่วมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลลัพธ์นั้นจะต้องเกิดจากการจัดทำโครงการต่างๆ ร่วมกันระหว่างชุมชนและสถาบัน และใช้แนวคิดของสหประชาชาติ (United Nations. 2002: 43-44) คือ การศึกษาสำหรับชุมชนควรจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความจำเป็นตามความรู้สึกของบุคคลในชุมชน สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่นคือการจัดการกับปัญหาในจุดที่ก่อให้เกิดผลอย่างแท้จริงและเป็นสิ่งที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมชุมชน และการจัดการให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ควรทำให้บุคคลในชุมชนเห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน นอกจากนี้โปรแกรมการศึกษาเพื่อชุมชน ควรจัดตามสาขาวิชาที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกับสถาบันหรือองค์กรที่ทำงานสัมพันธ์กัน และในการเลือกกระบวนการที่ใช้ ควรพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสมในการทำให้ผู้คนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ควรมีการกำกับดูแลกระบวนการในชุมชนอย่างระมัดระวัง และการพัฒนาในทุกวัฒนธรรมของชุมชนจำเป็นต้องเข้าใจในองคฺรวมของวัฒนธรรม และต้องเข้าใจว่าผู้คนในทุกชุมชนจำเป็นต้องขยายวงการเป็นสมาชิกชุมชนสู่ประชาชนของชาติและพลเมืองโลกในที่สุด

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้น สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพประกอบ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของความ
เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ

- 1.1 ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 1.3 แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547
- 1.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. การพัฒนาท้องถิ่น

- 2.1 ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.4 ประวัติและการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี

3. บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

- 3.1 ความหมายของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.2 ประเภทของมหาวิทยาลัย
- 3.3 ประโยชน์ของการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา
- 3.4 องค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา
- 3.5 หลักการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา
- 3.6 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.7 หลักการเกี่ยวกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.8 องค์ประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้

- 4.1 ความหมายของตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
- 4.2 ประเภทของตัวบ่งชี้
- 4.3 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้
- 4.4 ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี
- 4.5 แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

- 4.6 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้
- 4.7 การจัดทำตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการอุดมศึกษา
- 4.8 เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำว่า “ราชภัฏ” นั้น หากแปลอย่างเคร่งครัดตามหลักการแปลบาลีเป็นไทยก็ต้องแปลว่า “ผู้อันพระราชาเลี้ยง” หากแปลอย่างอนุโลม แปลว่า “คนของพระราชา” (มวงคล ชาวเรือ. 2545: 35) ซึ่งเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวินิจฉัยและพระราชทานให้ด้วยพระองค์เอง และพระองค์ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทาน “ตราประจำพระองค์” อันสูงส่งให้เป็น “ตราประจำสถาบัน” ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไว้วางพระราชหฤทัยในสถาบันคู่พระทัย คือเป็น “โพธิyalัย-มหาวิทยาลัย” หรือ “สถานอบรมสั่งสอนให้เบ็ดเสร็จ”

มหาวิทยาลัยราชภัฏเริ่มก่อตั้งโดยมีรากฐานมาจากสถาบันการฝึกหัดครู ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เริ่มก่อตั้งอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยอยู่ในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ หลังจากนั้นมีการจัดตั้งขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจนปี พ.ศ. 2497 มีโรงเรียนการฝึกหัดครูในสมัยนั้น และนอกจากนี้ยังมีโรงเรียนฝึกหัดครูที่สังกัดกรมอื่นอีก (ทวีศิลป์ กุลนภาดล. 2547 : 42; อ้างอิงจาก กรมการฝึกหัดครู. 2535: 48)

ในปี พ.ศ. 2504 ได้เริ่มยกฐานะของโรงเรียนฝึกหัดครูเป็นวิทยาลัยครู โดยเป็นการทยอยเปลี่ยนแปลงทีละแห่ง จนในปี พ.ศ. 2512 โรงเรียนฝึกหัดครูได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูจนครบทุกแห่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการปรับปรุงการบริหารวิทยาลัยครู โดยการจัดตั้งเป็นสหวิทยาลัยขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการออกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏขึ้น ส่งผลให้วิทยาลัยครูมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นสถาบันราชภัฏ ซึ่งมีจำนวน 36 แห่ง จนกระทั่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งเพิ่มเติมอีก 5 แห่ง รวมทั้งสิ้นเป็น 41 แห่ง ปัจจุบันสถาบันราชภัฏได้รับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 14 มิถุนายน 2547 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คือ โดยที่มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ดำเนินการได้โดยอิสระ

สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งมีผลทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีฐานะเป็นนิติบุคคลในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีพันธกิจสำคัญในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง วิจัยและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีประวัติความเป็นมาที่โดดเด่น มีความสำเร็จอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติพันธกิจต่างๆ ของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีจุดแข็งที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคณาจารย์ นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ในการมีปณิธานความมุ่งมั่นร่วมกันที่สรรค์สร้างและธำรงรักษาเกียรติคุณชื่อเสียงของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของภูมิภาค โดยทั่วไปแล้วมหาวิทยาลัยราชภัฏมีทำเลที่ตั้งอย่างเหมาะสมในพื้นที่ที่สมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ร่มรื่นด้วยศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีระบบการบริหาร มีคณาจารย์ที่มีศักยภาพสูง ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จสูงในการปรับเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยปฏิบัติพันธกิจต่างๆ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มีข้อกำหนดที่เน้นถึงการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความแตกต่างจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่นอย่างชัดเจน 3 มาตรา คือ มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547: 2-3)

มาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริม สร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี อนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทย์ฐานะครู

มาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547: 3)

(1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

(2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง

การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

(3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

(4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(5) เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

(6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

(8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มาตรา 9 มหาวิทยาลัยจะปฏิเสธการรับผู้สมัครผู้ใดเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือยุติหรือขอลงการศึกษาของนักศึกษาผู้ใดด้วยเหตุเพียงว่าผู้นั้นขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงเพื่ออำนวยความสะดวกการศึกษาต่างๆ แก่มหาวิทยาลัยมิได้

นอกจากนี้ยังได้กำหนดเรื่องการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไว้ในหมวด 3 มาตรา 46 มาตรา 47 และมาตรา 48 ดังมีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547: 15-16)

มาตรา 46 เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาในท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยให้มีหน่วยงานประสานงานและระดมสรรพกำลังทางการศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัยในความร่วมมือทางวิชาการ ประสานการใช้บุคลากร ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกันในการปฏิบัติตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

มาตรา 47 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมาตรา 46 ให้คณะกรรมการอุดมศึกษาจัดให้มีการทำข้อตกลงระหว่างมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย

ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ ดังนี้

(1) จัดให้มีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(2) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

(3) สนับสนุนการฝึกกำลังเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ตลอดจนการประชุม วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา 48 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้คณะกรรมการร่วมกันจากทุกมหาวิทยาลัยประสานความร่วมมือในการวิจัย การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่า มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้เน้นย้ำเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป ที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ในลักษณะของการเน้นในการสร้างความสำนึกในเรื่องท้องถิ่นและความเป็นไทยด้วยการอนุรักษ์ วิจัย และส่งเสริมในเรื่องวัฒนธรรมคุณธรรม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยจนถึงภูมิปัญญาสากล นอกจากนี้ในมาตรา 46 มาตรา 47 และมาตรา 48 ยังได้กำหนดเกี่ยวกับการประสานงานและระดมสรรพกำลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นความร่วมมือกันทางวิชาการบุคลากรและทรัพยากรระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

แนวทางการดำเนินงานในมาตรา 8 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 นั้น มีแนวทางดังต่อไปนี้ (ทวีศิลป์ กุลนภาดล. 2547: 53; อ้างอิงจาก ศิริ ทิระพันธ์. 2544)

1. แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

แนวทางในการดำเนินงาน

การแสวงหาความจริง เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพในการวิจัยให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏ แต่ยังมีจุดเน้นที่เป็นการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์และเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น ชุมชน

2. ผลิตบัตินิตที่มืความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย และมืความรักและผูกพันต่อท้องถิ่นอืกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัตินิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัตินิตของประเทศ

แนวทางในการดำเนินงาน

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจดังกล่าวนี้ ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย ปรับกระบวนการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เน้นการปฏิบัติจริงรวมทั้งการสร้างควมเข้าใจในท้องถิ่น ชุมชนของตนเอง

3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

แนวทางในการดำเนินงาน

ระบบคุณค่าและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏให้ควมร่วมมือกับท้องถิ่นและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

4. เรียนรู้และเสริมสร้างควมเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรมและความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

แนวทางในการดำเนินงาน

แนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านนี้ สามารถทำได้โดยการสร้างควมร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันในการพัฒนาชุมชนระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนต่างๆ โดยมีสื่อกลางซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น โดยการเน้นให้ผู้นำเหล่านี้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน

5. เสริมสร้างควมเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

แนวทางในการดำเนินงาน

แนวคิดในการเสริมสร้างควมเข้มแข็งของวิชาชีพครู ได้มีการนำเสนอไว้ 5 ประการ ได้แก่

- 1) การสรรหาและพัฒนาระบบจูงใจให้คนเข้ามาเรียนวิชาชีพครู
- 2) การพัฒนาคณาจารย์คณະครูศาสตร์

3) การปฏิรูปการเรียนการสอนนักศึกษาครู

4) การพัฒนาครูประจำการ

5) การบริหารและการจัดการคณะครูศาสตร์

6. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางในการดำเนินงาน

การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนโดยรวมเป็นการผสมผสานองค์ความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง จะช่วยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ และชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างสอดคล้องต้องกัน ลักษณะดังกล่าวจัดเป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังต้องสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้น

7. ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินงาน

เป็นการมุ่งค้นคว้าและพัฒนาเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้เกิดความก้าวหน้าและสามารถเข้ากันได้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่

8. ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางในการดำเนินงาน

การนำเอาแนวคิดอันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริมาเป็นหลักในการสร้างหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้มแข็งอย่างมั่นคงและยั่งยืน

อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมีการดำเนินการให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นในการพัฒนาภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างกลมกลืนไม่แยกส่วนกับความเป็นสากลของภูมิปัญญาโลก การให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อเรื่องของท้องถิ่นก็เพื่อจะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินไปพร้อมกับความภาคภูมิใจอย่างยิ่งต่อเรื่องของท้องถิ่นก็เพื่อจะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินไปพร้อมกับความภาคภูมิใจของชาวราชภัฏทุกคน ในการยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

จากการสังเคราะห์แนวความคิดของนักการศึกษาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ สามารถนำมากำหนดประเด็นเกี่ยวกับทิศทางและแนวทางในการจัดการมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น
2. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
3. การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต
4. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้
5. การพัฒนาการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
6. การปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี
7. การผลิตครูและส่งเสริมวิทยะฐานะครู
8. การมีส่วนร่วมกับชุมชน
9. การเสริมสร้างพลังทางปัญญา
10. การสร้างสรรค์ศิลปวิทยา
11. การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน
12. การส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง
13. การส่งเสริมคณาจารย์ให้มีคุณภาพ
14. การสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แนวทางดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น

ในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่น โดยสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือทางด้านความรู้ และแลกเปลี่ยนศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือประเทศได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541: 176-179; ทองคุณ หงส์พันธุ์. 2542 : 2-3) ซึ่งเป็นการปรับบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นการบริการทางการศึกษา เพื่อให้บุคลากรในท้องถิ่นได้รับความรู้ความคิดที่จะไปพัฒนาอาชีพ พัฒนาความคิดและทัศนคติ ทำให้การดำรงชีวิตที่เจริญก้าวหน้าและมีคุณค่า (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2542: 11-22; พจน์ สะเพียรชัย. 2542 : 8; บุญนำ ปานขำ. 2543: 22-23; อ้างอิงจาก สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2539) ซึ่งการสร้างเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการเสริมสร้างจิตสำนึก และปรับย้ายฐานคิดในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยที่จะมีอิสรภาพใน

ตนเอง มีความเป็นไทในทางวิชาการและปัญญา และมุ่งมั่นที่จะช่วยเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งของท้องถิ่นและชุมชน (สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา 2545: 1)

2. การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา เป็นการศึกษาที่อยู่นอกสังคมไม่รู้ ไม่เรียนรู้ ไม่ร่วมทุกข์ ไม่ร่วมสุข และไม่ร่วมแก้ปัญหาของสังคม ตัดขาดจากรากเหง้าของตัวเอง เป็นการศึกษาที่แยกส่วน แยกการศึกษาจากสังคม แยกวิชาออกจากการศึกษาที่เป็นองค์รวม แยกการพัฒนาความคิดกับจิตวิญญาณและออกแบบการจัดการศึกษาจากประเด็นตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ จนอาจกล่าวได้ว่ายิ่งเรียนรู้มากยิ่งเป็นทาสมาก ผู้สำเร็จการศึกษาจึงกลายเป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับสังคมไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา 2545: 2) เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากทั่วประเทศได้กล่าวไว้ในกรณียกวิชาการ 4 ภูมิภาค เรื่อง “ทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการอุดมศึกษาไทย” สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา 2545: 2-3)

2.1 ทำให้การศึกษาที่อยู่นอกสังคมมาอยู่กับสังคมอย่างกลมกลืน เอาปัญหาของท้องถิ่น ปัญหาของชุมชนและปัญหาของชาติเป็นตัวตั้ง หรืออีกนัยหนึ่งคือการเอาพื้นที่ หรือท้องถิ่นเป็นตัวตั้งนั่นเอง ไม่ใช่เอาวิชาเป็นตัวตั้งอย่างที่เป็นอยู่

2.2 การมีทัศนะแบบองค์รวม มองเห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของธรรมชาติและสรรพสิ่ง มวลมนุษย์โลกเป็นเพื่อนกัน มองสิ่งที่อยู่ภายนอกตนและภายในตนเป็นส่วนเดียวกันพัฒนาคนทั้งด้านองค์ความรู้และจิตวิญญาณในห้วงอวกาศไปพร้อมกัน

2.3 เป็นมหาวิทยาลัยของลูกชาวบ้านที่สามารถถล่มกรงภูมิปัญญาทั่วโลกมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคนและแก้ปัญหาของท้องถิ่น ความรู้แบบสำเร็จรูปบางกรณีอาจจำเป็นต้องนำมาใช้ แต่ปัญหาหรือจิตวิญญาณสำเร็จรูปนั้นไม่มี ต้องกล้าอิสระที่จะคิดสังเคราะห์ความรู้จนเกิดปัญญาได้ด้วยตนเอง

2.4 เป็นเสาหลักของท้องถิ่น เป็นองค์กรที่เชื่อมต่อระหว่างกลไกของรัฐกับนโยบายที่กระตุ้นให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต การมีส่วนร่วมในการสร้างความ เป็นธรรมในสังคม เป็นสถาบันที่จะรองรับแนวนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐไปยังท้องถิ่น

2.5 เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นกลไกของการกอบกู้บ้านเมือง และดำรงอยู่อย่างมีอิสรภาพทางปัญญา ต่อสู้กับความเป็นทาสในโลกทุนนิยม วัตถุนิยม สามารถสร้างลูกคนจนในพื้นที่ให้เป็นบัณฑิตที่แท้เพื่อทำงานในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำงานให้กับชุมชน เรียนรู้และปรับตัวอย่างรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง รู้และเข้าใจศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างพลังของชุมชนให้เกิดขึ้นทั่วทุกพื้นที่ของแผ่นดิน

2.6 สร้างสรรค์มหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นยุทธศาสตร์อุดมศึกษาของชาติที่มีการช่วยยกภูมิปัญญาของประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยของประชาชน (People University) ที่มีระดับคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.7 ปรับตัวให้สมดุลในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยบูรณาการศาสนธรรมวัฒนธรรมและการศึกษาให้เป็นจิตวิญญาณในการพัฒนา

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องทำให้ท้องถิ่นเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญถึงขั้นอาจถือได้ว่าเป็น “ยุทธศาสตร์ในการกอบกู้บ้านเมืองในระดับรากหญ้า เพราะพลังการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นนั้น เมื่อพัฒนาสูงขึ้นจะไหลออกไปเชื่อมกันแล้วถักทอเข้าเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนชาวโดยอัตโนมัติ กลายเป็นเครือข่ายอันทรงพลังที่สามารถจะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง เพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงของประชาชน ซึ่งเรียกว่า เป็น “พลังของแผ่นดิน” หรือ “ภูมิพลัง” ที่จะขับเคลื่อนพัฒนาบ้านเมืองไปในทิศทางและแนวทางที่ถูกต้องดังมได้ ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) นั้น แม้จะเขียนไว้ว่าจะนำเอา “ทฤษฎีใหม่” มาเป็นอุดมการณ์ แต่ก็ยังเป็นเพียงเอกสารที่ขาดทั้งพลังและจิตวิญญาณ (มงคล ชาวเรือ. 2545: 36)

3. การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

สังคมมีความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่จบการศึกษาระดับปริญญาที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ อีกมาก เมื่อพิจารณาเชิงปริมาณ สถิติประชากรวัยเรียนของไทยเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาเพียง 21 % ในขณะที่ประเทศจีนมีถึง 53 % ระดับการศึกษาของคนในชาติถือเป็นปัจจัยชี้ขาดถึงสมรรถนะความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชาติ (สงบ ลักษณะ. 2545: 25) อีกทั้งในประเทศไทยมีจำนวนผู้จบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานปีละประมาณ 1 ล้านคนในช่วงต่อไปที่เป็นผลมาจากการศึกษาชั้นพื้นฐาน 12 ปีไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ภารกิจที่ทำทนายคือ เราจะจัดการศึกษาอย่างไรจึงจะให้โอกาสแก่คนจำนวนมากนั้นได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2545: 3)

3.1 การศึกษาในระดับปริญญาตรีจะต้องมีความสมบูรณ์ใน 3 เรื่อง คือ ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ และความสามารถในการดำเนินชีวิต โดยบูรณาการเป็นคุณลักษณะบัณฑิตในทุกสาขา

3.2 คุณลักษณะบัณฑิต คือ บัณฑิตของชุมชน เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ รู้จักและรู้แจ้งเรื่องท้องถิ่น และเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์วิถีชีวิตของชุมชน

3.3 มีมาตรฐานการศึกษาเป็นหนึ่งเดียวของระบบราชภัฏ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเข้าเรียน แต่สำเร็จเป็นบัณฑิตได้ด้วยมาตรฐานที่บ่งชี้คุณภาพชัดเจนในแต่ละด้านหรือสาขาวิชา เช่น ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านวิชาการและด้านคุณธรรม ความดีงาม ต้องระลึกอยู่เสมอว่า การให้โอกาสคนเข้ามาเรียนแล้วได้รับปริญญาไปง่ายๆ มิใช่ความเมตตาปราณี แต่แท้จริงแล้วคือความโหดร้ายทั้งตัวบัณฑิตและประเทศชาติโดยรวม การดำเนินการด้านมาตรฐานการศึกษาที่สำคัญ คือ การพัฒนาข้อสอบในรายวิชาต่างๆ ที่เป็นระบบเดียวกัน ข้อคิดเรื่องการกำหนดมาตรฐานไม่จำเป็นต้องเป็นมาตรฐานชั้นดีเลิศ

3.4 รักษาคุณลักษณะบัณฑิตที่ดีอยู่แล้ว คือ การรู้งาน อ่อนน้อมถ่อมตน มีน้ำใจในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นและความซื่อสัตย์ ซึ่งถ้าได้เติมเต็มด้วยความสามารถทางด้านภาษา ด้านคอมพิวเตอร์ หรือทักษะในวิชาชีพบางอย่าง จะทำให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

สำหรับคุณภาพของผลผลิตหรือคุณภาพของบัณฑิตที่พึงปรารถนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น สกบ. ลักษณะ (2545: 27) ได้เสนอไว้ 7 ประการดังนี้

- 1) ต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องวิชาชีพของตน ที่มีความลุ่มลึกเพียงพอที่เริ่มปฏิบัติงานระดับมืออาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ต้องมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตัวเองเพื่อพัฒนาตนเองและความเป็นเลิศในวิชาชีพ
- 3) ต้องเป็นนักแก้ปัญหา ที่สามารถประยุกต์ทักษะ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงเหตุผล และการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน
- 4) ต้องมีทักษะในการจัดการ สามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองโดยอิสระและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ต้องสามารถติดต่อสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวิชาชีพและการสื่อสารกับประชาคมโลก
- 6) ต้องสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งความรู้ในการปฏิบัติงานและการพัฒนาความรู้ด้วยตัวเอง
- 7) ต้องยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ยึดมั่นในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม เช่น ซื่อสัตย์ โปร่งใส กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เลือกปฏิบัติ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นต้น

จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเป็นผู้มีปัญญา มีคุณธรรม และมีความสามารถสร้างการปรับเปลี่ยนทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาในสังคมและท้องถิ่น

4. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้

ความจำเป็นของโลกในยุคโลกาภิวัตน์เร่งเร้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดหลักสูตร การเรียนการสอนและการวิจัยให้ก้าวสู่สากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยที่ต้องส่งเสริมภูมิปัญญาไทย และรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย สิ่งนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างการจัดหลักสูตรที่อิงความเป็นมหาวิทยาลัยตามมาตรฐานสากล กับการจัดหลักสูตรที่มุ่งตรงต่อความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น อะไรคือจุดสมดุล (สงบ ลักษณะ. 2545: 26) ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ทองคุณ หงส์พันธุ์ อดีตเลขาธิการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการส่งเสริม เร่งรัด ติดตามการพัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในหลักสูตรระดับปริญญาตรีและหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (ทองคุณ หงส์พันธุ์. 2542 : 2-3) ตลอดจนปรับกระบวนการจัดการศึกษาให้ผูกพันกับปัญหาของท้องถิ่นและชุมชน และบูรณาการศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาให้มีความสมดุลในแต่ ละโปรแกรมวิชา (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2545ก: 1)

ความต้องการกำลังคนในสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศทวีจำนวนมากขึ้นตามลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางการผลิตและการบริหารของประเทศ ภารกิจที่ทำหาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องสมรรถนะความพร้อมในหลักสูตร คณาจารย์และอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้รองรับความต้องการเหล่านี้ (สงบ ลักษณะ. 2545: 25) ซึ่งจากการสรุปผลการเสวนาวิชาการ 4 ภูมิภาค เรื่อง “ทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการอุดมศึกษาไทย” สรุปทัศนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ไว้ได้ดังนี้ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2545ข: 3-4)

4.1 สร้างหลักสูตรใหม่ที่มองลักษณะบัณฑิตและความคาดหวังในบัณฑิตที่เป็นองค์รวม ไม่แยกการเรียนรู้เป็นรายวิชา แต่ควรพัฒนาเป็นชุดวิชาที่เชื่อมโยงแนวความคิดและหลักวิชาต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ความจริงและการสร้างสรรค์ปัญญาและคุณความดีหรือจิตวิญญาณ

4.2 สร้างหลักสูตรใหม่ที่สะท้อนวิถีชีวิตและการแก้ปัญหาของท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการ ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากลมาใช้ในการเข้าใจและแก้ปัญหา

4.3 สร้างหลักสูตรใหม่ในระดับปริญญาตรีที่มีความสมบูรณ์และมีการบูรณาการความรู้ หรือภูมิปัญญา วิธีการดำเนินชีวิตและความสามารถในการวิชาชีพ ที่มุ่งการฝึกตน และการปฏิบัติที่สามารถออกไปทำงานได้จริง ตรงกับสภาพจริงของการทำงาน

4.4 ลักษณะหลักสูตรที่สะท้อนความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ควรมีชุด วิชาการแก้ปัญหาของสังคม ชุดวิชาท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่น ชุดวิชาการสร้างงาน ชุดวิชาการ วิจัย และชุดวิชาการสร้างและพัฒนาจิตสำนึก เป็นต้น

4.5 กระบวนการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันระหว่างผู้เรียนกับคณาจารย์ และระหว่างผู้เรียนกับผู้คนในสังคม และกระบวนการคิดที่สามารถสร้างโลกทัศน์และวิธีคิดแบบองค์รวมได้

4.6 กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ การทำได้ คิดได้ ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้

4.7 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น การเรียนรู้จากชาวบ้าน การคบและมีชาวบ้านเป็นกัลยาณมิตร และการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

4.8 คณาจารย์ต้องกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดพลังจนถึงขั้นร้อนวิชาที่จะออกไปวางแผนและแก้ปัญหาต่างๆ ได้

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริงในมหาวิทยาลัย คณาจารย์สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มุ่งเสริมสร้างความสามารถที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต ปรับเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมสถานการณ์จริงในสังคม ปรับกิจกรรมการเรียนรู้และเงื่อนไขเวลาเรียน ให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ผ่านทางการวิจัยที่ชี้แนะจุดหมายและหลักการของการทำงานอย่างประสิทธิภาพ (สงบ ลักษณะ. 2545: 28)

5. การพัฒนาการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีความสามารถในกระบวนการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ (Contingency Adaptive Capability) ซึ่งหมายถึง การมีกลไกปรับปรุงการกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับหลักสูตร การปรับกิจกรรม การเรียนการสอน และการบริหารจัดการให้ทันเหตุการณ์ ทันเวลา มีความฉับไวในการปรับตัวเองให้สนองต่อปัญหาความจำเป็น และความต้องการของสังคมได้อย่างทันท่วงที ไม่ไปผูกติดกับระเบียบ ข้อบังคับหรือประเพณีการปฏิบัติใดๆ ที่อุดร้งความว่องไวในการปรับเปลี่ยน (สงบ ลักษณะ. 2545: 28) สำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีแนวทางดังนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาราชภัฏ. 2545: 1)

5.1 เสริมสร้างจิตสำนึก และปรับย้ายฐานคิดในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยที่จะมีอิสรภาพในตนเอง ความเป็นไทในทางวิชาการและปัญญา และมุ่งมั่นที่จะช่วยเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งของท้องถิ่นและชุมชน

5.2 สร้างระบบมหาวิทยาลัยเป็นเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็ง โดยมีจิตวิญญาณของการเป็นมหาวิทยาลัยของประชาชน โดยแต่ละแห่งมีอิสระที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศในวิชาการและวิชาชีพ

5.3 พัฒนาระดับมาตรฐานการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพด้วยระบบที่สร้างความมั่นใจให้กับสังคมในการดำเนินงานตามพันธกิจเพื่อสู่ความเป็นเลิศ

5.4 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ผลเสียกับมหาวิทยาลัยในการปฏิบัติการทุกด้านใช้ภูมิปัญญาที่หลากหลาย ทunesทางสังคมและพลังของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์กับมหาวิทยาลัยและมีผลสะท้อนกลับไปสู่ชุมชน

5.5 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และนักศึกษาในลักษณะของความเป็นครูและศิษย์ เรียนรู้และทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร

5.6 ปรับกระบวนการจัดการศึกษาให้ผูกพันกับปัญหาของท้องถิ่นและชุมชน และบูรณาการศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษาให้มีความสมดุลในแต่ละโปรแกรมวิชา

การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏจำเป็นต้องเตรียมปรับสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่เรียกว่า การออกนอกกรอบ ซึ่งเป็นระบบที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นอิสระจากระบบราชการ ทำให้หลุดพ้นจากพันธนาการกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการที่ทำท่าย ทำให้มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ทำให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวสูงในการปฏิบัติพันธกิจต่างๆ ที่เป็นปณิธานความมุ่งมั่นของตน

สิ่งที่เป็นข้อจำกัดของการดำเนินงานอย่างอิสระโดยไม่หวังพึ่งงบประมาณจากราชการ คือ การขาดทรัพยากรเพื่อการลงทุนและเพื่อการดำเนินงาน อาจทำให้เป็นข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ เงินตอบแทนคณาจารย์ การวิจัย และความพร้อมทางเทคโนโลยี การบริการมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของฐานมวลชน จากผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ในการคิดค้นแสวงหาแหล่งทรัพยากรเพื่อการลงทุนและการดำเนินงาน (สงบ ลักษณะ. 2545: 29) มีความจำเป็นต้องเพิ่มค่าของการบริการวิชาการ ผลการประดิษฐ์คิดค้น ผลการวิจัยพัฒนาต้นแบบต่างๆ ของการผลิต ให้ตอบสนองความต้องการขององค์กรที่มีเงินตอบแทน ถ้ามหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถมีความเชี่ยวชาญระดับสูงของคณาจารย์ในสาขาวิชาต่างๆ ก็จะเป็นที่มาของการดึงดูดความสนใจของแหล่งเงินทุน ทำให้สามารถจัดทำโครงการบริการต่างๆ ให้เป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถบริหารทรัพยากรโดยการสร้างระบบพันธมิตรในการดำเนินงาน (Partnership) ร่วมกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม กลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SME : Small and Medium Enterprises) และองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น จะเป็นที่มาของการลงทุนร่วมกัน หรือดำเนินงานร่วมกัน เป็นพันธมิตรที่สามารถใช้กำลังคนผู้เชี่ยวชาญ และเทคโนโลยี หรืออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ร่วมกัน มุ่งประโยชน์ร่วมกันในการผลิตกำลังคนในการพัฒนาบุคคล ในการวิจัยและพัฒนา และการบริการต่างๆ (ประเสริฐ ต้นสกุล. 2548: สัมภาษณ์)

การสร้างระบบเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศจะช่วยเพิ่มทรัพยากรด้านวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นที่มาของการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้ทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีร่วมกัน เป็นที่มาของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาคณาจารย์ การแลกเปลี่ยนคณาจารย์และการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (เกษม จันทรแก้ว. 2548: สัมภาษณ์) นอกจากนี้การสร้างระบบเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค จะทำให้เกิดความร่วมมือในการขจัดความซ้ำซ้อนในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ช่วยให้มีมหาวิทยาลัยราชภัฏจัดการศึกษาที่สนองจุดเด่นจุดแข็งของตนเอง ลดการแข่งขันหรือกีดกันจากมหาวิทยาลัยอื่นลงไป และยังอาจได้กำลังคณาจารย์และเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยอื่นมาช่วยเสริมกำลังได้อีกด้วย ซึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ คือประชาชนในท้องถิ่น ระบบเครือข่ายมีหลักการดังนี้ (มงคล ชาวเรือ. 2545: 34)

1) การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แสดงให้เห็นความชัดเจนว่าถ้าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จะต้องเรียนรู้ความจริง และเรียนรู้เข้าใจปัญหาของท้องถิ่นอย่างเข้มข้น สร้างองค์ความรู้ในบริบทของท้องถิ่น และสามารถบูรณาการองค์ความรู้สากลมาเพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้

2) การผูกโยงเป็นระบบมหาวิทยาลัย (System of Universities) ที่จะสร้างระบบอุดมศึกษาของประเทศให้ให้เอื้อต่อการให้บริการอุดมศึกษาให้กับประชาชน สร้างมาตรฐานการ ศึกษาเป็นระบบเดียว มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งพัฒนาให้มีจุดเด่นเป็นเรือธง (Flagship) ในสาขาวิชาต่างกัน ด้วยการผูกโยงเป็นระบบเช่นนี้เท่านั้น ราชภัฏจึงจะมีพลังในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคม หากต่างมหาวิทยาลัยต่างอยู่ ราชภัฏจะเปรียบได้ดังร้านข้างแกงธรรมดา หมัดโอกาสจะเป็นร้านอาหารที่มีชื่อ (Brand Name) ยิ่งใหญ่ที่มีมาตรฐานและคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสาธารณะ

3) การใช้ทุนทุกชนิดที่มีอยู่ในสถาบันและชุมชนให้เต็มที่ เพื่อการเรียนรู้และวิจัย ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนของอาจารย์ เครื่องมืออุปกรณ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

4) สร้างแรงบันดาลใจของประชาคมราชภัฏและชุมชน ที่จะปลดปล่อยความเป็นทาสของระบบค่านิยมตะวันตก มาเลือกเส้นทางของตนเองด้วยการพัฒนาอาจารย์ให้พลิกหรือเคลื่อนย้ายระบบการคิด โดยไม่ไปเลียนแบบสิ่งที่ผิดพลาดของมหาวิทยาลัยไทยที่เป็นมาแล้ว กลับมาสู่อิสรภาพของการเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ที่เติบโตและมีอิสรภาพของปัญญา

5) การเป็นองค์กรที่ไม่มุ่งแสวงหากำไร (Non-profit Organization) ไม่มุ่งที่ตัวเงินหรือตัวมูลค่า แต่ต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ตอบสนองแก่ปัจเจกบุคคลและสังคมเป็นด้านหลัก

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นการบริหารร่วมกับคนในท้องถิ่นในการปฏิรูปจัดการมหาวิทยาลัยให้เป็น “การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยของคนในท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่น เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น”

6. การปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อให้คนในชุมชน ท้องถิ่นสามารถนำไปพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น (เกษม จันทรแก้ว. 2548: สัมภาษณ์) และมหาวิทยาลัยยังได้ทำหน้าที่พัฒนาคนให้มีความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทันสมัย ตลอดจนมีวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์เพียงพอที่จะอยู่ในสังคมที่มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดเวลา (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2542: 11-22; บุญนำ ปานข้า. 2543 : 22-23; อ้างอิงจาก สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2539; สุวัจน์ ลิปตพัลลภ. 2542: 4-5)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีการพัฒนาความเข้มแข็งทางเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาไทยเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และมีการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับท้องถิ่น (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. 2545: 36) ซึ่งมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมทั้งบุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ และกิจกรรมการศึกษา โดยการวิจัยและพัฒนา (สงบ ลักษณะ. 2545: 26) เพื่อช่วยให้นักในชุมชนสามารถพัฒนาคนให้มีความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมทันสมัย มีวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์เพียงพอที่จะอยู่ในสังคมที่มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดเวลา ได้ดีพอสมควร ตลอดจนทำหน้าที่ช่วยตอบปัญหา ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าทั้งทางด้านเกษตรอุตสาหกรรมให้แก่ชาวบ้าน ให้คำแนะนำในการดำรงชีวิตในสังคมที่ต้องใช้วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ ที่ต้องเคารพในเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ในการเลือกและตัดสินใจว่าอะไรควรและไม่ควร มีความเชื่อมั่นในตนเอง และใช้สิทธิของตนเองอย่างผู้มีปัญญา (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2542: 20)

7. การผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องเป็นสถาบันหลักที่ดูแลการฝึกหัดครูทั้งระบบ ตั้งแต่การผลิตจนถึงการพัฒนาครูประจำการ โดยประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูทุกระดับและองค์การในท้องถิ่น สถาบันจะต้องดูแลกระบวนการผลิตให้เกิดคุณภาพอย่างเข้มข้น ประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อการใช้และพัฒนา โดยเฉพาะหน่วยงานหลักในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ใช้ครูส่วนใหญ่ อันได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการเชื่อมโยงประสานให้ครูทุกระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่เก่งๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต ขณะเดียวกันคณาจารย์และนักศึกษาต้องมีโอกาสได้ลงสัมผัสกับพื้นที่ (นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2542: 11-22; บุญนำ ปานข้า. 2543 : 22-23; อ้างอิงจาก

สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา. 2539) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏควรสร้างระบบพันธมิตรกับหน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาครูเป็นตัวอย่างของโครงการร่วมที่เป็นแหล่งรายได้ของมหาวิทยาลัย (สงป. ลักษณะ. 2545: 29)

8. การมีส่วนร่วมกับชุมชน

การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ตามความต้องการของชุมชน (สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545 : 236) โดยทุกคนจะร่วมรับผลประโยชน์และร่วมลงทุนลงแรงด้วย (มันทนา ท้วมยิ้ม. 2543 : 51) มีการแสวงหารูปแบบความร่วมมือกับชุมชนที่เชื่อมโยงกันอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน ตลอดจนสร้างกลไกการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความสนใจ ความตระหนักและความร่วมมือระหว่างกันและกันในการพัฒนาท้องถิ่น (สุริชัย หวันแก้ว. 2548: 255-258)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ควรมีส่วนร่วมกันและกันใน 3 ประการ คือ 1) การสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และ 3) ยุทธศาสตร์ในการสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งยุทธศาสตร์ในการสร้างการมีส่วนร่วม มีวิธีการดังนี้ (แดงอ่อน มั่นใจตน. 2545: 89-93)

1) การสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผน การส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนสามารถเสนอปัญหาและความต้องการไปยังคณะกรรมการหมู่บ้านหรือองค์กรชุมชนที่รับผิดชอบด้านต่างๆ

2) การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ตามความต้องการของชุมชนและเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

3) ยุทธศาสตร์ในการสร้างการมีส่วนร่วม โดยมหาวิทยาลัยกับชุมชนมีส่วนร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่น

นอกจากนี้ในการมีส่วนร่วมของชุมชนและมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีกระบวนการดำเนินงาน 8 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ 6) การร่วมกันดำเนินการ 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ (ศิริกาญจน์ โกสุม. 2542: 78)

9. การเสริมสร้างพลังทางปัญญา

ทิศทางและแนวทางในการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาทำให้คนเพียงจำนวนน้อยร่ำรวยขึ้นและสุขสบายมากขึ้น ในขณะที่อีกคนส่วนใหญ่นับวันแต่จะยากจนลง และมีชีวิตที่ลำบากยากแค้นลง หากมหาวิทยาลัยราชภัฏสำนึกในความรับผิดชอบต่อคนส่วนใหญ่และมุ่งมั่นในการทำ

หน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมจะสามารถช่วยฟื้นฟูพลังการเรียนรู้และพลังทางปัญญาให้กับคนส่วนใหญ่ของประเทศไทย (มงคล ชาวเรือ. 2545: 38) พลังการเรียนรู้และพลังปัญญาของคนในท้องถิ่นนี้เองจักเป็นพลังสร้างสรรค์ท้องถิ่นให้เข้มแข็งขึ้นได้ตามลำดับ

อาจกล่าวได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ จำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น หัวใจสำคัญคือ การพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจำเป็นจะต้องมีสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นชุมทรัพย์ทางปัญญา ชี้นำการนำจุดแข็งของท้องถิ่นมาเป็นปัจจัยในการผลิต ยกกระดับความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของกำลังคนในสาขาที่จำเป็นได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ผ่านกระบวนการวิจัยพัฒนา และได้รับการบริการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น (สงป. ลักษณะ. 2545: 26) ซึ่งในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ได้กำหนดเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างพลังทางปัญญาไว้ใน มาตรา 7 ว่าการเสริมสร้างพลังทางปัญญาสามารถทำได้โดยการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547 : 2) มีการสร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยอื่นในการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองประเด็นปัญหาระดับท้องถิ่น (สุริชัย หวันแก้ว. 2548: 258) ตลอดจนมหาวิทยาลัยต้องมีการปรับเนื้อหาและหลักสูตรทุกระดับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นและความเป็นไทย มีการจัดระบบและกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กรเครือข่าย (สามารถ จันทรสุรีย์ และประทีป อินแสง. 2541: 158-161)

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” หากคำว่า “อำนาจอธิปไตย” แปลว่า “อำนาจสูงสุด” ดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป ต้องเข้าใจต่อไปด้วยว่า “อำนาจสูงสุด” ต้องเป็น “อำนาจแห่งปัญญา” การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไปเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ให้กับคนในท้องถิ่น จึงมีความหมายเท่ากับเข้าไปเสริมสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาให้กับคนในท้องถิ่น หรือเข้าไป “ติดอาวุธทางปัญญา” ให้กับประชาชน (มงคล ชาวเรือ. 2545: 36) ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้อย่างแท้จริงด้วย และสามารถใช้อำนาจสูงสุดนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ดังนั้น การเป็น “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ตามนัยดังกล่าวข้างต้นมีความเป็นอุดมศึกษาในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งกว่าการเป็นสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปมากมายนักเพราะเป็น “การจัดการอุดมศึกษาไทยเพื่อความเป็นไท” ของคนส่วนใหญ่ของประเทศโดยที่ “ความเป็นไท” ของคนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นเองจักเป็นพลังที่แท้ในการกอบกู้ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ สังคม และเป็นพลังที่

จะแก้ไขบ้านเมืองให้หลุดพ้นจากการครอบงำของต่างชาติได้ในที่สุด (มงคล ชาวเรือ. 2545 : 36) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เมื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์จนถึงที่สุด คือ สถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั่นเอง หากมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถจัดการศึกษา วิจัยและบริการทางวิชาการ ในลักษณะที่เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองในที่สุด

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ชุมชนท้องถิ่น คือ รากฐานของประเทศและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ก็คือ ความเข้มแข็งของประเทศ การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่ง ในฐานะ “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” เข้ามาเป็นหลักให้กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น จึงเท่ากับเป็นหลักในการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อการกอบกู้ฟื้นฟูบ้านเมือง การทำหน้าที่ “เป็นหลัก” ดังกล่าว คือ การทำหน้าที่เป็นผู้นำทางปัญญาของคนในท้องถิ่นกับต้องเป็นที่อาศัยแห่งความรู้อันยิ่งใหญ่

10. การสร้างสรรค์ศิลปวิทยา

การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางปัญญาของคนในท้องถิ่นกับเป็นคลังแห่งความรู้ หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องสามารถเป็นผู้สร้างสรรค์ศิลปวิทยาด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อการช่วยให้คนในท้องถิ่นสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (มงคล ชาวเรือ. 2545: 37)

การสร้างสรรค์ศิลปวิทยา เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา โดยต้องมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อาจารย์ของมหาวิทยาลัยจะต้องมีผลงานวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2546: 13-14) และมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องทำหน้าที่เป็นเวทีเครือข่ายเพื่อสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อให้เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องทั้งในความเป็นไทยและความเป็นสากล (สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 235)

11. การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยการส่งเสริมในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ การมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว (ไพโรจน์ ภัทรนากุล. 2545: 35) ซึ่งเป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาพัฒนานบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนอย่างต่อเนื่อง (Sustained Human Well-being)

องค์ประกอบของความยั่งยืนในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยปัจจัยที่ประสานสัมพันธ์เป็นระบบที่เกื้อหนุนรวม 6 องค์ประกอบ (ไพโรจน์ ภัทรนารกุล. 2545 : 6 อ้างอิงจาก Pathranarakul. 1996) ได้แก่ 1) ความเป็นธรรมในสังคม 2) ความอยู่รอดด้านเศรษฐกิจ 3) ความสมดุลของระบบนิเวศน์ 4) การอนุรักษ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 5) การยอมรับเทคโนโลยีที่เหมาะสม และ 6) การเสริมสร้างสมรรถนะด้านสถาบัน

12. การส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

แนวคิดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพชั้นสูง ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงกิจที่ต้องรับผิดชอบ คือ การผลิตและการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งได้มีการนำเสนอไว้ 5 ประการ คือ 1) การสรรหาและพัฒนาระบบงานใจให้คนเข้ามาเรียนวิชาชีพครู 2) การพัฒนาคุณภาพของคณะครุศาสตร์ 3) การปฏิรูปการเรียนการสอนนักศึกษาครู 4) การพัฒนาครูประจำการ 5) การบริหารและการจัดการคณะครุศาสตร์ (ทวีศิลป์ กุลนาคดล. 2547: 53 อ้างอิงจาก ศิริ ทิระพันธ์. 2544)

13. การส่งเสริมคณาจารย์ให้มีคุณภาพ

คณาจารย์ที่มีคุณภาพ คือ อาจารย์ที่ตั้งใจทำหน้าที่ครู เป็นผู้กล้ารับประกันว่าศิษย์ทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ควรจะเป็น และยังเป็นอาจารย์ที่มีความสามารถสูงในลักษณะต่างๆ ดังนี้ (สงบ ลักษณะ. 2545: 27-28)

13.1 มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างสูงในสาขาวิชาที่สอน รับผิดชอบพัฒนาความเชี่ยวชาญของตนเองอยู่ตลอดเวลาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการในสังคม

13.2 มีความสามารถในการวิจัย ดำเนินการวิจัย เป็นประจำและนำผลการวิจัยมาใช้เป็นความรู้ใหม่ประกอบในการสอนเสมอ

13.3 มีความสามารถในการกระบวนการเรียนรู้ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

นอกจากนี้ ควรจัดระบบส่งเสริมขวัญกำลังใจคณาจารย์ที่มีเป็นครูอาชีพ ทั้งในสวัสดิการ ปัจจัยอำนวยความสะดวก ทุนการวิจัย การยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

สำหรับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยจะต้องเป็นทั้งผู้สอน เป็นทั้งนักวิจัยไปพร้อมๆ กัน ทำการศึกษาพัฒนาภูมิปัญญา จนกระทั่งภูมิปัญญานั้นกลายเป็นสินค้าออกในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ต่างๆ ดังนั้น ชาติใดก็ตามที่ยึดมั่นอยู่ในภูมิปัญญาแล้วมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งถ่ายทอดแหล่งวิจัยที่ยิ่งใหญ่ในภูมิปัญญาของตัวเองในสาขาต่างๆ แล้ว ชาตินั้นจะกลายเป็นชาติที่ขายภูมิปัญญา ขายความรู้ ขายสิ่งผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญา (ถนอม อินทรกำเนิด. 2545: 129)

ตัวอย่างเช่น ผ้าเย็บที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายอยู่ทั่วโลก ซึ่งมาจากภูมิปัญญา มีการวิจัยและพัฒนา มาเรื่อยๆ ภูมิปัญญาดั้งเดิมปลูกฝ้าย ทอผ้าฝ้ายพัฒนามาเรื่อยๆ จนกระทั่งกลายเป็นสินค้าสำคัญขาย ได้ทั่วโลก เป็นต้น

ดังนั้น ชาติดีก็ตามที่จัดการอุดมศึกษาโดยเฉพาะบนภูมิปัญญาของตนเอง โดยคณาจารย์ เป็นทั้งผู้สอนและเป็นทั้งนักวิจัยโดยการพัฒนาไปเรื่อยๆ ชาตินั้นจะเข้มแข็งมากและเป็นมหาอำนาจได้ ตัวอย่างเช่น ชาตินจีนที่ยึดมั่นอยู่ในภูมิปัญญาของตัวเอง คือ เรื่องของเภสัชศาสตร์ในมหาวิทยาลัยจีน จะจัดการศึกษาสาขาเภสัชศาสตร์จีน สาขาแพทย์แผนจีน มีคณะแพทยศาสตร์จีน มีโรงงานเภสัชกรรม ผลิตยาจีน ทั้งสอนนักศึกษา ทั้งผลิตยา แก้ไขปรับปรุงพัฒนาจนแพทย์จีนได้รับการยอมรับในเรื่องของการฝังเข็ม กลายเป็นความรู้ที่ส่งออกทั่วโลก ยาจีนส่งออกทั่วโลก เป็นต้น

14. การสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อท้องถิ่น

ภารกิจอันศักดิ์สิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ต้องสืบสานพระราชปณิธานแห่งองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการมุ่งมั่นที่จะจัดการศึกษาให้บังเกิดผลอย่างแท้จริงต่อการ แก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยน้อมนำเอาแนวพระราชดำรินั้นทรงคุณค่า ซึ่งมีอยู่มากมาย มา เป็นหลักและเป็นแนวทาง จะทำให้ค้นพบทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการอุดมศึกษาไทยที่แหวก ออกจากกรอบความคิดเก่าของตะวันตกที่ครอบงำสังคมไทยและสังคมอื่นๆ มาเป็นเวลานาน ซึ่ง ปัจจุบันนี้พบว่าทิศทางและแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมานั้นผิดพลาดจึงยังผลให้บ้านเมือง ต้องประสบกับปัญหาทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง ศึกษาทดลอง เพื่อแสดงวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาและพัฒนาบ้านเมืองตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นที่แห้งแล้ง ยากจน และห่างไกล (มงคล ชาวเรือ. 2545: 35) ในที่สุดทรงค้นพบกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาที่สามารถช่วยให้คนในท้องถิ่นเจริญ ก้าวหน้าไปตามลำดับอย่างมั่นคงและยั่งยืนได้ อันเรียกขานกันอยู่ในขณะนี้ว่า “ทฤษฎีใหม่”

สำหรับโครงการพระราชดำรินี้ในจังหวัดเพชรบุรี มี 12 โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการมี วัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งรายละเอียดดังนี้

1) โครงการพระราชประสงค์หุบกะพง

โครงการพระราชประสงค์หุบกะพง มีวัตถุประสงค์ จัดตั้งศูนย์สาธิตและทดลอง การเกษตร เพื่อศึกษาหาข้อมูลในด้านการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการ เกษตรในพื้นที่ที่แห้งแล้ง และสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรจัดสรรที่ดินว่างเปล่าให้เกษตรกร เพาะปลูกตามวิธีการเกษตรแผนใหม่ และจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร

2) โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย

โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มไร่ผัก ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และราษฎรที่ยากจนในจังหวัด ให้ราษฎรมาเป็นสมาชิกในที่ดินจัดสรรโดยรวมกลุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตามหลักวิชาการแผนใหม่และปรับปรุงพื้นที่ให้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้โดยอาศัยเทคนิคใหม่ๆ

3) โครงการพัฒนาที่ดินหนองพลับ-กัลดหลวง

โครงการพัฒนาที่ดินหนองพลับ-กัลดหลวง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดพัฒนาที่ดินแผนใหม่ และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐและบุกรุกทำลายป่า

4) โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเต็ง-ป่าละอู

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเต็ง-ป่าละอู มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรที่ยากจนในรูปการจัดหมู่บ้านสหกรณ์ ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า สนับสนุนการรักษาความปลอดภัยของชาติในบริเวณชายแดน

5) โครงการดูแลรักษาป่าไม้บริเวณป่าละอูบนและเขาพระเนินทุ่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการดูแลรักษาป่าไม้บริเวณป่าละอูบนและเขาพระเนินทุ่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ ดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้บริเวณต้นแม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี และจัดการพัฒนาในรูปหมู่บ้าน ป่าไม้ และควบคุมการบุกรุกป่าไม้

6) โครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงตามพระราชดำริ

โครงการพัฒนาห้วยแม่เพรียงตามพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกิน เป็นการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และสนับสนุนให้ราษฎรรวมตัวกันในรูปแบบสถาบันเกษตรกรหรือระบบสหกรณ์

7) โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู รักษาป่าไม้และสภาพแวดล้อมให้เกิดความชุ่มชื้นในพื้นที่โครงการและบริเวณใกล้เคียง ให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ตามแนวพระราชดำริ (2) เพื่อเป็นศูนย์รวมในการศึกษาในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย และแสวงหาแนวทางตลอดจนวิธีการพัฒนาต่างๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพตามแนวพระราชดำริ (3) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับราษฎรในบริเวณศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยทรายฯ และใกล้เคียงให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (4) เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นสถานที่ให้ความรู้และศึกษาดูงานแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

ตลอดจนสามารถปรึกษาขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ได้ภายในที่เดียวกัน (5) เพื่อให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสถานที่สำหรับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และอื่นๆ ได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสานงานกัน อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกัน

8) โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนา วิธีการบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะมูลฝอย โดยใช้เทคโนโลยี ผลผลิตที่เกิดจากการบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะมูลฝอยไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างครบวงจร และอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เช่น สัตว์น้ำ และปะการังให้มีสภาพสมบูรณ์

9) โครงการดูแลที่ดินและปลูกป่าในที่ดินของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถบ้านท่ากระทุ่ม

โครงการดูแลที่ดินและปลูกป่าในที่ดินของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถบ้านท่ากระทุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลป้องกันราษฎรบุกรุกที่ดินและทำลายต้นไม้ ดำเนินการปลูกต้นไม้เพื่อจัดทำเป็นสวนป่า ดูแล บำรุงรักษา พื้นพุดต้นไม้ ให้เป็นสวนป่าที่สมบูรณ์

10) โครงการศูนย์สาธิตพืชไร่และพืชสวนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการศูนย์สาธิตพืชไร่และพืชสวนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำโครงการทดสอบระบบการปลูกพืชเศรษฐกิจแบบผสมผสาน โดยการทดสอบแปลงปลูกไม้ประเภทต่างๆ ได้แก่ ไม้หอม พืชสมุนไพร ปลูกไม้ผล ปลูกไม้ยืนต้นในบริเวณคันกันน้ำ ปลูกข้าวนาปี และนาปรังทดสอบระบบส่งน้ำและระบายน้ำเข้าออกแปลงพืชไร่และพืชสวน รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร โดยเริ่มดำเนินการเมื่อปี 2542 เป็นต้นมา

11) โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณเขานางพันธุรัต (เขาเจ้าลายใหญ่) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณเขานางพันธุรัต (เขาเจ้าลายใหญ่) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณเขานางพันธุรัต ให้มีการระวังป้องกันผลกระทบต่องิเลสจากกิจกรรมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ปลูกจิตสำนึกให้เกิดความรับผิดชอบ และเข้าใจร่วมกัน อนุรักษ์ธรรมชาติ และจัดระบบการไหลของน้ำเพื่อป้องกันมิให้เกิดน้ำท่วม

12) โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์อันเนื่องมาจากพระราชดำริมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างระบบการป้องกันอุทกภัย และเพื่อให้มีน้ำใช้ในการเกษตรและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด

อาจสรุปได้ว่า โครงการพระราชดำรินี้ในจังหวัดเพชรบุรี มีอยู่ 3 ประเภท คือ 1) โครงการตามพระราชประสงค์ 2) โครงการตามพระราชดำริ และ 3) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งแต่ละประเภทโครงการพระราชดำรินี้จะมีที่มาและความหมายแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่โครงการพระราชดำรินี้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์สาธิตและทดลองทางการเกษตร และศึกษาหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตร และการพัฒนาที่ดินให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนเป็นการป้องกันการบุกรุกที่ดินและการบุกรุกทำลายป่า ป้องกันการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ ดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้บริเวณต้นแม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี และสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยของชาติในบริเวณชายแดน นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรที่ยากจนทำกิน สนับสนุนให้ราษฎรรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์ การเกษตรหรือระบบสหกรณ์ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่ายิ่งในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นจากโครงการพระราชดำริดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการศึกษาและสืบสานโครงการพระราชดำรินี้ในจังหวัดเพชรบุรีอย่างจริงจังตามบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยังต้องตระหนักถึงการทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหลักของบ้านเมืองในการกลับทิศทางและแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 41 แห่ง ตั้งกระจายครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคนั้น เท่ากับมหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์เพื่อการกอบกู้ฟื้นฟูบ้านเมืองโดยแท้ ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง “ศูนย์ศึกษาการพัฒนา” ขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศนั้น ก็ด้วยทรงมีพระประสงค์ให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานและระดมสรรพกำลังในการสร้างสรรค์ความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสำคัญ หากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 41 แห่ง ประสานพลังเข้ากับศูนย์การศึกษาพัฒนาทั้ง 6 แห่งซึ่งเชื่อมโยงอยู่กับโครงตามแนวพระราชดำริอีกมากกว่าสามพันโครงการ ก็จะทำให้เกิดเครือข่ายการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นทั่วราชอาณาจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประเสริฐ ดันสกุล. 2548: สัมภาษณ์)

ดังนั้น หากต้องการดูคุณภาพการจัดการศึกษาหรือประเมินความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก็ต้องประเมินว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลให้คนในท้องถิ่นมี

ความเข้มแข็งทางปัญญาและพึ่งตนเองในการแก้ปัญหาได้มากขึ้นเพียงไรเป็นสำคัญ (มลคล ชาวเรือ. 2545: 35; เกษม จันทรแก้ว. 2548: สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1. ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ ตำบลนาุ้ง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000 และถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อปวงชนและเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีประวัติความเป็นมา ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 2549: 9-14)

พ.ศ. 2469 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูกลีกรรม ที่ตำบลคูเรือ จังหวัดราชบุรี โดยเปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2569

พ.ศ. 2470 กระทรวงธรรมการมีคำสั่งให้ย้ายโรงเรียนมาตั้งในเขตพระราชวังรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูกลีกรรม จังหวัดสมุทรสงคราม และโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรมณฑลนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มารวมด้วย และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรมณฑลแผนกกลีกรรมจังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. 2476 กระทรวงธรรมการได้อนุมัติให้เปิดสอนนักเรียนฝึกหัดครูมูลอีกระดับหนึ่ง และได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมูล ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. 2481 กองทัพบกประสงค์จะใช้สถานที่ของพระราชวังรามราชนิเวศน์ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงส่งย้ายนักเรียนฝึกหัดครูมูลไปเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาและโรงเรียนฝึกหัดครูอยุธยา ส่วนนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดให้ย้ายไปเรียนที่บริเวณวัดเกตุ ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี (ริมฝั่งแม่น้ำตรงข้ามกับพระราชวังรามราชนิเวศน์)

พ.ศ. 2484 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดผลิตครู จึงให้เปิดสอนนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรอีกแผนหนึ่ง โดยรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรียนต่อ 3 ปี สำเร็จแล้วได้วุฒิประกาศนียบัตร (ป.)

พ.ศ. 2485 เปิดรับนักเรียนฝึกหัดครูมูลอีกรั้วหนึ่ง และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนฝึกหัดครูมูลเพชรบุรี

พ.ศ. 2491 ยกเลิกหลักสูตรครูประกาศนียบัตรและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี

พ.ศ. 2497 ยกเลิกหลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด (จ.)

พ.ศ. 2498 ยกเลิกหลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตร (ป.) เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

พ.ศ. 2508 การผลิตครูเริ่มมีความต้องการเพิ่มขึ้น และเนื่องจากที่ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี เป็นที่ธรณีสงฆ์มีพื้นที่คับแคบไม่สามารถขยายโรงเรียนได้ จึงย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีมาที่แหล่งใหม่ที่ตำบลนาข่วง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2512 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้โรงเรียนเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) และได้ประกาศยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีเป็นวิทยาลัยครูเพชรบุรี เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2512

พ.ศ. 2519 วิทยาลัยครูเพชรบุรีได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และเปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา

พ.ศ. 2528 เปิดสอนระดับอนุปริญญา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์

พ.ศ. 2529 เปิดสอนระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ครบ 3 สาขา คือ สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาศิลปศาสตร์

พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวิทยาลัยครูว่า “สถาบันราชภัฏเพชรบุรี” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 โดยมีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตทั่วไปทั้งสาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาอื่นโดยเปิดสอนระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

พ.ศ. 2538 พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ได้รับการลงพระปรมาภิไธยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2538 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2538 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสถาบันราชภัฏในทุกๆ ด้าน และส่งผลให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีภารกิจหลัก คือ ให้การศึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพขั้นสูง ทำการวิจัย ให้การบริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

พ.ศ. 2541 เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา “สาขาวิชาการบริหารศึกษา”

พ.ศ. 2542 เปลี่ยนชื่อคณะเกษตรและอุตสาหกรรม เป็น “คณะเทคโนโลยีการเกษตร” และมีการจัดตั้งคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการแบ่งส่วนราชการในสถาบันราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. 2542 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2542

พ.ศ. 2543 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา “สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา”

พ.ศ. 2544 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา “สาขาการศึกษาปฐมวัย”

พ.ศ. 2545 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา “สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม”

พ.ศ. 2546 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา “สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทางการศึกษา”

พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้รับการลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2547 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2547 เป็นต้นมา ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงสถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีศักดิ์และสิทธิ์สมบูรณ์ตามกฎหมายทุกประการ และมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต “สาขาการบริหารการศึกษา”

เปิดสอนระดับปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจ

พ.ศ. 2548 เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท “สาขาหลักสูตรและการสอน สาขา วิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ และสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ” เปิดสอนระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์

พ.ศ. 2549 เปิดสอนระดับปริญญาตรีในหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ. 4 ปี) สาขาวิศวกรรมเครื่องกล เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ. 4 ปี) สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมหลักสูตร ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ. 2 ปี หลังอนุปริญญา) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ก่อสร้าง) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ไฟฟ้าอุตสาหกรรม) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (อิเล็กทรอนิกส์) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (เครื่องกล) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (คอมพิวเตอร์อุตสาหกรรม) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (การจัดการอุตสาหกรรม) หลักสูตร ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (กลุ่มบริหารอุตสาหกรรม กลุ่มบริหารวิสาหกิจ (SME) กลุ่มบริหารเทคโนโลยี) สำหรับในระดับปริญญาเอก เปิดสอนหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการจัดการเทคโนโลยี) และหลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขา เทคโนโลยีสารสนเทศ)

พ.ศ. 2550 เปิดสอนระดับปริญญาเอก สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

2. สภาพทางกายภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีสภาพทางกายภาพ ประกอบด้วยอาคารเรียน 24 หลัง ห้องเรียน 118 ห้อง ห้องปฏิบัติการ 115 ห้อง อาคารสถานที่ที่มีความสะอาด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยาศาสตร์ที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์การสอนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีคลินิกวิชาสัตวแพทย์คลินิก อาคารศิลปวัฒนธรรม หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาการและวิชาชีพตามหลักสูตรได้เหมาะสมกับเป็นสถานศึกษาที่เป็นทั้งที่เรียนและทำกิจกรรมอื่นๆ

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีศูนย์การศึกษานอกสถาบันที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดนครปฐม จำนวน 4 ศูนย์ 1 โครงการ ได้แก่ ศูนย์ให้การศึกษาหัวหิน ศูนย์ให้การศึกษาค่ายธนะรัชต์ปราณบุรี ศูนย์ให้การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์อุดมศึกษาบางสะพาน และโครงการความร่วมมือทางวิชาการฯ นครปฐม

3. โครงสร้างองค์กรและการบริหารงาน

องค์กรบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คือ สภามหาวิทยาลัย โดยมี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย ผศ.ดร.เอกศักดิ์ บุตรลับ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี จำแนกการดำเนินงานของหน่วยงานด้านวิชาการ เป็น 7 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ 4 หน่วยงาน คือ สำนักงานอธิการบดี สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันวิจัยและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550: 5-6)

4. โครงสร้างหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. 2548 จัดการเรียนการสอนทั้งภาคปกติ ภาคสมทบ ภาคพิเศษ และภาค กศ.บป. 3 ระดับ คือ

ระดับปริญญาตรี 4 ปี ปริญญาตรี 2 ปีหลังอนุปริญญา และหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี (สาขาวิชาครุศาสตร์) จัดการศึกษาใน 5 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (รวมสาขานิติศาสตร์) กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ระดับบัณฑิตศึกษา เปิดสอนปริญญาโท 10 สาขา คือ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยี

คอมพิวเตอร์ทางการศึกษา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา สาขาบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา และสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต เปิดสอน 2 สาขา คือ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และสาขาวิชาชีพครู เปิดสอนปริญญาเอก 3 สาขา คือ สาขาการจัดการเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา

5. จำนวนนักศึกษาและบุคลากร

5.1 **จำนวนนักศึกษา** ปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 12,577 คน แยกเป็นนักศึกษาภาคปกติ 5,984 คน นักศึกษาภาคสมทบ 1,163 คน นักศึกษาภาคพิเศษ 267 คน นักศึกษา ภาค กศ.บป. 4,816 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) 347 คน

5.2 **จำนวนบุคลากร** ปีการศึกษา 2548 บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีทั้งหมด 494 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำ 276 คน (นับรวมอาจารย์ข้าราชการ 179 คน อาจารย์พนักงาน 9 คน อาจารย์สัญญาจ้าง 88 คน) จำแนกเป็นวุฒิปริญญาตรี 60 คน ปริญญาโท 199 คน และปริญญาเอก 17 คน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 218 คน ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน 17 คน พนักงานราชการ (เจ้าหน้าที่) 5 คน ลูกจ้างประจำ 37 คน ลูกจ้างชั่วคราว 159 คน ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ 3 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 69 คน

6. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

6.1 ปรัชญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ยึดมั่นในแนวทางการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อปวงชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

6.2 วิสัยทัศน์

ภายในปี พ.ศ. 2546 สถาบันราชภัฏเพชรบุรีจะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการ ภายในปี พ.ศ. 2550 จะพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐโดยมีทิศทางการพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งคุณภาพ (Quality Institute) ผลิตบัตินิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีมาตรฐานสากลทั้งด้านวิชาการและด้านบริหารจัดการ เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อปวงชนที่มีความหลากหลายในหลักสูตรและการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ และเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็น “คลังปัญญา” ของท้องถิ่น

โดยมีแนวทางการพัฒนาสถาบันดังนี้

1) **สถาบันอุดมศึกษาแห่งคุณภาพ (Quality Institute)** มีมาตรฐานในระดับชั้นนำ ด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการในเขตภาคใต้ตอนบน มีภารกิจหลัก คือ ทำการวิจัยให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม ภายใต้ปรัชญาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อปวงชนและเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการในสาขาวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ

2) เป็นสถาบันที่ให้โอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาระดับอุดมศึกษากับปวงชน ด้วยรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านอายุ เพศ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความบกพร่องทางร่างกาย และไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ ระยะเวลา และระบบการศึกษา เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

3) เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) มีการปรับและพัฒนาสถาบันรวมทั้งบุคลากรทุกส่วนในสถาบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีระบบและกระบวนการบริหารงานที่ยึดหลักธรรมาภิบาล (Self Good Governance) คือ มีความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นผลงาน ความสำเร็จ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้จากสาธารณะและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

4) เป็นสถาบันที่มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นคลังปัญญาของท้องถิ่น มีศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นที่รวบรวมข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและภูมิภาคตะวันตก เป็นแหล่งบริการข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ปัญหา พัฒนาและขึ้นำการพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ร่วมเรียนรู้กับชุมชนและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น

6.3 พันธกิจ

เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงกำหนดพันธกิจสำคัญในการดำเนินงานระหว่าง พ.ศ. 2547 – 2550 ดังนี้

- 1) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพของสถาบัน
- 2) การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในองค์กร
- 3) การสร้างความแข็งแกร่งและมาตรฐานทางวิชาการ
- 4) การผลิตบัณฑิตและฝึกอบรมอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยและความต้องการของท้องถิ่น
- 5) การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถาบันและพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น

6.4 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้สถาบันราชภัฏเพชรบุรีมีความพร้อมในการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2547
- 2) เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน
- 3) เพื่อให้มาตรฐานทางวิชาการและศักยภาพบุคลากรของสถาบันมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษาและวงการวิชาชีพต่างๆ
- 4) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและแนวทางพัฒนาท้องถิ่นและปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม
- 5) เพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยแก่บุคลากรและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อขึ้นำการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาภารกิจทุกด้านของสถาบัน

6.5 เป้าหมาย

- 1) เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เป็นส่วนราชการใน พ.ศ. 2547 และเป็นมหาวิทยาลัยในการกำกับของรัฐ ภายในปี พ.ศ. 2550
- 2) สถาบันมีระบบบริหารจัดการภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรด้านงบประมาณ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ และบุคลากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า
- 3) ภายในปี พ.ศ. 2550 คณาจารย์จะมีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 คณาจารย์ร้อยละ 80 มีโอกาสเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการและศึกษาดูงานในแต่ละปี และคณาจารย์ร้อยละ 80 ผ่านการฝึกอบรม และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและพัฒนา การเรียนการสอน
- 4) ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานทางวิชาการ ในสัดส่วนและปริมาณที่เหมาะสม ทั้งระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
- 5) การจัดการศึกษาได้หลากหลายรูปแบบและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น
- 6) องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยสามารถไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศ

7. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 15 ประการ

- 7.1 มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคเฉพาะทางเพียงพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้

- 7.2 มีทักษะในการจัดการ
- 7.3 ใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ดีมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7.4 คิดเป็น มีความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์และมีความสามารถในการแก้ปัญหา
- 7.5 เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และมีบุคลิกภาพเหมาะสม
- 7.6 มีปณิธานและอุดมคติในการทำงาน
- 7.7 มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน สู้งาน
- 7.8 ช่างสังเกต ใฝ่รู้ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 7.9 มีความมั่นใจในตนเองและมีความเป็นผู้นำ
- 7.10 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข
- 7.11 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวได้ดี และพร้อมที่จะเรียนรู้งานใหม่
- 7.12 มีความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่น ความเป็นไทย และเข้าใจในความเป็นสากล
- 7.13 รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความดี
- 7.14 มีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 7.15 ความเป็นประชาธิปไตยกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

8. นโยบายและแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

8.1 แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2547 – 2550

นโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภายใต้ภารกิจหลัก อันได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาครู ตลอดจนนโยบายของอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ใช้หลักในการมีส่วนร่วมและเร่งแก้ปัญหาความไม่สะดวกต่างๆ ให้พร้อมที่จะก้าวเดินไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยได้อย่างสมบูรณ์และสง่างาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจึงกำหนดนโยบายหลักสำหรับการนำไปสู่การปฏิบัติ และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2547 – 2550 ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) พัฒนาระบบบริหารและโครงสร้างองค์กรให้มีความคล่องตัว สามารถสนับสนุนภารกิจในการก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัย รวมทั้งมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

2) พัฒนาศักยภาพทางด้านการวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนการสอนและการบริการ
ท้องถิ่น

3) การประกันคุณภาพการศึกษาโดยการเน้นการพัฒนานุเคราะห์และการปรับปรุง
รูปแบบการเรียนการสอน

4) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนา
เครือข่ายสารสนเทศ ศูนย์ข้อมูล ตลอดจนทั้งพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Learning
Center) เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาและประชาชนสามารถเรียนรู้โดยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้
ตลอดชีวิต

5) การพัฒนางานด้านกิจการนักศึกษา

6) อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการ
พัฒนาคุณภาพชีวิต

8.2 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

8.2.1 ด้านการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้าไปสู่ความเป็นสถาบันทางวิชาการที่มี
คุณภาพในระดับภูมิภาค โดยจัดให้เป็นศูนย์กลางทางวิชาการในสาขาที่มีความพร้อมหรือมีศักยภาพ

2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ตอบสนองความ
ต้องการของสังคมและท้องถิ่น

3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยมี
ความพร้อม

4) เพื่อส่งเสริมการกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา โดย
เฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

5) เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาศึกษา

6) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นผู้ประพฤติดี มีวินัย
คุณธรรม จริยธรรม สุขุมทรียภาพ ความรับผิดชอบ และมีบุคลิกภาพที่ดี

7) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการและสวัสดิการให้แก่นักศึกษาอย่าง
ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

8) เพื่อเสริมสร้างระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณภาพ

9) เพื่อส่งเสริมกระบวนการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

เป้าหมาย

- 1) จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยกำหนดเป้าหมายจำนวน นักศึกษารวมทุกระดับ ทุกชั้นปี ทุกประเภท ตลอดแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ปี 2547 – 2550 จำนวนไม่ต่ำกว่า 10,000 คน/ปี
- 2) กำหนดสัดส่วนการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาต่อสาขา ศิลปศาสตร์ต่อสาขามหาวิทยาลัยและสาขาวิทยาศาสตร์ เป็นประมาณ 10 : 20 : 30 : 40
- 3) ขยายการผลิตบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษาในทุกกลุ่มสาขา โดยกำหนด สัดส่วนการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างน้อย 1 ใน 20 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด
- 4) กำหนดเป้าหมายการรับนักศึกษาต่างชาติ ให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ของ จำนวนนักศึกษารวมทั้งหมดในปี 2550
- 5) ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะ และมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร (ใช้ คณิตศาสตร์ได้อย่างคล่องแคล่ว ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ใช้ภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้ และ ใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานได้) การตัดสินใจเชิงคุณค่า การเรียนรู้สิ่งใหม่ การ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น การนำวิชาการไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก ต่อสังคมและชุมชน เอื้ออาทรต่อผู้อื่นและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 6) หลักสูตรมีความทันสมัยทางวิชาการ และสอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น

- 7) ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติ

มาตรการ

- 1) ปรับปรุงกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อให้ได้นักศึกษาที่มีคุณภาพ มี เจตคติที่เหมาะสมและมีความรักในวิชาที่ตนเรียน ตลอดจนกำหนดวิธีการให้มีโครงการเพื่อการ กระจายโอกาสทางการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีลักษณะที่พึงประสงค์
- 2) ปรับปรุงกระบวนการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มี เจตคติและความรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีลักษณะที่พึงประสงค์
- 3) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบใหม่ๆ ให้เอื้อต่อ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อให้มีลักษณะที่พึงประสงค์

4) ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและแหล่งความรู้ให้ได้มาตรฐาน เน้นการให้บริการทั้งในและนอกเวลาราชการทั้งนี้ควรมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลในลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้มากที่สุด

5) จัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยให้นักศึกษาใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข และมีบรรยากาศทางวิชาการ

6) ส่งเสริมการเรียนรู้โดยนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

7) พัฒนารูปแบบการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและการเรียนรู้จากชุมชนซึ่งดำเนินการร่วมกันทั้งนักศึกษาและอาจารย์

8) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีรูปแบบการประเมินอย่างครบถ้วนและต่อเนื่องและนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

9) ปรับบทบาทของบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้มีหน้าที่ในการประสานงานด้านต่างๆ ที่จะพัฒนาให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งเชื่อมความรู้กับสังคมภายนอก

10) พัฒนาหลักสูตรและระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อขยายขอบข่ายการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย

ดัชนีวัดความสำเร็จ

1) ปริมาณการรับนักศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด

(1) จำนวนนักศึกษารวมทุกชั้นปี ทุกระดับ และทุกประเภท ไม่น้อยกว่า 10,000 คน/ปี

(2) สัดส่วนการรับนักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา : ศิลปศาสตร์ : บริหารธุรกิจ : วิทยาศาสตร์ เป็นประมาณ 10 : 20 : 30 : 40

(3) สัดส่วนการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างน้อย 1 ใน 20 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

(4) รับนักศึกษาต่างชาติได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ของจำนวนนักศึกษารวมทั้งหมดภายในปี 2550

2) บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3) ผู้ใช้บัณฑิตและหรือผู้จ้างงาน และอาจารย์ที่ปรึกษามีความพึงพอใจในคุณภาพของบัณฑิต

4) อัตราการได้งานทำและศึกษาต่อของบัณฑิตแต่ละรุ่น

5) ความทันสมัยและความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมของทุก

หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน

8.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร

วัตถุประสงค์

1) เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านการสรรหา การคัดเลือก การโอนย้าย หมุนเวียน การให้ผลตอบแทน การพัฒนาและการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและพัฒนาบุคลากรสายอื่นๆ ให้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมสอดคล้องกับตำแหน่งภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ

3) เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

1) บุคลากรในมหาวิทยาลัยได้รับการสร้างและพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และเจตคติให้เหมาะสมกับงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

2) คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนได้รับการพัฒนาให้มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น โดยมีสัดส่วนคุณวุฒิสถาบันปริญญาเอก : ปริญญาโท : ปริญญาตรี เป็นประมาณ 7 : 72 : 20 ทั้งนี้ วุฒิปริญญาตรีจะมีจำกัดเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลนจริงๆ

3) คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนได้รับการพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มขึ้น โดยมีสัดส่วน ศ. : รศ. : ผศ. : อาจารย์ เป็น 2 : 10 : 68 : 20

มาตรการ

1) พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพความคล่องตัว และเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาของบุคลากรทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของบุคลากร โดยให้ความสำคัญแก่บุคคลที่เป็นตัวอย่างของความพยายามพัฒนาตนเอง

3) จัดให้มีกลไกที่จะกระตุ้นบุคลากรให้มีความตื่นตัวและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

4) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาบุคลากรโดยจัดความสำคัญไว้ในลำดับ
ต้นๆ

5) ขอความร่วมมือภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการเพื่อ
ฝึกอบรมและหรือพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย

6) พัฒนางานบริหาร ให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญใน
การมุ่งรักษาคนดี ส่งเสริมคนเก่ง และพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรของมหาวิทยาลัย

7) จัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยอย่างเหมาะสม
พอเพียงและเป็นธรรม

8) จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดย
แผนฯ ดังกล่าวจะต้องดำเนินการให้บุคลากรใหม่มาทดแทนผู้มีความสามารถสูง ซึ่งเกษียณอายุ
ราชการและให้ครอบคลุมบุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกสายงาน สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา
มหาวิทยาลัย

ดัชนีวัดความสำเร็จ

1) มีกลไกการดำเนินงานที่รองรับการพัฒนาให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยมี
ความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเหมาะสมกับงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และมีการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2) คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนมีสัดส่วนคุณวุฒิสูงสุด ปริญญา
เอก : ปริญญาโท : ปริญญาตรี เป็นประมาณ 7 : 72 : 20

3) คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน มีสัดส่วนตำแหน่งทางวิชาการ
ศ. : รศ. : ผศ. : อาจารย์ เป็นประมาณ 2 : 10 : 68 : 20

4) บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสุขตาม
สภาพอันเหมาะสม

9. ผลการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550:
35-36) ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการประเมินคุณภาพโดยรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี นำไปสู่การ
พิจารณาว่า รับรองการพัฒนาคุณภาพตามกลุ่มสาขาวิชาที่ 3 คือ เน้นการผลิตบัณฑิตและการพัฒนา
สังคม เนื่องจากได้คะแนนเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป (3.51-5.00) ทั้ง 7 มาตรฐาน ดังนี้

ตาราง 1 ผลการประเมินรายมาตรฐานในภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก	ผลการดำเนินงาน	
1	มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต	30	4.00	ดี
2	มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์	20	4.20	ดี
3	มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ	30	4.67	ดีมาก
4	มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม	20	5.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมาตรฐานที่ 1-4		100	4.44	ดี
5	มาตรฐานด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร	20	4.46	ดี
6	มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	20	4.00	ดี
7	มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพ	20	4.00	ดี
ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมาตรฐานที่ 1-7		160	4.33	ดี

ผลการประเมินรายมาตรฐานในภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพบัณฑิต (ค่าน้ำหนัก 30)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.00 ระดับการประเมิน ดี มาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานที่เป็นจุดเน้นของสถาบันที่ให้ค่าน้ำหนักไว้ร้อยละ 30 โดยที่กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ ได้คะแนน 4.50 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 4.33 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนน 3.67 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้คะแนน 4.13 ระดับการประเมิน ดี และกลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้คะแนน 3.38 ระดับการประเมิน พอใช้ ตามลำดับ

ตัวบ่งชี้ของการมีงานทำของบัณฑิต และความพึงพอใจของนายจ้าง ผู้ประกอบการและผู้ใช้บัณฑิต มีผลการดำเนินงานในเกณฑ์ดี ในเรื่องของการที่บัณฑิตได้งานทำอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในส่วนของเงินเดือนเริ่มต้นค่อนข้างต่ำ บทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทที่ตีพิมพ์เผยแพร่บ่อยมาก มีเพียงร้อยละ 15.31

โอกาสในการพัฒนา

1. การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมหาวิทยาลัยต้องเน้นกระบวนการผลิตบัณฑิต รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ ให้มองเห็นภาพลักษณ์ที่สร้างใหม่ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีงานทำและโอกาสได้รับเงินเดือนตามเกณฑ์ก็จะมีมากขึ้นด้วย

2. การใช้ทั้งข้อบังคับและการสร้างแรงจูงใจในการได้มาซึ่งบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ตีพิมพ์ทั้งต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และตัวนักศึกษาเอง

3. เพื่อมาตรฐานคุณภาพและความเข้มแข็งในการผลิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฯ จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของวิทยานิพนธ์ให้ได้รับการยอมรับและตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มี peer review กำหนดแนวทางการเพิ่มผลงานจากวิทยานิพนธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ (ค่าน้ำหนัก 20)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.20 ระดับการประเมิน ดี มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เป็นมาตรฐานที่สถาบันให้ค่าน้ำหนักไว้ร้อยละ 20 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ ได้คะแนน 3.20 ระดับการประเมิน พอใช้ กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 4.20 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจได้คะแนน 3.60 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้คะแนน 4.20 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้คะแนน 3.60 ระดับการประเมิน ดี

ตัวบ่งชี้ที่ต้องการการพัฒนา คือ เงินสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์วิจัยภายใน และร้อยละของอาจารย์ที่ทำงานวิจัยภายใน ซึ่งสองตัวบ่งชี้ี้มีความสัมพันธ์กัน ผลงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่นภูมิภาคตะวันตก

คณะวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพมีผลการดำเนินงานใน 2 ตัวบ่งชี้ในข้อ 1 ต่ำ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีผลการดำเนินงานในตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับเงินวิจัยภายนอก และร้อยละของอาจารย์ที่ทำงานวิจัยภายนอก แสดงให้เห็นว่า คณาจารย์ของกลุ่มวิชามีศักยภาพในการแสวงหาแหล่งทุนจากภายนอก

จุดเด่น

ได้มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยข้อมูลทางธุรกิจ รับผิดชอบโดยคณะวิทยาการจัดการ เพื่อรับงานจากแหล่งงานสำคัญๆ ทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อทำการวิจัย เช่น งานวิจัยของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อทำการวิจัยสัมฤทธิ์ผลของโครงการในพระราชดำริ เป็นต้น ในการทำวิจัยนี้ ได้พยายามให้นักศึกษาในวิชาวิจัยธุรกิจ ได้มีส่วนร่วมทำวิจัยเพื่อเรียนรู้ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการศึกษา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาความสามารถทั้งอาจารย์และนักศึกษา

โอกาสในการพัฒนา

1. งานวิจัยยังอยู่ในจุดที่ควรพัฒนา ถึงแม้ว่าจะให้ค่าน้ำหนักไว้ต่ำ แต่ด้วยความเป็นอุดมศึกษา จะต้องตระหนักและต้องสร้างความเข้มแข็งให้มาตรฐานนี้ด้วย

2. ถ้ามองในเชิงศักยภาพด้านการวิจัย ควรวางแผนงานในการปรับโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับพื้นที่ เน้นสายเกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีการเชื่อมโยงการทำงานให้มากขึ้น มองถึงศักยภาพของพืชพรรณบางอย่างที่รองรับตลาดในพื้นที่ การอยู่ใกล้ทะเล การได้อาหารจากน้ำเป็นโอกาสที่สร้างโจทย์วิจัยในพื้นที่ได้

3. สถาบันควรมองในภาพรวมของโจทย์วิจัยใน 3-4 ประเด็น คือ ปัญหาของระดับโลก ประเทศ ภูมิภาค ในเรื่องของพลังงาน สิ่งแวดล้อม ชยะ อะไรที่เป็นจุดบอดในสังคมส่วนใหญ่ สังคมกำลังให้ความสนใจปัญหาใดมากที่สุดการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคมอยู่ในเกณฑ์ต้องพัฒนา

มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการ (ค่าน้ำหนัก 30)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.67 ระดับการประเมิน ดีมาก มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ เป็นมาตรฐานที่เป็นจุดเน้นของสถาบันที่ให้ค่าน้ำหนักไว้ ร้อยละ 30 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ ได้คะแนน 4.63 ระดับการประเมิน ดีมาก กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 4.33 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้คะแนน 4.13 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้คะแนน 3.88 ระดับการประเมิน ดี และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนน 3.79 ระดับการประเมิน ดี

มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับงานบริการวิชาการ ทุกคณะในมหาวิทยาลัยร่วมมือกันจัดทำโครงการต่างๆ ที่ให้บริการและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีการจัดทำกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องสูงถึงร้อยละ 51.32 รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการบริการวิชาการเป็นจำนวนถึง 13,748.79 ต่ออาจารย์ประจำ ซึ่งเป็นค่าที่สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน ผลการดำเนินงานในปีการศึกษา 2548 ผลการดำเนินงานต่อชุมชน มีเสียงสะท้อนจากภายนอกดี รับความพึงพอใจ และแต่ละกลุ่มสาขาวิชาคงต้องเก็บข้อมูลในรายละเอียดที่ได้มาตรฐาน เพื่อการรายงานที่ถูกต้องสมบูรณ์

จุดเด่น

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ใช้ประโยชน์จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและร่วมมือกับจังหวัดในการบริการวิชาการได้อย่างเต็มที่ รวมถึงงบประมาณด้วย

2. บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีศักยภาพ และมีความตั้งใจสูง สามารถสร้างงานบริการวิชาการที่เข้าถึงชุมชนได้ดี มีผลการวิจัยที่เป็นการแก้ปัญหาให้ท้องถิ่น นำมาสู่การจัดทำโครงการบริการวิชาการได้ดี

โอกาสในการพัฒนา

1. ควรดำเนินการในกิจกรรมที่เป็นการบูรณาการ ผสมผสานกันระหว่างงานการเรียน การสอน การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพราะเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยทำได้ ดีมี impact ต่อชุมชนสูง
2. ควรสนับสนุนให้กลุ่มวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และกลุ่มวิชาบริหารธุรกิจดำเนิน กิจกรรมในด้านบริการวิชาการให้มากขึ้น อาจเริ่มจากการบูรณาการของกลุ่มวิชา
3. มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนการดำเนินงานให้ชัดเจน และสร้างมูลค่าเพิ่มของการ ให้บริการวิชาการเพื่อเพิ่มรายรับให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาฐานข้อมูลของการบริการวิชาการ เพื่อ นำไปใช้ในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ
4. การเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ที่ปรึกษาภายนอกยังน้อยอยู่ ผลการดำเนินงานอยู่ใน ระดับกลางของเกณฑ์

มาตรฐานที่ 4 ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (ค่าน้ำหนัก 20)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 5.00 ระดับการประเมิน ดีมาก มาตรฐานด้านการ ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นมาตรฐานที่สถาบันให้ค่าน้ำหนักไว้ ร้อยละ 20 กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กลุ่ม สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้คะแนน 5.00 ระดับการประเมิน ดีมาก เท่ากัน ส่วนกลุ่ม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 4.00 ระดับการประเมิน ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีตระหนักถึงความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปะและ วัฒนธรรม พร้อมทั้งได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อทำนุบำรุง อนุรักษ์และพัฒนาที่หลากหลายต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์สามัคคี สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาส่งเสริมนักศึกษา มีกิจกรรมในการอนุรักษ์พัฒนาและสร้าง เสริมเอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวม 1,110 กิจกรรม FTES 5,256.87 คิดเป็นร้อยละ 21.12 นอกจากนี้ยังได้ สนับสนุนงบประมาณในการใช้จ่ายจากงบดำเนินการ ทั้งสิ้น 106,789,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.98 มีผลงานที่แสดงถึงการสร้างมาตรฐานศิลปะและ วัฒนธรรม คือ 1) ศิลปะงานปูนปั้น 2) ศิลปะตอกระดาศ 3) งานจิตรกรรมลายรดน้ำ 4) นาฏศิลป์ไทย 5) ดนตรีไทย 6) ดนตรีสากล 7) วงดนตรีลูกทุ่งไทย 8) อาหารไทยโดยเฉพาะอาหารเมืองเพชร เช่น ข้าว แห่ ขนมหม้อแกง

จุดเด่น

สามารถบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการบริการวิชาการ การ จัดการเรียนการสอน การวิจัย หลากหลายโครงการล้วนเป็นประโยชน์กับท้องถิ่นและนำไปใช้ได้จริง

รวมทั้งสามารถนำศิลปวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาไทย คือ นาฏศิลป์ไทยออกเผยแพร่ในระดับสากล คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้

มาตรฐานที่ 5 ด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร (ค่าน้ำหนัก 20)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.46 ระดับการประเมิน ดี มาตรฐานด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร เป็นมาตรฐานที่สถาบันให้ค่าน้ำหนักไว้ ร้อยละ 20 ค่าคะแนนการประเมินในแต่ละกลุ่มวิชามีความแตกต่างกันมาก โดยกลุ่มวิชาเกษตรศาสตร์มีความโดดเด่นมากที่สุด ได้คะแนน 4.37 ระดับการประเมิน ดีมาก กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ ได้คะแนน 4.18 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนน 3.82 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้คะแนน 3.73 ระดับการประเมิน ดี กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้คะแนน 3.27 ระดับการประเมินพอใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีการจัดประชุมบุคลากรทุกส่วนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย โดยอาศัยผลการประเมินภายในปี 2547 และผลการประเมินภายนอกรอบที่หนึ่งในปี 2545 มีการทำแผนกลยุทธ์การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และกำหนดกิจกรรมในการจัดการความรู้ 32 กิจกรรม เช่น จัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย และฝึกอบรมการจัดการความรู้ให้แก่บุคลากร จัดทำเว็บไซต์การจัดการความรู้ ประชาสัมพันธ์การจัดการความรู้ ประเมินผลการสร้างความตระหนักโดยแบบสอบถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ โดยมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนทั้งส่วนของมหาวิทยาลัย คณะ สำนัก ศูนย์ต่างๆ

ตัวบ่งชี้ที่ต้องการการพัฒนา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษา ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิ และการพัฒนาความรู้ของฝ่ายสนับสนุน ซึ่งได้ค่าคะแนนการประเมินค่อนข้างต่ำในทุกกลุ่มสาขาวิชา รวมทั้งยังไม่มีศักยภาพระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ชัดเจนเพียงพอ

จุดแข็ง

1. องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งมาจากบุคลากรที่หลากหลายสาขา และเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับในความสามารถ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
2. มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาคณาจารย์ทั้งในและต่างประเทศสูง

โอกาสในการพัฒนา

1. มหาวิทยาลัยควรใช้ประโยชน์จากการมีองค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยที่เข้มแข็ง โดยการติดตามและประเมินผลตามข้อเสนอแนะของกรรมการสภามหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนการดำเนินงานในเรื่องการจัดการความรู้ โดยใช้ฐานความรู้จากวิทยุวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

3. ควรมีการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับ ในความเป็นผู้นำยุคใหม่
4. โดยรวมควรต้องมีการสร้างเอกลักษณ์ในสาขาวิชา ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมี 3 กลุ่ม มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงควรต้องวิเคราะห์โอกาสอย่างชัดเจน การทำปริญญา 2 สาขาาร่วมเป็นพื้นที่หนึ่งที่ยังไม่ได้ทำ
5. มหาวิทยาลัยฯ ควรทำวิจัยสถาบันเพื่อวิเคราะห์ว่าเหตุใดในบางกลุ่มสาขาวิชาไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่มีประสิทธิผลตามเป้าหมายได้ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงหรือส่งเสริมกลุ่มวิชาให้มีผลการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้น
6. ควรพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูล ให้เป็นฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อการบริหารและการตัดสินใจที่มีอยู่เป็นการเก็บข้อมูลที่จัดระบบ ยังไม่เป็นฐานข้อมูล รวมทั้งยังไม่พบระบบการประเมินประสิทธิภาพ และความปลอดภัยของการบริหารจัดการข้อมูล

มาตรฐานที่ 6 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน (ค่าน้ำหนัก 20)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.00 ระดับการประเมิน ดี มาตรฐานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นมาตรฐานที่สถาบันให้ค่าน้ำหนักไว้ ร้อยละ 20 โดยเกาะกลุ่มกันอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์ และในกลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 4.11 เท่ากัน ระดับการประเมิน ดี กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้คะแนน 4.00 เท่ากัน ระดับการประเมิน ดี ส่วนกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนนลดต่ำลงมาอยู่ที่เพียง 3.89 อยู่ในระดับดี

เนื่องจากมหาวิทยาลัยอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนการเป็นนิติบุคคล ในปีการศึกษา 2548 กลุ่มสาขาวิชาได้ใช้หลักสูตรของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏที่ได้นำเสนอสภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบเป็นหลักสูตรมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามก็ได้มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่และปรับปรุงหลักสูตรเก่าที่จะใช้แทนหลักสูตรเก่าที่มีอยู่ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการนำเสนอต่อ สกอ. เพื่อเห็นชอบและดำเนินการตามลำดับต่อไป

จุดเด่น

1. บุคลากรมีความกระตือรือร้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและมหาวิทยาลัย นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสถาบัน โดยเฉพาะเรื่องการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาสาขาวิชาของตนเองให้มีสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นที่ต้องการของสังคม
2. ทุกหลักสูตรมีรายวิชามอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความสนใจ การค้นคว้าวิจัยโดยอิสระ เช่น รายวิชาเลือกเสรีที่ครอบคลุมองค์ความรู้ต่างๆ รายวิชาสัมมนา รวมทั้งรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติในภาคสนาม นอกเหนือจากระดับปริญญาตรีในหลักสูตรปริญญาโททุกสาขาจะเลือกแผนการเรียนโดยการให้ทำวิทยานิพนธ์

3. ในการจัดการเรียนการสอนผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดีทุกกลุ่มสาขาวิชา การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษามีจำนวนมากเพียงพอที่จะช่วยพัฒนานักศึกษานอกชั้นเรียน มีทั้งที่จัดโดยคณะ และจัดโดยกองพัฒนานักศึกษา

4. อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการค่อนข้างดี คือ ร้อยละ 40.68 และใส่ใจกับจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ มีการประเมินเพื่อป้องกันทบทวนและส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5. มีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา โดยประสานการใช้ทรัพยากรระหว่างคณะที่จะเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างดี นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นสถาบันการศึกษาขนาดกลาง

6. นโยบายที่ให้นักศึกษาทุกคนมีทักษะความสามารถอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ เป็นนโยบายที่เด่นมาก ควรมีการประชาสัมพันธ์และมีระบบการบริหารจัดการที่ดี และในส่วนของกลุ่มสาขาที่มีการเตรียมความพร้อมทางด้านคอมพิวเตอร์ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนและพัฒนาให้มีประสิทธิผลมากขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. เพื่อให้มาตรฐานทางวิชาการและศักยภาพบุคลากรของสถาบันมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษาและวงการวิชาชีพต่างๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยจึงต้องรวมพลังในการสร้างมาตรฐาน โดย Benchmarking กับมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับอย่างสม่ำเสมอ และทำงานเน้นคุณภาพมากขึ้น

2. ค่าใช้จ่ายระบบห้องสมุด คอมพิวเตอร์และศูนย์สารสนเทศ ต่อจำนวนนักศึกษาต่ำมาก ควรพัฒนาเพื่อให้นักศึกษาก้าวทันโลกเทคโนโลยี

3. ควรจัดระบบการจัดการฝึกงานในสถานประกอบการในเชิงสหกิจศึกษาโดยจัดเป็นหลักสูตรเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับนักศึกษา เพื่อช่วยแก้ปัญหาการรับเงินเดือนต่ำกว่าคุณวุฒิ

มาตรฐานที่ 7 ด้านระบบการประกันคุณภาพ (ค่าน้ำหนัก 20)

ผลการประเมินได้คะแนนเฉลี่ย 4.00 ระดับการประเมิน ดี มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพ เป็นมาตรฐานที่สถาบันให้ค่าน้ำหนักไว้ร้อยละ 20 โดยกลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้คะแนน 5.00 ระดับการประเมิน ดีมาก กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนนระดับ 4.00 ระดับการประเมินดีเท่ากัน

มหาวิทยาลัยฯ มีระบบ วิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในรูปคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาและคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัย จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา และรายงานการประเมินตนเองในระดับคณะ กลุ่มสาขาวิชา สถาบัน สำนักและระดับมหาวิทยาลัย มีความร่วมมือระหว่างกลุ่มมหาวิทยาลัยภาคตะวันตกในการตรวจประเมินคุณภาพภายใน รวมทั้งประชาสัมพันธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในจุลสารตอนชั่งใหญ่อย่างต่อเนื่อง และได้มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โดยมุ่งหมายให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวัฒนธรรมในการทำงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แต่ยังไม่เห็นหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นทางการที่ชัดเจน

เนื่องจากข้อมูลมาจากหลายแหล่ง เช่น กลุ่มสาขาวิชาต่างๆ และหน่วยงานสนับสนุนในการสังเคราะห์ข้อมูลควรได้มีการระบุที่มาของข้อมูล ควรมีการสอบถามข้อมูลให้ละเอียดถูกต้อง ซึ่งจะทำให้การรายงานผลการดำเนินงานมีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ควรนำเอาตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายนอก (ตัวชี้วัด ก.พ.ร.) และตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพภายใน ผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อการประเมินทั้งภายในและภายนอก อีกทั้งใช้ขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

2. แม้ว่านโยบายและวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ต่างๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจะวางไว้อย่างดีเยี่ยม แต่การกำหนดกลยุทธ์และการกระจายกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึงทุกคณะ กลุ่มสาขาวิชา สำนัก สถาบันและทุกๆ หน่วยภายในองค์กร ยังมีไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน อีกทั้งยังคงมีความเข้าใจและความสามารถในการบรรลุเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยอาจต้องมีมาตรการเชิงรุกในการสื่อสารนโยบายและแผนกลยุทธ์ไปสู่ระดับล่างอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการกำหนดกระบวนการติดตามและช่วยเหลือหน่วยงานบางหน่วยงานที่ยังมีขีดความสามารถในด้านต่างๆ ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่ามาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3. ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จะประเมินตนเองครบตามขั้นตอนก็ตาม แต่ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่บอกเล่าว่าได้ทำกิจกรรมอะไร ไม่ได้แสดงผลให้ชัดเจนในเชิงการประเมินว่าการดำเนินงานเหล่านั้นได้ก่อให้เกิดผลอะไรและอย่างไร จึงจำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยก่อน ทั้งในเรื่องของการตั้งเกณฑ์การประเมินทั้งภายในและภายนอกการสื่อสารของคนในองค์กร การเรียนรู้เพื่อพัฒนาร่วมกันทั้งบุคลากรในคณะและต่างคณะ ตลอดจนการพัฒนาเครื่องมือรายงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อการ Benchmarking ต่อไปในอนาคต หรือแม้แต่การหา Best Practice ของกระบวนการในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยกัน

4. เป้าหมายในการประกันคุณภาพของสถาบัน ไม่ได้กำหนดจากความมุ่งมั่นที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายส่วนใหญ่ตั้งจากผลการดำเนินงานและความน่าจะเป็น ขาดการตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมที่จะใช้ชี้วัดศักยภาพได้ ทำให้ไม่พบความท้าทาย เพื่อการก้าวสู่เป้าหมายหรือเกินกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคณะที่มีโอกาสในการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศของภูมิภาคได้ จึงสมควรตั้งเป้าหมายที่กำหนดล่วงหน้าโดยฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการและรับรองเป้าหมายโดยสภามหาวิทยาลัย ให้ทุกคนในองค์กรมองเห็นภาพชัดเจนของเป้าหมายที่มุ่งไปสู่อนาคตของมหาวิทยาลัย

5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ควรกำหนดรูปแบบการนำเสนอของของกลุ่มสาขาวิชาให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อความสะดวกแก่การอ้างอิงและการตรวจสอบและแยกปกรายงานของคู่มือประกันคุณภาพ รายงานการประเมินตนเองระดับสถาบันและแต่ละหน่วยงานให้มีความแตกต่าง เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสน

6. ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคตะวันตก ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพก็ตาม ควรจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่เป็นแนวทางในการทำงานประกันคุณภาพ (เช่น กลุ่ม QA Forum ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย) เพื่อนำ Knowledge Management และ Best Practice ของสถาบันอุดมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มาใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลการประเมินคุณภาพรายกลุ่มสาขาวิชา

ผลการประเมินคุณภาพรายกลุ่มสาขาวิชา มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2550: 24-31)

กลุ่มสาขาวิชาการเกษตรศาสตร์

สรุปผลการประเมินค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของทุกมาตรฐานในคณะเทคโนโลยีการเกษตรได้คะแนน 4.33 ผลการประเมินอยู่ในระดับดีจึงสรุปการประเมินได้ว่ากลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ

กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ จัดการเรียนการสอนในคณะเทคโนโลยีการเกษตรระดับปริญญาตรี 4 สาขาวิชา ได้แก่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สัตวบาล เทคโนโลยีการเกษตร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร มีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ 2 หลักสูตร ในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และสัตวศาสตร์ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตบัณฑิต รวมทั้งการพัฒนางานวิจัยที่ตอบสนองต่อชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น และมีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาไปสู่ความเป็นคณะที่มีการบริหารจัดการสมัยใหม่ บัณฑิตของคณะมีสัดส่วนของการทำงานเพิ่มขึ้นใน

มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนยังไม่มี ผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานของอุดมศึกษา ทั้งในด้านของการจัดทำหลักสูตร คุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์

เนื่องจากคณะเทคโนโลยีการเกษตรผลิตนักศึกษาเฉพาะระดับปริญญาตรี จึงผลการประเมินตนเองเฉพาะในตัวบ่งชี้ที่ 1.1-1.6 ผลการประเมินได้รับคะแนน 5 ทุกตัวบ่งชี้ แต่มีข้อสังเกตว่า ผลสัมฤทธิ์ของความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตนั้น คิดจากแบบสำรวจที่ได้รับเพียง 23 % ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่น้อยมาก ควรต้องปรับปรุงในการสำรวจครั้งต่อไป

คณะเทคโนโลยีการเกษตรมีความโดดเด่นในเรื่องของงานวิจัยที่เป็นการสร้างองค์ความรู้อยู่แล้ว ดังนั้นการนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้เกิดผลงานด้านการบริการวิชาการจึงไม่ใช่เรื่องยาก และสามารถทำได้ดี ทั้งในส่วนของการตั้งค่าใช้จ่ายในการบริการวิชาการ คิดเป็นจำนวนเงิน 248,000 บาท และจำนวนกิจกรรมการให้บริการวิชาการ การที่มหาวิทยาลัยให้ค่านักในมาตรฐานนี้สูง จึงต้องมีการประเมินในตัวบ่งชี้ที่ 3.5-3.7 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ารายรับที่น่าเป็นรายได้สำคัญให้กับคณะกลับมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งผู้บริหารต้องมีการวางแผนในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบริการวิชาการ ในตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับระดับความสำเร็จในการให้บริการวิชาการที่คณะต้องทำให้ได้คือการนำไปต่อยอดพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น ตลอดจนการสร้างเครือข่ายของงานบริการวิชาการให้มีการขยายมูลค่าหรือสร้างสัญลักษณ์ของผลสำเร็จของงานว่านี่คือผลผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งยังไม่มีความชัดเจน การคิดกลยุทธ์ในการสร้างเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสำเร็จในงานบริการวิชาการให้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือนานาชาติได้

ในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในระดับหนึ่งคือสามารถผสมผสานพันธกิจทั้ง 4 ด้านของความเป็นมหาวิทยาลัยเข้าไว้ด้วยกัน โดยส่วนที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น คณะก็เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของตนเองและของมหาวิทยาลัย แต่ในส่วนของการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญเป็นหลักนั้น คณะสามารถใช้องค์ความรู้ของคณาจารย์ไปพัฒนาผลิตผลของจังหวัดที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อสืบสานและยกระดับให้ผลิตผลนั้นมีมาตรฐานและคุณภาพเป็นที่ไว้วางใจ เช่น งานวิจัยข้าวแช่ หรือตาล แต่งานวิจัยนี้ยังไม่สามารถสื่อให้เห็นการยกระดับคุณภาพของชิ้นงานให้มีความโดดเด่นจนเป็นมาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและสร้างวัตถุประสงค์การดำเนินงานให้มีเป้าหมายของการพัฒนามาตรฐานที่มีความชัดเจนมากขึ้น และจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการอนุรักษ์ พัฒนา ผลิตผลที่เป็นชื่อเสียงและวัฒนธรรมของจังหวัดต่อไป

สัดส่วนปริญญาเอก และตำแหน่งทางวิชาการที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นสิ่งที่คณะต้องเร่งพัฒนาเพื่อมองไปข้างหน้าในการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ที่นอกจากจะเพิ่มตัวเลขเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตแล้ว ยังช่วยเพิ่มจำนวนงานวิจัย ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ และแสวงหางบประมาณวิจัยเพิ่มขึ้นได้อีก

จุดเด่น

1. มาตรฐานด้านการวิจัยนับว่าเป็นจุดแข็งของคณะ จำนวนบุคลากรที่ทำงานวิจัยและงบประมาณวิจัยเพิ่มขึ้น และเนื้อหาของงานวิจัยตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เช่น การเลี้ยงปลาอุกทะเล การตรวจสอบจุลินทรีย์ในข้าวแช่เพชรบุรี การใช้สารสีจากผลตาลสุก
2. มาตรฐานด้านงานบริการวิชาการ ที่เป็นผลจากงานวิจัยที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และคณะให้ความสำคัญ โดยการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนเงินสูง เมื่อเทียบกับคณะอื่นๆ
3. เป็นคณะที่มีขนาดเล็ก คณะมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านเกษตรที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นที่ต้องการของท้องถิ่น มีความมุ่งมั่นในการทำงานภายใต้งบประมาณจำกัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ควรมีความชัดเจนในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต โดยอาศัยศักยภาพของงานวิจัยและงานบริการวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบัณฑิต เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่เป็น Double Degree การเปิดรายวิชาที่เป็นนวัตกรรม อาจจะต้องคิดทำหลักสูตรที่เป็น Double Degree เช่น ผลิตบัณฑิตการเกษตร ที่มีความรู้เรื่องกฎหมายการค้า มี Combination ซึ่งอาจจะเพิ่มหลักสูตรที่เพิ่มจำนวนปี
2. ควรให้ความสำคัญกับรายรับของการบริการวิชาการเพิ่มขึ้น เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมา คณะได้บริหารจัดการงานด้านบริการวิชาการ โดยการลงทุน และเป็นที่ยอมรับได้ในระดับหนึ่งแล้ว การดำเนินงานหลังจากนี้ไปน่าจะพัฒนางานบริการวิชาการในแนวทางที่สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และการให้ประโยชน์แก่สังคมควบคู่ไปกับการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นด้วย เพื่อที่จะนำเงินที่ได้ไปพัฒนางานด้านอื่นๆ ต่อไป
3. ควรใช้วิธีการผสมผสานการดำเนินงานในมาตรฐานการวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ชิ้นงานให้มีคุณภาพโดดเด่นได้นำไปสู่การวิจัยเชิงพาณิชย์เพราะสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ในจังหวัดที่มีความเก่าแก่ของวัฒนธรรม และมีผลผลิตทางการเกษตรของท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว เช่น มะม่วงเพชรบ้านลาด ข้าวแช่เมืองเพชร หรือการพัฒนาพืชต่างถิ่นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เปิดการสอนในคณะเทคโนโลยีการเกษตรมีอยู่เพียงไม่กี่แห่ง น่าจะเป็นโอกาสอันดีที่คณะจะต้องวางเป้าหมายในการทำงานให้มีมาตรฐานจนสามารถได้รับการจัดอันดับในระดับต้นๆ ได้ การใช้เครื่องมือคุณภาพ เช่น Benchmarking, Best Practice จะนำคณะไปถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว
5. คณะควรสร้างความทันสมัยให้กับองค์กรทั้งในด้านตัวบุคคลและการบริหารจัดการ ให้สอดคล้องกับความมุ่งมั่นที่จะเป็น “นวัตเกษตร” การบริการจัดการองค์กรเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดัน

ให้คณะไปถึงคำว่า “นวกะเชตร” ซึ่งต้องมีการเรียนรู้การวางแผนยุทธศาสตร์ การนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรมีแนวคิดที่ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก

ในส่วนของการพัฒนางานด้านการเกษตรในสังคมท้องถิ่น คณะควรมีการวางแผนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Marine Science น้ำ ปลา สวายงาม ปลาหมอสี่ ปลากัดพื้นเมือง พัฒนางานวิจัยเกษตรในเชิงพาณิชย์ เช่น ผลไม้ พืชผลที่รู้จัก คือ มะม่วงเพชรบ้านลาด มีชื่อติดตลาด หรือคิดนอกกรอบ เช่น พัฒนาพืชต่างถิ่นเพื่อรองรับกิจการท่องเที่ยว แหล่งทุนสำคัญ คือ สถาบันวิจัยการพัฒนากาเกษตร (สกว.)

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ

สรุปผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของทุกมาตรฐานในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพได้คะแนน 4.26 ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี จึงสรุปการประเมินได้ว่า กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ ได้รับการรับรองตามมาตรฐานคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้จัดการศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพภายใต้การดำเนินการของ 3 คณะ โดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรีในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตและวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ส่วนในระดับบัณฑิตศึกษาเปิดสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทางการศึกษา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ

บัณฑิตระดับปริญญาตรีในกลุ่มสาขาวิชาส่วนมาก คือ ร้อยละ 83.85 มีงานทำและประกอบอาชีพอิสระภายในหนึ่งปี และในจำนวนนี้มีประมาณร้อยละ 72 ทำงานตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษา มีเพียงร้อยละ 59 ที่ได้รับเงินเดือนเริ่มต้นตามเกณฑ์ งานวิชาการที่ได้รับรางวัลระดับชาติมีจำนวนทั้งสิ้น 8 ชิ้นงาน ส่วนวิทยานิพนธ์นักศึกษาระดับปริญญาโทยังไม่มีที่พิมพ์และเผยแพร่ เนื่องจากยังไม่มีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา

รายงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เมื่อพิจารณาในมิติของอัตราส่วนต่อจำนวนอาจารย์ประจำทั้งหมดอยู่ในระดับพอใช้ อย่างไรก็ตามกลุ่มสาขาวิชามีผลงานด้านจำนวนผลงานที่ตีพิมพ์เผยแพร่ และ/หรือการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และภาพรวมของกลุ่มสาขาวิชาที่ได้รับบสนับสนุนงานวิจัยที่ได้รับทั้งจากภายนอกสถาบันอยู่ในระดับดี เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานด้านการวิจัยของ สมศ.

ในรอบปีที่ผ่านมากลุ่มสาขาวิชา มีระบบการประกันคุณภาพที่เป็นงานปกติ มีการดำเนินงานตามนโยบายและแนวทางของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสำเร็จการดำเนินงาน การประเมินภายใน และการติดตามผล อย่างไรก็ตามกรณีของการประเมินภายนอกตามเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. เป็นสิ่งใหม่สำหรับบุคลากรในสาขาวิชา การทำความเข้าใจกับทุกคนเพื่อให้

สามารถนำผลการประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้มาพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จุดเด่น

1. หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของสังคม สามารถกำหนดให้เป็นจุดเด่นและจุดเน้นของมหาวิทยาลัย จึงมีโอกาที่จะพัฒนากลุ่มสาขาวิชาให้มีความโดดเด่น และมีศักยภาพ โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
2. บุคลากรมีความกระตือรือร้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและมหาวิทยาลัย นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสถาบัน โดยเฉพาะเรื่องการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาสาขาวิชาของตนเองให้มีสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นที่ต้องการของสังคม
3. นักศึกษามีความภาคภูมิใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชา

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. ปัจจุบันครุวิทยาสาสตร์ของประเทศขาดแคลนเป็นจำนวนมาก กลุ่มสาขาวิชาน่าจะมีส่วนในการสนับสนุนให้มีการผลิตครุวิทยาสาสตร์ที่ดี ตอบสนองความต้องการของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันมีประสบการณ์ในการผลิตครูมาก่อน
2. การพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะด้านการสัมมนาทางวิชาการ การนำเสนอผลงานการอบรมยังมีความจำเป็นมากแต่งบประมาณที่จัดสรรในเรื่องนี้ยังน้อยมาก
3. ควรสนับสนุนและกำหนดแผนในการทำวิจัยของอาจารย์ให้สูงขึ้น ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบวงจร ได้แก่ การเผยแพร่ แหล่งบสนับสนุนทั้งภายนอกและภายในสถาบัน

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สรุปผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของทุกมาตรฐานในกลุ่มสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ได้คะแนน 4.16 ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี จึงสรุปการประเมินได้ว่า กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพ

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดการศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีอาจารย์ปฏิบัติงานจริงจำนวน 72 คน มีนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า 3,483 คน อัตราส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ 48.37 ต่ออาจารย์ 1 คน อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอก มีเพียงร้อยละ 5.26 มีความสามารถในการให้บริการวิชาการแก่บุคลากรในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดสาขาวิชาดนตรี ห้องดนตรีสากล ดนตรีไทย ห้องนาฏศิลป์ และห้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีผลงานในการพัฒนา

องค์ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับการบริการวิชาการและการวิจัยหลายโครงการ

จุดเด่น

มีการผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาวิชาซึ่งตรงกับความต้องการของท้องถิ่น เช่น สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษธุรกิจ รัฐประศาสนศาสตร์ (การปกครองท้องถิ่น) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1. ควรขยายตัวอย่างระมัดระวัง เตรียมแผนการจัดการผลิตคู่ขนานบัณฑิตให้รัดกุม ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลงาน
2. ควรวางแผนพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ให้สามารถดำเนินการวิจัยต่อจากอาจารย์และนักวิจัยในปัจจุบันได้อย่างต่อเนื่อง และคงคุณภาพที่ดีอย่างเดิมไว้ให้ได้

กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

สรุปผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของทุกมาตรฐานในกลุ่มสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้คะแนน 4.11 ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี จึงสรุปการประเมินได้ว่า กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ

กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดการศึกษาในคณะครุศาสตร์ผลิตบัณฑิตให้ปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระภายใน 1 ปี ร้อยละ 89.67 มีจำนวนร้อยละ 26.06 ที่ได้รับเงินเดือนเริ่มต้นเป็นไปเกณฑ์ ก.พ. และในรอบ 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักศึกษาโปรแกรมพลศึกษาได้รับรางวัล จำนวน 2 คน และนักศึกษาโปรแกรมวิชาดนตรี ได้รับรางวัลจำนวน 10 คน นายจ้าง/ผู้ประกอบการพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตในระดับมากทุกรายการ

ในส่วนบัณฑิตศึกษามีบทความจากวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เพียงร้อยละ 12.24 ผลงานของอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นภูมิภาคตะวันตก มีศูนย์ศึกษาพัฒนาครู เป็นแหล่งให้บริการวิชาการและวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับ แต่มีข้อสังเกตว่าศูนย์นี้ไม่มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยตรงและไม่มีการประเมินผลของศูนย์เอง

คณะครุศาสตร์ได้รับงบประมาณค่อนข้างน้อย และเมื่อคิดค่าใช้จ่ายในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีต่อคนแล้วยังต่ำกว่าเกณฑ์อยู่มาก ทรัพยากรที่ใช้ในการสนับสนุนให้การดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรเป็นไปได้อย่างดี ส่วนใหญ่ได้มาจากการจัดโครงการพิเศษของคณะ

จุดเด่น

1. เป็นคณะที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีการสร้างสมวัฒนธรรมองค์การโดยเฉพาะ

2. มีคณาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอน และมีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงได้รับการประเมินคุณภาพการสอนอยู่ในระดับดี

3. มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยเครือข่ายมหาวิทยาลัยภาคกลางตอนล่างที่มีคณะศึกษาศาสตร์เพื่อร่วมมือกันในการทำวิจัยและช่วยเหลือกันทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1. ควรจัดทำแผนรองรับการเกษียณอายุราชการของอาจารย์
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายเพื่อสนับสนุนการศึกษาระดับปริญญาตรี และการประเมินเข้าสู่วิทยฐานะของครูรวมทั้งหลักสูตรที่ประกาศปริญญาซึ่งอยู่ในความสนใจของชุมชนในท้องถิ่น และสังคมทั่วไป

กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ

สรุปผลการประเมิน ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของทุกมาตรฐานในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ได้คะแนน 3.94 ผลการประเมินอยู่ในระดับดี จึงสรุปการประเมินได้ว่ากลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจได้รับการรับรองตามมาตรฐานคุณภาพ

กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จัดการศึกษาโดยคณะวิทยาการจัดการ มีทั้งหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี มีหลักสูตรภาคพิเศษ โดยเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโททางบริหารธุรกิจ หลักสูตรปริญญาตรี Executive BBA. โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท 2 ทางสาขาวิชาการบัญชี กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่หล่อหลอมให้มีความซื่อสัตย์ พากเพียร รับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถเชิงวิชาการ โดยการจัดการให้มีการสอบ Exit Exam ในกลุ่มทักษะหลักทางภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ ร้อยละของการปฏิบัติงานของบัณฑิตไม่ถึงร้อยละ 50 เนื่องจากมีหลายสถาบันที่เป็นคู่แข่งในการผลิตบัณฑิต และส่งผลต่อเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิต ที่ไม่ได้รับเงินเดือนเริ่มต้นตามเกณฑ์ ในมาตรฐานด้านการวิจัย ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกับกลุ่มวิชาอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน เนื่องจากไม่ได้เป็นจุดเน้นของมหาวิทยาลัยด้วย

จุดเด่น

1. กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตให้มีความซื่อสัตย์ พากเพียร รับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการจัดสอบ Exit Exam ในกลุ่มทักษะหลัก ส่งผลให้บัณฑิตมีคุณภาพ และสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้
2. คณะวิทยาการจัดการได้มีการตั้งศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดสร้างห้องสมุดเฉพาะของคณะเพื่อเน้นสาระความรู้ด้าน Management Sciences รวมทั้งมีศูนย์วิจัยและข้อมูล

ท้องถิ่นทางธุรกิจ ซึ่งได้มีส่วนในการให้บริการในการฝึกอบรม สัมมนาให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นที่พึงของท้องถิ่นได้ เห็นได้จากการจัดทำโครงการพุ่มพักผู้ประกอบการในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในโครงการกองทุนหมู่บ้าน การสอนการทำบัญชีในหมู่บ้าน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1. คณะวิทยาการจัดการ ยังมีจำนวนนักศึกษาต่ออาจารย์ประจำสูงเกินกว่ามาตรฐานของสกอ. เนื่องจากมีนักศึกษาเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้มีการจัดสรรอัตรากำลังให้เหมาะสมและเนื่องจากคณะมีการจัดการสอนในระดับปริญญาโท ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำระดับปริญญาเอกสายตรง เพื่อเป็นผู้สอนและควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ได้คุณภาพ รวมทั้งพัฒนาให้อาจารย์ทำวิจัยให้มีผลงานเพิ่มขึ้น เป็นที่ประจักษ์ก่อนการเปิดสอนปริญญาเอก

2. ผลงานวิจัยน้อย ไม่ได้สัดส่วนกับการผลิตบัณฑิตศึกษาและได้รับเงินสนับสนุนวิจัยจากสถาบันในอัตราต่ำ ควรเร่งพัฒนาคณาจารย์ให้มีผลงานวิจัยมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเปิดสอนในระดับปริญญาโท และสมควรเตรียมแผนพัฒนาคุณภาพงานวิจัยเพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้มีโอกาสตีพิมพ์เผยแพร่มากขึ้นรวมทั้งพิจารณางานด้านศิลปวัฒนธรรมในภาพกว้างมากกว่าเพียงการจัดกิจกรรมตามธรรมเนียม ประเพณี เช่น การใช้ความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นผสมผสานกับการจัดการ SME ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่แสดงเอกลักษณ์ เป็นต้น

3. คณะไม่มีเงินเหลือจ่ายสุทธิ ซึ่งแสดงถึงการที่ยังไม่สามารถบริหารเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณให้มีผลออกงบบุคลากรมีเงินเหลือจ่ายได้ ซึ่งโดยศักยภาพและศาสตร์โดยตรงสาขา นี้ ควรทำได้

4. เนื่องจากความเข้าใจในการเก็บตัวเลขและความสมบูรณ์ของข้อมูลยังมีน้อย ทำให้การทำงานประกันคุณภาพมีปัญหาและไม่สามารถใช้ผลการดำเนินงานไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนามบนฐานข้อมูลที่ถูกต้องได้อย่างเพียงพอ

5. จากศักยภาพในการให้บริการวิชาการสู่ท้องถิ่นได้ดีนั้น ควรพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการให้สามารถบริหารศูนย์ต่างๆ ของคณะให้เลี้ยงตนเองได้

จากผลการประเมินข้างต้นของ สมศ. อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีผ่านการรับรองตามมาตรฐานคุณภาพ และเนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จในด้านการบริการวิชาการและวิชาชีพอยู่ในระดับดี เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริการวิชาการของ สมศ. ไม่ว่าจะเป็นจำนวนโครงการที่ให้บริการ การนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาบูรณาการ

และพัฒนาศูนย์การเรียนการสอนและการวิจัยและจำนวนแหล่งบริการวิชาการวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับระดับชาติ

เมื่อพิจารณาในเรื่องค่าใช้จ่ายและมูลค่าของสถาบันที่ใช้ในการบริการวิชาการ พบว่ามหาวิทยาลัยได้มีรายได้จากการให้บริการวิชาการในระดับดีมาก ทั้งที่มหาวิทยาลัยมีค่าใช้จ่ายในการให้บริการวิชาการสูงเช่นเดียวกัน

แม้มหาวิทยาลัยจะมีทรัพยากรทั้งบุคลากรและงบประมาณที่จำกัด ค่าใช้จ่ายต่อจำนวนนักศึกษาค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ แต่ก็สามารถดำเนินการตามภารกิจของสถาบันได้ตามศักยภาพ โดยมีแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในและภายนอกกลุ่มสาขาวิชา รวมทั้งหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

ด้านปัจจัยนำเข้าที่จะนำสู่คุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ผู้สอน ทั้งจำนวนต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ รวมทั้งค่าใช้จ่ายทางด้านห้องสมุด คอมพิวเตอร์และศูนย์สารสนเทศอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนของ สมศ. แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มสาขาวิชาและอาจารย์พยายามได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านวิชาการและทักษะสังคม สนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิต สร้างความเข้าใจและพึงพอใจให้กับนักศึกษาเป็นอย่างดี ทำให้ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ สมศ. ยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาไว้ว่า จากต้นทุนเดิมที่มีอยู่และดำเนินการได้ดีแล้ว เช่น การให้ความเอาใจใส่ดูแลที่นักศึกษาประทับใจ เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน

การมีทั้งองคมนตรี นายกรัฐมนตรี เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย การมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยล้วนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถ มหาวิทยาลัยได้ใช้ประโยชน์จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้อย่างเต็มที่ ทำให้มหาวิทยาลัยพัฒนางานได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

การพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะด้านการสัมมนาทางวิชาการ การนำเสนอผลงาน การอบรมยังมีความจำเป็นมาก การส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรให้ได้วุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นหรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นสิ่งที่ควรเร่งดำเนินการและมีแผนที่ชัดเจนควรสนับสนุนและกำหนดแผนในการทำวิจัยของอาจารย์ให้สูงขึ้น ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้ครบวงจร ได้แก่ การเผยแพร่แหล่งบสนับสนุนทั้งภายนอกและภายในสถาบัน

การเปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอกเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ควรวางแผนเพื่อบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีประสิทธิผล การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่มีความสำคัญแต่มีผู้สนใจเรียนน้อย อาจจะต้องปรับระบบจัดหลักสูตร โดยใช้การเรียนปริญญาสองปริญญา (Double Degrees) อาจจะช่วยให้นักศึกษานั้นมีผู้สนใจมากขึ้น น่าจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นการใช้ทรัพยากรทั้งด้านอาจารย์และเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และมีการพัฒนาองค์การมาโดยตลอด ซึ่งโดยภาพรวมได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการศึกษาเพื่อท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์ในรายละเอียดของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ยังมีบางจุดที่เป็นจุดอ่อน ดังปรากฏในผลการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ทำการประเมินโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบที่สอง ในปี 2548 ผลการประเมินดังกล่าวสามารถสะท้อนภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้ระดับหนึ่ง ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สามารถนำมากำหนดเป็นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

คำว่า “การพัฒนา” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Development” แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่เล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออาจก้าวไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิม หรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าสนใจ (ปกรณั์ ปรียากร. 2538: 5) ส่วนความหมายจากรูปศัพท์ในภาษาไทยนั้น หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า “พัฒนา” หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตงอกงาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2538: 238) ในทางพุทธศาสนา คำว่า “พัฒนา” มีความหมายได้ 2 อย่าง คือ การพัฒนาคน ซึ่งเรียกว่า “ภาวนา” หรือหมายถึง การศึกษา ส่วนการพัฒนาอย่างอื่น เช่น การสร้างถนน หรือการสร้างอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางวัตถุ เป็นการพัฒนาที่มีความหมายทำให้เติบโตขึ้นทางวัตถุ (พระธรรมปิฎก. 2541: 22) นอกจากนี้การพัฒนายังเกี่ยวข้องกับเรื่องของความทุกข์ยากและความยากจน เป็นความพยายามในการแก้ปัญหาพื้นฐานของสังคม โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงและเป็นขบวนการที่ยาวนานกว่า (Ewert. 1991: 84)

สำหรับสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2539: 4) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมตามแผนของสังคม นั่นคือ การพัฒนาต้องมีการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการเปลี่ยนแปลงกำหนด สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลง คือ โครงสร้างสังคม ซึ่งประกอบด้วย คน ระเบียบสังคม และวัตถุสิ่งของ ซึ่งสอดคล้องกับเกศินี จุฑาวิจิตร (2540: 22) ที่กล่าวว่า การพัฒนา จะต้องเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือมีความเคลื่อนไหวไปในทางที่ดี หรือน่าพอใจ นอกจากนี้ สนธยา พลศรี (2545: 2) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบหรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตองงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ

ส่วนคำว่า “ท้องถิ่น” ในวัฒนธรรมไทยปรากฏอยู่หลายชื่อเรียก หลายรูปแบบและหลายความหมาย เช่น ถิ่นฐานบ้านช่อง บ้านช่องห้องหอ ปาเขาลำเนาไพร ภูมิลำเนา ชาวบ้านร้านตลาด หมู่บ้าน ย่าน หย่อม บาง คุ่ม คุ่ม แถว ฯลฯ ซึ่งพัฒนา กิตติอาษา (2546: 146) ได้กล่าวถึง ความหมายของท้องถิ่นว่า หมายถึง ถิ่นที่ ท้องที่ ที่ หรือสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และรวมถึงมิติความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างคน เวลา สถานที่ รวมทั้งรายละเอียดที่ถูกบรรจุอยู่ในพฤติกรรมทางสังคมหรือระบบความสัมพันธ์เฉพาะอย่าง

นอกจากนี้ ท้องถิ่นอาจมีพื้นที่ทับซ้อนทับกับหน่วยการปกครองที่เรียกว่า หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดก็ได้ (สุวิดา ธรรมมณีนวศ์. 2547: 73) ซึ่งสอดคล้องกับยงยุทธ ชูแว่น (2543 : 9-10) ที่กล่าวว่า การกำหนด “หน่วยงานของท้องถิ่น” ในปัจจุบันนับว่ามีปัญหา เพราะคำว่าหมู่บ้านในปัจจุบันมีความแตกต่างจากหมู่บ้าน (หรือบ้าน) ในอดีต เนื่องจากคำว่าหมู่บ้าน เป็น “หน่วย” การปกครองที่กำหนดขึ้นเพื่อความสะดวกในการปกครองของกระทรวงมหาดไทยเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว และการกำหนดในลักษณะนี้ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของท้องถิ่น เพราะขอบเขตหรือหน่วยของท้องถิ่นจะเป็นพื้นที่ในระดับหุบเขา ลุ่มน้ำ พุ่งราบ เป็นต้น

ในปัจจุบัน ชุมชนท้องถิ่นจำนวนมาก ถูกแบ่งแยก ถูกยุบรวมกับ “คนบ้านอื่นๆ” ตามอาณาเขตการปกครองของหน่วยราชการ ทำให้บางตำบลมีกลุ่มคนหลายกลุ่มอยู่ปะปนกัน เช่น คนไทยทรงดำถูกแบ่งซอยไปอยู่ร่วมกับคนนอกกลุ่ม เกิดเป็นหมู่บ้านใหม่แยกออกไปจากหมู่บ้านเดิมทั้งที่คนสองกลุ่มนี้ไม่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาหรือความสัมพันธ์มาก่อน ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นจึงมิได้หมายถึงหมู่บ้านตามการจัดแบ่งเขตการปกครองของรัฐ แต่อาจจะซ้อนทับหรือมีพื้นที่ข้ามหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ก็ได้ ขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นนั้นมีประวัติศาสตร์และพัฒนาการร่วมกัน กล่าวได้ว่าการจัดแบ่งเขตการปกครองของรัฐ นับเป็นสาเหตุหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงความเป็น “ชุมชนท้องถิ่น” เพราะรัฐจะ

กำหนดการส่งเสริมชุมชนท้องถิ่น ผ่านอาณาเขตพื้นที่การปกครองที่จัดไว้ (สุวิดา ธรรมมณีวงศ์. 2547: 74) สำหรับขอบเขตของการศึกษาท้องถิ่นแนวใหม่เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์หรือเครือข่ายของชุมชนแล้วสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับบ้านหรือหมู่บ้าน เป็นท้องถิ่นระดับที่เล็กที่สุด 2) ระดับชุมชน เป็นหน่วยท้องถิ่นระดับกลางที่ประกอบด้วยเครือข่ายหลายๆ หมู่บ้านรวมกัน 3) ระดับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น เป็นหน่วยท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีเครือข่ายของหลายๆ ชุมชนที่มีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต จนเกิดเป็นระบบความสัมพันธ์ที่ลงตัวและ “พอเพียง” ในระดับหนึ่ง (ยงยุทธ ชูแว่น. 2547: 94-95)

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ ถิ่นที่ ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และมีมิติสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างคน เวลา สถานที่ ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันเป็นระบบความสัมพันธ์เฉพาะอย่าง

สำหรับคำว่า “การพัฒนาท้องถิ่น” มีผู้รู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน อาทิ ซิงห์ (Singh. 1994: 26) ได้สรุปค่านิยามจากการประชุมสุดยอดกลุ่มองค์กรเอกชนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกส์ว่า “การพัฒนาท้องถิ่นหรือสังคมจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างองค์รวม ซึ่งหมายถึง การพัฒนาเพื่อความ เป็นธรรมทางสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนทางนิเวศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ ความคงอยู่ทางวัฒนธรรม ส่วนเกศินี จุฑาวิจิตร (2540 : 41) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น ไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทาง และมีวัตถุประสงค์อันจะนำไปสู่การ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชนบทหรือในท้องถิ่น นอกจากนี้พิสิทธ์ สารวิจิตร (2540: 3-4) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การพัฒนากาย จิต และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลใน ชุมชน และประเทศชาติให้เอื้อต่อการมีชีวิตที่สุขสมบูรณ์ และในการพัฒนาท้องถิ่นใด ต้องคงรูปชีวิต ความเชื่อประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การทำให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นมีชีวิตชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเป็นการพัฒนาอย่างสมดุล มีความเป็นธรรมทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และความยั่งยืนทางระบบนิเวศ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในยุคปัจจุบันเน้นเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาโดยใช้ทุนทางสังคมเป็นหลัก ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นในที่นี้เป็นการพัฒนาสิ่งที่สังคมไทยเคยมี แต่ได้ละทิ้งไปหรือเลือนหายไปพร้อมกับสิ่งที่เรียกว่า “การพัฒนา” ตามแบบตะวันตก พร้อมกับกับความ เป็นสมัยใหม่ สังคมไทยได้ละทิ้ง “ทุนทางสังคม” ที่อยู่ในสภาพของสังคมเกษตรกรรม โดยนำ วัฒนธรรมของสังคมอุตสาหกรรมตะวันตกมาใช้ในการพัฒนาประเทศ และขณะนี้เข้าสู่ยุคหลัง

อุตสาหกรรม โดยละทิ้งทุนทางสังคมสำหรับยุค (สังคม) เกษตรกรรมแล้ว โดยไม่ได้สร้างสรวงศ์ระบบทุนทางสังคมที่เหมาะสมกับสังคมไทยร่วมสมัย (วิจารณ์ พานิช, 2548: 3) แนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่น มีแนวคิดที่สำคัญในปัจจุบัน ดังนี้

1. แนวคิดทุนทางสังคม

1.1 ความเป็นมาของแนวคิดทุนทางสังคม

คำว่า “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ได้ปรากฏขึ้นครั้งแรกในการอภิปรายของ ฮานิฟาน (Hanifan) เมื่อปี 1920 ในหนังสือ Rural School Community Centers ซึ่งได้อธิบายถึงสิ่งต่างๆ ที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของคน อาทิ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี (Good Will) การสร้างมิตรภาพ (Fellowship) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) และการติดต่อสัมพันธ์กันทางสังคมระหว่างบุคคลหรือครอบครัวที่ทำให้เกิดหน่วยทางสังคมขึ้น การสร้างทุนทางสังคมในชุมชน ก็เช่นเดียวกับองค์กรทางธุรกิจ คือจะต้องมีการสะสมทุนก่อนการดำเนินธุรกิจ การสร้างทุนทางสังคมโดยองค์กรทางสังคมนั้น ปัจเจกบุคคลจะต้องสร้างมิตรภาพ และจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าครอบครัว เพราะปัจเจกบุคคลหากอยู่โดยลำพัง อาจจะไม่ได้รับการช่วยเหลือทางสังคมจนกว่าเขาได้เริ่มติดต่อกับเพื่อนบ้าน ทุนทางสังคมก็จะมี การสะสมขึ้น ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ตนเองต้องการ และยังช่วยให้เกิดศักยภาพสามารถปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนทั้งชุมชนให้ดีขึ้นได้ อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะดังกล่าว สมาชิกซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลก็จะได้ประโยชน์จากการคบค้าสมาคมกัน อันจะนำมาซึ่งความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจ และมิตรภาพจากเพื่อนบ้าน และชุมชนเองก็ได้ประโยชน์จากความเป็นปึกแผ่นและความสามัคคีของสมาชิกด้วยเช่นกัน (วรวิณี โรมรัตนพันธ์, 2548: 16-17)

สำหรับกระบวนการเกิดของทุนทางสังคม พูทนาม (Putnam, 2000: 29) ได้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเกิดของทุนทางสังคม เริ่มจากประชาชนในสังคม มีระบบคิด และค่านิยมที่ดี โดยได้เน้นให้เห็นว่า ระบบที่ประชาชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาสาธารณะร่วมกัน ทำให้ทุกคนได้หันมาให้ความร่วมมือกัน หรือการที่ประชาชนมีค่านิยมที่ดีร่วมกัน อาทิ มีความไว้วางใจเชื่อใจกัน มีการเคารพกฎหมาย ผู้นำมีความซื่อสัตย์ มีความโปร่งใส มีความเป็นธรรม รักความเสมอภาค มีความสามัคคีชอบมีส่วนร่วม ซึ่งระบบความคิดและค่านิยมดังกล่าวในหมู่ประชาชน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในสังคมนั้นเป็นไปในทางที่ดี และนำไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดี ส่วนธนาคารโลก (World Bank, 1999: 19) ได้กล่าวถึง ทุนทางสังคมและนำแนวคิดทุนทางสังคมไปใช้ในรูปแบบของทุนแบบหนึ่งซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนา โดยพยายามที่จะตอบคำถามว่า อะไรเป็นทุนทางสังคม และจะทำอย่างไรเพื่อที่จะให้การพัฒนายั่งยืนสูงสุดต่อประเทศหรือชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นแนวคิดที่

ก่อให้เกิดการสร้างองค์กรที่เป็นประโยชน์ ทุนทางสังคม ในความหมายของ World Bank ได้แสดงหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้นของความยึดเหนี่ยวกันในสังคมสามารถนำไปพัฒนาเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ต่อมาฟูกูยามา (Fukuyama) ได้เขียนผลงานเรื่อง Social Capital and Civil Society โดยให้ทั้งความหมายและบทบาทของคำว่า “ทุนทางสังคม” ที่มีต่อระบบตลาดเสรีและประชาธิปไตย โดยในแง่ความหมายของทุนทางสังคม ฟูกูยามา (Fukuyama. 1995: 29) ได้ชี้ให้เห็นถึงรูปธรรมของขนบธรรมเนียมที่ไม่เป็นทางการว่า สามารถสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าได้ นับตั้งแต่เรื่องของธรรมเนียมต่างตอบแทนระหว่างพวกพ้อง ไปจนถึงเรื่องที่มีความซับซ้อน ดังเช่น คำสอนในหลักศาสนา จึงจะเห็นได้ว่าโดยนัยของความหมายนี้เรื่องเกี่ยวกับความไว้วางใจกัน ความเป็นเครือข่าย ความเป็นประชาสังคม และปรากฏการณ์ในลักษณะเดียวกัน เป็นเสมือนสิ่งที่เป็นผลมาจากทุนทางสังคมมากกว่าจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทุนทางสังคมด้วยตัวของมันเอง

นอกจากนั้น โคเฮน และพรูแซก (Cohen and Prusak. 2001: 20) ได้มีผลงานที่เน้นทุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาและพัฒนาองค์กรต่างๆ เช่นเดียวกับผลงานของบาเกอร์ (Baker. 2001 : 25) ที่ได้นำเอาทุนทางสังคมไปใช้ในการงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและการพัฒนาองค์กรเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าที่มาของคำว่า “ทุนทางสังคม” ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงความสมดุล ในวิถีชีวิตและระบบการจัดการที่เหมาะสมที่ได้สูญหายไปจากสังคม ฉะนั้นการนำเสนอคำว่า “ทุนทางสังคม” ของนักวิชาการจึงเป็นการเรียกร้องเพื่อให้สังคมเกิดความตระหนักต่อเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ คำว่า “ทุนทางสังคม” ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้เชื่อมโยงไปสู่เรื่องของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมองเห็นว่า การมีองค์กรภาคประชาชนที่เข้มแข็งและประชาชนสนใจในประเด็นสาธารณะ มีความไว้วางใจกัน มีการเคารพกฎหมาย และมีการดำเนินการแบบตรงไปตรงมา จะมีส่วนส่งเสริมทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็ง

แนวคิดทุนทางสังคมที่ได้ถูกนำมากล่าวถึงอย่างจริงจังนั้น เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยได้มีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม และทำหน้าที่ดำเนินโครงการของกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม โดยพยายามและทำให้สังคมไทยได้หันกลับไปมองคุณค่าของสิ่งที่เคยมีอยู่ ที่เป็นทุนเดิม แต่อาจถูกมองข้ามไป รวมทั้งสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล เช่น ความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการพิจารณาถึงสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพชน เช่น ภูมิปัญญา ประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งสิ่งที่เป็นศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน เช่น ผู้นำ กลุ่ม องค์กรประชาชน เครือข่าย เป็นต้น (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545: 30) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้เกิดการฟื้นฟูทุนทางสังคมที่มีอยู่และเริ่มสูญหายไปให้มีการนำกลับมาประยุกต์ใช้

ในการพัฒนา ในระดับชุมชน และหลังจากนั้น คำว่า “ทุนทางสังคม” ในประเทศไทยก็ได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ทุนทางสังคมในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า มีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดการพัฒนาในเชิงพุทธ หรือแม้กระทั่งแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ (วรวิทย์ โธมัสพันธ์, 2548: 27)

การนำแนวคิดข้างต้นมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของประเทศไทย หลังจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปี 2540 โดยสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ได้กำหนดว่า ทุนของชุมชนเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย (ทุน) ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การหลอมจิตใจ หลอมความคิด และการผนึกกำลัง การสร้างทักษะในการจัดการ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทั้งหมดจะส่งเสริมให้เกิดความเอื้ออาทรและความสามัคคี ที่ทำให้คนมีความเสียสละที่จะทำงานร่วมกัน โดยมีการรวมกำลังความคิด ความรู้สติปัญญา และความชำนาญที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน(สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2545: 32) ซึ่งสอดคล้องกับเอนก นาคะบุตร (2545 : 40) ที่กล่าวโดยสรุปว่า ทุนทางสังคมในลักษณะของความเข้มแข็งของชุมชน มิใช่เป็นเรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทย แต่หากเป็นคุณค่าเดิมที่สังคมไทยมีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นความมีน้ำใจต่อกัน การแบ่งปันซึ่งกันและกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน การเกาะเกี่ยวกันทางสังคม การรวมกลุ่มเป็นองค์กร หรือการจัดตั้งเป็นเครือข่ายต่างๆ เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรผสมผสาน เครือข่ายโรงเรียนชุมชน เป็นต้น ทุนทางสังคมนี้คือพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนชุมชนต่างๆ ให้มีความสามารถในการเพิ่มมูลค่าและทุนทางสังคมให้กับชุมชนมากขึ้น มีพึ่งพาตนเองได้จริงในระยะยาว

1.2 ความหมายของทุนทางสังคม

สำหรับความหมายของ “ทุนทางสังคม” มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังเช่นไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2542: 24) ได้อธิบายว่า ทุนทางสังคมเป็นนามธรรม หมายถึง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ความสามัคคี รวมพลัง การมีองค์กร มีหน่วยที่จะจัดการ จัดระบบต่างๆ ในชุมชน มีศิลปวัฒนธรรม มีจิตรวมใจ มีศีลธรรม มีความสมัครสมานรักใคร่กลมเกลียวกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เรียกว่า เป็นทุนทางสังคม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในท้องถิ่นและชุมชนให้มีการพัฒนาที่เข้มแข็งจริงจังและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี (2542: 40) ที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นพลังทางสังคมในการแก้ปัญหาวิกฤตของสังคมได้ โดยให้ความหมายทุนทางสังคม “การที่คนมารวมกัน เอาความดีมารวมกัน เอาความรู้มารวมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม

อัมมาร สยามวาลา (2544: 36) ได้กล่าวถึง “ทุนทางสังคม” ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรของชุมชนในการแก้ปัญหาได้ ทรัพยากรที่สำคัญ คือ สติปัญญา และความเอื้ออาทรต่อกัน โดยนัยนี้ทุนทางสังคมก็นับเป็นมิติในรูปแบบของทรัพยากรชุมชน อันประกอบด้วยเรื่องของค่านิยม ความเอื้ออาทรต่อกัน รวมทั้งเรื่องของสติปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนที่สมควรนำออกมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้อมรา พงศาพิชญ์และ เบญจา ยอดดำเนิน (2543: 58) ได้กล่าวถึง ทุนทางสังคมไว้ในหนังสือ “การตรวจสอบทางสังคมประเทศไทย : ทุนทางสังคมและวิกฤต” ว่า คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ระหว่างบุคคล สถาบัน และ/หรือองค์กรต่างๆ ทั้งในรูปปัจเจก กลุ่ม และเครือข่าย ทั้งนี้ค่านิยมบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือ ซึ่งมีผลต่อวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชน และประชาสังคม ส่วนอานันท์ กาญจนพันธุ์ (2541: 54) ได้กล่าวถึง ทุนทางสังคมในมิติของการจัดการว่า ทุนทางสังคม คือ วิธีคิดและระบบความรู้ในการจัดการวิถีของความเป็นชุมชน เช่น การจัดการทรัพยากร การจัดระบบความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ หรือมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยวิธีคิดเชิงซ้อน และเกี่ยวข้องกับเรื่องระบบความรู้หรือภูมิปัญญา อีกทั้งต้องอาศัยกฎเกณฑ์มากำกับการใช้ความรู้นั้น ซึ่งอาจเป็นในรูปของจารีต กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องมีองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการเรื่องนั้นๆ เช่น การใช้ทรัพยากรต่างๆ การจัดการทุน เป็นต้น

ทุนทางสังคมเดิมของสังคมไทยซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อที่ดีในการนำไปประยุกต์ใช้ความหมายของเรื่องต่างๆ คือ มิติทางวัฒนธรรม โดยมิติทางวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ชุมชนพยายามจะรื้อฟื้นขึ้นมาเพราะมีนัยสำคัญทางสังคม เพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการปลูกจิตสำนึกหรือการรักษาสำนึกของชุมชนและเครือข่ายของชุมชนที่ต้องสัมพันธ์กันในการดำรงชีวิตและมักเกี่ยวข้องกับฐานทรัพยากรที่ชุมชนต้องอิงอาศัย ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำลำคลอง ป่าไม้ต้นน้ำ ทะเลและมหาสมุทร (วรวิมล โรมรัตนพันธ์. 2548: 40-41) โดยจะเห็นได้จากมิติของความสัมพันธ์ผ่านงานบุญประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เตือนให้รู้ว่า ชีวิตเราที่อยู่มาได้ เพราะสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรและร่วมกันรักษา อีกทั้งยังมีความหมายในแง่ที่เป็นการยืนยันในคุณค่าของทรัพยากรและร่วมกันรักษา อีกทั้งยังมีความหมายในแง่ที่เป็นการยืนยันในคุณค่าหรือกฎเกณฑ์ทางสังคมบางอย่าง เช่น กฎเกณฑ์ข้อห้ามเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรส่วนรวมร่วมกัน (อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2541: 56)

ส่วนการระดมทุนเพื่อสังคม ถือว่าเป็นทุนทางสังคมที่อยู่บนพื้นฐานทางความคิดและอุดมการณ์ของระบบสวัสดิการในสังคมไทยนั้น อยู่ภายใต้หลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การต่างตอบแทนกัน และ 2) หลักการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (วรวิมล โรมรัตนพันธ์. 2548: 42) นอกจากนี้ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ (2542: 33) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาสังคมกับทุนทางสังคมว่า “ประชาสังคม” ไม่ใช่เพียงแค่การที่คนมาอยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่คนเหล่านั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พุดจาสิริสาร

ในจุดมุ่งหมายที่ไปด้วยกันจนเกิดคุณภาพใหม่ การที่คนแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจะทำให้เกิดคุณภาพใหม่ที่แต่ละคนไม่มี ยิ่งมีการปฏิสัมพันธ์ดีเท่าใด ก็ยิ่งก่อให้เกิดคุณภาพสูงขึ้น จนทำให้เกิดทุนทางปัญญาและทุนทางสังคม และก่อให้เกิดประชาสังคมขึ้นนั่นเอง ประชาสังคมที่ดีจะต้องก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การเกิดปัญญา และก่อให้เกิดทุนทางสังคม อาจกล่าวได้ว่า “ประชาสังคม” เป็นเพียงแต่สื่อ แต่เนื้อหาของมัน คือ ทำให้เกิดปัญญา เกิดทุนทางสังคมที่ทำให้คนฉลาดขึ้นนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ยังมีนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งที่เสนอเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นทุนทางสังคมอีกประการหนึ่ง คือ ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2540 : 66) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง วัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรมคือทุน” ที่จะเป็รรากฐานในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย วัฒนธรรมที่เป็นทุนมีลักษณะเป็น Culture Stock และการเปลี่ยนแปลงใน Culture Stock น่าจะถือได้ว่าการลงทุนหรือทำให้เกิดทุนเดิม (มรดกทางวัฒนธรรม) สามารถรักษาคุณค่าไว้ซึ่งความมั่งคั่งและความมั่นคงทางจิตวิญญาณที่เน้นความมั่งคั่งทางวัฒนธรรม ซึ่งก็คือจุดหมายของความเป็นมนุษย์ที่มีไม่ใช่เพียงมนุษย์เศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีเท่านั้น โดยจะเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นทุนของสังคมหนึ่งๆ ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าไม่มีการสืบสานขาดการเอาใจใส่ดูแลสนับสนุน ทุนทางสังคมก็ลด ลงและหมดไป ในที่สุดคนในสังคมก็ขาดทุนทางชีวิตและเมื่อวัฒนธรรมเป็นทุนอย่างหนึ่ง วัฒนธรรมก็มีผลผลิต แต่เป็นผลผลิตทางด้านการสร้างคนที่มีความรอบด้านท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง และการลงทุนทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมที่เป็นทุนเท่านั้น จึงจะช่วยรักษาสันติสุขของสังคมไทยไว้ได้ ดังนั้น ความหมายของ “ทุนทางวัฒนธรรม” คือ ทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยพื้นฐานของสิ่งที่มีอยู่ในสังคมนั้น และพัฒนาไปสู่การยกระดับมาตรฐานทางสังคมที่จะส่งผลไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ในลักษณะของการเลือกใช้ที่เหมาะสม นอกจากนี้ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2539: 34) ได้กล่าวถึงทุนทางวัฒนธรรมในเชิงเศรษฐศาสตร์ว่า เป็นการนำวัฒนธรรมมาแฝงในรูปของสินค้าและบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าในการผลิต ที่สร้างความพึงพอใจร่วมกัน โดยผ่านความร่วมมือในลักษณะของการสร้างสรรค์

จากนัยดังกล่าวจะเห็นว่า ความหมายของคำว่า ทุนทางสังคมของนักวิชาการไทยได้นำเสนอในมิติที่หลากหลาย เริ่มจากการเสนอว่า ทุนของชุมชนเป็นทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย (ทุน) ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ฐานวัฒนธรรม ความเอื้ออาทร ความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่ทำให้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการรวมพลังความคิด ความรู้สติปัญญา และความชำนาญที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอีกด้วย ดังนั้น ทุนทางสังคมเป็นคุณค่าเดิมที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย ทุนทางสังคมสามารถก่อให้เกิดพลังที่จะขับเคลื่อนชุมชนในท้องถิ่นได้ พลังในที่นี้ได้แก่ พลังแห่งปัญญาหรือความรู้ ซึ่งเป็นพลังที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอทุนทางสังคมที่

เป็นนามธรรม ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความสามัคคี ความมีศรัทธาที่นำไปสู่การรวมจิตใจ และการรวมพลังของผู้คน ซึ่งทุนทางสังคมนี้เป็น “มิติพลังทางสังคม” รวมทั้งได้นำเสนอเรื่องของวัฒนธรรม ความมีศีลธรรม และการมีองค์กรในการจัดการกับระบบต่างๆ โดยมีความเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นทุนทางสังคม และจะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างจริงจังและยั่งยืนต่อไป สำหรับมุมมองเรื่องทุนทางสังคม เรื่องความสัมพันธ์ของคนที่มีทั้งในแนวราบและแนวตั้ง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ และค่านิยมในการตอบแทนบุญคุณ รวมถึงค่านิยมและบรรทัดฐานที่สังคมยึดถือที่มีผลต่อวิถีการผลิตในระดับครอบครัว ชุมชน เครือข่ายและประชาสังคม

2. ทฤษฎีการพึ่งตนเอง

ทฤษฎีการพึ่งตนเองเป็นทฤษฎีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริ และพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพัฒนาและการพัฒนาแบบพึ่งตนเองไว้หลายวโรกาส ซึ่งสรุปได้ดังนี้

2.1 ความหมายของการพัฒนา ทรงให้ความหมายของการพัฒนากับคณะเยาวชนจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2513 ว่า หมายถึง ทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า การพัฒนาประเทศก็คือ การทำให้บ้านเมืองมั่นคง มีความเจริญ ชีวิตของแต่ละคนมีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข (สนธยา พลศรี. 2547: 225)

2.2 ประเภทของการพัฒนา พระราชทานคำอธิบายไว้ในพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 ว่า ความเจริญหรือการพัฒนามี 2 ประเภท คือ การพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ การพัฒนาทางวัตถุอาศัยวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ ส่วนการพัฒนาทางจิตใจอาศัยศิลปะ ศีลธรรมจรรยา เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งการพัฒนาทั้งสองประเภทนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะต่างก็มีความสำคัญ จึงต้องทำการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน

2.3 จุดมุ่งหมายของการพัฒนา มีพระราชดำริเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ว่าจุดมุ่งหมายของการพัฒนา คือ ต้องสร้างพื้นฐานความพอมีพอกินพอใช้ ให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ก่อน จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้นไป โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา (กฤษณา วงษ์สันต์ และคณะ. 2542: 216-217)

2.4 เป้าหมายของการพัฒนา มีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 70 พรรษาว่า เป้าหมายของการพัฒนา คือ การมีเศรษฐกิจแบบพอเพียง (Self – Sufficient Economy) (กระทรวงมหาดไทย. 2541: 10-12) เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้และพร้อมที่จะรับความเจริญจากโลกภายนอก โดยการพยายามพึ่งตนเอง ช่วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ให้ “พอมี พอกิน” โดยเฉพาะอาหารและที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถผลิตเองได้

ก็แลกเปลี่ยนและซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศให้มากที่สุด ก่อนนี้ให้น้อยที่สุด มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย หรือมีรายจ่ายไม่เกินรายรับ (กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ. 2542: 229)

โดยสรุป เป้าหมายของทฤษฎีการพึ่งตนเองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ การมีเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการพึ่งตนเอง ช่วยตนเอง ให้มีชีวิตความเป็นอยู่แบบพออยู่พอกิน ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จในการพัฒนา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ได้รับรองสิทธิของชุมชนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปะหรือวัฒนธรรมซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2550: 18-19)

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชน ด้วยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของ ประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึง ผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

(2) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศ และสนับสนุนให้จังหวัดมี แผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่

(3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของ ท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจน โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มี ความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนใน จังหวัดนั้น

ส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิ ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้ เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ส่วนที่ 9 แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน

มาตรา 86 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่างๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้ จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต

(2) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทนซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

อาจสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้รับรองสิทธิของชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542

กฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 สำหรับภูมิปัญญามีผู้ให้ความหมายไว้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของแต่ละกลุ่มชนทางวัฒนธรรม ที่ได้จากการเรียนรู้ การปรับตัวและการมีประสบการณ์ในการดำรงชีพและพัฒนาตนเอง และสังคมจะเรียกว่า ความรู้แบบองค์รวมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมก็ได้ ภูมิปัญญานับว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงสภาวะและการพัฒนาของชุมชน เป็นหน้าเป็นตาของชุมชน เพราะภูมิปัญญาผลิตและคิดขึ้นมาได้เนื่องจากความรู้ ความสามารถของคนในท้องถิ่น (ปัญญา ดาวจรตแสงชัย. 2547: 110) ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อของคนพื้นบ้านเฉพาะถิ่นที่เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในระบบนิเวศน์ (ระเบียบ สุภาวีรี. 2547: 128)

การพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน ซึ่งมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2545: 31-39)

มาตรา 16 กำหนดไว้ว่า ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยมี 3 ประเภท คือ 1) ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ 2) ตำรับยาแผนไทยทั่วไปหรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป 3) ตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคลหรือตำราการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล

บุคคลที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิ

1. ผู้สืบทอดตำรายาแผนไทย หรือตำราการแพทย์แผนไทย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยจากผู้คิดเห็น ผู้ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งดังกล่าว หรือได้เล่าเรียนสืบทอดกันมาโดยไม่ทราบผู้คิดเห็น ผู้ปรับปรุงหรือผู้พัฒนาสิ่งแวดล้อมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบสิ่งดังกล่าวจากผู้อื่น

2. ผู้ทรงสิทธิ หมายความว่า บุคคลซึ่งได้จดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยตามพระราชบัญญัตินี้

การจดทะเบียนสิทธิ

มาตรา 20 ตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคลหรือตำราการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคลตามมาตรา 16(3) อาจนำมาจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เพื่อขอรับการคุ้มครองและส่งเสริมตามที่กำหนดโดยบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียน

การขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาท้องถิ่นการแพทย์แผนไทยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 21 บุคคลซึ่งมีสิทธิจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยตามมาตรา 20 ต้องมีสัญชาติไทยและมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้คิดค้นตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย
- 2) เป็นผู้ปรับปรุงหรือพัฒนาตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย
- 3) เป็นผู้สืบทอดตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการแพทย์แผนไทย เป็นสิ่งที่ควรมีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้ามากขึ้น เพื่อใช้ในการรักษาคนในท้องถิ่น จึงนับว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นฉบับหนึ่งของไทย

ประวัติ และการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี

1. ประวัติของจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีถือได้ว่าเป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งในประเทศไทย มีหลักฐานซึ่งแสดงว่าเพชรบุรี เคยเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกพราหมณ์ มาแต่โบราณกาล คือ ชื่อบ้านสนามพราหมณ์ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่อยู่ของพวกพราหมณ์แต่ดั้งเดิมก่อนที่ชาวไทยเราจะได้มาเป็นใหญ่ในดินแดนเหล่านี้ แต่เชื้อสายและวงศ์วานของพราหมณ์เหล่านี้ในปัจจุบันไม่มีเหลืออยู่แล้ว มีอยู่แต่โบสถ์พราหมณ์ซึ่งอยู่หน้าวัดเพชรพลี ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง เป็นพยานหลักฐานที่คงอยู่ ส่วนกำแพงเมืองเดิมได้ถูกรื้อทำลายเกือบหมดแล้ว ยังมีให้เห็นเป็นแนวอยู่บ้างทางริมคลองกระแซงเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ต่อมาในสมัยทวารวดี (พ.ศ. 1000-1600) เพชรบุรีก็คงจะเป็นเมืองหนึ่งของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเชื่อกันว่ามีราชธานีอยู่ในเมืองนครปฐม แต่โบราณสถานที่สร้างในสมัยทวารวดีนั้น ยังไม่มีผู้ใดเคยพบในจังหวัดนี้ เข้าใจว่าคงจะถูกขุดทำลายไปเสียหมดแล้ว คงมีแต่พระพุทธรูปที่พบในวัดพลับพลึงและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งปัจจุบันรวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑสถานของวัดแห่งนี้ และเห็นได้จากศิลาจำหลักรูปธรรมจักรวัดเพชรพลี

เมื่อขอมมีอำนาจขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 16 เพชรบุรีก็ตกอยู่ในอำนาจขอม ปรากฏว่า ขอมได้สร้างปุษนิยสถานไว้ในจังหวัดนี้หลายแห่ง เช่น ปรางค์ศิลาแลงขอมที่วัดกำแพงแลงกับพระปรางค์ที่วัดมหาธาตุ แต่สำหรับพระปรางค์วัดมหาธาตุนั้นชำรุดทรุดโทรม หักพังลง ได้ซ่อมขึ้นใหม่หลายครั้งหลายคราว และได้เปลี่ยนรูปโฉมให้ผิดแผกไปจากแบบขอมโดยก่ออิฐเสริมเพิ่มเติมเข้าใหม่ให้ผิดเพี้ยนไปจากรูปทรงของเดิมทั้งหมด และภายในส่วนฐานขององค์พระปรางค์ที่วัดมหาธาตุ ท่านผู้บูรณะและต่อเติมพระปรางค์องค์หนึ่งได้เปิดช่องไว้ให้เห็นศิลาแลงรุ่นเดียวกับที่ใช้สร้างปราสาทที่วัดกำแพงแลง แสดงว่าแต่เดิมก็เป็นพระปรางค์ในยุคเดียวกัน

ตำนานเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวถึงพระพนมทะเลมเหศวรไตรราช พระบวรเชษฐ พระราชกุมาร พระราชนัดดา ทรงลาพระเจ้าปู่ พระเจ้ายามาตั้งเมืองที่เพชรบุรี มาสร้างวังสร้างบ้านเมืองและได้ทำนาเกลือ

ในพุทธศตวรรษที่ 19 เมื่อไทยมีอำนาจกล้าแข็งขึ้นก็ได้ดินแดนในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยามาอยู่ในอำนาจแทนที่เขมรและยังได้แผ่ขยายลงไปทางใต้จนถึงแหลมมลายู ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงทรงขยายอำนาจไปจนถึงนครศรีธรรมราช ฉะนั้นเมืองเพชรบุรีจึงตกเป็นของไทยด้วย ดังปรากฏระบูนามเมืองเพชรบุรีนี้ไว้ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงว่า เป็นเมืองหนึ่งในอาณาจักรสุโขทัย นอกจากนั้นยังพบว่า พ่อขุนรามคำแหงได้เสด็จเพชรบุรีถึง 2 ครั้ง เมื่อคราวยกทัพไปปราบพวกหัวเมืองทางใต้

เหตุการณ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีบันทึกไว้ในพระราชพงศาวดาร ก็มีกล่าวถึงเพชรบุรีในฐานะเมืองท่าสำคัญทางตะวันตกที่เรือสินค้าจากต่างประเทศมาจอดแวะพัก ทั้งที่มาจากประเทศ

ตะวันตกตั้งแต่เรือเปอร์เซีย อาหรับ จนมาถึงเรือฝรั่งเศสต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นทีแวะพักเพื่อเดินทางไปเมืองมะริดและเกาะลันตา นอกจากนั้น มีการกล่าวถึงเมืองเพชรบุรีไว้ในประวัติศาสตร์หลายครั้ง เช่น เมื่อ พ.ศ. 2118 ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา นักพระสัญญาผู้ครองกรุงละแวกเมืองเขมร ส่งกำลังมาปล้นเมืองเพชรบุรี แต่พระยาสุรินทรภักดีเจ้าเมืองต่อสู้เข้มแข็งจึงทำการไม่สำเร็จ อีก 6 ปีต่อมา ใน พ.ศ. 2124 ได้ส่งกำลังเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ตีได้และกวาดต้อนผู้คนไปมาก

ต่อมา ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในการทรงเตรียมยกทัพไปรบเขมร ก็ทรงเกณฑ์กองเรือรบจากนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ไซยา และทรงมอบให้พระยาเพชรบุรีเป็นแม่ทัพกองเรือนี้ กองทัพเรือนี้ก็ได้ชัยชนะต่อเขมรอย่างงดงาม และเมื่อพระองค์ทรงยกทัพไปรบพม่า พระยาเพชรบุรีก็เป็นแม่ทัพด้วยคนหนึ่ง

ในยามสงบสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถก็ทรงโปรดเสด็จไปทรงเบ็ดที่ตำบลโตนดหลวงเมืองเพชรบุรี

ใน พ.ศ. 2164 พระอินทราชา (โอรสสมเด็จพระเอกาทศรถ) ได้แย่งราชสมบัติจากพระศรีเสาวภาคย์ ขึ้นครองราชสมบัติเป็นสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เป็นเหตุให้ทหารอาสาญ่ปุ่น ซึ่งเป็นพวกพระศรีเสาวภาคย์ก่อการกบฏ แต่ก็ตกลงกันได้โดยทหารญ่ปุ่นจะลงเรือออกไปจากกรุงศรีอยุธยา แต่หันปากน้ำไป ทหารญ่ปุ่นกลับเข้ายึดเมืองเพชรบุรี ต้องส่งทหารไปปราบอยู่นาน

ใน พ.ศ. 2171 รัชกาลสมเด็จพระเชษฐาธิราช ได้เกิดกบฏของสมุ้คนที่เพชรบุรี แต่ถูกจับได้และสำเร็จโทษเสียก่อน ทำให้ชาวเพชรบุรีต้องพลอยเป็นตะพุ่นหญ้าช้างเป็นอันมาก

เนื่องจากเมืองเพชรบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ และรอดพ้นจากการถูกทำลายของพม่า เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ฉะนั้น จึงยังเหลือโบราณสถานฝีมือการก่อสร้างสมัยอยุธยาให้ชมอยู่หลายแห่ง เช่น วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดเกาะแก้วสุทธาราม วัดสระบัว

หลังจากกรุงศรีอยุธยาแตกเมื่อ พ.ศ. 2310 พระยาเพชรบุรี และชาวเมืองรวมกับเมืองอื่นๆ อีก 11 เมือง ร่วมมือกับพระเจ้าตากสิน กอบกู้เอกราชตั้งบ้านเมืองใหม่ที่กรุงธนบุรี เมืองเพชรบุรีในช่วงสมัยธนบุรี (พ.ศ. 2310-2325) ถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 3 : พ.ศ. 2325-2394) คงมีฐานะเป็นหัวเมืองชั้นตรีเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา เพราะไทยยังคงยึดหลักการปกครองของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถตลอดมา นอกจากนี้ เมืองเพชรบุรียังได้เข้าร่วมทำสงครามครั้งสำคัญๆ ในประวัติศาสตร์ด้วย อาทิ สงครามเก้าทัพในรัชกาลที่ 1 ศึกล่างในรัชกาลที่ 2 และใน พ.ศ. 2382 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367-2394) โปรดเกล้าฯ ให้พระยาเพชรบุรีเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชและเจ้าเมืองสงขลา ร่วมกันยกทัพไปปราบหัวเมืองทางใต้ คือ เมืองไทรบุรี กลันตัน ที่คิดเอาใจออกห่างจากไทย

เมื่อเริ่มเข้าสู่สมัยใหม่ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา เมืองเพชรบุรีกลายเป็นเมืองหนึ่งในมณฑลราชบุรี ตามการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล เมื่อ พ.ศ. 2435 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) ตราบจนกระทั่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2468-2477) ได้ยกเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลใน พ.ศ. 2476 เมืองเพชรบุรีจึงเป็นจังหวัดหนึ่งของไทย ตามแบบการปกครองส่วนภูมิภาค ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน

เมืองเพชรบุรีกลายเป็นเมืองสำคัญ ได้รับการทำนุบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองจากพระมหากษัตริย์อย่างสม่ำเสมอในช่วงสมัยนั้น ทั้งนี้เพราะบ้านเมืองเป็นปึกแผ่น ไม่มีศึกสงคราม ดังปรากฏว่าใน พ.ศ. 2403 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2394-2411) โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังขึ้นบนบริเวณที่ต่อมาเรียกว่า “พระนครคีรี” ให้ ข้างขึ้นพระบรมรูปพระองค์ เท่ากับพระองค์จริง และอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ ณ พระที่นั่งเวษณหัตวิเชียรปราสาท พระราชวังแห่งนี้ด้วย นอกจากนี้ ยังเสด็จบำเพ็ญสมณธรรมที่ ถ้ำเขาย้อย ขณะทรงผนวชและเสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีอยู่เนืองๆ โดยทั่วไปมักจะมีผู้กล่าวกันว่า เมืองเพชรบุรียกย่องเทิดทูนพระเจ้าแผ่นดินกันมาก ซึ่งไม่เป็นที่น่าแปลกใจเนื่องจากเมืองเพชรบุรีได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยดีตลอดมา ชาวเมืองเพชรบุรีจึงพากันเคารพสักการะกันทั่วเมือง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชนิมิตสร้างสรรคเมืองเพชรบุรีเช่นเดียวกับสมเด็จพระบรมราชชนก เห็นได้จากการเสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีหลายครั้ง ทั้งทางบกและทางน้ำ เช่น พ.ศ. 2418, พ.ศ. 2429, พ.ศ. 2447, พ.ศ. 2452 และ พ.ศ. 2453 เพื่อทอดพระเนตรวัดวาอาราม พระนครคีรี ถ้ำตลาด เมื่อ พ.ศ. 2452 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังบ้านปืนที่ตำบลบ้านปืน เพื่อประทับพักผ่อนพระอิริยาบถ นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2446 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงแรม หรือที่พักขึ้นเป็นครั้งแรกที่เมืองเพชรบุรี สำหรับต้อนรับผู้ที่มาเที่ยวเมืองเพชรบุรีให้ได้รับความสะดวก

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453-2468) ได้เสด็จประพาสเมืองเพชรบุรีหลายครั้ง ทรงสร้างพระราชวังบ้านปืนจนแล้วเสร็จ แล้วพระราชทานนามใหม่ว่า “พระราชวังพระรามราชนิเวศน์” โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังที่หาดเจ้าสำราญขึ้นอีก เมื่อ พ.ศ. 2461 แต่เนื่องจากมียุ้งและแมลงวันชุกชุมมาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อไปสร้างพระราชวังใหม่ที่ชะอำ เรียกว่า พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ทรงประทับ ณ พระราชวังนี้เป็นครั้งสุดท้าย ใน พ.ศ. 2468 ก่อนเสด็จสวรรคต

ในรัชกาลที่ 7 ไม่โปรดประทับ ณ เมืองเพชรบุรี แต่โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังไกลกังวลที่หัวหินขึ้นแทน อย่างไรก็ตาม เมื่อต้น พ.ศ. 2476 พระองค์ได้เสด็จทอดพระเนตรแม่น้ำเพชรบุรี

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมสารีริกธาตุส่วนพระองค์ มาประดิษฐานไว้ในองค์พระปรางค์ 5 ยอด วัดมหาธาตุด้วย

จากประวัติความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเพชรบุรีมีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตเห็นได้จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรมต่างๆ ที่กลายมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

ชื่อเมืองเพชรบุรี น่าจะเป็นชื่อที่พวกพราหมณ์ตั้งตามอย่างชื่อเมืองในประเทศอินเดีย ชาวต่างชาติที่ได้มาเยือนเพชรบุรีในอดีตก็ได้เขียนบันทึกการเดินทางไว้ในหนังสือภาษาอังกฤษมากกว่า 10 รวมทั้งภาพถ่าย แต่ที่น่าสังเกตคือ เรามักจะเห็นชื่อเพชรบุรี “เมืองเพชร” ในหนังสือประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ และที่ตีพิมพ์ในแผนที่ยุคแรกๆ ทั้งภาษาไทยในสมัยอยุธยา ชาวต่างประเทศเรียกเมืองเพชรบุรีเป็นชื่อ “พิพรี” (Pipry) บ้าง “ฟิพรี” (Phipri) บ้าง และในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็มีชื่อเรียกในภาษาไทยว่า “เมืองพริบพรี” จนในรัชกาลที่ 4 จึงได้กลับมาใช้ชื่อเมืองเพชรบุรี เหมือนอย่างในสมัยสุโขทัย อีกครั้งหนึ่ง (ศักดา ศิริพันธุ์. 2543 :5) ส่วนราชบัณฑิตยสถานสะกดคำว่าเพชรบุรีในภาษาอังกฤษว่า Phetchaburi

ชาวเมืองเพชรบุรี นอกจากจะมีคนไทยเป็นส่วนใหญ่แล้วยังมี คนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงมอญ ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ตามชายแดนไทย-พม่า มาตั้งแต่โบราณ นอกจากนั้นยังมีพวกลาวโซ่งที่ถูกกวาดต้อนมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ 3 เมื่อคราวตีเวียงจันทร์และได้โปรดเกล้าฯ ให้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองเพชรบุรี ปัจจุบันคนเหล่านี้ได้กลายเป็นคนไทยไปหมดแล้ว แต่ยังรักษาประเพณีบางอย่างของแต่ละเชื้อชาติไว้บ้าง โดยเฉพาะผู้หญิงจะสังเกตได้ง่ายจากการแต่งกาย เพราะติดกับหญิงพื้นเมือง คือ พวกโซ่งนั้นนุ่งผ้าถุงดำ มีลายขาวเป็นทางๆ ใส่เสื้อกระบอกแขนยาวสีดำ มีดุมถัก จึงมีชื่อเรียกลาวโซ่งอีกชื่อหนึ่งว่า ไทยทรงดำ ไม่นิยมสวมงอบหรือสวมหมวก หญิงโซ่งทุกคนไว้ผมมวย วิธีแต่งกายและเกล้าผมเป็นแบบเดียวกันหมด ส่วนหญิงพื้นบ้านแต่งกายด้วยผ้าพื้นสีดำ ใส่เสื้อกระบอกแขนยาวสีดำหลวมๆ มีดุม 4-5 เม็ด ส่วนมากนิยมไว้ผมมัดและใส่งอบ ส่วนสตรีที่อยู่ภายในตัวเมืองไม่นิยมนุ่งผ้าพื้น ชอบนุ่งผ้าถุงและไว้ผมยาว

คนเมืองเพชร “มีใจเป็นนักเลง” ซึ่งหมายความว่า เป็นคนจริง พูดจริง ทำจริง ส่วนภาษาไทยที่พูดกันในเมืองเพชรมีสำนวนแปร่งและห้วน มักเน้นน้ำหนักที่คำหน้า เช่น คำว่า “เข้าไม่” หมายความว่า ไม่เอา “กินไม่” หมายความว่า ไม่กิน ส่วนคำศัพท์ในภาษาเมืองเพชรมีบางคำที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน

ปัจจุบัน เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตกของไทย และตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นทางผ่านจากภาคอื่นๆ ของประเทศไทยไปยังภาคใต้ อาณาเขตทิศเหนือจดอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี อำเภอดำปำ และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ทิศตะวันออกจดอำเภอไทย เริ่มตั้งแต่

ปากอ่าวบางตะบูนถึงสนามบินบ้านบ่อฝ้าย ทิศใต้จดอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันตกจดสหภาพพม่า นอกจากนี้ เพชรบุรียังคงเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ สกุลช่างเมืองเพชร ประเพณี วิถีชีวิต การละเล่นพื้นบ้าน ภาษา ภูมิปัญญา อาหาร และอาชีพ ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ที่ได้สร้างองค์ความรู้ ผ่านการกลั่นกรองเลือกสรร ใช้ และปรับปรุงพัฒนา ให้มีความสอดคล้องผสมกลมกลืนในแต่ละยุคสมัย จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และทุกวันนี้คนเมืองเพชรได้ร่วมกันดำรงรักษา สืบทอดต่อๆ กันมาจนกลายเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า ซึ่งหากได้สืบค้น ค้นคว้า ศึกษา วิเคราะห์ และนำมารวบรวม เรียบเรียงให้ชัดเจน ถูกต้อง เป็นระบบ สามารถนำไปสู่การเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และกว้างขวาง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี. 2550: 14)

2. การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีศักยภาพหลายด้าน ทั้งด้านการท่องเที่ยว เกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นที่ตั้งของพระราชวังถึง 3 แห่ง ที่ยังมีความสมบูรณ์งดงาม เป็นมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชาวเพชรบุรี รวมทั้งยังมีสภาพทางธรรมชาติที่หลากหลาย มีอาหารพื้นเมืองเลื่องชื่อทั้งคาวหวาน มีโครงการพระราชดำริที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทุนทางสังคมอยู่เป็นจำนวนมาก การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีได้มีการดำเนิน การศึกษาศักยภาพการพัฒนาของจังหวัด วิสัยทัศน์ของจังหวัด ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี และตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. 2548: 1-11)

2.1 ศักยภาพการพัฒนาของจังหวัดเพชรบุรี

2.1.1 มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งทะเล ป่า เขา แม่น้ำ วัด วัง โบราณสถาน และแหล่งศิลปวัตถุ

2.1.2 อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขตที่ 3 เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมในด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันตก

2.1.3 มีแหล่งน้ำและระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่การเกษตร

2.1.4 มีสินค้าขึ้นชื่อ เช่น ขนมห่ม่อแกง ชมพู่มะนาว และกล้วยหอมทอง

2.1.5 มีแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการพระราชดำริจำนวนมาก

2.2 วิสัยทัศน์จังหวัด

เพชรบุรีเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต น่าอยู่ และน่าเที่ยว เป็นสถานที่ประชุมสัมมนา นันทนาการหลากหลายรูปแบบ เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร ประมง อาหารที่ปลอดภัยจาก สารพิษและอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นภัยต่อสภาพแวดล้อม

2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การทำให้เพชรบุรี สวย สะอาด ปลอดภัย ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนได้รับการบริการที่ดีจากรัฐ

เป้าประสงค์ ทำให้เพชรบุรีน่าอยู่

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย 2548-2551
1. มีแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน มาตรา ส่วน 1 : 4,000 (ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด เฉพาะที่อยู่นอกเขตเทศบาล)	ร้อยละ 100
2. จำนวนพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับการฟื้นฟู	1,600 ไร่
3. จำนวนอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมที่ผ่านการอบรม	200 คน
4. ร้อยละของประชากรที่มีหลักประกันสุขภาพ	ร้อยละ 100
5. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนครัวเรือนยากจนที่มี รายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.	ร้อยละ 100
6. ร้อยละของระดับความพึงพอใจของ ผู้รับบริการ	ร้อยละ 85
7. ร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการลดรอบ ระยะเวลาของขั้นตอนการปฏิบัติราชการของ จังหวัด	ร้อยละ 100
8. ระดับคุณภาพของระบบข้อมูลสารสนเทศของ จังหวัด	ระดับ 5

กลยุทธ์หลัก

- 1) วางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้เหมาะสม
- 2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมเมือง ชายฝั่ง และแม่น้ำสายหลัก
- 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของ เอกชนและชุมชนท้องถิ่น

4) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ

5) สร้างภูมิคุ้มกันด้านสุขภาพ เสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

6) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเชิงบูรณาการ

7) สนับสนุนและส่งเสริมระบบการบริหารจัดการที่ดี และพัฒนาระบบสารสนเทศบริการประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยว สถานที่ประชุม สัมมนา
นันทนาการหลากหลายรูปแบบ

เป้าประสงค์ ทำให้เพชรบูรณ์น่าเที่ยว

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย 2548-2551
1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัด	ร้อยละ 5

กลยุทธ์หลัก

- 1) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการและบริการด้านการท่องเที่ยว
- 2) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น สุขภาพ กีฬาและนันทนาการ ควบคู่กับส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มประชุม สัมมนา
- 3) สร้างความมั่นใจ สะดวก ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 4) ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ประมง และอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ

เป้าประสงค์ เพิ่มรายได้จากผลผลิตทางการเกษตร ประมงและอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษทั้งในและต่างประเทศ

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย 2548-2551
1. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของมาตรฐานแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ (GAP)	1.1 กุ้ง 267 ฟาร์ม 1.2 ไก่เนื้อ 100 ฟาร์ม 1.3 ข้าว 100 แปลง
2. ร้อยละของสถานที่ผลิตอาหารแปรรูปที่ผ่านเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดี (GMP)	ร้อยละ 100
3. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของสถาบันเกษตรกรที่มีความมั่นคงของการดำเนินธุรกิจ ทั้งกลุ่มระดับพื้นฐานและกลุ่มระดับธุรกิจ	30 กลุ่ม
4. จำนวนพื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น	52,620 ไร่
5. จำนวนพื้นที่เกษตรกรที่ได้รับการฟื้นฟูและปรับปรุง	16,000 ไร่

กลยุทธ์หลัก

- 1) ส่งเสริมการผลิต ผลผลิตทางการเกษตร ประมงและอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อการบริโภคทั้งในและต่างประเทศ
- 2) ควบคุมมาตรฐานการผลิต ผลผลิตสินค้าทางการเกษตร ประมง และอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน ควบคุมการผลิต อาหารปลอดภัย (อาหารสด อาหารแปรรูป อาหารปรุงจำหน่าย)
- 4) กำหนดกลไกทางด้านการบริหารจัดการสินค้าทางการเกษตร การประมง สินค้าแปรรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจำหน่าย ส่งออก โดยมีตลาดกลางสินค้ารองรับ
- 5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้เข้มแข็ง โดยพัฒนาองค์ความรู้และขยายเครือข่ายเพื่อการแข่งขันด้านการตลาดควบคู่กับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

6) ส่งเสริมและวางระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดระบบการไถที่ดิน เพื่อกำหนดพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมกับระบบชลประทาน

7) พัฒนาและฟื้นฟูสภาพดิน รวมทั้งกำหนดมาตรการและโครงการเพื่อรักษาสภาพหน้าดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตร ทั้งในระบบเกษตรอินทรีย์ และระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมอุตสาหกรรม SMEs และ OTOP

เป้าประสงค์ เพิ่มสัดส่วนอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มมาตรฐานสินค้า SMEs และ OTOP

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย 2548-2551
1. จำนวนครั้งของการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวนนักลงทุน	8 ครั้ง
2. จำนวนโรงงานที่ทำกิจกรรมสนับสนุนการ เข้าสู่เทคโนโลยีสะอาด	25 โรงงาน
3. ร้อยละของกำลังแรงงานในระบบที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ร้อยละ 50
4. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ ได้รับมาตรฐาน ประเภท อย. หรือ มผช.	50 ผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์หลัก

- 1) สนับสนุนให้มีนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 2) สนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด สามารถอยู่ได้กับชุมชนและสิ่งแวดล้อม
- 3) พัฒนาศักยภาพและสมรรถนะกำลังคนเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- 4) พัฒนาและส่งเสริมมาตรฐาน SMEs และ OTOP

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีศิลปวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีแนวโน้มการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน ทั้งในด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม

3. บทบาทของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

คำว่า “มหาวิทยาลัย” มาจากคำว่า มห + วิทย + อาลัย หมายความว่า ที่เป็นอย่างของความรู้ที่ยิ่งใหญ่ เป็นต้นสมองความคิดของชาติ มีบทบาทในการสร้างศึกษิตควบคู่กับการผลิตความรู้ เผยแพร่ส่งออกความรู้ รวมทั้งการทํานํารุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมวิวัฒน์ มั่นคง สันติ และสถาพร (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549: 1) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมีความหมายที่สอดคล้องกันชั้นสูงที่หลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา หรือปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งการทําการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2549: Online)

ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งวิศิษฐ์ ชุมวรฐายี. (2548 . สัมภาษณ์) ได้ให้ความหมายของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นว่า หมายถึงมหาวิทยาลัยที่ยึดท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคน โดยมุ่งให้ท้องถิ่นมีความมั่นคง พึ่งตนเองได้ และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2545: 6) ที่กล่าวว่า การพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในมาตรา 7 ได้กำหนดไว้ว่า ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมีปณิธานหรือเป้าหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งเหมือนกัน แต่ว่าในความแตกต่างและความหมายเฉพาะแต่ละท้องถิ่น ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง พัฒนาไปในส่วนที่จะเหมาะสมหรือว่าคล้อยจองกับการพัฒนาท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งตั้งอยู่

ส่วนเกษม จันทรแก้ว (2548. สัมภาษณ์) ได้ให้ความหมายของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นว่า หมายถึง มหาวิทยาลัยที่เป็นผู้ให้ทางด้านวิชาการแก่ท้องถิ่นทั้งบุคคล และสถานที่ โดยเป็นมหาวิทยาลัยผู้สร้างองค์ความรู้ให้แก่ท้องถิ่น ในเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ใน 5 เรื่อง คือ อาชีพ ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ และความปลอดภัยจากภัยพิบัติ โรคภัยต่างๆ ส่วน จรูญ มลิินทร์ (2548. สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึงมหาวิทยาลัยที่ยึดท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ใช้ปัญหาในท้องถิ่นเป็นประเด็นในการวิจัยและศึกษาค้นคว้า หาองค์ความรู้มาแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มงคล ชาวเรือ (2545: 35) ที่กล่าวว่า ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ เมื่อประสบกับปัญหาในการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพก็สามารถคิดค้นหาวิธีการต่างๆ มาแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี กล่าวอีกนัยหนึ่งการพัฒนาท้องถิ่นสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ การทำให้ท้องถิ่นเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้”

นอกจากนี้ สุดารัตน์ ชาญเลขา (2545: 42) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้เกิดความพยายามของผู้คนในชุมชนร่วมกับประชาคมในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อบูรณาการชุมชนให้เข้ากับการกิจและงานของสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมช่วยเสริมศักยภาพของชุมชนอันก่อให้เกิดการพัฒนาในระดับชาติอย่างเต็มที่

บทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการพัฒนาท้องถิ่นด้านหนึ่งก็คือว่าเป็นจุดแข็งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งในแง่ของการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมนั้นเป็นตัวหลักในการสร้างบัณฑิตและการวิจัยตลอดจนการบริการทางวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถเริ่มต้นจากบทบาทด้านนี้ที่เป็นเรื่องของความเป็นไทย เรื่องของวัฒนธรรมไทย ความเป็นภูมิปัญญาไทยที่กำลังน่าเป็นห่วงกัน ในยุคโลกาภิวัตน์ ถ้ามหาวิทยาลัยราชภัฏได้ใช้บทบาททั้ง 4 ด้านเป็นตัวตั้งสำคัญทั้งเรื่องของการผลิตบัณฑิต ทั้งการวิจัย บริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นจุดเน้นด้วยในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะช่วยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีจุดเน้นของตนเองอย่างเด่นชัดมากขึ้น ถ้าในเชิงอุดมการณ์มีอยู่ 3 เรื่องที่สำคัญ ดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545: 51)

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึงมหาวิทยาลัยที่ยึดพื้นที่หรือท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม อาชีพ และวิถีชีวิต โดยใช้ปัญหาในท้องถิ่นเป็นฐานการจัดการเรียนการสอน และวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่มาพัฒนาท้องถิ่น

ประเภทของมหาวิทยาลัย

ประเภทของมหาวิทยาลัยแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม ได้แก่ การผลิตบัณฑิตและการผลิตองค์ความรู้ให้มีคุณภาพเป็นที่ต้องการและสอดคล้องกับตลาด แรงงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการสามารถบรรลุปณิธานกิจอื่นของสถาบันอุดมศึกษานั้นมีปัจจัยหลายประการ อาทิ ประวัติการพัฒนาและเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สถานที่ตั้งและชุมชนที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากภาคเอกชนและรัฐบาล ลักษณะของมหาวิทยาลัยทั่วโลกจึงมีความหลากหลาย เป็นต้น นักการศึกษาได้แบ่งประเภทของมหาวิทยาลัยอย่างหลากหลาย เช่น ในปัจจุบัน หากแบ่งประเภทมหาวิทยาลัยตามระบบการเรียนและการรับนักศึกษา อาจแบ่งออกได้ 2 ระบบ คือ มหาวิทยาลัยปิดหรือมหาวิทยาลัยจำกัดรับ และมหาวิทยาลัยเปิดหรือมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549: 1)

ส่วนสูตรม อารีกุล (2543: 15) ได้แบ่งระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกเป็น 3 ประเภท โดยยึดภารกิจและเป้าหมายเป็นหลักสำคัญ ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ในการสอน วิจัย บริการทางวิชาการและให้การศึกษาในระดับสูง จนถึงระดับปริญญาเอกในหลายสาขาวิชา โดยมุ่งสู่ความทันสมัยระดับสากล เพื่อสามารถแข่งขันกับนานาชาติ

2. มหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ในการสอน วิจัย บริการวิชาการ ให้การศึกษาระดับสูงในบางสาขาวิชา มุ่งอุดมศึกษาสู่ปวงชนและอุดมศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นได้

3. สถาบันระดับวิทยาลัยหรือวิทยาลัยวิชาชีพเฉพาะทำหน้าที่ในการสอน วิจัย บริการวิชาการ ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า มุ่งอุดมศึกษาเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาต่อเนื่องและตลอดชีวิต

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549: 3) ได้เสนอให้พิจารณาจัดแบ่งสถาบันอุดมศึกษาของชาติออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัย (Research University)** ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาประเภทนี้ ควรจัดให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่รัฐต้องสนับสนุนเป็นพิเศษ โดยมีพันธกิจในการเรียนการสอนในระดับปริญญาเอกและปริญญาโท รวมทั้งปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ขาดแคลนแล้วยังต้องมุ่งเน้นการค้นคว้าเพื่อให้ได้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่สำหรับการพัฒนาประเทศ

2. **สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการเรียนการสอน (Teaching University)** สถาบันอุดมศึกษาประเภทนี้ ควรจัดให้เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาค ซึ่งรัฐต้องเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถดำเนินงานตามพันธกิจที่สำคัญ คือ การทำการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ตลาดและสังคมมีความต้องการ รวมถึงการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

3. **วิทยาลัยชุมชน (Community College)** สถาบันอุดมศึกษากลุ่มนี้เป็นสถาบันที่เปิดโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางแก่ประชาชน ทั้งนี้มุ่งเน้นการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรให้กับชุมชนท้องถิ่น

ส่วนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 6) ได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาโดยพิจารณาจากจุดเน้นตามพันธกิจ แบ่งได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและการวิจัย เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นด้านการวิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ และเน้นการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก

ทั้งนี้ สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและการวิจัย ได้แก่ กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและการวิจัย โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ให้น้ำหนักการปฏิบัติตามพันธกิจด้านคุณภาพบัณฑิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 และการวิจัยและงานสร้างสรรค์ไม่ต่ำกว่า

ร้อยละ 30

2. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นหนักด้านการสอน พร้อมกับการให้บริการทางด้านวิชาการที่สนองตอบต่อชุมชนและท้องถิ่น เน้นการให้การศึกษาต่อเนื่อง

ทั้งนี้ สถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 และด้านการบริการวิชาการและหรือวิชาชีพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30

3. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นหนักด้านการสอน และการทำนุบำรุงด้านศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นหนักด้านการสอน และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

4. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตเป็นหลัก เป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสอนการฝึกอบรม เพื่อผลิตและพัฒนาคนในด้านวิชาการและวิชาชีพต่างๆ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทย แบ่งออกเป็นประเภทได้ 3 ประเภท คือ

1) มหาวิทยาลัยวิจัย เป็นมหาวิทยาลัยด้านการผลิตบัณฑิต ระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและเผยแพร่ส่งออกความรู้ไปสู่ผู้ใช้โดยเฉพาะภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมทั้งระดับชาติและนานาชาติ 2) มหาวิทยาลัยสอน เน้นการสอนในระดับปริญญาตรี นำเข้าความรู้เพื่อใช้ในการสอนและบริการวิชาการ 3) วิทยาลัยชุมชน เน้นการสอนต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา นำเข้าความรู้และเน้นสนองความต้องการของชุมชนในด้านการมีงานทำและอาชีพ แต่หากจัดกลุ่มสถาบัน อุดมศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก จะจัดเป็น 4 ประเภทคือ 1) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นผลิตบัณฑิตและวิจัย 2) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม 3) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตบัณฑิต

ประโยชน์ของการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (2549: 2-3) เห็นว่าการจัดกลุ่มสถาบันจะมีประโยชน์ในประเด็น ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันประกาศต่อสาธารณชนว่าสถาบันมีจุดเน้นด้านใด ซึ่งเท่ากับการให้ปฏิญญาของสถาบันว่าจะมุ่งมั่นในการพัฒนาสถาบันให้มีความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์ที่ได้ประกาศออกไป

2. การเปิดโอกาสให้สถาบันได้พัฒนาตนเองจนมีความเป็นเลิศในพันธกิจของตนแสดงถึงการให้มีอิสระในเชิงวิชาการ (Academic Freedom) แก่สถาบันอุดมศึกษา

3. ผลการจัดกลุ่มดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาระบบการประเมินภายนอกของ สมศ. โดย สมศ. จะได้นำผลการจัดกลุ่มดังกล่าวมาประกอบการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินที่ผันแปรไปตามกลุ่มสถาบัน ซึ่งช่วยให้เกิดความยุติธรรมต่อสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการสร้าง ความชัดเจนเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินดังกล่าว จะทำให้การประเมินที่มีลักษณะวัตถุวิสัยหรือมีความเป็น ปรนัย (Objectivity) นอกจากนั้นผลการจัดกลุ่มดังกล่าวจะช่วยให้ สมศ. ออกแบบจัดทีมประเมินได้ อย่างเหมาะสมกับประเภทของสถาบันอีกด้วย

4. การจัดกลุ่มสถาบันจะช่วยให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สามารถกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม

5. การจัดกลุ่มสถาบันจะส่งผลต่อการที่รัฐบาลจะกำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิตในลักษณะต่างๆ ตามความต้องการของประเทศ โดยการกำหนดทุนการศึกษาสำหรับสถาบันในกลุ่มต่างๆ ตาม ความต้องการกำลังคนของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือสถานศึกษาในกลุ่มใดกลุ่ม หนึ่ง เพื่อให้มีความเป็นเลิศในแต่ละกลุ่มสถาบัน

องค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา

การพัฒนาท้องถิ่นและการแก้ปัญหาในท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความรู้และปัญญาตลอดจนมี ความรู้และใช้ความรู้ได้ อันเป็นผลที่ได้มาจากสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึง เปรียบเสมือนเป็นเครื่องยนต์ที่ขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31) สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งถือกำเนิดขึ้นโดยปรัชญาหรือเป้าหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สถาบัน เหล่านี้จึงมีพันธกิจในการสนองความเป็นท้องถิ่น

สำหรับองค์ประกอบในการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้ (Ruopp. 1993: 43)

1. การมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนเพื่อปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ โดยอาศัยการริเริ่มของ ตนเองให้มากที่สุด เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. การให้บริการทางเทคนิคและทางวิชาการด้านต่างๆ โดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุน การริเริ่มเหล่านั้น รวมทั้งการประสานพลังร่วมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลลัพธ์นั้น จะต้องเกิดจากการจัดทำโครงการต่างๆ ร่วมกันระหว่างชุมชนและสถาบัน

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ควรจะสนองความจำเป็นในด้านคนที่ใช้งานในท้องถิ่น ด้วย ซึ่งอาจเป็นการจัดการศึกษาในสาขาวิชาการที่ตรงกับความต้องการในท้องถิ่น ผู้ที่จบการศึกษาจะ ได้งานทำด้วยมิใช่เป็นคนว่างงาน หรือต้องย้ายท้องถิ่นไปอยู่ที่อื่น (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 30)

หลักการพัฒนาท้องถิ่นโดยสถาบันอุดมศึกษา

อุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมากที่สุด ทั้งในด้านการผลิตและพัฒนาแรงงานความรู้ การวิจัย และพัฒนาการ สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จะช่วยให้ประเทศไทยพึ่งตนเองได้ และแข่งขันกับนานาชาติได้ในยุค สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) รัฐบาลไทยได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปอุดมศึกษา ไทยเพื่อการพัฒนาประเทศและชุมชนท้องถิ่น ไว้ดังนี้ (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2547: 18)

1. เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนและนำสังคมไทยสู่สังคมเศรษฐกิจ ฐานความรู้ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลักดันประเทศไทยให้เป็นสังคมนวัตกรรมที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ

2. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางวิชาการ ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนใน ระดับเศรษฐกิจฐานราก มุ่งยกระดับความรู้ของชุมชน โดยการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเน้นให้ ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งการวิจัยพื้นฐาน วิจัย ประยุกต์ และวิจัยเชิงนโยบายที่สามารถนำผลมาใช้ในการพัฒนาการผลิตระดับชุมชน พัฒนาเชิงธุรกิจ และระบบการจัดการภาครัฐ รวมทั้งการวางรากฐานเพื่อพัฒนาระยะยาวในการสร้างนวัตกรรม จากภูมิปัญญาไทย

3. เพื่อผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และแนวโน้มการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และยกระดับขีดความรู้ของประชากรไทยให้มี คุณสมบัติพื้นฐานในการเป็นประชากรโลก (Global Citizen)

นอกจากนี้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนอุดมศึกษาของประเทศที่ชัดเจนทั้ง ในด้านความต้องการกำลังคน การวิจัย และบริการวิชาการ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนา อุดมศึกษาของประเทศ โดยอาศัยฐานความรู้จากการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเชิงนโยบาย ดังนั้นในระดับ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจ จัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบาย และแผนการพัฒนาประเทศ

สหประชาชาติได้นำเสนอหลักการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนโดยทั่วไป ซึ่งสามารถเป็นแนวทาง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาได้ดี 11 ประการ ดังนี้ (United Nations. 2002: 43-44)

1. การเปลี่ยนแปลงที่เป็นสาระสำคัญในชุมชนอาจสัมฤทธิ์ผลได้ในระยะเวลาดัง
2. การศึกษาสำหรับชุมชนควรจัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความจำเป็นตามความรู้ลึกซึ้งของบุคคลใน

ชุมชน

3. สิ่งสำคัญที่สุดคือการจัดการกับปัญหาในจุดที่ก่อให้เกิดผลอย่างแท้จริง
 4. ในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลง ควรลดทอนประเด็นให้เป็นคุณสมบัติสากลโดยวิตรอนรายละเอียดเฉพาะวัฒนธรรมของแต่ละสังคมเสียก่อน
 5. จัดให้บุคคลที่เป็นผู้ริเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลง นำปัจจัยสากล เสนอรูปแบบที่สามารถยอมรับได้ในวัฒนธรรมชุมชนนั้นๆ
 6. ผู้คนเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากบุคคลที่เห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน
 7. โปรแกรมการศึกษาเพื่อชุมชน ควรจัดตามสาขาวิชาที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกับสถาบันหรือองค์กรที่ทำงานสัมพันธ์กัน
 8. ในการเลือกกระบวนการที่ใช้ ควรพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสมในการทำให้ผู้คนในชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์
 9. ควรกำกับดูแลกระบวนการในชุมชนอย่างระมัดระวัง
 10. ทุกวัฒนธรรมในชุมชนมีบูรณาการ มีความสำคัญควรแก่การเคารพ จำเป็นต้องเข้าใจในองค์รวมของวัฒนธรรม
 11. ผู้คนในทุกชุมชนจำเป็นที่จะต้องขยายวงการเป็นสมาชิกชุมชนสู่ประชาชนของชาติและพลเมืองโลกในที่สุด
- จะเห็นได้ว่า ในยุคสังคมฐานความรู้นี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและนำสังคมไทยสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการพัฒนาให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาท้องถิ่นสามารถสรุปได้ 3 ปัจจัย ดังนี้

- 1) การบริหารสถาบันอุดมศึกษาแบบมีส่วนร่วม (The Collaborative School Management Cycle) ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทาง การกำหนดแผนงาน/โครงการ การจัดสรรงบประมาณ การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลและปรับปรุงแผน ตามแนวคิดทฤษฎีของคาลด์เวลล์และสปิงส์ (Caldwell and Spinks. 1986 : 25) และเมื่อนำมาบูรณาการกับแนวคิดทฤษฎีของคอฟแมน (Kaufman. 1972 : 32) ซึ่งได้พัฒนาวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการศึกษาที่จำเป็น 2 ส่วน คือ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา การกำหนดปัญหาเป็นการบอกสภาพปัจจุบันว่าเป็น

อย่างไร (What is) และต่อไปควรจะเป็นอย่างไร (What should be) จากนั้นก็ต้องระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาเพื่อบอกว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร (How) ส่วนด้านการแก้ปัญหาก็ต้องประกอบด้วย การตัดสินใจ การปฏิบัติตามทางเลือก การประเมินผลการปฏิบัติและการทบทวนการดำเนินการ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการวางแผนยังเป็นหลักการที่มีประโยชน์เพราะทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดการพัฒนา เกิดความเข้าใจในหน่วยงานและทำให้ทุกคนสนองตอบเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (Ackoff. 1981; อ้างอิงจาก สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545 : 54) ส่วนฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel. 1987 : 59) ยังได้เสริมถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของการวางแผนว่าในการกำหนดเป้าหมายนั้น เมื่อผู้ร่วมงานยอมรับแล้วจะทำให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าผลงานที่ผู้บริหารทำแต่ลำพังคนเดียว เอิร์ช (Hirsch. 1990 : 65) กำหนดให้การมีส่วนร่วม มีจุดเด่น 3 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท (Context) การมีส่วนร่วมเป็นการนำคนในท้องถิ่นที่รู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนอย่างแท้จริงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการปฏิบัติ (Practical) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา และทำให้ประชาชน มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองในการร่วมกันทำงานทั้งในรูปของความคิดการตัดสินใจและการกระทำอย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของชุมชนและต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนมากกว่าการนำโครงการที่กำหนดเรียบร้อยแล้วทุกอย่างจากภายนอกชุมชนแล้วจึงนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนปฏิเสธและหลีกเลี่ยงที่จะให้ความร่วมมือ 3) ด้านจิตใจ (Moral) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีสิทธิในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อวิถีชีวิตของตน

2) กระบวนการพลังร่วมระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนก่อให้เกิดวัฒนธรรม (Haspeslagh and Jemison citing in Campbell and Luchs. 1998 : 54) เป็นการบูรณาการ การอนุรักษ์วัฒนธรรมด้วยการสั่งสม อบรม ฝึกฝนของสถาบันการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมของชุมชน โดยมีการแสวงหาความร่วมมือจากภายนอกแลกเปลี่ยนความรับผิดชอบอย่างมีการประสานให้เป็นเอกภาพ

3) ใช้สื่อปฏิสัมพันธ์วัฒนธรรมของชาติตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งประกอบด้วย สถานที่สำคัญต่างๆ บุคลากรสำคัญตลอดจนปราชญ์ชาวบ้าน วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ของดีท้องถิ่น และธรรมชาติวิทยา มาจัดระบบการรวบรวม เผยแพร่และพัฒนาโดยการสร้างความสัมพันธ์ในการดำเนินงานของสถาบันราชภัฏกับชุมชน (สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545 : 54-55; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2544)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับท้องถิ่น โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีปรัชญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญยิ่งในการช่วยให้คนในท้องถิ่นมีระดับความรู้ ความคิดและความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น และในการจะดูคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องดูที่คุณภาพของคนในท้องถิ่น

หลักการเกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ (Function) ของมหาวิทยาลัยเป็นมิติหนึ่งในสามด้านของจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของประเทศชาติในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีมิติด้านบทบาท มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพและคุณภาพเพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญคือ การถ่ายทอด วัฒนธรรม การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาสังคม (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2548: 2) ซึ่งโดยทั่วไปจะมีการกำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัยไว้ 4ภารกิจหลัก คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

องค์ประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ประกอบกับการข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเป็นผู้บริหารสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏและผู้ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตลอดจนศึกษาบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป พบว่า สถาบัน อุดมศึกษาโดยทั่วไปจะสามารถกำหนดองค์ประกอบของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้ 4 องค์ประกอบ คือ การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการสร้างคน (นักวิชาการและนักวิชาชีพ) การให้การศึกษาเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย บทบาทของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นเป็นการให้โอกาสนักเรียนนักศึกษาในท้องถิ่นได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่เท่านี้ยังไม่พอสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นควรจะสนองความเป็นด้านคนที่ทำงานในท้องถิ่นด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการจัดการศึกษาในสาขาวิชาการที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้ที่จบการศึกษาจะได้งานทำด้วย ไม่ใช่

เป็นคนว่างงานหรือต้องย้ายท้องถิ่นไปอยู่ที่อื่น การเปิดสาขาวิชาจึงมีขึ้นเนื่องจากการมีผู้สอน หรือนโยบายของสถาบัน แต่ควรมีการศึกษาหาความจำเป็นของท้องถิ่น และให้บุคคลในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกและการตัดสินใจ (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2549 : 2) ได้กำหนดบทบาทเกี่ยวกับการเรียนการสอนของสถาบัน อุดมศึกษาไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอนนักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตร

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และรายละเอียดในหลักสูตรก็อาจต้องปรับให้ตรงกับความเป็นไปตามสภาพในท้องถิ่น การจัดหลักสูตรจึงต้องเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นไปตามสาขาวิชาการ หรือตามประเพณีนิยม กลายเป็นการจัดหลักสูตรโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ความรู้ ทักษะ และเจตคติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของวิชาตามที่สถาบันหรือผู้สอนอาจกำหนด แต่อาจข้ามสาขาวิชาตามความจำเป็นที่คาดว่าจะ เป็น เมื่อศึกษาสำเร็จออกไปทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และใช้เอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นจุดเด่นของสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 31-32)

2. อาจารย์

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของอาจารย์ไว้ชัดเจน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

3. กระบวนการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการทำแผนการสอนการเตรียมการสอน การทำรายละเอียดชุดวิชา การใช้นวัตกรรมในการสอน การประเมินผลการเรียนและการประเมินการสอนของอาจารย์

4. นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดระบบการคัดเลือกนักศึกษา และระบบติดตามผลการ ศึกษาของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินคุณภาพของบัณฑิตทั้งที่ศึกษาต่อและที่เข้าทำงาน โดยนักศึกษาทุกคนทุกสาขาควรมีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ จึงจะถือได้ว่า เป็น

มหาวิทยาลัยของท้องถิ่น ยิ่งกว่านั้นนักศึกษาควรเกิดความรัก และความภูมิใจในท้องถิ่นของตน พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อท้องถิ่น (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32)

5. การวัดและประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษา มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ และได้มาตรฐานตามหลักการวัดและประเมินผล

6. ปัจจัยเกื้อหนุน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนิสิตนักศึกษา

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 2) ได้กำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตไว้ว่า “บัณฑิตเป็นผู้เรืองปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะและภูมิปัญญาในงานอาชีพในฐานะนักวิชาชีพชั้นสูง มีทักษะวิจัยในฐานะนักวิชาการชั้นสูง มีจิตสำนึกและภูมิธรรมในฐานะพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคมโลก”

สำหรับการสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เสน่ห์ จามริก (2547: 48-50) ได้กล่าวถึง การศึกษาในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง ระดับของการเรียนรู้ พัฒนาขีดความสามารถในเชิงของการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ของโลกชีวิต และในการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษานี้ ควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า Outside in หมายความว่า เอาความต้องการของตลาดเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องดำเนินการทุกอย่างตอบสนองความต้องการของตลาด ซึ่งหมายถึง ท้องถิ่นนั่นเอง และในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ที่เรียกว่า เป็นการศึกษาเพื่อให้นุชนพัฒนาตัวเองได้ (Human Development or Self Development) นั้น ต้องเป็นการศึกษาที่ Inside out หมายความว่า ศึกษาให้รู้จักอัตลักษณ์ของตนเอง และเป็นการรู้จักตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในสภาพแวดล้อมของสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เราได้สืบทอดกันมา เมื่อรู้จักตนเองแล้ว (อัตลักษณ์) ก็จะเข้าใจถึงศักยภาพในการเรียนรู้ ศักยภาพในภูมิปัญญา ศักยภาพในการที่จะพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อเผชิญกับโลกภายนอกในท้องถิ่น

การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นถือว่าเป็นกลไกในการผลิตกำลังคน และสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศและชุมชนท้องถิ่น เพิ่มศักยภาพการพึ่งพาตนเองและลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ สามารถตอบสนองและชี้นำการพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2547: 47) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีความร่วมมือภายในและระหว่างสถาบันสร้างความร่วมมือกับชุมชน และสถานประกอบการในการร่วมเรียนรู้ ตลอดจนเน้นที่ความเป็นสหวิทยาการและการบูรณาการของเนื้อหาและทักษะจากสาขาที่หลากหลาย (นิตยา สำเร็จผล. 2547: 120) และการเรียนรู้จะไม่จำกัดอยู่ในหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรทางการที่อยู่ในสถาบัน การศึกษา แต่เรื่องของการเรียนรู้ควรจะต้องเป็นประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนและมีโครงสร้างที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้นำเอาประสบการณ์เข้ามาและสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Hartwell. 1996: online) นอกจากนี้ ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ออกไปเรียนรู้ในชุมชน (Stainback. and Stainback. 1992: 12) ซึ่งผู้สอนสามารถดำเนินการโดยกำหนดให้มีชั่วโมงการเรียนที่เข้าไปศึกษา เรียนรู้ในชุมชน โดยการพาไปศึกษาดูงานของชุมชนต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาเข้ากับสภาพความจริงของชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมเช่นนี้จะเกิดประโยชน์กับทั้ง 2 ฝ่าย คือ ในขณะที่ชุมชนได้เป็นแหล่งดูงาน มีผู้มาชื่นชมทำให้มีกำลังใจมากขึ้น สถาบันการศึกษาเองก็ได้พัฒนาการเรียนการสอนในการผลิตบัณฑิต ให้เป็นการเรียนบนพื้นฐานของความเป็นจริงของชุมชนและสังคมด้วย (สีลาภรณ์ นาคทรพ. 2539: 98; สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 236)

ในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดที่สามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาในชุมชนท้องถิ่น (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2546: 19-20) หรือเป็นการนำปัญหาของท้องถิ่นหรือชุมชนมาใช้ในการศึกษาแก้ปัญหา (วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี. 2548 : สัมภาษณ์) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนา (Clark. 1996: 22) และเป็นการใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกในการศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในท้องถิ่น ซึ่งคณาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการวิจัยนั้น จะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอนด้วย (Martin. 1994: 15) ซึ่งคณาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการวิจัยนั้น จะเป็นผู้ที่มีทักษะในการสอนด้วย (Smith and Webster. 1997: 120) ตลอดจนมีการปลูกฝังระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเข้าไปในวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (Riley. 2004: 56)

นอกจากนี้ ควรมีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยของคณาจารย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่น และชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ (เกษม จันทรแก้ว. 2548: สัมภาษณ์; กาญจนา มณีแสง. 2547: 28)

เนื่องจากศาสตร์ทุกสาขาที่ดำเนินการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษานั้นไม่ได้สืบสานมาจากภูมิปัญญาของไทย แต่เป็นการนำศาสตร์ของต่างประเทศมาใช้ ถ้ายังดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไป ประเทศไทยก็จะเป็นประเทศที่ขาดความสามารถในการสร้างปัญญา การสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า วงการศึกษาเป็นแหล่งเสฟ แหล่งบริโภค ที่บริโภคทั้งสิ่งที่มองไม่เห็นคือ ตัวความรู้ หรือตัวปัญญาต่างๆ และบริโภคทั้งสิ่งที่มองเห็น คือ เทคโนโลยี เครื่องมือที่ใช้สำหรับจัดการศึกษา ถ้าอุดมศึกษายังผลิตกำลังคนระดับสูงออกไปปลูกฝังความเป็นนักบริโภคความเข้มแข็งในชาติก็ไม่เกิดเพราะบุคคลเหล่านี้จะเข้าไปอยู่ในวงการวิชาการระดับสูง วงการวิชาชีพ ในอาชีพต่างๆ ระดับสูง ประเทศไทยดูเหมือนหนึ่งว่าจะเป็นเมืองขึ้นทางความรู้ ความสามารถ หรือกล่าวได้ว่าเป็นเมืองขึ้นทางปัญญา (ถนอม อินทราภิณ. 2545: 126) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2548:28) ได้สังเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏ และได้เสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ว่า ควรค้นหาและสร้างเอกลักษณ์ของสถาบันให้มีความเป็นเลิศเฉพาะด้าน ตลอดจนสร้างและขยายเครือข่ายการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น

การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่ทุกโปรแกรมวิชาที่จัดการเรียนการสอน ต้องมีการศึกษาค้นคว้า ว่าเนื้อหาสาระของโปรแกรมวิชา ภูมิปัญญาของไทยอยู่ที่ไหน พัฒนาถึงระดับไหนเมื่อเปรียบเทียบกับศาสตร์ของชาติอื่นของสังคมอื่น มีจุดเด่น จุดอ่อน จุดแข็ง ตรงไหนแล้วก็พัฒนาไปเรื่อยๆ การศึกษานี้ก็คือการวิจัยนั่นเอง นักศึกษาและผู้สอนควรทำวิจัยร่วมกัน เรียนรู้ไปพร้อมกันในทุกโปรแกรมวิชา (ถนอม อินทราภิณ. 2545: 128)

สำหรับผลผลิตจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่น ผู้เรียนต้องสามารถ คิด เป็น ทำเป็น (กาญจนา มณีแสง. 2547: 28) วิเคราะห์แก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม และใฝ่เรียนรู้ ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังสามารถสร้างงาน ปรับตัวในโลกของงาน พึ่งพาตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อสังคมท้องถิ่น (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2547: 21) ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่น (จรรยา มิลินทร์. 2548: สัมภาษณ์)

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการเริ่มต้นดำเนินการ ตั้งแต่การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการให้โอกาสนักศึกษา ในท้องถิ่น เข้าศึกษาให้มากที่สุด มีการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการนำปัญหาของท้องถิ่นหรือชุมชนมาใช้ในการศึกษาและแก้ปัญหา มีการใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน มีการใช้ทรัพยากรและแหล่งวิทยาการในชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน ตลอดจนมีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา วิจัยในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีการสร้างสมความรู้เพื่อที่จะเป็นแหล่งความรู้ มหาวิทยาลัยนั้นๆ จะต้องชวนชวนหาและเก็บรวบรวมความรู้ที่จำเป็น การวิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความรู้ ซึ่งมีทั้งความรู้ที่เป็นสากลและจัดให้มีการวิจัยมุ่งที่ปัญหาของท้องถิ่น การแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่น มีผลให้กระบวนการบริหารจัดการและวางแผนการวิจัยของมหาวิทยาลัยควรคิดทิศทางและลักษณะเพื่อการนั้น ความรู้ยังได้มาจากประสบการณ์ ซึ่งมีอยู่มากในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับท้องถิ่นในอันที่จะได้รับเข้าและเปิดโอกาสให้ความรู้จากประสบการณ์ได้เข้าไปเป็นของมหาวิทยาลัยรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมกันมานาน การนำความรู้จากแหล่งภายนอกในประเทศ และจากต่างประเทศ เป็นกลไกสำคัญในการสร้างสมความรู้เพื่อให้เกิดความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2549: 3) ได้กำหนดภารกิจตามบทบาทด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและแผนงาน ในการสนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบาย แผนงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีนโยบาย แผนงาน และระบบการสนับสนุนงานวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ

2. ทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการส่งเสริมการวิจัยตามนโยบาย และแผนงานการวิจัยของสถาบัน มีการแสวงหาทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

3. ผลงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยที่สามารถเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยในวารสารวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีระบบถ่ายทอดความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 3) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ไว้ว่า “ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เป็นงานนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เชี่ยวชาญสูง และการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ซึ่งเป็นการขยายพรมแดนของความรู้ และทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทย รวมทั้งการพัฒนาสู่สังคมเรียนรู้ สังคมความรู้ และสังคมแห่งภูมิปัญญาอันก่อให้เกิด

วัฒนธรรมการใช้ความรู้ในการกำหนดทิศทางและการพัฒนา ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ”

สำหรับการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจะต้องทำการวิจัยโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยราชภัฏอยู่ทั่วทุกพื้นที่ มีแนวทางในระดับต้น คือ ใช้องค์ความรู้สากลเข้ามา แล้วนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาท้องถิ่น และจะต้องสร้าง Basic Research ทางด้านของท้องถิ่นด้วย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545: 51) และทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย และวิจัยแบบใหม่โดยส่งเสริมชาวบ้านให้วิจัย เป็นการวิจัยโดยตำบล ของตำบล และเพื่อตำบล จะทำให้ชาวบ้านสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ (ประเวศ วะสี. 2547: 36)

จากการปฏิรูปอุดมศึกษาของไทยได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูปการวิจัย โดยให้มหาวิทยาลัยดำเนินการ ดังนี้ (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2547: 21)

1. พัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากลให้สามารถเป็นกลไกในการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันสังคม และประเทศ

2. สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยสร้างงานวิจัยพื้นฐาน และงานวิจัยประยุกต์และเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทาง หรือศูนย์เพื่อความเป็นเลิศ หรือศูนย์วิจัยนโยบายทางการศึกษาในสาขาที่มหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นกลไกสร้างสรรค์งานวิจัยและพัฒนานักวิจัย รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานเครือข่ายการวิจัย ทั้งภายในและระหว่างสถาบัน และกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ให้มีหน่วยงานกลางและมีกลไกดูแลการบริหารจัดการงานวิจัยในภาพรวมของมหาวิทยาลัยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คณาจารย์ซึ่งเป็นนักวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย

4. มีกลไกและระบบที่สามารถดึงดูดผู้มีความรู้ ความสามารถและมีความสนใจการวิจัยให้เข้ามาเป็นบุคลากรวิจัยในมหาวิทยาลัย และให้คงอยู่ในระบบ โดยสามารถก้าวหน้าได้ในสายงานและมีกลไกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะเป็นวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เน้นการวิจัยแบบมีทิศทางและสนับสนุนให้บัณฑิตศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนางานวิจัย (สินีนากู บุญช่วย 2541: 205-206) เพื่อทำความเข้าใจและสร้างความรู้เกี่ยวกับชุมชนในมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม (Galbraith. 1992: 5) ตัวอย่างเช่น การวิจัยทรัพยากรชีวภาพในชุมชนที่เป็นการวิจัยในลักษณะที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม นอกจากจะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ว่า ในชุมชนนั้นมีทรัพยากรชีวภาพอะไรบ้างแล้ว การศึกษาวิจัยนั้นยังเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ใน

ชุมชน ตลอดจนเกิดความรักและต้องการอนุรักษ์ไว้ให้ได้อีกด้วย เป็นต้น (สีลาภรณ์ นาครทรรพ. 2539: 98) นักวิจัยของมหาวิทยาลัยควรจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจาก ภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นกับความรู้ที่เป็นวิทยาการสากลจากภายนอก (รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง. 2548: การบรรยายพิเศษ) นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมการวิจัยสถาบัน (Instructional Research) และ ส่งเสริมการพัฒนาโครงการวิจัยเชิงบูรณาการ และใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนาเป็นกลไกในการวิจัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี. 2548: สัมภาษณ์) โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อแนวทาง พัฒนาศักยภาพของสาขาวิชาด้าน วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งจะเป็นองค์ความรู้ ใหม่ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น (สุริชัย หวันแก้ว. 2548: 258) และควรนำผลการศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นนั้นๆ มาเผยแพร่ลงสู่ท้องถิ่นเหล่านั้นด้วย (บุญนำ ปานข้า. 2543: 156)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เน้นความสำคัญของการวิจัย ผู้สอนต้องทำการวิจัย การเรียนการสอนต้องใช้การวิจัย และการพัฒนาสถานศึกษาต้องใช้วิจัย ซึ่งนงลักษณ์ วิรัชชัย (2546: 48) ได้เสนอแนวทางในการ ดำเนินการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไว้ 5 ข้อ คือ 1) สถาบันต้องกำหนดนโยบายด้านการวิจัยให้ ชัดเจน ว่าจะให้ความสำคัญกับการวิจัย กำหนดประเด็น (Theme) ในการวิจัยแต่ละปี 2) สร้างความ ตระหนักให้กับบุคลากรทราบถึงความสำคัญของการวิจัย 3) ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ด้านวิจัย 4) ควรส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยตามแนวคิดใหม่ และ 5) ควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานในหน้าที่ความ รับผิดชอบ โดยใช้การวิจัยตามแนวคิดใหม่

การวิจัยโดยทั่วไปจะต้องมีการเชื่อมโยงกันระหว่างการวิจัย และการสอน (Bailey. 1999 : 245) โดยคณาจารย์ที่ทำวิจัยแล้วได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้ นี้ไปใช้ในการสอนด้วย (Knight and Trowler. 2000: 75; Peter and Paul. 2001: 120) นอกจากนี้ งานวิจัยที่ทำกันมหาวิทยาลัยยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้แก่ การสอน และปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน (Kennedy. 1998: 123) และงานวิจัยนั้นจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา (Nonaka and Takeuchi. 1995: 190 ; Morgan; 1997: 124)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้โดย มีศูนย์ ข้อมูลท้องถิ่นทั้งในด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิต ของคนในชุมชน มีรูปแบบของการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริมความเป็นอยู่ของชุมชน ร่วมกับท้องถิ่นในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบของการ พัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัย ตลอดจนมีการใช้กลไกของ “การวิจัยและ พัฒนา” ในการแก้ปัญหาของชุมชนและท้องถิ่น

3. การบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การให้บริการวิชาการถือว่าเป็นบทบาทสำคัญสำหรับมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หากมหาวิทยาลัยใดจะอ้างตนเองว่าเป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นแหล่งวิชาการ มหาวิทยาลัยนั้นดูดยายไม่ได้เมื่อท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้วิชาการ ในการนี้มหาวิทยาลัยก็ต้องมีความรู้ที่จำเป็นนั้น หรือไปหาความรู้มาสนองแก่ท้องถิ่นได้ ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนจึงมีความสำคัญ เพราะมักจะต้องการปรับความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ให้เหมาะสมสำหรับใช้ในท้องถิ่นนั้นๆ (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32) ความเข้าใจในเรื่องความจำเป็นของท้องถิ่น และการมีเจตนารมณ์ที่ตอบสนองเป็นปัจจัยที่จำเป็นเพื่อจัดบริการทางวิชาการให้เป็นไปเพื่อท้องถิ่น (เกษมจันทร์แก้ว. 2548: สัมภาษณ์)

การวางแผนและดำเนินการให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญ ต้องดำเนินการทั้งในเชิงรับเพื่อสนองการร้องขอ และในเชิงรุกเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง จรูญ มลิษฐ์. 2548: สัมภาษณ์) การให้บริการอาจดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยเกิดรายได้ตามสมควร แต่มหาวิทยาลัยต้องไม่ลืมผู้ด้อยโอกาสที่สถาบันน่าจะมีส่วนช่วยเหลือได้ (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32) ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549: 4) ได้กำหนดภารกิจด้านการบริการวิชาการแก่สังคมไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงานและการดำเนินงานเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ แผนงาน และโครงการเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม

2. การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานบริการวิชาการแก่สังคมให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 4) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการบริการวิชาการไว้ว่า “การให้บริการวิชาการและวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ เป็นที่พึงและเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการและวิชาชีพ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้อง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ ตลอดจนการส่งเสริมบทบาททางวิชาการและวิชาชีพของสถาบันการศึกษาในการพัฒนาสังคมเรียนรู้ และสังคมความรู้ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ” ตลอดจนทำหน้าที่ชี้นำและเตือนสติสังคมในท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยต้องสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจของชุมชนในท้องถิ่น ความเป็นกลางและไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องนั้นๆ ต้องยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รวมทั้งไม่เป็นเครื่องมือของผู้อื่น หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32) ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของอนันต์ รัตนภาณุศร (2545: 123) ที่ว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่สูงสุด เป็นผู้นำชุมชน เป็นผู้ชี้นำทางปัญญาแก่สังคม มหาวิทยาลัยต้องแสดงบทบาทให้ชุมชนในท้องถิ่นเห็นและกระทำตาม

สำหรับการให้บริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันการศึกษาระดับสูง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัย มีภารกิจในการให้บริการแก่สังคมอยู่แล้วตามหน้าที่ อาจารย์และนักวิชาการในสถาบันเหล่านี้ จึงมีโอกาสดูที่เปิดกว้างในการเข้าร่วมเรียนรู้และร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนร่วมกับชาวบ้านและฝ่ายอื่นๆ ที่สนใจหรือเกี่ยวข้อง โดยมีการให้บริการในรูปแบบของการให้เปล่า ไม่หวังผลกำไร (สินินาญ บุญช่วย. 2541: 205-206) นอกจากนี้ สถาบันยังสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้โดยการเปิดให้ชุมชนได้มาใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ของสถาบันเพื่อประโยชน์ต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน หรือการใช้ศูนย์วิจัยหรือศูนย์วิทยาศาสตร์ ห้องทดลอง แปลงทดลองของสถาบัน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น (สีลาภรณ์ นาคทรพรพ. 2539: 99) ตลอดจนควรมีการประยุกต์ผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นออกไปให้บริการชุมชนหรือท้องถิ่นด้วย (บุญนำ ปานข้า. 2543: 156; กาญจนา มณีแสง. 2547: 28; เกษม จันทร์แก้ว. 2548: สัมภาษณ์)

การบริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545: 51) ได้เสนอว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏควรให้บริการทางวิชาการจากองค์ความรู้ที่ดี จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทำขึ้น

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏควรต้องบริการวิชาการแก่ชุมชนโดยจัดหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวตามความต้องการของชุมชนและให้สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นๆ และมีการสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นในบุคคล ชุมชนและท้องถิ่น (วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี. 2548: สัมภาษณ์; สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 235) โดยเป็นการบริการที่ไม่คิดค่าใช้จ่าย (สายหยุด จำปาทอง. 2548 : สัมภาษณ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏควรสนองความเป็นท้องถิ่น โดยการเป็นแหล่งข้อมูลหรือแหล่งปัญญาของท้องถิ่น มหาวิทยาลัยต้องสนองความจำเป็นของท้องถิ่นในการแก้ปัญหา และในการพัฒนาด้วยสะสมและจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลให้กลายเป็นความรู้ และในที่สุดเป็นแหล่งปัญญาของท้องถิ่น หากเมื่อใดท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูล ความรู้ หรือแหล่งปัญญา สามารถขอจากมหาวิทยาลัยได้ (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31-32)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริการวิชาการแก่ชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้โดย ร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพของชุมชน มหาวิทยาลัยเปิดให้ชุมชนและท้องถิ่นมาใช้แหล่งวิทยาการภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างกว้างขวางและมีระบบอำนวยความสะดวกในการบริการทางวิชาการ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร

ประจำการในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีการสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน ตลอดจนมีการจัดหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวสนองความต้องการของชุมชนในด้านการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2549: 4) ได้กำหนดภารกิจตามบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ แผนงานและโครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

2. การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549 : 5) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไว้ว่า “การอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกไทย การบูรณาการในการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างสรรค์ และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาสู่สากล”

สำหรับการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ถือว่าเป็นภารกิจหลักที่เป็นจุดแข็งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถมีบทบาทในการเข้าไปศึกษาวิจัย พัฒนา และสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม โดยสร้างเป็นมาตรฐานแสดงรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมตลอดจนวิถีชีวิตรวมทั้งรวบรวมและรักษารูปแบบที่ถูกต้องของภูมิปัญญาท้องถิ่นในแขนงต่างๆ ให้คงอยู่ ให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตให้มีการบูรณาการตามสอดคล้องและเหมาะสม (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547: 51) นอกจากนี้ยังพบว่าชุมชนส่วนใหญ่มักเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนโดยอาศัยมิติทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องเชื่อมโยงความสัมพันธ์อยู่ด้วยไม่มากนักน้อย ชุมชนจึงเป็นที่รวมและที่แสดงออกของวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเป็นกลไกในการ “ปฏิบัติทางวัฒนธรรม” ด้วย (สีลาภรณ์ นาคพรทรรพ. 2539: 99 อ้างอิงจาก ประเวศ วะสี. 2538) และสถาบันการศึกษาจาก

ภายนอกสามารถเข้ามามีบทบาทช่วยในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนได้ ซึ่งนอกเหนือจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาแล้ว ยังทำได้โดยการจัดกิจกรรมหรือพิธีกรรมเพื่ออนุรักษ์และแสดงการยอมรับในศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ด้วยวิธีการจัดแสดงสาธิต จัดนิทรรศการ จัดงานประเพณีต่างๆ (บุญนำ ปานข้า. 2543: 156; กาญจนา มณีแสง. 2547: 28) ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างความมั่นใจและภูมิใจในรากฐานวัฒนธรรมของคนในชุมชนอีกด้วย

การเน้นในเรื่องวัฒนธรรม ไม่ได้หมายความว่าแค่เรื่องของประเพณี การละเล่น หรือละครหรือว่าดนตรี (ประเวศ วะสี. 2547: 20) แต่ว่าวัฒนธรรมนั้นหมายถึง ภูมิปัญญาที่ได้สั่งสม ได้พัฒนามาเป็นศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งสิ่งที่พัฒนา สิ่งที่ยั่งยืนมา ทั้งที่เป็นนามธรรม คือ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ และสิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ เครื่องไม้ใช้สอย โบราณสถาน โบราณวัตถุ เทคโนโลยีต่างๆ เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องศึกษา พัฒนา สืบสาน แก้ไข ปรับปรุงภูมิปัญญา วัฒนธรรมไทยในสาขาต่างๆ ที่จะมาเป็นศาสตร์ ตั้งแต่คหกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ รวมทั้ง ครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ แพทยศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (ถนอม อินทกำเนต. 2545: 127) ซึ่งสอดคล้องกับประเวศ วะสี(2547: 20-21) ที่กล่าวว่า “วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนในสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ เพราะในสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ คนจะต้องดิ้นรนให้มีชีวิตอยู่ คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีวิถีชีวิตต่างกัน เพราะสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันมีความหลากหลาย เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมก็จะหลากหลาย เป็นวิถีชีวิตร่วมกัน มีการทำมาหากินเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม การทำนา การทำประมงก็เป็นวัฒนธรรม เรื่องอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสุนทรียภาพ ภาษา อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค ก็เป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น จะเห็นว่าเป็นวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนในสิ่งแวดล้อมหนึ่งๆ เป็นภูมิปัญญาที่สะสมมา ซึ่งเรียกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งคำว่า “ภูมิ” แปลว่า แผ่นดิน เป็นปัญญาที่ติดแผ่นดินมา ซึ่งไม่เหมือนกันในแต่ละแห่ง” ดังนั้นการศึกษา พัฒนา สืบสาน แก้ไขปรับปรุงภูมิปัญญา ก็เป็นการทำนุบำรุงวัฒนธรรมไว้เช่นกัน

สำหรับการดำเนินการรวบรวม ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรมีการร่วมมือกับชุมชนในการลงมือปฏิบัติการรวบรวม การเผยแพร่และการพัฒนาไว้เป็นคณะส่วนอย่างเป็นระบบ (วิศิษฎ์ ชุมวรฐายี. 2548: สัมภาษณ์) โดยมีการนำวิธีการทางเทคโนโลยีมาช่วยเสริมเพื่อการเรียนรู้จากที่เคยมีแต่พิพิธภัณฑ์ และควรมีเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ที่ผ่านระบบทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีคุณภาพที่จัดสร้างเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มีการให้ชุมชนเข้ามาร่วมกันเป็นเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการการบริหารงานในศูนย์นี้ ซึ่งศูนย์นี้จะเป็นศูนย์ที่มีระบบเทคโนโลยีที่เป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย (สุภารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 237) แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับถนอม อินทกำเนต (2545: 125-127) อดีตเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า ความ

ต้องการของชาติขณะนี้ คือ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่สร้างคลังแห่งความรู้ คลังแห่งความสามารถ คลังแห่งปัญญาที่อยู่บนพื้นฐานของปัญญาไทย ที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องมีการผสมผสานศิลปวัฒนธรรมไทยเข้าไปในทุกๆ เรื่อง โดยการส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ได้รับการถ่ายทอดเข้าสู่ระบบการศึกษานั้นควรมีการจัดระบบการส่งเสริมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ (สามารถ จันทรัสฤษฎ์ และประทีป อินแสง. 2541: 158-161) และมีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจะต้องเกิดขึ้นจากการวิจัยและพัฒนา การศึกษาค้นคว้า การที่เข้าไปถึงแก่นของวัฒนธรรมและแปรออกมาเป็นงานทางวิชาการที่ลึกซึ้งและชัดเจน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตโดยรวม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2546 : 13; สนินาฏ บุญช่วย. 2541: 205-208) ตลอดจนการเป็นแหล่งรวมแห่งองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ (สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 235)

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ อาจมีการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนหรือในมหาวิทยาลัยโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการส่งเสริมงานด้านการศึกษาและวิจัยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนา ตลอดจนมีการร่วมมือกับชุมชนในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แพร่หลายออกไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. แนวคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ความหมายของตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

1. ความหมายของตัวบ่งชี้

คำว่า “ตัวบ่งชี้” (Indicator) ตามความหมายในพจนานุกรมออกซ์ฟอร์ด (Johnstone. 1981 : 2 ; citing Oxford Dictionary. 1998: 411-412) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่บ่งชี้ใดสิ่งหนึ่ง ส่วนในพจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Johnstone. 1981: 2 ; citing Webster Dictionary. 1995: 591-592) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่ยืนยันหรือสิ่งที่บ่งชี้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริงได้บ้าง สำหรับศิริชัย กาญจนวาสี (2537: 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งชี้บอกสถานภาพ หรือสะท้อนลักษณะดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น ตัวบ่งชี้ผลสำเร็จการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเป็นเกรดเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียน อัตราการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ หรืออัตราการได้งานทำ เป็นต้น

นอกจากนั้น พรเทพ เมืองแมน (2546: 30) เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ และแสง ปิ่นมณี (2533: 3-4) ยังได้กล่าวถึง ตัวบ่งชี้ว่า ตัวบ่งชี้สามารถใช้เป็นตัวประเมินสถานการณ์หรือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่สามารถบอกสถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่เราศึกษา เพื่อให้ทราบ ว่าสถานการณ์นั้น อยู่ในระดับใด มีภาวะความเป็นอยู่อย่างไร โดยจะเป็นการประมาณสถานการณ์ในเชิงปริมาณ และกำหนดเป็นค่าตัวเลขในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงของสถานการณ์นั้นๆ ทั้งนี้สถานการณ์ที่ได้ประมาณในเชิงปริมาณและกำหนดเป็นค่าตัวเลขไว้นี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาของสถานการณ์นั้นๆ ได้ ซึ่งตัวบ่งชี้จะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (Johnstone. 1981: 2-6)

1) ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่บ่งบอก/กำหนดเป็นปริมาณ หรือสามารถทำให้เป็นเป็นปริมาณได้มิใช่เป็นการบรรยายข้อความ ในการตีความหมายค่าตัวเลขของตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น จึงจะสามารถบอกได้ว่าค่าตัวเลขที่ได้สูงหรือต่ำมีความหมายว่าอย่างไร และในการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระบบตัวเลขของตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นต้องมีความชัดเจน

2) ค่าของตัวบ่งชี้เป็นค่าชั่วคราวไม่ถาวร มีการผันแปรตามเวลาและสถานที่ นั่นคือ ตัวบ่งชี้จะบ่งบอกความหมายโดยมีเงื่อนไขของเวลาและสถานที่กำกับ กล่าวคือ ตัวบ่งชี้จะบ่งบอกความหมายเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเฉพาะเขตพื้นที่หรือบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบที่ต้องการตรวจสอบ ตัวบ่งชี้อาจจะมีช่วงเวลาเป็นเดือน หรือเป็นปี ก็ได้ เช่น ตัวบ่งชี้ในช่วง 3 เดือน หรือช่วง 5 ปี ของจังหวัด เขต ภูมิภาค หรือประเทศใดๆ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำตัวบ่งชี้ขึ้นๆ

3) ตัวบ่งชี้ เป็นสิ่งที่บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่วัดในลักษณะกว้างๆ หรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไป มากกว่าที่จะเป็นภาพที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียดส่วนย่อย

2. ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา (Educational Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้วัดหรือชี้สภาพการณ์ของการศึกษา ในช่วงเวลาที่ต้องการวัดหรือตรวจสอบ (พรเทพ เมืองแมน. 2546: 31 อ้างอิงจาก เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ และ แสง ปิ่นมณี. 2533: 1)

ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการและเกณฑ์ในการแบ่ง (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. 2541: 15 ; พรเทพ เมืองแมน. 2546: 31 อ้างอิงจาก Johnstone. 1981) เช่น แบ่งโดยอาศัยแนวคิดของวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ แบ่งโดยอาศัยวิธีการนำตัวแปรไปใช้ แบ่งตามวิธีการแปลผล แบ่งตามลักษณะ/

สเกลการวัด แบ่งตามช่วงเวลา แบ่งตามระดับการวัด แบ่งโดยอาศัยแนวคิดเชิงระบบ หรือแบ่งโดยอาศัยการตีค่าของตัวบ่งชี้ เป็นต้น

การแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาโดยอาศัยแนวการใช้ตัวแปรต่างๆ มากำหนดเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ประเภท (Johnstone. 1981: 15-17)

1) **ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน** (Representative Indicators) เป็นการใช้วิธีการเลือกตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาเป็นตัวแทน เพื่อช่วยชี้สภาพใดสภาพหนึ่ง หรือบ่งชี้ลักษณะใดลักษณะหนึ่งในระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้จะใช้ในงานวิจัย งานบริหารจัดการและวางแผน การที่เลือกเฉพาะตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาใช้เป็นตัวบ่งชี้เพื่อแสดงความพยายามของการจัดการศึกษานี้ เป็นเรื่องที่แต่ละบุคคลเลือกและกำหนดเอง โดยมิได้มีเหตุผลอ้างอิงชัดเจนว่าเหตุใดจึงเลือกตัวแปรนี้ ไม่เลือกตัวแปรอื่น การขาดเหตุผลอ้างอิงเช่นนี้ เป็นผลทำให้ไม่สามารถสรุปผลทั่วไปได้ หรือไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบระหว่างงานวิจัยที่คล้ายคลึงกัน หรือเปรียบเทียบระหว่างประเทศได้

2) **ตัวบ่งชี้เดียว** (Dissaggregative Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่นำตัวแปรมาแยกย่อยให้เป็นส่วนละเอียดลึกลงไปเฉพาะเมื่อใช้ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้อธิบายลักษณะของระบบการศึกษาโดยรวม ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ต้องอาศัยความหมายของแต่ละตัวแปรเพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษาและโดยหลักการตัวแปรที่กำหนดแต่ละตัวจะเป็นอิสระจากตัวแปรอื่นๆ เพื่อมิให้มีข้อมูลซ้ำกันในชุดของตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้หรือแท้ที่จริงเป็นเพียงตัวแปรซึ่งถูกนำมาจำแนกออกมาโดดๆ หรือเดี่ยวๆ นี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนของแต่ละเรื่อง หรือแต่ละองค์ประกอบ หรือแต่ละส่วนของระบบการศึกษา ซึ่งถ้าจะดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งระบบก็จะมีตัวแปรจำนวนมาก

3) **ตัวบ่งชี้รวมหรือตัวบ่งชี้ผสม** (Composite Indicators) ลักษณะของตัวบ่งชี้ประเภทนี้เป็นการรวมตัวแปรทางการศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรเดี่ยวๆ จำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ และมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งค่าที่ได้ของตัวบ่งชี้จะเป็นค่าบ่งชี้รวมเพื่อบ่งบอกถึงสภาพโดยรวมของระบบการศึกษา และสามารถอธิบายสภาพการณ์ของระบบการศึกษาได้ดีกว่าตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทนและตัวบ่งชี้เดียว

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา มีดังนี้ (Johnstone. 1981: 6-13)

1) เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย (The Statement Policy) โดยทั่วไปปัญหาหลักของการวางแผนที่พบได้บ่อยก็คือ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในลักษณะกว้างๆ และคลุมเครือ ขาดความชัดเจนและขาดการระบุในลักษณะเฉพาะเจาะจง ซึ่งการนำตัวบ่งชี้ทางการศึกษามาใช้ในการ

กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของแผนงานการจัดการศึกษา จะทำให้แผนงานการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้น มีการระบุค่าตัวเลขที่เฉพาะเจาะจง จึงเป็นแผนงานที่มีความชัดเจน ในการนำมากำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

2) เพื่อใช้ในการติดตามระบบการจัดการศึกษา (Monitoring Educational System) ระบบการจัดการศึกษา ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบาย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย หรือเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ ทั้งที่ได้วางแผนไว้ หรือไม่ได้วางแผนไว้ก็ได้ ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา จะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษา ในสภาพการณ์ต่างๆ ทั้งนี้ในการติดตามหรือตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษาในสภาพการณ์ต่างๆ โดยอาศัยตัวบ่งชี้ทางการศึกษานั้น จะต้องกำหนดตัวบ่งชี้ในลักษณะที่สามารถนำไปใช้วัดได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) เพื่อใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา (Researching Educational System Development) การนำตัวบ่งชี้การศึกษามาใช้ประโยชน์ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมา มีจำนวนมาก เช่น การนำตัวบ่งชี้การศึกษาของระบบการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศ หรือแต่ละสถาบันมาเปรียบเทียบกันเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาระบบการจัดการศึกษา การนำตัวบ่งชี้มาใช้ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา เป็นต้น

4) เพื่อใช้ในการจัดอันดับคุณภาพของสถาบันการศึกษา (Classifying Educational System) การจัดอันดับคุณภาพของสถาบันการศึกษา โดยการนำตัวบ่งชี้ทางการศึกษามาใช้เป็นสิ่งบ่งชี้ความมีคุณภาพของสถาบันการศึกษานั้น ได้ดำเนินมานานแล้วในต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมัน เป็นต้น และในปัจจุบันก็ได้มีการจัดอันดับคุณภาพของสถาบันการศึกษาในประเทศแถบทวีปเอเชีย โดยอาศัยตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบการจัดการศึกษา เช่น ความมีชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา อาจารย์ ผลงานวิจัย และงบประมาณค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา เป็นต้น มาเป็นสิ่งบ่งชี้คุณภาพของสถาบัน ดังที่นิตยสารเอเชียวิคได้จัดทำขึ้น และตีพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลก

ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี

ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์. 2543 : 99 อ้างอิงจาก Ashworth & Harvey. 1994: 6-7; Cowman. 1996: 626)

- 1) มีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน ครอบคลุมบทบาทหลักของสถาบันรวมทั้งครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต
- 2) สามารถนำมาใช้ควบคุมและประเมินการจัดการศึกษาของสถาบัน หรือเป็นการ

ประเมินตนเอง (Self Evaluation) เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ มาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบัน รวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผน และการตัดสินใจ เพื่อการจัดการศึกษาของสถาบัน

3) มีความตรง (Validity) มีความเชื่อมั่น (Reliability) และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบัน

4) มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ (Unambiguous) และไม่แปรผันง่ายนัก (Not Susceptibility)

ส่วน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539: 4-7) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1) ความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ความไม่ลำเอียง (Bias) ของตัวบ่งชี้ ยกตัวอย่างเช่น ตัวบ่งชี้ผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity) ซึ่งวัดด้วยอัตราส่วนระหว่าง รายได้ต่อค่าใช้จ่ายแรงงาน เมื่อนำตัวบ่งชี้ไปใช้ในหน่วยงานประเภทผลิตและประเภทบริการ จะทำให้ขาดความเป็นกลางเพราะการปฏิบัติงานประเภทบริการนั้นต้องใช้บุคลากรจำนวนมากส่วนการปฏิบัติงานประเภทการผลิตใช้เครื่องจักรกลมากกว่าแรงงาน

2) ความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ไม่ได้เกิดจากการคิดเอาเองของผู้วิจัยแต่ขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นอยู่หรือที่เป็นรูปธรรม

3) ความไวต่อความแตกต่าง (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของตัวบ่งชี้ที่จะวัดความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง

4) ค่าของมาตรวัดหรือตัวบ่งชี้ที่ดีควรมีความหมาย หรือตีความได้อย่างสะดวก (Meaningfulness & Interpretability) กล่าวคือ ค่าของมาตรวัดควรมีจุดสูงสุดและต่ำสุดที่ง่ายต่อความเข้าใจ เช่น มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 10 หรือระหว่าง 0 ถึง 100 ค่าของตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวัด หากอยู่ที่ 60 จะตีความได้ว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย (50) เพียงเล็กน้อย แต่หากค่าของมาตรวัด และตัวบ่งชี้ไม่มีค่าสูงสุด (หรือต่ำสุด) ที่แน่นอน เช่น วัดออกมาแล้วได้ 50 หรือ 120 ก็ไม่ทราบว่าเป็น 50 หรือ 120 นั้นจะตีความอย่างไร

5) ความถูกต้องในเนื้อหาของตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ (Content Validity) ในการศึกษาหรือพัฒนาตัวบ่งชี้ จะต้องศึกษาให้แน่ชัดว่าเนื้อหาในเรื่องที่ศึกษานั้นๆ คืออะไร ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีความถูกต้องในเนื้อหาที่ต้องการวัด

นภดล เจนอักษร (2546: 31-32) ได้กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของตัวบ่งชี้ต้องประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้

1) ต้องมีนัยเชิงปริมาณ โดยอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องระบุเป็นตัวเลขหรือสถิติข้อมูลใดๆ ก็ได้

- 2) ต้องเสนอข้อมูลที่พึงประสงค์ทั้งหมดให้ปรากฏชัดเจน
- 3) ต้องให้ความกระจ่างและข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ต้องมีลักษณะเป็นเครื่องมือที่สามารถจำแนกแยกแยะ ประเมินผล หรือเสนอ

วิสัยทัศน์ตลอดจนความมุ่งหมายใหม่ๆ ได้

นอกจากนี้ พสุ เดชะรินทร์ (2545: 66-69) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ที่ดี (Characteristics of a Good Key Performance Indicators) ว่าควรจะประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1) มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร
- 2) ควรแสดงถึงสิ่งที่มีความสำคัญเท่านั้น ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญนั้นจะมี 2 ลักษณะ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่สำคัญขององค์กร หรือ ที่เรียกว่า Performance Indicators และตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดกิจกรรมหรืองานที่มีความสำคัญแต่อาจจะไม่ค่อยมีผลผลิต แต่ถ้ากิจกรรมเหล่านี้มีความผิดพลาดเมื่อไร จะก่อให้เกิดปัญหาอย่างใหญ่หลวงต่อองค์กร ซึ่งตัวบ่งชี้ในลักษณะนี้เรียกว่า Danger Indicators ตัวอย่างเช่น ในการขับรถยนต์ ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึง Performance ของรถยนต์ได้แก่ ในเรื่องของความเร็ว อัตราเร่ง อัตราการใช้น้ำมัน แต่ภายในรถยนต์แต่ละคันยังมีตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการดำเนินงานที่มีความสำคัญและถ้ามีความผิดพลาดเมื่อไร ย่อมจะส่งผลกระทบต่อรถยนต์ทั้งคัน เช่น ที่วัดความร้อนของเครื่องยนต์ หรือไฟสัญญาณเตือนในเรื่องของน้ำมันเครื่อง เป็นต้น

- 3) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ทั้งที่เป็นด้านการเงิน และไม่ใช่มูลค่าทางการเงิน
- 4) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่เป็นเหตุ (Lead Indicators) และผล (Lag Indicators)
- 5) ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจะต้องมีบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกตัว
- 6) ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นมา ควรเป็นตัวบ่งชี้ที่องค์กรสามารถควบคุมได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ทั้งนี้เนื่องจากถ้าภายในองค์กรประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ไม่สามารถควบคุมได้มากเกินไป จะทำให้ตัวบ่งชี้เหล่านั้นไม่สามารถแสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานที่แท้จริงขององค์กร
- 7) เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดได้และเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไป ไม่ใช่ตัวบ่งชี้ที่ผู้ที่เข้าใจมีเพียงแค่ผู้จัดทำตัวบ่งชี้เท่านั้น

8) จะต้องช่วยให้ผู้บริหารและพนักงานสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดีในการใช้ตัวบ่งชี้ให้เกิดประโยชน์นั้น ไม่ใช่ใช้ตัวบ่งชี้เมื่อต้องการประเมินผลเท่านั้น แต่ควรจะใช้ตัวบ่งชี้ในการติดตามการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่สำคัญสำหรับองค์กร องค์กรบางแห่งนำผลของตัวบ่งชี้ใส่ไว้ในระบบ Intranet ภายในองค์กร โดยเป็นรูปกราฟฟิคที่เข้าใจง่าย และประกอบด้วยสี่สากล ได้แก่ สีเขียว ซึ่งแสดงว่าตัวบ่งชี้บรรลุเป้าหมาย ปลอดภัย สีเหลือง ซึ่งแสดงว่าผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้เริ่มมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้บริหารและพนักงานสามารถที่จะเข้ามาตรวจสอบตัวบ่งชี้แต่ละตัว ทำให้

สามารถทราบว่าการดำเนินงานของตนเอง หน่วยงานของตนเอง และองค์กรเป็นอย่างไร

9) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร ซึ่งเป็นข้อที่ควรระวังในการจัดทำตัวบ่งชี้เนื่องจาก

9.1) เมื่อมีตัวบ่งชี้ โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ของหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน จะทำให้แต่ละหน่วยงานต้องมีการแย่งชิงทรัพยากรภายในองค์กรกัน เพื่อที่จะทำให้แต่ละฝ่ายบรรลุถึงเป้าหมายของตัวบ่งชี้ของตนเอง

9.2) การมีตัวบ่งชี้ของแต่ละหน่วยงาน ทำให้เกิดการไม่ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน เนื่องจากหน่วยงานทั้งหลายจะไม่ร่วมมือหรือช่วยเหลือกัน เพราะการช่วยเหลือหน่วยงานอื่นจะทำให้หน่วยงานของตนเองไม่บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ซึ่งแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

9.2.1) สร้างตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน 2 หน่วยงาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานขึ้นมา เช่น ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงจำนวนของชิ้นงานหรือรายได้ที่เกิดขึ้น เนื่องจากการทำงานร่วมกัน ของหน่วยงาน 2 หน่วยงาน เป็นต้น

9.2.2) กำหนดเป็นข้อบังคับให้ชัดเจนว่า สำหรับแต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยงาน นอกเหนือจากจะมีตัวบ่งชี้ที่หน่วยงานของตนจะต้องรับผิดชอบโดยตรงแล้ว ยังต้องมีตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงการสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นด้วย เพื่อไม่ให้หน่วยงานมุ่งเน้นที่ตัวบ่งชี้ของตนเองมากเกินไป

สำหรับ ฮาร์ท (Hart. 2000: online) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ที่มีประสิทธิภาพ (Effective Indicators) มีลักษณะดังนี้

- 1) ต้องตรงประเด็น (Relevant) ตัวบ่งชี้ต้องแสดงให้เห็นถึงระบบต่างๆ ของสิ่งที่เราต้องการศึกษา
- 2) ต้องเข้าใจง่าย (Easy to Understand) โดยเฉพาะกับบุคคลที่ไม่มีความรู้ในขอบข่ายที่ศึกษา
- 3) เชื่อถือได้ (Reliable) สามารถเชื่อถือในข้อมูลที่ตัวบ่งชี้ที่กำหนดให้
- 4) นำไปสู่ข้อมูล (Accessible Data) ตัวบ่งชี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้

แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษานั้น จอห์นสโตน (Johnstone. 1981: 33) กล่าวถึงวิธีการทั่วไปที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วยข้อพิจารณา 4 ประการดังนี้

1) ควรใช้วิธีใดในการนิยามตัวบ่งชี้ โดยจอห์น สโตน กล่าวว่า วิธีการกว้างๆ ที่นิยมใช้ในการนิยามตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1) การนิยามเชิงปฏิบัติการ (Pragmatic Reduction) การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาโดยแนวทางนี้ สามารถทำได้ 2 วิธีด้วยกันคือ วิธีที่ 1 โดยการคัดเลือกตัวแปรที่ผู้พัฒนาพิจารณาแล้วว่ามีเหมาะสมมาจำนวนหนึ่ง นำมาใช้กำหนดเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีนี้จะได้ตัวบ่งชี้โดยวิธีนี้จะได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (Representative Indicator) วิธีที่ 2 โดยการคัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน มาทำการรวมเข้าด้วยกัน (Combination) เพื่อลดจำนวนตัวแปรลงซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีนี้ จะได้ตัวบ่งชี้ที่มีความชัดเจนในการบ่งชี้ถึงคุณลักษณะของสถานการณ์นั้น ๆ

จุดอ่อนของการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยวิธีนี้ คือ การเลือกตัวแปรโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้คัดเลือกหรือผู้พัฒนาตัวบ่งชี้เอง อาจเกิดความลำเอียงในการคัดเลือกตัวแปรได้ วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้วิธีนี้จึงไม่ได้รับการยอมรับมากนัก

1.2) การนิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) เป็นวิธีการนำตัวแปรจำนวนหนึ่งที่ได้มาจากการคัดเลือกตามหลักทฤษฎี มาพิจารณากำหนดน้ำหนักตามความสำคัญของตัวแปร จากนั้นนำมาคำนวณค่าตัวบ่งชี้อรวม ด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์

1.3) การนิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เป็นวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีความใกล้เคียงกับการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี ต่างกันแต่เพียงการกำหนดน้ำหนักของตัวแปร กล่าวคือ การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี เป็นการกำหนดน้ำหนักตามความสำคัญของตัวแปร ซึ่งอาจใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีเชิงประจักษ์นั้น เป็นการใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) เป็นต้น

ปัญหาที่อาจพบได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีเชิงประจักษ์ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความชัดเจนของข้อมูลที่ใช้กำหนดคุณลักษณะของตัวบ่งชี้ และปัญหาความลำเอียงในการคัดเลือกตัวแปรองค์ประกอบ นอกจากนี้แล้ว การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบอาจพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่เพียงพอของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา โดยเฉพาะในกรณีที่ตัวแปรที่นำมาศึกษามีจำนวนมาก เนื่องจากต้องการกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนอย่างน้อย 10 เท่าของจำนวนตัวแปร

2) ควรใช้ตัวแปรใดในการสร้างตัวบ่งชี้

3) ควรใช้วิธีการใดในการรวมตัวแปร

4) น้ำหนักของตัวแปรควรเป็นเท่าใด

พสุ เดชะรินทร์ (2545: 53-54) กล่าวถึง วิธีการสร้างตัวบ่งชี้ที่เรียกว่า ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators : KPI) ไว้ดังนี้

1) การจัดทำกรอบความสำเร็จที่สำคัญ (Key Result Area : KRA) ซึ่งการกำหนด KRA ผู้บริหารองค์กรจะต้องตอบคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่องค์กรจะต้องทำ หรือ ให้ความสนใจ เพื่อที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ แล้วจึงกำหนด KPI โดยการพิจารณาว่า การดำเนินงานขององค์กรใน KRA แต่ละด้านเป็นอย่างไร

2) การจัดทำตัวบ่งชี้ โดยอาศัยการจัดทำปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์กร (Critical Success Factors) เป็นวิธีการที่ประกอบด้วยแนวทางหลักสองด้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำ Banlanced Scorecard : BSC ดังนี้

2.1) ถ้าผู้บริหารจัดทำ BSC แล้วก็สามารถกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละด้าน

2.2) ถ้าองค์กรไม่ได้จัด BSC องค์กรก็สามารถจัดทำปัจจัยแห่งความสำเร็จได้ขึ้นมาแล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดสำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จแต่ละด้าน

3) การจัดทำตัวชี้วัดโดยอาศัยการถาม-ตอบ เป็นการให้ผู้บริหารจะมีคำถามที่ตนเองอยากรู้อะไร หรือ รู้เกี่ยวกับองค์กร และในการตอบคำถามเหล่านั้นจะต้องสร้างตัวบ่งชี้ขึ้นมาเพื่อตอบคำถามเหล่านั้น

ดังนั้น ในการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา จึงควรเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับคุณภาพหรือความเป็นเลิศทางวิชาการหลายๆ ตัว ตามองค์ประกอบ (มิติ) ของคุณภาพดังกล่าว ซึ่งถ้าจะทำการศึกษาในเชิงปริมาณแล้ว ก็ควรที่จะกำหนดเกณฑ์สำหรับการเก็บข้อมูลและประเมินข้อมูลเชิงประจักษ์ของแต่ละตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการและเป้าหมายของแต่ละสถาบัน และการได้รับผลการพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของความเป็นเลิศทางวิชาการของภาค/สาขาวิชานั้นๆ

แนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามความต้องการของพื้นที่

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ควรมีตัวบ่งชี้ 2 ระดับ คือ 1) ตัวบ่งชี้ระดับองค์กร เรียกว่า Key Performance Indicator หรือเรียกชื่อย่อว่า KPI 2) ตัวบ่งชี้ระดับท้องถิ่น เรียกว่า Key Result Area หรือเรียกชื่อย่อว่า KRA ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ตามความต้องการของพื้นที่

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามความต้องการของพื้นที่เป็นการสร้างตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ Area-based มีวิธีการดังนี้ (พีรเดช ทองอำไพ. 2549: 13)

1) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Identifying of Key Informant) ซึ่งเป็นภาคีที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ ภาคีภาครัฐ เอกชน วิชาการและชุมชน

2) การศึกษาความต้องการและความจำเป็น (Need Assessment) ของภาคีที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

3) กำหนด Key Performance Indicator (KPI) โดยพิจารณาจากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน KRA แต่ละด้านที่ได้จากข้อ 2

การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ วรณี แกมเกตุ (2540: 23) กล่าวว่า ควรคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วยหลักการกว้างๆ 2 อย่าง คือ การตรวจสอบคุณภาพภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และการตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ เป็นเพียงหลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนคุณภาพของตัวบ่งชี้เท่านั้น ความสำคัญที่แท้จริงของการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้จึงอยู่ที่กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของผู้พัฒนาเป็นสำคัญ เพราะหากการพัฒนาเริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาดคุณภาพแล้ว เทคนิควิธีการทางสถิติก็ไม่อาจทำให้ผลการพัฒนามีคุณภาพดีขึ้นมาได้

นอกจากนี้ พสุ เดชะรินทร์ (2545: 68-69) กล่าวว่า การจัดสร้างตัวบ่งชี้แต่ละตัวควรจะมีการทดสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ด้วย โดยแนวทางในการทดสอบตัวบ่งชี้แต่ละตัวสามารถทำได้ โดยการพิจารณาตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ต่างๆ แล้วให้คะแนนคุณภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวภายใต้กฎเกณฑ์นั้นๆ เกณฑ์ที่มักนิยมใช้ในการทดสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) ความพร้อมของข้อมูล (Data Availability) โดยประเมินว่าภายใต้ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีข้อมูลเพียงพอหรือไม่

2) ความถูกต้องของข้อมูล (Data Accuracy) เป็นการประเมินว่าข้อมูลที่มีอยู่ของตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีความถูกต้องและแม่นยำเพียงใด

3) ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness of Data) เป็นการประเมินว่าข้อมูลที่มีอยู่ของตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีความทันสมัยหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากบางครั้งข้อมูลที่มีอยู่มีพร้อมและถูกต้อง แต่ปรากฏว่าเป็นข้อมูลของ 2 ปีที่แล้ว

4) ต้นทุนในการจัดหาข้อมูล (Cost of Data Collection) เป็นการประเมินว่าถ้าต้องการข้อมูลมาสำหรับตัวบ่งชี้แต่ละตัวต้นทุนในการจัดหา มากหรือน้อยเพียงใดและมีความคุ้มค่าหรือไม่ที่จะหาข้อมูลมาเพื่อตัวบ่งชี้

5) ความชัดเจนของตัวบ่งชี้ (Clarity) เป็นการประเมินว่า ตัวบ่งชี้เหล่านั้น มีความชัดเจนเป็นที่เข้าใจร่วมกันของทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือไม่

6) ตัวบ่งชี้เหล่านั้นสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงหรือไม่ (Validity) หรือแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการที่จะวัดจริงหรือไม่

7) ตัวบ่งชี้เหล่านั้นสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับองค์กร หรือหน่วยงานอื่น หรือกับผลการดำเนินงานในอดีตได้หรือไม่ (Comparability)

8) ตัวบ่งชี้เหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับตัวบ่งชี้อื่นในเชิงเหตุผลและผลหรือไม่ (Relationships with other)

การจัดทำตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการอุดมศึกษา

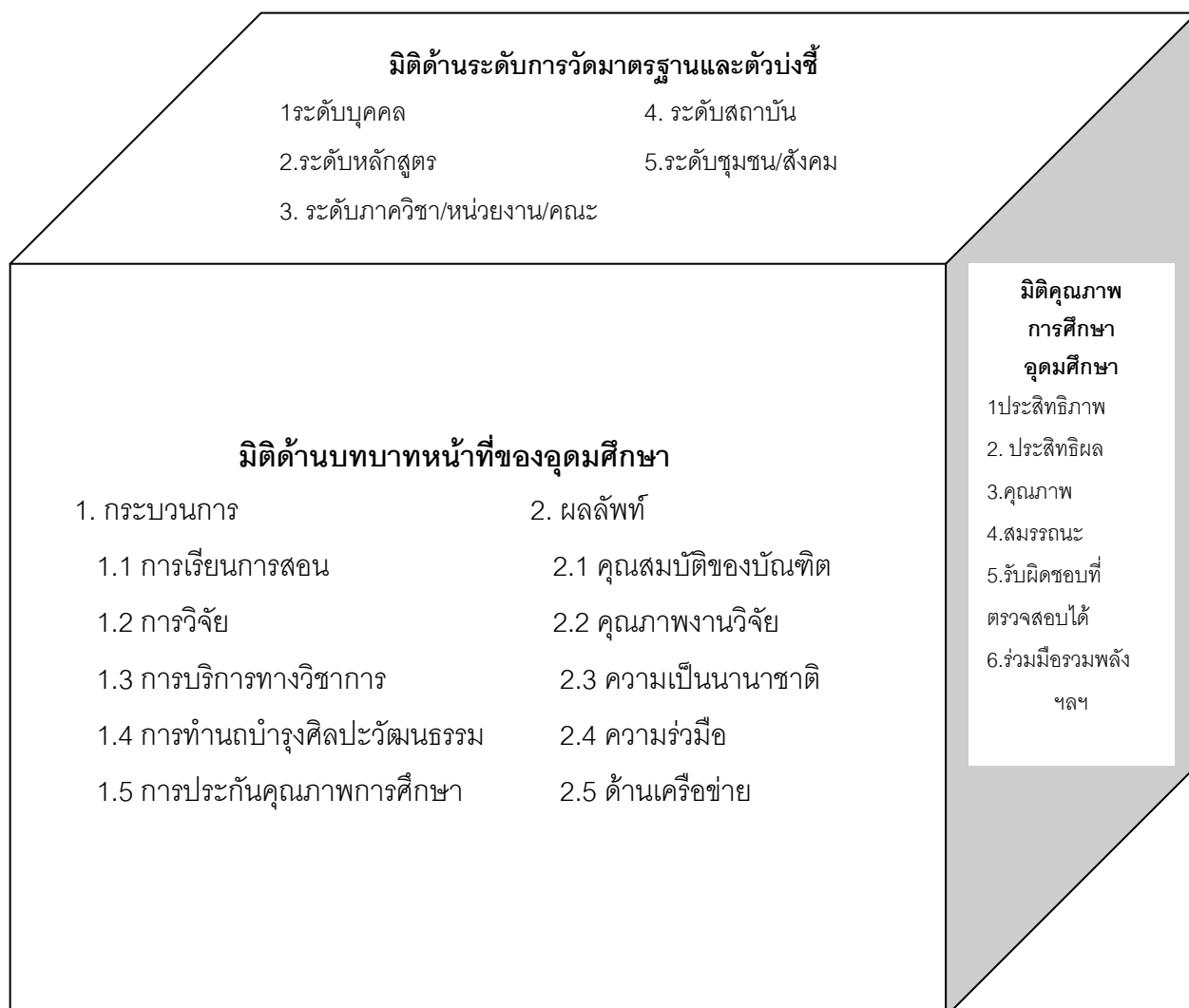
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 และมาตรา 9 บัญญัติเรื่องกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อให้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

ศาสตราจารย์กิตติคุณนางลักษณ วิรัชชัย (2548: 2) ได้เสนอกรอบประเด็นการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาในขั้นต้นต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สรุปว่าได้ดำเนินการเสนอสาระจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการ ศึกษา ระดับ อุดมศึกษา คือ เพื่อสนองความต้องการของประเทศในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายย่อยแยกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) จุดมุ่งหมายด้านวัฒนธรรม 2) จุดมุ่งหมายด้านบทบาท เพื่อพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศไทยไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต และ 3) จุดมุ่งหมายด้านสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม บทบาทของการอุดมศึกษาที่สำคัญ คือ การถ่ายทอด วัฒนธรรม การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และการพัฒนาสังคม

สาระด้านการวัดผลการปฏิบัติงานตามกรอบความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้สำหรับระบบการอุดมศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์สำคัญ (Key Criteria) และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Goals) ประกอบด้วย เกณฑ์สำคัญรวม 6 เกณฑ์ คือ 1) สมรรถภาพ/ความสามารถ (Capacity) 2) คุณภาพ (Quality) 3) ความสมบูรณ์ครอบคลุม (Comprehensiveness) 4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) 5) การ

เข้าถึง (Accessibility) และ 6) การวิจัย (Research) และเป้าหมายกลยุทธ์ 4 เป้าหมาย คือ 1) ความสอดคล้องตรงตามความต้องการและคุณภาพ (Relevance and Quality) 2) การเข้าถึง (Access) 3) ความสามารถในการลงทุน (Affordability) และ 4) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2548: 2)

สำหรับกรอบการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548 : 3) ได้จัดทำกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษา รวม 2 มิติ คือ มิติด้านบทบาทหน้าที่ของการอุดมศึกษา และมิติคุณภาพการอุดมศึกษา เนื่องจากประเด็นการสังเคราะห์มิตินี้สามารถกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ได้หลายระดับ ดังนั้นจึงได้กำหนดมิติที่สาม เป็นมิติระดับการวัดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ จากการศึกษาสังเขปสาระมาตรฐานการอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ เช่น ประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา นำไปสู่การกำหนดตัวบ่งชี้สำคัญเป็นกรอบจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา ในลักษณะที่เป็นมาตรฐานภาพรวมองค์ประกอบสามมิติ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบประเด็นสำหรับการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา (ภาพสามมิติ)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). *กรอบการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา*. หน้า 3.

จากภาพประกอบ 2 ในแต่ละมิติแสดงมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้หลักแต่ละประเด็น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. มิติด้านบทบาทหน้าที่ (Function) ของการอุดมศึกษา

1.1 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนการสอน (Instruction) การวิจัย (Research) การบริการทางวิชาการ (Academic Service) การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (Culture and Arts Conservation) การประกันคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Assurance)

1.2 ผลลัพธ์ (Outcomes) ประกอบด้วย คุณสมบัติของบัณฑิต (Graduate Qualification)

สามด้าน

ด้านแรก คือ ด้านสติปัญญา/การรู้คิด (Cognitive) ประกอบด้วย ความเป็นเลิศ (Excellence) ความมีประสิทธิภาพ (Effective) คุณภาพ (Quality) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความเป็นนักวิชาการ (Scholar)

ด้านที่สอง คือ ด้านอารมณ์/ความรู้สึก ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ (Honesty) ความซื่อตรง (Integrity) ความไม่มีอคติ (Impartiality/Probity) ความยุติธรรม (Fairness) ความมีศักดิ์ศรี (Dignity)

ด้านที่สาม คือ ด้านทักษะและพฤติกรรม ประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ความอดทน (Tolerance) ความซื่อตรง (Integrity) ความเปิดเผย (Openness) ความมั่นใจ (Confidence) ความไว้วางใจ (Trust) การเข้าถึงได้ง่าย (Approachable) การประพฤติอย่างมีจรรยา (Ethical Conduct) ทักษะในการติดต่อสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะทางภาษา (Language Skills) ทักษะทางคอมพิวเตอร์ (Computer Skills) ทักษะทางอาชีพ (Occupational Skills) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

1.3 คุณภาพของงานวิจัย (Research Quality)

1.4 ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ความสามารถในการแข่งขัน (Competition) ความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) และความเป็นท้องถิ่นนิยม (Localization)

1.5 ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย-ภาคอุตสาหกรรม (University-Industry Collaboration)

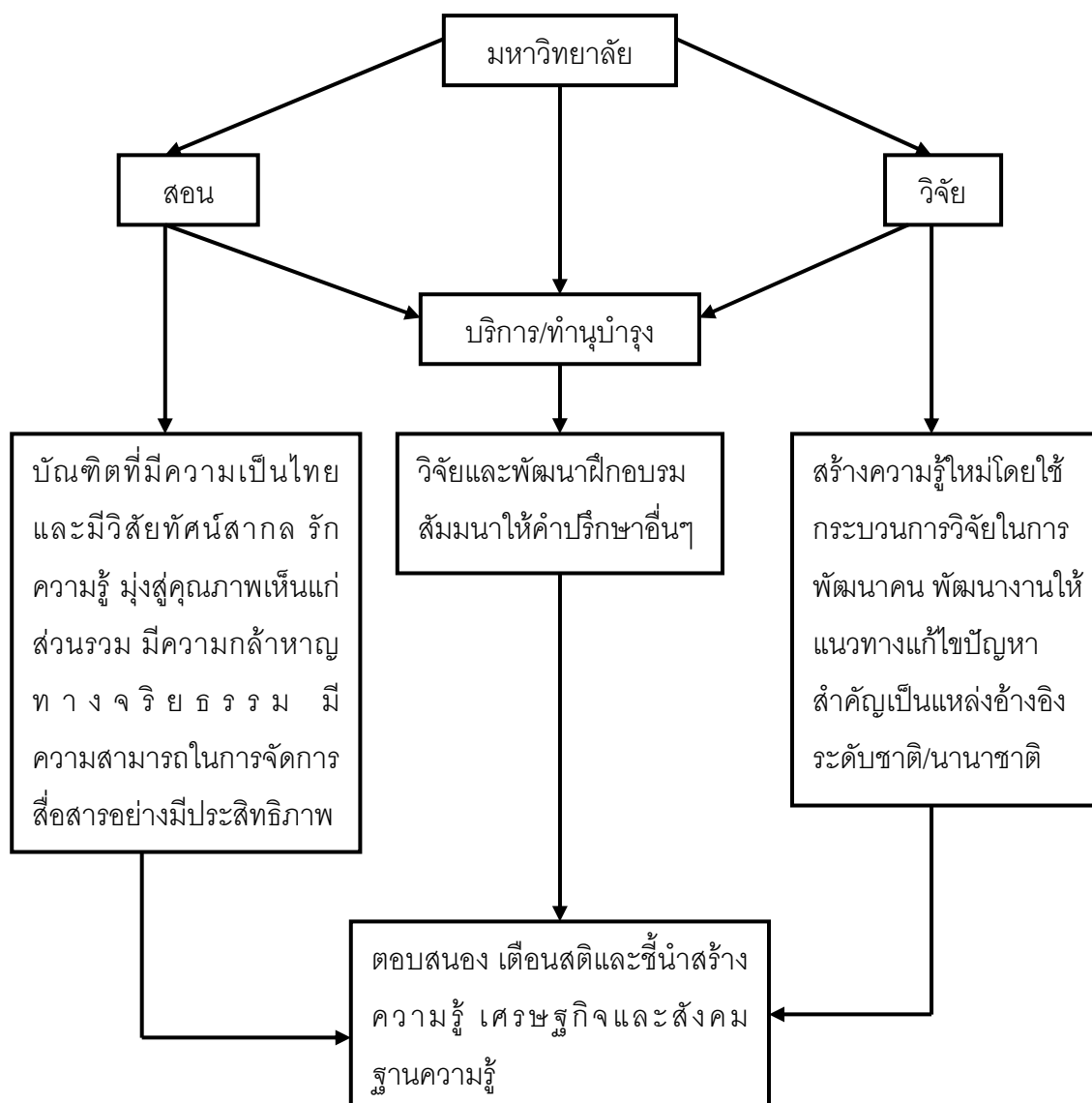
1.6 การสร้างเครือข่ายไซเบอร์ (Cyber Networking)

2. มิติด้านคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามผลการประเมิน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คุณภาพ (Quality) ความมีสมรรถนะ (Capacity) การจัดสรร แบ่งปัน (Allocation/ Apportion/ Sharing) ความร่วมมือร่วมพลัง (Collaboration) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้/อธิบายได้ (Accountability) ความเหมาะสม (Appropriateness) ความพอเพียง (Sufficiency) ความครอบคลุม (Comprehensiveness) ความสอดคล้อง (Relevance) ความเพียงพอ (Adequacy) ความหลากหลาย (Diversity) ความสำเร็จ (Success)

3. มิติด้านระดับการวัดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยมาตรฐานระดับบุคคลระดับหลักสูตร ระดับภาควิชา/หน่วยงาน/คณะ ระดับสถาบัน และระดับชุมชน/สังคม

เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย

เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย จะพิจารณาผลจากบทบาทของมหาวิทยาลัย ดังภาพประกอบ 3 ต่อไปนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549: 4)

ภาพประกอบ 3 เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัย

ที่มา : สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). *บทบาทของมหาวิทยาลัย*. หน้า 4.

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่า เครื่องวัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยคือผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำภารกิจตามบทบาทของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ซึ่งผลลัพธ์แต่ละด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลลัพธ์ด้านการสอน คือ บัณฑิตมีความเป็นไทยและมีวิสัยทัศน์สากล รักความรู้ มุ่งสู่คุณภาพเห็นแก่ส่วนรวม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการจัดการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลลัพธ์ด้านการวิจัย คือ สร้างความรู้ใหม่โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาคนพัฒนางานให้แนวทางแก้ไขปัญหาสำคัญ เป็นแหล่งอ้างอิงระดับชาติ และระดับนานาชาติ

3. ผลลัพธ์ด้านการบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คือ การวิจัยและพัฒนา ผูกอบรมสัมมนาให้คำปรึกษาอื่นๆ

ผลจากการปฏิบัติการกิจตามบทบาทของมหาวิทยาลัยจะต้องตอบสนอง เต็มสติและชี้นำ สร้างความรู้ให้กับเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้

ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

วรรณิ แกมเกตุ (2540: 26 อ้างอิงจาก ชินภัทร ภูมิรัตน์. 2539) กล่าวถึง การใช้ประโยชน์จากตัวบ่งชี้ทางการศึกษามีหลายด้าน ได้แก่

1) ใช้ในการกำหนดเป้าหมายของนโยบายทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพของผลผลิตที่เกิดจากนโยบายนั้น ตลอดจนสามารถกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้

2) ใช้ประโยชน์ในการติดตามสภาวะทางการศึกษา ในการค้นหาความผิดพลาดของการจัดการศึกษา ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารมีความตื่นตัวต่อปัญหาอยู่ตลอดเวลา

3) ใช้เป็นตัวแทนของตัวแปรอิสระหลายๆ ตัว เช่น การใช้ตัวบ่งชี้รวม (Composite Indicator)

4) การใช้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระหว่างองค์กร (สังกัด) และระหว่างภูมิภาค ซึ่งจะช่วยชี้ให้เห็นถึงแหล่งของปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

สจิวรรณ ทรรพสุ (2540: 166-174) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางด้านการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์ที่เคยทำวิจัยและไม่เคยทำวิจัยทางด้านการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางด้านการศึกษามีสภาพของปัจจัยโดยรวม 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัย ส่งเสริมต่อการทำวิจัยในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และปัจจัยด้าน

แรงจูงใจ ส่วนปัจจัยด้านสภาพของหน่วยงาน และปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของอาจารย์ทางการวิจัยมีสภาพที่ส่งเสริมต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย 2) สภาพการทำวิจัยทางด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์ส่วนใหญ่ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย ส่วนที่อาจารย์ปฏิบัติค่อนข้างน้อย คือ การนำข้อเท็จจริงจากทฤษฎีและผลงานวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกันมาเปรียบเทียบ ประกอบการอภิปรายผล และการกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ลักษณะของงานวิจัยที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ งานวิจัยเชิงสำรวจ การตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง และมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) สภาพการทำวิจัยทางด้านการศึกษาระดับปริญญาโท ลักษณะของงานวิจัยที่พบส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยการศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการเลือกบุคคลหรือตัวอย่างแบบหลายกลุ่มหรือหลายมิติ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ แผนภาพ แผนภูมิ ตารางรายการ การเขียนรายงานวิจัยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ มุ่งนำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา 4) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัย ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ปัจจัยด้านสภาพของหน่วยงาน ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของอาจารย์ทางการวิจัยมีความสัมพันธ์กับการทำวิจัยทางด้านการศึกษาของอาจารย์ โดยปัจจัยด้านสภาพของหน่วยงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำวิจัย ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำวิจัย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์ทางการวิจัย และปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองของอาจารย์ทางการวิจัยมีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยสามารถทำนายพฤติกรรมการทำวิจัยของอาจารย์ได้ถูกต้องร้อยละ 72.99

สามารถ จันทรสุรีย์ และประทีป อินแสง (2541: 158-161) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ผลการวิจัยพบว่า มีความจำเป็นต้องส่งเสริมการจัดการศึกษาเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยให้ได้รับการถ่ายทอดเข้าสู่ระบบการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย โดยจะต้องสร้างเอกภาพทางนโยบาย และมีกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับธรรมชาติของงาน รวมทั้งจะต้องมีระบบการส่งเสริมสนับสนุนและเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชนด้วยการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตบุคคล และชุมชนมีสิทธิถ่ายทอด สืบทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเข้าใจในคุณค่าพื้นฐานด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้องค์กรและเครือข่าย องค์กรด้านนี้ของประชาชนทุกระดับมีความเข้มแข็ง มีอิสระในการบริหารจัดการ ส่วนด้านสาระสำคัญที่ควรบัญญัติในกฎหมาย คือ ให้สถานศึกษาทุกระดับจัดการศึกษา

ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาไทย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น และความเป็นไทย รัฐควรต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิกองค์กรเครือข่ายในท้องถิ่น รวมทั้งต้องยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทรงภูมิปัญญาไทย ให้มีการจัดตั้งสภาภูมิปัญญาไทย เพื่อให้มีหน้าที่ กำหนดแผนพิจารณางบประมาณ ออกระเบียบข้อบังคับ พิจารณาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรี รวมทั้งให้มีการจัดตั้งกองทุนภูมิปัญญาไทย สุดท้าย คือ การกำหนดมาตรการ นำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การปรับปรุงเนื้อหาและหลักสูตรทุกระดับ ทุกประเภท ดังนี้ 1) ปรับเนื้อหาและ หลักสูตรทุกระดับทุกประเภทให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประชาชนในท้องถิ่นและความเป็นไทย 2) จัดระบบและกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กรเครือข่าย 3) จัดระบบและกำหนด เกณฑ์การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทรงภูมิปัญญาไทย 4) จัดทำรายงานการจัดตั้งสภาภูมิปัญญาไทย 5) กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกองทุนส่งเสริมภูมิปัญญาไทย 6) จัดทำรายละเอียด โครงสร้างการบริหารงาน

สินินาฏ บุญช่วย (2541: 205-217) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์บทบาทของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านการสอน คือ การ ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา และการขยายโอกาสทางการศึกษา ในด้าน การวิจัย คือ เน้นการวิจัยแบบมีทิศทางและสนับสนุนให้บัณฑิตศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนางาน วิจัย ในด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม คือ การให้บริการในรูปแบบต่างๆ และการให้บริการที่สัมพันธ์ กับการวิจัย ในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คือ การศึกษาค้นคว้า วิจัยทางศิลปวัฒนธรรม ส่วน การดำเนินงานในด้านต่างๆ นั้น พบว่า บทบาทด้านการสอน คือ ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรีโดยเน้นในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ในด้านการวิจัย คือ เน้นการวิจัยแบบมีทิศทางใน ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม คือ การให้บริการในรูปแบบของการให้เปล่า การให้บริการแบบ ไม่หวังผลกำไรและในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น คือ การจัดกิจกรรมในด้านการอบรม การจัด นิทรรศการ ส่วนกิจกรรมการวิจัยยังมีน้อย

สุธรรม อารีกุล (2541: 5-6) ได้ศึกษาเรื่อง การอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศเกี่ยวกับปัญหา ภายนอก ผลการวิจัยพบว่า การอุดมศึกษาที่ไม่เป็นเพื่อการพัฒนาประเทศเกิดจากนโยบายของรัฐไม่มีความแน่นอน ไม่ต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ ไม่ปฏิบัติตามแผน กฎหมาย ที่มีอยู่ล้าสมัยมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของสถาบันอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติไม่ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ไม่มีกลไกในการสร้างเอกภาพทางนโยบายปัญหาภายใน สถาบันอุดมศึกษาไม่มีการกระจายอำนาจ โครงสร้างการบริหารขาดความเป็นชุมชนวิชาการ หลักสูตร ล้าสมัย ได้มีความหลากหลายขาดความยืดหยุ่น วิธีการเรียนการสอนล้าสมัย ไม่สามารถให้บริการทาง

วิชาการที่สังคมต้องการหรือสร้างเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้ ลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตที่น่าจะเป็น คือ มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลรักษาผลประโยชน์และใช้ประโยชน์มีความหลากหลายในการจัดหลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีการลงทุนเพื่อผลประโยชน์ของสถาบันและชุมชน มีเครือข่ายสัมพันธ์ร่วมกับองค์กรอื่น ดุดขับและถ่ายทอดองค์ความรู้จากระดับสากล ให้มีเอกภาพทางนโยบาย มีแผนพัฒนาที่เป็นระบบต่อเนื่อง

บุญนำ ปานข้า (2543: 154-156) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น : การวิจัยรายการณีสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของสถาบันราชภัฏเพชรบุรีในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น สถาบันได้ยึดพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 มาตรา 7 เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน อันประกอบด้วย บทบาทด้านให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในท้องถิ่น บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริหารทางวิชาการแก่สังคม บทบาทด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่น บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และบทบาทด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครูในท้องถิ่น โดยจัดสร้างแผนงานในระบบราชการเป็น 9 แผนงานซึ่งเหมือนกับสถาบันราชภัฏอื่นอีก 35 แห่ง มีงบประมาณและบุคลากรของสถาบันรองรับการดำเนินงานในบทบาทดังกล่าว ซึ่งพบว่า สถาบันได้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้จัดสร้างไว้ตามแผนงานซึ่งทำให้สถาบันราชภัฏเพชรบุรีสามารถดำเนินงานได้เพียง 5 บทบาท คือ บทบาทด้านให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในท้องถิ่น บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริหารทางวิชาการแก่สังคม บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และบทบาทด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครูในท้องถิ่น ยกเว้นบทบาทด้านการปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่นที่สถาบันยังมิได้มีการดำเนินงานในขณะนี้ เนื่องจากมิได้ระบุไว้ในแผนงานทั้ง 9 แผนงาน อย่างไรก็ตามใน 5 บทบาทนั้นสถาบันมีการดำเนินงานลดหลั่นแตกต่างกันไป ในฐานะที่เป็นสถาบันวิชาการชั้นสูงที่พัฒนามาจากสถาบันการผลิตครูจึงทำให้สถาบันดำเนินงานในบทบาทด้านให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงและบทบาทด้านการผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครูในท้องถิ่นมากที่สุด โดยการเปิดสอนในหลากหลายสาขาวิชาตามความต้องการของท้องถิ่นถึง 53 โปรแกรมวิชา บทบาทที่สถาบันดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ บทบาทด้านการบริหารทางวิชาการแก่สังคม และบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยบทบาทการบริหารทางวิชาการแก่สังคมนั้น พบว่า สถาบันได้ดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ 1) การให้บริการตามแผนงานที่กำหนดไว้เป็นรายปีการศึกษา และ 2) การให้บริการความรู้ทั่วไปตามสภาวะปัญหาของสังคม ด้วยวิธีการที่หลากหลายอันได้แก่ การจัดอบรม การจัดประชุมสัมมนา การพูดออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง การแจกแผ่นพับ ใบปลิว รวมทั้งการ

จัดตั้งหน่วยงานเป็นการภายในเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่นโดยตรง การดำเนินงานด้านบริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันดังกล่าวนั้น ยังมิได้ประยุคต์ผลจากการศึกษาวิจัยออกไปให้บริการส่วนบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น พบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2538 – 2542 มีอาจารย์ภายในสถาบันทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) การศึกษาหอพระไตรปิฎกจังหวัดเพชรบุรี 2) อาหารคาวพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี 3) ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทดำจังหวัดเพชรบุรี และ 4) ประเพณีงานปีผีמדจังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้ยังได้มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการจัดแสดงสาธิต จัดนิทรรศการ จัดงานประเพณี ฯลฯ รวมทั้งการนำบุคคลในท้องถิ่นเข้ามาร่วมในการดำเนินงานด้านดังกล่าวในนามของ “กลุ่มคนรักเมืองเพชร” สำหรับบทบาทด้านการวิจัยนั้น พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ถึงแม้ว่าสถาบันจะมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำวิจัยของอาจารย์ภายในสถาบันในฐานะอาจารย์มหาวิทยาลัย รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดินและงบรายได้ของสถาบันเพื่อเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยให้แก่อาจารย์และการให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยแก่อาจารย์โดยการจัดอบรมปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ในช่วงปีการศึกษา 2538-2542 นั้นมีงานวิจัยของอาจารย์ที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวน 40 เรื่อง มีอาจารย์ที่ทำกรวิจัยและได้รับเงินสนับสนุนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็น 1 ใน 6 ของอาจารย์ในสถาบันทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นจำนวน 20 เรื่อง จากการทำวิจัยของอาจารย์ 18 คน คิดเป็น 1 ใน 10 ของอาจารย์ในสถาบันทั้งหมด นับตั้งแต่หน่วยงานได้ปรับเปลี่ยนฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยดังกล่าวยังมิได้นำผลการศึกษาวิจัยเผยแพร่ลงสู่ท้องถิ่นเลยทั้งๆ งานบริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันนั้นส่วนหนึ่งจะต้องนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยออกไปให้บริการ

พยุงค์ดี จันทรสุรินทร์ (2544: 201-204) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงต้องกันระหว่างครูและอาจารย์ 10 อันดับได้แก่ 1) การพัฒนาคณาจารย์โดยการพัฒนาและการเรียนรู้ 2) การพัฒนาให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการเป็นทีม 3) การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม 4) การร่วมจัดทำหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานให้เหมาะสมกับท้องถิ่น 5) การร่วมพัฒนาระบบการเรียนรู้อเพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์และการคิด 6) การบูรณาการความผูกพันทางจริยธรรมร่วมกัน 7) การพัฒนาเทคนิคการสอน 8) การพัฒนาความร่วมมือเกิดขึ้นจากตำแหน่งจริง 9) การสร้างความไว้วางใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน 10) การส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาความชำนาญพิเศษ

สุดารัตน์ ชาญเลขา (2545: 231-238) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ

สถาบันอุดมศึกษา และประชาชน รัฐเป็นผู้จัดและให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม ในขณะที่องค์กรทุกฝ่ายทั้งของรัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้ภายในท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรทั้งจากองค์กรของรัฐและประชาชนเพื่อร่วมมือกันจัดการศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาและประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ และจากที่รัฐเป็นผู้กำหนดภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงมีภารกิจในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรมตามข้อกำหนดตามกฎหมาย และนโยบายของรัฐ ส่วนประชาชนควรต้องมีการกิจในการให้ความร่วมมือกับสถาบัน อุดมศึกษาเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐจึงต้องกระจายอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษาและประชาชนได้ร่วมกันกำหนดนโยบายและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ

ส่วนความ สัมพันธ์ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับประชาชน โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏควรต้องบริการวิชาการแก่ชุมชนตามความต้องการ และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ก่อให้เกิดประชาธิปไตยด้านวัฒนธรรมกระจายอำนาจให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืนในคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งยังมีการส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมที่สามารถสร้างธุรกิจในพื้นที่ได้ และเป็นเวทีเครือข่ายเพื่อสร้างองค์ความรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อให้เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่สมดุลทั้งในความเป็นไทยและสากล สนับสนุนให้มีการร่วมกันจัดทำงบประมาณทั้งจากรัฐและประชาชน นอกจากนี้ควรต้องเป็นแหล่งรวมแห่งองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อให้ชุมชนได้มีโอกาสเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

สภาพที่ปรากฏในปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการของความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการศึกษาด้านวัฒนธรรม พบว่า ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ โดยปกติสถาบันราชภัฏน่าจะมีแนวนโยบายในการบริหารงานพัฒนาด้านวัฒนธรรมเป็นเอกภาพเดียวกัน แต่ข้อค้นพบกลับไม่เป็นเช่นนั้น การที่สถาบันราชภัฏที่การดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติการแตกต่างกันไปนั้น แสดงว่า เท่าที่ผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนางานด้านวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนยังไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควรจะเป็น และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้แทนชุมชนที่มีแนวคิดพ้องกันว่า การมีความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรมนั้นยังไม่น่าพอใจ ส่วนมากสถาบันราชภัฏยังคงเป็นผู้ชักนำชุมชนมากกว่า ผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้จึงเป็นการยืนยันว่าต่อไปในอนาคตสถาบันราชภัฏ ควรมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่านี้ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ดังผลวิเคราะห์ระบุชัดเจนในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ว่า สภาพที่ต้องการในทุกด้าน และข้อกระท

ความจากแบบสอบถาม สภาพของความต้องการอยู่ในระดับมาก นั่นคือ ในอนาคตสถาบันราชภัฏ ต้องการให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนางานด้านวัฒนธรรม ผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสถาบันราชภัฏในภาคต่างๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ข้อค้นพบที่น่าสนใจควรแก่การพิจารณา คือ ตามสภาพที่ปรากฏในปัจจุบัน ระดับปฏิบัติการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสถาบันราชภัฏที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มที่อยู่ในสังคมเมืองที่มีการพัฒนาได้รวดเร็วกว่าพื้นที่ในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางแห่งการสื่อสารข้อมูล ที่ประชาชนที่แออัดหลากหลายวัฒนธรรม หลากหลายเชื้อชาติ มีความเจริญในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะด้านวัตถุ แต่จะมีความแตกแยกทางจิตใจ ต่างคนต่างอยู่ตัวใครตัวมัน

ส่วนผลการวิเคราะห์ด้านการปรับกระบวนการเรียนการสอน พบว่า จากนั้นไปสถาบันราชภัฏ ควรใช้วิธีการเรียนการสอนที่มีชั่วโมงการเรียนที่เข้าไปสู่ชุมชนให้มากขึ้น ผลการวิเคราะห์ด้านการจัดกระทำสื่อปฏิสัมพันธ์วัฒนธรรมของชาติ เป็นโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ การรวบรวม การเผยแพร่ และการพัฒนา พบว่า แต่เดิมสถาบันราชภัฏนิยมที่จะจัดเก็บรวบรวมวัตถุโบราณมารวมๆ กันไว้ เพื่อให้ประชาชนมาชมในลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์ ต่อไปในอนาคตบทบาทของการรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาในลักษณะการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ควรจะลดบทบาทลง แต่มิได้หมายถึงให้เลิกทำ การจัดเก็บรวบรวม เผยแพร่ และพัฒนาควรเป็นลักษณะสถาบันกับชุมชนร่วมมือกันลงมือปฏิบัติโดยเป็นการรวบรวม การเผยแพร่ และพัฒนาไว้เป็นคนละส่วนอย่างเป็นระบบโดยต้องนำวิธีการทางเทคโนโลยีมาช่วยเสริมเพื่อการเรียนรู้ จากที่เคยมีแต่พิพิธภัณฑ์ ที่มีเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ที่ผ่านระบบทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีชุมชนเข้าร่วมกันเป็นเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการการบริหารงานในศูนย์นี้ ศูนย์แห่งนี้จะเป็นศูนย์ที่มีระบบเทคโนโลยีในความเป็นสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ผลการวิเคราะห์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม พบว่า ต่อไปสถาบันราชภัฏต้องร่วมมือกับชุมชนในการให้ความรู้และวิธีการถ่ายทอดประสบการณ์ วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรม เนื่องจากความรู้ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนจะดำเนินการถ่ายทอดสืบต่อกันมาแบบรับจากประสบการณ์นี้ได้พบ ได้เห็น ได้ฟังมาตั้งแต่เกิดจากบรรพบุรุษ จึงเกิดการสั่งสมซึมซับและมีการถ่ายทอดต่อๆ กันมา แต่สถาบันการศึกษา มักจะเป็นการสั่งสอนอบรมและฝึกฝนจนเกิดความรู้ ดังนั้นหากจะบูรณาการได้ต้องเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน เป็นลักษณะสร้างงานขึ้นด้วยกันจากความคิดของฝ่ายสถาบันและชุมชน จะถึงขั้นติดตามผลปรับปรุงแก้ไขงานด้วยกัน การเรียนรู้วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมจึงจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์ด้านการแสวงหาความร่วมมือ พบว่า ด้านบุคลากรเป็นการแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ ด้านทรัพยากรเป็นการแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรเอกชน และด้าน

บุคลากรสอดคล้องกับข้อค้นพบการสัมภาษณ์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของสถาบัน ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏที่ต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาท ต่อการพัฒนา นอกจากนี้ใน ภาพของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ยุคพัฒนาเศรษฐกิจ การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมจึงจำเป็นที่ควร จะเกี่ยวข้องกับคนในองค์กรธุรกิจ ดังจะพบว่าปัจจุบันองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ที่สำคัญ ทางประวัติศาสตร์กำลังเป็นที่นิยม สามารถสร้างธุรกิจให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ดีในระดับหนึ่ง ดังนั้น บุคลากรที่จะมาร่วมพัฒนาด้านวัฒนธรรมหากเป็นผู้มีทั้งความรู้ด้านธุรกิจและวัฒนธรรมก็จะสามารถ พัฒนางานไปได้เหมาะสมกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน

ส่วนด้านการแลกเปลี่ยนความรับผิดชอบในด้านบุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ และกิจกรรม นั้น พบว่า ต่อไปสถาบันควรจะต้องมีการผลัดเปลี่ยนกันรับผิดชอบเรื่องงบประมาณที่ใช้ในกิจกรรม ด้านวัฒนธรรม มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรผู้มีความรู้ทางวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้นั้นแก่นักศึกษา และมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่จะสามารถนำมาดำเนินการทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ สถาบันราชภัฏกับชุมชนต้องมีการแลกเปลี่ยนในทุกๆ ด้าน เพราะจะทำให้ชุมชนทุกคนรู้ลึกว่าการ ดำเนินงานเป็นงานของตนไม่ใช่เพียงช่วยเหลือเพื่อทำประโยชน์ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

อาทิตยา ดวงมณี (2540: 204-211) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ได้ตัวบ่งชี้ร่วมทั้งหมด 6 มิติ/องค์ประกอบของความเป็นเลิศทางวิชาการ มีตัวบ่งชี้ย่อย 61 ตัวบ่งชี้ ประกอบ ด้วยตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพอาจารย์ 10 ตัวบ่งชี้ ด้านการวิจัย/ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ 9 ตัวบ่งชี้ ด้านทรัพยากรสนับสนุนทางวิชาการ 8 ตัวบ่งชี้ ด้านคุณภาพนิสิต/นักศึกษา 12 ตัวบ่งชี้ ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7 ตัวบ่งชี้ และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้าภาค/สาขาวิชา 9 ตัวบ่งชี้ จำแนกตัวบ่งชี้ตามระบบการศึกษาได้เป็น ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า 16 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ด้าน กระบวนการ 27 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต 18 ตัวบ่งชี้

จรินทร์ เทศวานิช (2541: 39-49) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการ การศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบใน ระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย และแนวปฏิบัติในการประกัน คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี 12 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) กลไกควบคุมมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา 2) ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) นักศึกษา 5) หลักสูตร 6) บุคลากร 7) สื่อการสอน 8) ห้องสมุด 9) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 10) งบประมาณ 11) การวิจัย 12) การบริการการศึกษา

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541: 133-140) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การ จัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วมีความ

ตรง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ได้จริง อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 29 ดังนี้ 1) ด้านอาจารย์ ได้แก่ (1) จำนวนอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (2) ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและผลงานทางวิชาการ (3) จำนวนอาจารย์ที่ได้รับรางวัลระดับชาติ (4) คุณภาพการสอนของอาจารย์ที่ประเมินโดยนิสิต (5) มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการสอน (6) จำนวนอาจารย์ต่อจำนวนนิสิต 2) ด้านนิสิต/นักศึกษา และบัณฑิต ได้แก่ (1) เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยระดับมัธยม/ปริญญาตรีของนิสิต/นักศึกษา (2) สัดส่วนของนิสิต/นักศึกษาที่รับเข้าศึกษาต่อจำนวนผู้สมัคร (3) ร้อยละของนิสิต/นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษากายในระยะเวลาที่กำหนด (4) จำนวนศิษย์เก่าที่ได้รับรางวัลเกียรติบัตร 3) ด้านหลักสูตร ได้แก่ (1) จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอน (2) เนื้อหารายวิชาในหลักสูตร (3) จำนวนรายวิชาเลือกในหลักสูตร 4) ด้านผลงานวิชาการของอาจารย์ ได้แก่ (1) จำนวนผลงานวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ (2) จำนวนผลงานวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับอาเซียน (3) จำนวนเงินทุนวิจัยที่ได้รับ 5) ด้านห้องสมุด ได้แก่ (1) ความเหมาะสมของจำนวนหนังสือในแต่ละวิชา (2) จำนวนหนังสือต่อจำนวนนิสิต/นักศึกษา (3) จำนวนพื้นที่ห้องสมุด (4) การให้บริการด้านคอมพิวเตอร์ e-mail และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (5) จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนิสิต/นักศึกษา 6) ด้านงบประมาณ ได้แก่ (1) ร้อยละของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับซื้อตำราวารสาร (2) ร้อยละของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับนิตยสารรายเดือนรายสัปดาห์รายวันรายเดือนรายสัปดาห์ (3) ร้อยละของงบประมาณที่จัดสรรสำหรับใช้จ่ายในงานบริการการศึกษา (4) ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิต 7) ด้านการบริหาร ได้แก่ (1) ระบบสนับสนุน ควบคุมและการบริหารจัดการ (2) นโยบายสนับสนุนการพัฒนาคณาจารย์ด้านการสอน การวิจัยและการผลิตผลงานวิชาการ 8) ด้านบริการการศึกษา ได้แก่ (1) ระบบการให้คำปรึกษาแก่นิสิต (2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ศักดิ์ชาย เพชรช่วย (2541: 205-217) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพ การศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษามีทั้งสิ้น 75 ตัวบ่งชี้ โดยมีองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา 11 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านอาจารย์ มีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการเรียนการสอนมี 14 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านหลักสูตรมี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านนักศึกษามี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์มี 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการบริหารและการจัดการมี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้มี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการวิจัยมี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการเงินและงบประมาณมี 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกิจการนักศึกษามี 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมมี 4 ตัวบ่งชี้ และโมเดลสมการโครงสร้าง

คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ มีความสอดคล้องกลมกลืน กับข้อมูลความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิมาก

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543: 165-171) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ได้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่างๆ จำนวน 194 ดัชนี คือ 1) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า ด้านนักศึกษามีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 19 ดัชนี และระดับปานกลาง 1 ดัชนี ด้านอาจารย์มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดีมาก 1 ดัชนี และระดับดี 26 ดัชนี ด้านหลักสูตรมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดีมาก 8 ดัชนี และระดับดี 20 ดัชนี ด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 13 ดัชนี ด้านอาคารสถานที่มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 19 ดัชนี 2) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านกระบวนการผลิต ด้านการเรียนการสอนมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดีมาก 5 ดัชนี และระดับดี 15 ดัชนี ด้านการวิจัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 9 ดัชนี ด้านการรักษามาตรฐานมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดีมาก 21 ดัชนี ด้านการบริหารจัดการและการควบคุมคุณภาพมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดีมาก 2 ดัชนี และระดับดี 11 ดัชนี 3) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านผลผลิต ด้านพุทธิพิสัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 5 ดัชนี ด้านจิตพิสัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับดี 13 ดัชนี ด้านทักษะและการปฏิบัติมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี 6 ดัชนี

บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร (2543: 227-245) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีรวมของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะมหาบัณฑิตพยาบาลศาสตรที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (2) ด้านการบริหารจัดการ (3) ด้านการวิจัย (4) ด้านการสอนและการให้คำปรึกษาทางวิชาการ 2) องค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ เรียงตามร้อยละของน้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ (1) อาจารย์ (2) นิสิต/นักศึกษาและมหาบัณฑิต (3) การเรียนการสอนและการประเมินผล หลักสูตร (5) สื่อการศึกษาและบริการห้องสมุด (6) บริหารองค์กร 3) ดัชนีคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ประกอบด้วยดัชนีจำนวน 57 ดัชนี จำแนกเป็น (1) อาจารย์ 11 ดัชนี (2) นิสิต/นักศึกษาและมหาบัณฑิต 8 ดัชนี (3) การเรียนการสอนและการประเมินผล 11 ดัชนี (4) หลักสูตร 8 ดัชนี (5) สื่อการศึกษาและบริการห้องสมุด 7 ดัชนี (6) บริหารองค์กร 12 ดัชนี 4) ดัชนีทั้ง 57 ดัชนี มีความเป็นไปได้ในการนำไปกำหนดเกณฑ์ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สมกุล ถาวรกิจ (2543: 227-234) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ การศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอนอาจารย์และบุคลากร นักศึกษาและบัณฑิต มีองค์ประกอบย่อย 38 องค์ประกอบ

อัญญวรรณ เมธีสถาพร. (2544: 178-189) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ การศึกษาการพยาบาลอนามัยชุมชนของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เขตภาคเหนือ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาจากเอกสารและศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นโครงสร้างกรอบดัชนี ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตรวจสอบระดับ ความสำคัญของดัชนี โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัย ทำให้ได้ดัชนีของปัจจัยด้านตัวบ่อน ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยผลผลิต ดังนี้ 1) ดัชนีปัจจัยตัวบ่อน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ซึ่งแต่ละองค์ประกอบๆ ด้วย 10 ดัชนี 2) ดัชนีปัจจัยกระบวนการ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมิน แต่ละองค์ประกอบๆ ด้วย 10 ดัชนี 3) ดัชนีปัจจัยผลผลิต มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย มีดัชนี 9 ดัชนี ด้านจิตพิสัย มีดัชนี 18 ดัชนี และด้านทักษะพิสัย มีดัชนี 18 ดัชนี

พรเทพ เมืองแมน (2546: 117-123) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการ การศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการ การศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 82 ดัชนี ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 4 ดัชนี 2) องค์ประกอบด้าน อาจารย์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย และดัชนี จำนวน 15 ดัชนี 3) องค์ประกอบด้านนิสิต นักศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยและดัชนีจำนวน 13 ดัชนี 4) องค์ประกอบด้านหลักสูตร ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 10 ดัชนี 5) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยและดัชนี จำนวน 15 ดัชนี 6) องค์ประกอบด้านทรัพยากรสนับสนุนทางวิชาการ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย และดัชนี จำนวน 11 ดัชนี 7) องค์ประกอบด้านการวิจัย ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 4 ดัชนี 8) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย และดัชนีจำนวน 10 ดัชนี

ทวีศิลป์ กุลนาคดล (2547: 201-227) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดี สำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และความโปร่งใสในการ

บริหารกิจการ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ องค์ประกอบทางด้านความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ในการบริหารกิจการ ซึ่งผลการวิจัยทำให้ได้ตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดี สำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 95 ตัวบ่งชี้

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

แอสเวิร์ธ และฮาร์เวย์ (Ashworth and Harvey. 1994: 7-14) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งได้แก่ (1) คณาจารย์ (2) สิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก (3) วัสดุอุปกรณ์ (4) การสอน (5) ผลสัมฤทธิ์ (6) การจัดการและการควบคุมคุณภาพ (7) นิสิต/นักศึกษา ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) อาจารย์ ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพของคณาจารย์ ได้แก่ (1) จำนวนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ (2) ประสบการณ์ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพและด้านการสอน (3) การพัฒนาคณาจารย์ (4) สัดส่วนระหว่างอาจารย์กับนิสิต/นักศึกษา สำหรับการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน (5) สัดส่วนระหว่างอาจารย์กับนิสิต/นักศึกษาสำหรับการสอนการปฏิบัติบนคลินิก (6) ผลงานวิจัย (7) ผลงานทางด้านวิชาการ (8) อาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย (9) อาจารย์ที่ได้รับเสรีภาพทางสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพของสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก ได้แก่ (1) จำนวนและประเภทของสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก (2) ลักษณะของห้องเรียน ที่นั่งเรียน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (3) สภาพแวดล้อมและสถานที่เพื่อการออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ (4) ความปลอดภัย (5) ความสะอาดและความเป็นระเบียบ (6) การบริการด้านวิชาการ (7) บรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ (8) ห้องสมุดและการบริการจำนวนหนังสือ วารสาร ขนาดห้องสมุดและจำนวนที่นั่งเพื่อการศึกษาค้นคว้า (9) ห้องปฏิบัติการ (10) บุคลากรสนับสนุนการทำงานของคณาจารย์ ได้แก่ เลขานุการและนักเทคนิค 3) วัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ได้แก่ (1) ความเหมาะสมของจำนวนและประเภทของวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา (2) วัสดุอุปกรณ์ทางการ ศึกษาอยู่ในสภาพที่ดี ใช้งานได้หรือไม่ (3) ระบบการให้บริการ การแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้ (4) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ (5) ความปลอดภัยในการใช้ (6) สัดส่วนระหว่างจำนวนนักศึกษาต่ออุปกรณ์ 4) การสอนและการเรียนรู้ ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพการสอน ได้แก่ (1) รายละเอียดของเนื้อหา (2) ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน (3) การแนะนำหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยให้นักศึกษาอ่านเพิ่มเติม (4) เนื้อหาที่นำมาสอนมีความทันสมัยและตรงตามความเป็นจริงของหลักสูตร (5) ท่าทาง อริยาบทเหมาะสม กระตุ้นความสนใจ (6) นำเสนอหรืออธิบายได้เข้าใจแจ่มแจ้ง (7) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและทำทบทวนการเรียนรู้ (8) คำเนื่งถึง

ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล (9) มีทักษะในการใช้สื่อการสอน (10) เตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี (11) มีเอกสารประกอบการสอน (12) ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่าเข้าใจแจ่มแจ้ง 5) มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่ (1) มาตรฐานของกลไกหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน (2) ระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (3) การจ้างงานบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา 6) การจัดการและควบคุมคุณภาพ ประกอบ ด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพของระบบการจัดการและระบบควบคุมคุณภาพ ได้แก่ (1) มีแผนการดำเนินงานในระดับสถาบัน คณะและภาควิชา (2) วางแผนโดยอาศัยมุมมองแนวความคิดทั้งจากผู้บริหารและคณาจารย์ (3) โปรแกรมการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ (4) คณาจารย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแผน (5) ผู้บริหารมีมุมมองเชิงอนาคตที่ตรงกับความเป็นจริง (6) บุคลากรของสถาบันบรรลุซึ่งความต้องการ (7) ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ (8) คณาจารย์ได้รับการงานที่เหมาะสม (9) คณาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (10) คณาจารย์ได้พบปะสังสรรค์กันเป็นระยะ (11) ช่องทางการติดต่อสื่อสารมีความชัดเจนและสะดวกรวดเร็ว 7) นักศึกษาประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพของบัณฑิตพยาบาล ได้แก่ (1) บัณฑิตส่วนบุคคล ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา สัมพันธภาพภายในครอบครัว สภาพทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และความเป็นผู้ใฝ่รู้ (2) บัณฑิตของโปรแกรมการศึกษา ได้แก่ ลำดับที่เลือก ตารางเวลาเรียน เนื้อหาหลักสูตร รายงานและกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ความยากง่ายและความท้าทายของหลักสูตร (3) บัณฑิตด้านสถาบัน ได้แก่ ประเภทของสถาบัน ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมของอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกและบริเวณเพื่อการสนันทนาการ

ฮิล แมคเกรเกอร์ และเดวาร์ (Hill, McGregor & Dewar. 1996: 21-27) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาพยาบาลระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) บริบท (Context) (2) กระบวนการ (Process) (3) ผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งแต่ละส่วน ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ดังนี้ 1) บริบท ซึ่งเปรียบเสมือนกับปัจจัยตัวป้อน โดยประเมินจาก (1) ความต้องการของผู้เรียน (2) สถานที่ตั้ง (3) สิ่งสนับสนุนและสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน (4) สมรรถนะของอาจารย์ (5) ระบบการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษาพยาบาล 2) กระบวนการ ประเมินจากความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ 3) ผลลัพธ์ ประเมินจาก พัฒนาการของนิสิต/นักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนสำเร็จการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

โอลิวาและแอสปินวอลล์ (Oliva and Aspinwall. 1996: 12-20) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มิติคุณภาพการจัดการศึกษา 6 มิติ และดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา 31 ดัชนี ดังนี้ 1) มิติที่เน้นสิ่งที่สัมผัสได้ (Tangible Dimension) ซึ่งเป็นคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษ ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 5

ดัชนี ได้แก่ (1) ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษ (2) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษ (3) วัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษาง่ายต่อการใช้งาน (4) วัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษารั้วความสนใจในการใช้ (5) วัสดุอุปกรณ์และสิ่งเอื้ออำนวยต่อการศึกษาสะดวกต่อการนำไปใช้ 2) มิติที่เน้นคุณภาพของอาจารย์ (Competence Dimension) ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 5 ดัชนี ได้แก่ (1) จำนวนอาจารย์มีเพียงพอ (2) อาจารย์มีความรู้ด้านทฤษฎีอย่างดีเยี่ยม (3) อาจารย์มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติอย่างดีเยี่ยม (4) อาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย (5) อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการสอนและการติดต่อสื่อสาร 3) มิติที่เน้นเจตคติของอาจารย์ (Attitude Dimension) ประกอบด้วย ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 5 ดัชนี ได้แก่ (1) เข้าใจความต้องการของนิสิต (2) มีความเต็มใจให้ความช่วยเหลือนิสิต (3) เอื้ออำนวยความสะดวกและจัดเวลาให้นิสิต สำหรับให้คำแนะนำปรึกษา (4) ให้ความใส่ใจนิสิตแต่ละบุคคล (5) มีอารมณ์มั่นคง สุภาพ 4) มิติที่เน้นเนื้อหา (Content Dimension) ประกอบด้วย ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 6 ดัชนี ได้แก่ (1) รายวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับการผลิตบัณฑิตของสาขาวิชาชีพ (2) หลักสูตรมีความยืดหยุ่น (3) คำนึงการลงทุนในการศึกษา (4) พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการติดต่อสื่อสารและการทำงานเป็นทีม (5) พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ (6) บรรจुरายวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไปได้ 5) มิติที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ (Delivery Dimension) ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 6 ดัชนี ได้แก่ (1) อาจารย์นำเสนอ อธิบายและบรรยายได้ชัดเจน เข้าใจง่าย (2) เนื้อหาที่สอนเรียงตามลำดับความยากง่ายและความซับซ้อนของเนื้อหา ควบคุมเวลาสอนได้ดี (3) ภาษาที่ใช้มีความคงเส้นคงวา (4) ประเมินผลด้วยความยุติธรรม (5) วิธีการสอนกระตุ้นเร้าความสนใจ (6) ให้ผู้เรียนประเมินผลการสอน 6) มิติที่เน้นความน่าเชื่อถือ (Reliability Dimension) ประกอบด้วย ดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 4 ดัชนี ได้แก่ (1) องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้นิสิตตรงตามหลักทฤษฎี (2) เนื้อหาที่ใช้สอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน (3) เนื้อหาที่ใช้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา (4) ความรู้และประสบการณ์ที่ให้กับผู้เรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในสภาพจริง

โจเซฟ และโจเซฟ (Joseph & Joseph. 1997: 15-21) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ชื่อเสียงทางด้านวิชาการ (Academic Reputation) ดัชนีบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ (1) ระดับความมีชื่อเสียง (2) ความเป็นเลิศของผู้สอน (3) ความเป็นเลิศของสิ่งอำนวยด้านวิชาการ 2) โอกาสของอาชีพ (Career Opportunities) ดัชนีบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ (1) การง่ายต่อการเข้างาน (2) ความเป็นเลิศของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสของอาชีพ 3) โปรแกรมการศึกษา (Program Issues) ดัชนีบ่งชี้ความมีคุณภาพ ได้แก่ (1) ความหลากหลายของวิชาเลือก (2) ความยืดหยุ่นในการโอนย้ายสาขาวิชา (3) ความหลากหลายของสาขาวิชา (4) ความยืดหยุ่น

ในคุณสมบัติของผู้เรียนแต่ละสาขา 4) ค่าใช้จ่ายและเวลา (Cost and Time) ดัชนีบ่งชี้ควมมีคุณภาพ ได้แก่ (1) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาสมเหตุสมผล (2) ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมีความเหมาะสม (3) ระยะเวลาของหลักสูตรเหมาะสม (5) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Aspects) ดัชนีบ่งชี้ควมมีคุณภาพ ได้แก่ (1) ความเป็นเลิศด้านที่พัก (2) ความเป็นเลิศด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬาและสันทนาการ (3) ความเป็นเลิศของบริเวณสนามของสถาบัน (6) ที่ตั้งของสถาบัน (Location) ดัชนีบ่งชี้ควมมีคุณภาพ ได้แก่ (1) แหล่งที่ตั้งของสถาบัน (2) ระบบการคมนาคม (7) อื่นๆ ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัวและกลุ่มเพื่อน อิทธิพลคำพูดที่มาจากบุคคลทั่วไป

จอห์นสตัน (Johnston. 2003: online) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนในโครงการสร้างประสบการณ์ทางวิจัยของครูในการนำผลการวิจัยไปใช้ในห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถสร้างผู้เชี่ยวชาญชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน และสามารถบูรณาการนำประสบการณ์หรือองค์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยในชุมชนกลับมาใช้ในห้องเรียน ซึ่งทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ในศาสตร์ทางการสอน และครูมีการพัฒนาในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนมีทักษะทางการสื่อสารในการสร้างชุมชนทางวิชาการในรูปแบบของห้องเรียน และผลจากการดำเนินการในลักษณะนี้ส่งผลให้นักเรียนมีความผูกพันกับชุมชนและสามารถดูแลชุมชน

เมื่อวิเคราะห์งานวิจัยที่รวบรวมมาทั้งหมด สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาดัชนีบ่งชี้ทางการศึกษา โดยทั่วไปใช้วิธีการหลักๆ 3 วิธีด้วยกัน ดังนี้ วิธีที่ 1 การพัฒนาดัชนีบ่งชี้โดยวิจัยเชิงอนาคต ได้แก่ เทคนิคเดลฟาย และเทคนิค EDRF ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Consensus) ได้แก่ งานวิจัยของพรเทพ เมืองแมน (2546) วิธีที่ 2 การพัฒนาดัชนีโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิธีที่ 3 การพัฒนาดัชนีโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

สำหรับองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้ทางการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีความสำคัญและมีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของสถาบัน ได้แก่ 1) อาจารย์และผลงานวิชาการของอาจารย์ 2) นิสิต/นักศึกษาและบัณฑิต 3) หลักสูตร 4) ทรัพยากรเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมสื่อการศึกษาและบริการห้องสมุด 5) การบริหาร ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลและการควบคุมคุณภาพการศึกษา และ 6) การเรียนการสอนและการประเมินผล

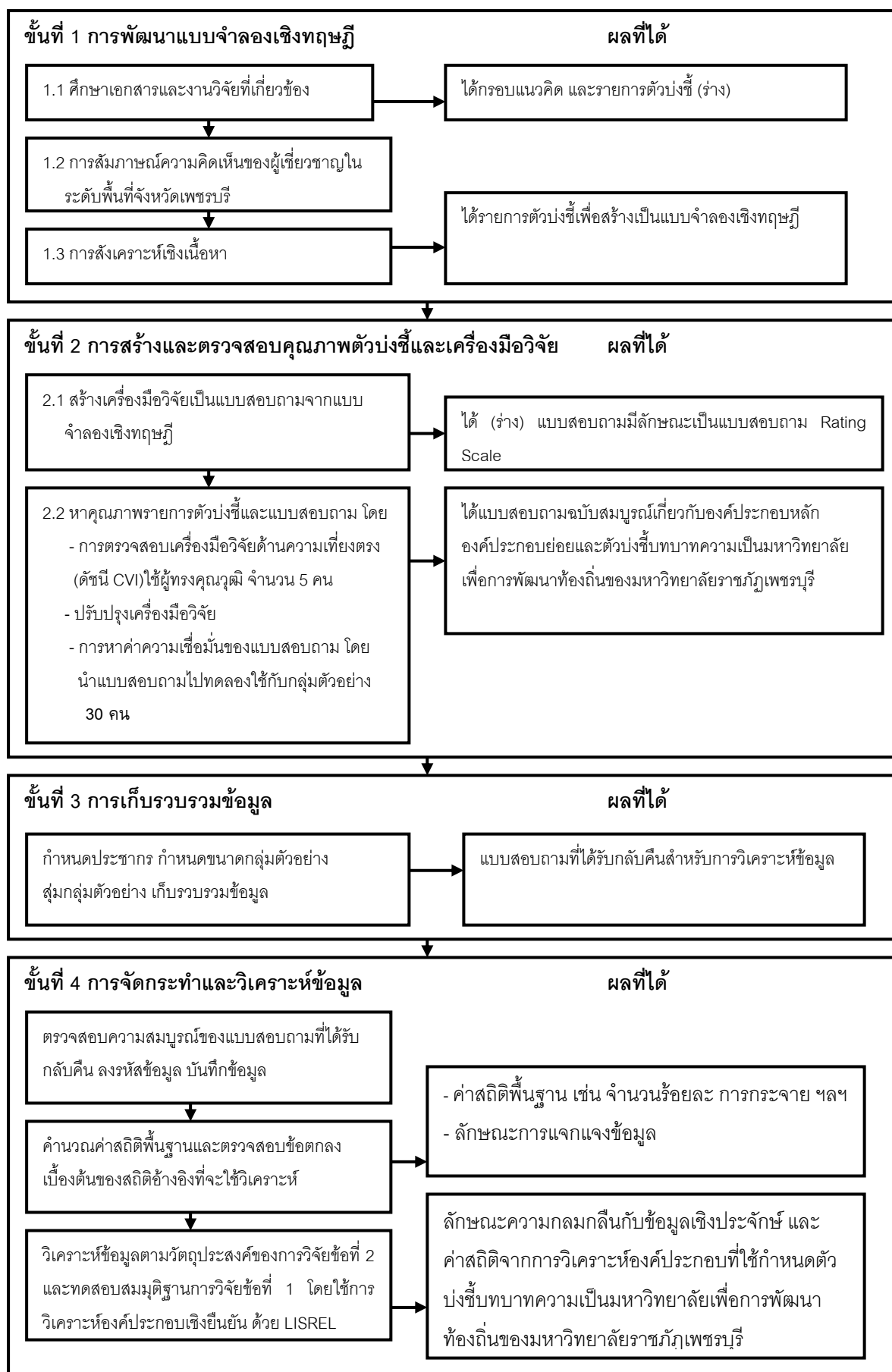
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 การพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี
- ขั้นที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 4 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ขั้นดังแสดงในภาพประกอบ 4 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนของการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี

การพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี แบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.2 การสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในระดับพื้นที่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2) กลุ่มภาคีรัฐในจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายในระดับพื้นที่ จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง 3) กลุ่มตัวแทนประชาชนที่ใช้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง 4) กลุ่มเอกชนที่เป็นแหล่งเงินทุนและเป็นผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง รวมผู้เชี่ยวชาญที่ใช้พัฒนาแบบจำลองทฤษฎี โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 12 คน (รายชื่อดังแนบในภาคผนวก ก.)

1.3 การสังเคราะห์เชิงเนื้อหา ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ระดับพื้นที่ (Key Result Area) ผลการพัฒนาได้แบบจำลองทฤษฎีของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แล้วผู้วิจัยได้นำไปสร้างเครื่องมือวิจัย ดังขั้นตอนที่ 2 ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบจำลองทฤษฎีของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ผ่านการพัฒนาจากขั้นที่ 1 ซึ่งเป็น (ร่าง) ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมาตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกตัวบ่งชี้รายละเอียดในภาคผนวก จ

ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยในรูปของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

2.1 ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบ ซึ่งประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คณะที่สังกัด

ส่วนที่ 3 ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากข้อมูลระดับพื้นที่ (Key Result Area) จำนวน 47 ข้อ โดยอยู่ภายใต้องค์ประกอบต่างๆ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ
2. องค์ประกอบด้านการวิจัย ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ
3. องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ
4. องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน

5 ข้อ

5. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ
6. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ
7. องค์ประกอบด้านทรัพยากร ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ

ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2.2 วิธีการหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีวิธีการดังนี้

2.2.1 การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญต้องมีประสบการณ์การบริหารงาน

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาความเห็นและให้คะแนนความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 31; Orr, & Persson, 2003: 12; และ McKeen; & Smith. 2003: 51) โดยใช้ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2548; อ้างอิงจาก Waltz; & Bausell. 1981; Lynn. 1986) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ดังนี้

1. เมื่อข้อคำถามไม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เมื่อข้อคำถามประเมินไม่ได้ว่า เกี่ยวข้องกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ต้องปรับปรุงอีกมาก
3. เมื่อข้อคำถามเกี่ยวข้องกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แต่ต้องปรับปรุงเล็กน้อย
4. เมื่อข้อคำถามเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรปรากฏว่าทุกข้อคำถาม มีค่า CVI สูงกว่า .80 แสดงว่าทุกข้อคำถามมีความสอดคล้องกัน ซึ่งหมายถึงทุกข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อความในบางข้อเพื่อให้มีความกระชับขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ในการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีครั้งนี้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ค่า CVI มากกว่า .80 ขึ้นไปถือว่าค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับที่ใช้ได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2548; อ้างอิงจาก Polit; & Hungler. 1995)

2.2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและการพิจารณาจากกรรมการควบคุมปริญญาบัตรแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะและมีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เป็นผู้บริหารและคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 30 คน

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดสอบเครื่องมือมาคำนวณด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ .980

สำหรับสารสนเทศที่ได้จากการตอบ ผู้วิจัยจะนำไปประกอบการปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เกี่ยวกับองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 273 คน รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคณาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ในปีการศึกษา 2550

ที่	คณะ	จำนวนประชากร
1.	คณะครุศาสตร์	28
2.	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	77
3.	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	51
4.	คณะวิทยาการจัดการ	38
5.	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	23
6.	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	21
7.	คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	35
รวม		273

3.2 การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2.1 การกำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ต้องใช้สถิติวิเคราะห์ขั้นสูง คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ ต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับหรือมากกว่า 100 (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 54; อ้างอิงจาก Anderson & Gerbing. 1984 : 115-173; Hair and others. 1995 : 373) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบควรใช้ 5 หน่วยต่อหนึ่งตัวแปร หรือต้องมีจำนวน 5 เท่าของตัวแปร (Stevens. 1996 : 372)

เมื่อพิจารณาหลักการข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักไม่น้อยกว่า 5 เท่าของตัวแปร ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้บริหารและคณาจารย์ จำนวน 261 คน สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปร จำนวน 47 ตัวแปร

3.2.2 การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามประเภทบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 261 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 51 คน และคณาจารย์ จำนวน 210 คน มีรายละเอียด ตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน (คน)
1. ผู้บริหาร	51
2. คณาจารย์	210
รวม	261

3.2.2.1 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 51 คน

3.2.2.2 อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วน ของคณะต่างๆ จำนวน 210 คน มีรายละเอียดตามตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักจำแนกตามสังกัดคณะ

ที่	คณะ	จำนวน (คน)
1.	คณะครุศาสตร์	26
2.	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	75
3.	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	48
4.	คณะวิทยาการจัดการ	37
5.	คณะเทคโนโลยีการเกษตร	21
6.	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	20
7.	คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	34
รวม		261

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบแบบสอบถามการวิจัย

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเป็นหลัก

ขั้นที่ 4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัส (Coding) เพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในแบบสอบถามตอนที่ 1

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลที่กำหนด ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระบุว่า การตีความหมายค่าตัวเลขของตัวบ่งชี้แต่ละตัวนั้น จะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่จัดทำไว้ เพื่อจะบอกได้ว่าค่าตัวเลขที่ได้นั้นสูงหรือต่ำ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (สุทธิธัช คนกาญจน์. 2547: 45; วิเชียร เกตุสิงห์ 2538: 8-11)

4.50 – 5.00 = มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.50 – 4.49 = มีความเหมาะสมมาก

2.50 – 3.49 = มีความเหมาะสมปานกลาง

1.50 – 2.49 = มีความเหมาะสมน้อย

1.00 – 1.49 = มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของตัวบ่งชี้ด้วยการทดสอบ t-test

4.5 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรม LISREL 8.72

4.6 นำผลการวิเคราะห์จากข้อ 4.5 มาคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรงโครงสร้างเชิงเส้น คือ มีค่า Factor Loading มากกว่าหรือเท่ากับ .30 และมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่มากกว่าหรือเท่ากับ 3.50

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ครั้งนี้ ได้จัดลำดับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทน ตัวแปรแฝง (องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวแปรที่สังเกตได้ (ตัวบ่งชี้) ต่างๆ ดังนี้

1.1 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรแฝง (องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย) ประกอบด้วย

LD (Local Development) หมายถึง องค์ประกอบตัวแปรรวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

IN (Instruction) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านการเรียนการสอน

INCUB หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 หลักสูตร

INLE หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 การจัดการเรียนรู้

INPA หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมีส่วนร่วม

RE (Research) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านการวิจัย

READ หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงานวิจัย

RERE หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณลักษณะของผลงานวิจัย

AS (Academic Service) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านการบริการวิชาการ

ASAC หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 ลักษณะของกิจกรรม

ASCY หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ

AC (Art and Culture Conservation) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ACOR หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ

ACAC หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 ลักษณะของกิจกรรม

AM (Administration and Management) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการ

AMPR หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 กระบวนการบริหาร

AMOR หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 องค์การ

CH (Characteristic of Graduate) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะของบัณฑิต

CHCA หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความรู้ ความสามารถ

CHAT หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 เจตคติ

RS (Resource) หมายถึง องค์ประกอบหลักด้านทรัพยากร

RSIN หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 1 ปัจจัยนำเข้า

RSCY หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ

1.2 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรที่สังเกตได้ (ตัวบ่งชี้) ประกอบด้วย

ตัวแปรที่สังเกตได้ จำนวนทั้งสิ้น 47 ตัวแปร ของแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบหลักด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 หลักสูตร ประกอบด้วย

INCUC 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น

INCUC 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

INCUC 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

INLE 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนชุมชน

INLE 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ยึดหยุ่น ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน

INLE 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

INLE 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

INPA 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

INPA 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

INPA 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จของการมีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

1.2.2 องค์ประกอบหลักด้านการวิจัย ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย

READ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

READ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น

READ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จของการเผยแพร่ผลงานวิจัยองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพื่อต่อยอดและนำไปใช้แก้ปัญหาท้องถิ่น

READ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณลักษณะของผลงานวิจัย ประกอบด้วย

REER 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 จำนวนของผลงานการศึกษา การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

REER 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 จำนวนผลงานวิจัยที่มีการศึกษาลักษณะของชุมชนที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจ และปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการ

REER 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 จำนวนผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ

1.2.3 องค์ประกอบหลักด้านการบริการทางวิชาการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ลักษณะของกิจกรรม

ASAC 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น

ASAC 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน

ASAC 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้นการสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ ประกอบด้วย

ASCY 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น

ASCY 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้กับเด็กในชนบท

ASCY 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

1.2.4 องค์ประกอบหลักด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ ประกอบด้วย

ACOR 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

ACOR 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ลักษณะของกิจกรรม ประกอบด้วย

ACAC 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

ACAC 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ACAC 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ประสิทธิภาพของกิจกรรมเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

1.2.5 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย

AMPR 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น

AMPR 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่น

AMPR 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

AMPR 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระดับความสำเร็จในการให้ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษากับคนในท้องถิ่น

AMPR 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 5 ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 องค์การ ประกอบด้วย

AMOR 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย

AMOR 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จในการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย

1.2.6 องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย

CHCA 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความรอบรู้ของบัณฑิตในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

CHCA 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสามารถของบัณฑิตในการบูรณาการความรู้ที่เรียนมากับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

CHCA 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

CHCA 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระดับความสามารถของบัณฑิตในการดำรงชีวิตได้ด้วยการพึ่งตนเอง

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เจตคติ ประกอบด้วย

CHAT 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

CHAT 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต

1.2.7 องค์ประกอบหลักด้านทรัพยากร ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

RSIN 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

RSIN 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับคุณภาพของฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ ประกอบด้วย

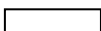
RSCY 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 1 ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น

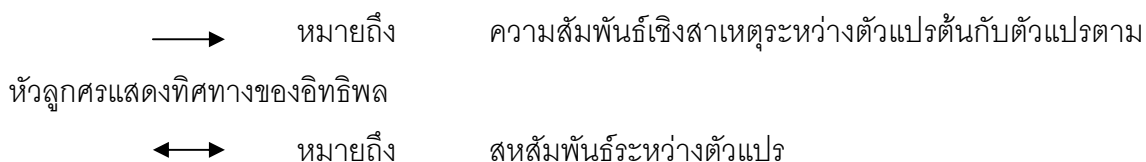
RSCY 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 2 ระดับความสำเร็จในการส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น

RSCY 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญ ในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

RSCY 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ระดับความสำเร็จในการแลกเปลี่ยน บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น

1.3 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าและความหมายทางสถิติ ประกอบด้วย

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
GFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
RMR	หมายถึง	ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Residual)
RMSEA	หมายถึง	ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการ ประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)
df	หมายถึง	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
b	หมายถึง	น้ำหนักองค์ประกอบ
Z	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ของ น้ำหนักองค์ประกอบ
e	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Error) ของตัวบ่งชี้
	หมายถึง	ตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่สังเกตได้)
	หมายถึง	องค์ประกอบย่อย (ตัวแปรแฝง)
	หมายถึง	องค์ประกอบหลัก (ตัวแปรแฝง)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 2 การนำเสนอโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 261 คน โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ดังแสดงในตาราง 5 และตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 5 ความถี่และร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 261)

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
ตำแหน่ง 1)ผู้บริหารมหาวิทยาลัย	51	19.5
4) อาจารย์ผู้สอน	210	80.5
รวม	261	100.0
ประสบการณ์ในการทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี		
1) ต่ำกว่า 10 ปี	126	48.3
2) 10-20 ปี	66	25.3
3) มากกว่า 20 ปี	69	26.4
รวม	261	100.0
คณะที่สังกัด		
1) ครุศาสตร์	26	10.0
2) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	75	28.7
3) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	48	18.4
4) วิทยาการจัดการ	37	14.2
5) เทคโนโลยีการเกษตร	21	8.0
6) เทคโนโลยีสารสนเทศ	20	7.7
7) เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	34	13.0
รวม	261	100.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ผู้สอน จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 80.5 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมาเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมากกว่า 20 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 และ 10-20 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมาสังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 1 การเรียนการสอน				
1.1 องค์ประกอบย่อย หลักสูตร				
1) ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อน	บ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการ			
	แก้ปัญหาของท้องถิ่น.....	4.44	.57	มาก
2) ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง	กับความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม			
	และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น.....	4.25	.61	มาก
3) ระดับความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับ	ความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน.....	4.34	.57	มาก
1.2 องค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้				
1) ระดับความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยใช้	แหล่งเรียนรู้ชุมชน.....	4.34	.56	มาก
2) ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	หลากหลายรูปแบบ ยืดหยุ่น ตรงตามความ			
	ต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน.....	4.35	.59	มาก
3) ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน	ได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม			
	และประเพณีในท้องถิ่น.....	4.32	.61	มาก
4) ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับ			
	ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	4.38	.57	มาก
1.3 องค์ประกอบย่อย การมีส่วนร่วม				
1) ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนใน	ท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง			
	กับท้องถิ่น.....	4.40	.58	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2) ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนใน				
	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	4.41	.62	มาก
3) ระดับความสำเร็จของการมีเครือข่ายในการ				
	จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น.....	4.38	.57	มาก
องค์ประกอบหลักที่ 2 การวิจัย				
2.1 องค์ประกอบย่อย การบริหารจัดการงานวิจัย				
1) ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้าง				
	องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	4.43	.57	มาก
2) ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูล				
	สารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็น			
	มรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น.....	4.39	.58	มาก
3) ระดับความสำเร็จของการเผยแพร่ผลงานวิจัย				
	องค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของ			
	ท้องถิ่นเพื่อต่อยอดและนำไปใช้แก้ปัญหา			
	ท้องถิ่น.....	4.36	.60	มาก
4) ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของ				
	หน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและ			
	พัฒนาท้องถิ่น.....	4.38	.59	มาก
2.2 องค์ประกอบย่อย คุณลักษณะของผลงานวิจัย				
1) จำนวนของผลงานการศึกษา การรวบรวม				
	ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	4.33	.57	มาก
2) จำนวนของผลงานวิจัยที่มีการศึกษาลักษณะของ				
	ชุมชนที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจ และ			
	ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ			
	ของผู้ประกอบการ.....	4.31	.61	มาก
3) จำนวนของผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไป				
	ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้			
	สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ.....	4.30	.62	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 3 การบริการทางวิชาการ				
3.1 องค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม				
1) ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้ และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น....	4.39	.58	มาก	
2) ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การพัฒนาท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน...	4.48	.59	มาก	
3) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้าน อาชีพของท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะ สั้น การสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น.....	4.43	.57	มาก	
3.2 องค์ประกอบย่อย กลไกการดำเนินการ				
1) ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่าง หน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น.....	4.44	.59	มาก	
2) ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ ความรู้กับเด็กในชนบท.....	4.40	.61	มาก	
3) ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้าน วิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส.....	4.33	.61	มาก	
องค์ประกอบหลักที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม				
4.1 องค์ประกอบย่อย องค์การ				
1) ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำ นุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น.....	4.51	.54	มากที่สุด	
2) ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี.....	4.50	.57	มากที่สุด	
4.2 องค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม				
1) ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น.....	4.43	.57	มาก	

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมยกย่อง บุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	4.32	.58	มาก
3) ประสิทธิภาพของกิจกรรมเผยแพร่ถ่ายทอด องค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ของท้องถิ่น.....	4.39	.57	มาก
องค์ประกอบหลักที่ 5 การบริหารจัดการ			
5.1 องค์ประกอบย่อย กระบวนการบริหาร			
1) ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น.....	4.54	.58	มากที่สุด
2) ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการ กำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้าน การพัฒนาท้องถิ่น.....	4.51	.59	มากที่สุด
3) ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ท้องถิ่น.....	4.49	.59	มาก
4) ระดับความสำเร็จในการให้ความเสมอภาคและ โอกาสทางการศึกษากับคนในท้องถิ่น.....	4.44	.61	มาก
5) ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น.....	4.36	.63	มาก
5.2 องค์ประกอบย่อย องค์การ			
1) ระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความ เป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย.....	4.36	.62	มาก
2) ระดับความสำเร็จในการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละ ด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัย.....	4.40	.66	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 6 คุณลักษณะของบัณฑิต			
6.1 องค์ประกอบย่อย ความรู้ ความสามารถ			
1) ระดับความรอบรู้ของบัณฑิตในด้าน ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญา ของท้องถิ่น.....	4.26	.61	มาก
2) ระดับความสามารถของบัณฑิตในการบูรณาการ ความรู้ที่เรียนมากับภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น.....	4.22	.60	มาก
3) ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการ ทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.....	4.19	.61	มาก
4) ระดับความสามารถของบัณฑิตในการดำรงชีวิต ได้ด้วยการพึ่งตนเอง.....	4.26	.64	มาก
6.2 องค์ประกอบย่อย เจตคติ			
1) ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความ ภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น.....	4.30	.57	มาก
2) ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของ บัณฑิต.....	4.36	.60	มาก
องค์ประกอบหลักที่ 7 ทักษะการ			
7.1 องค์ประกอบย่อย ปัจจัยนำเข้า			
1) จำนวนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาต่างๆ ที่ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.....	4.48	.61	มาก
2) ระดับคุณภาพของฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญ ในแต่ละด้านของท้องถิ่น.....	4.36	.62	มาก
7.2 องค์ประกอบย่อย กลไกการดำเนินการ			
1) ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความ เชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น.....	4.39	.62	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2) ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น.....	4.43	.57	มาก
3) ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญ ในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็น วิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน....	4.30	.64	มาก
4) ระดับความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนบุคลากร ที่มีความเชี่ยวชาญกับหน่วยงานต่างๆ ใน ท้องถิ่น.....	4.34	.62	มาก

จากตาราง 6 ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามจำนวน 47 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุดถึงสูงสุด คือ 4.19 ถึง 4.54 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่อยู่ในระดับมาก จำนวน 43 ตัวบ่งชี้ และระดับมากที่สุด จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .54 ถึง .66 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.54$; S.D.= .58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.19$; S.D.= .61)

ผลของค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการเรียนการสอน** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.44$; S.D.= .57) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับ

ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$; S.D.= .62) และ ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.40$; S.D.= .58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.32$; S.D.= .61) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการวิจัย** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.43$; S.D.= .57) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.39$; S.D.= .58) และ ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.38$; S.D.= .59) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ จำนวนผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ ($\bar{X} = 4.30$; S.D.= .62) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการบริการวิชาการ** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.48$; S.D.= .59) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.44$; S.D.= .59) และ ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.43$; S.D.= .57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ($\bar{X} = 4.33$; S.D.= .61) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.51$; S.D.= .54) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{X} = 4.50$; S.D.= .57) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ระดับความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.43$; S.D.= .57) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.32$; S.D.= .58) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการบริหารจัดการ** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.54$; S.D.= .58) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.51$; S.D.= .59) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.49$; S.D.= .59) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.36$; S.D.= .63) และระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.36$; S.D.= .62) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

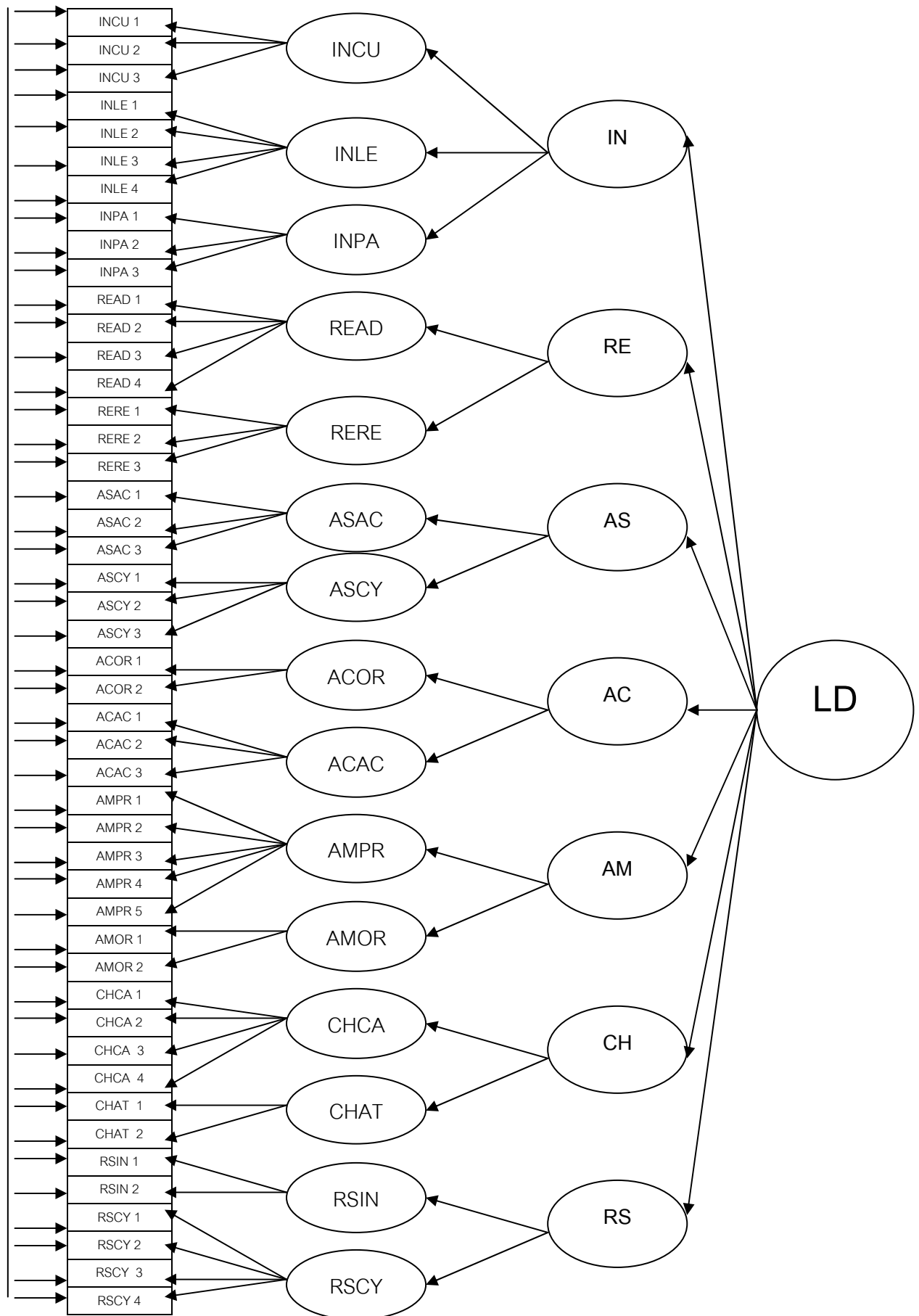
ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต ($\bar{X} = 4.36$; S.D.= .60) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รัก และห่วงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.30$; S.D.=

.57) และ ระดับความสามารถของบัณฑิตในการดำรงชีวิตได้ด้วยการพึ่งตนเอง ($\bar{X} = 4.26$; S.D.= .64) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.19$; S.D.= .61) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านทรัพยากร** ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.48$; S.D.= .61) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.43$; S.D.= .57) และ ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.39$; S.D.= .62) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.30$; S.D.= .64) ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 การนำเสนอโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสังเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้โมเดลเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวมจำนวนทั้งสิ้น 47 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลนี้มีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (Third Order Confirmatory Factor Analysis) ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับที่สาม ของตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (Third Order Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรลและใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ถึงแม้ว่าจะสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ก็ได้เช่นเดียวกัน แต่ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีลักษณะวิธีวิเคราะห์ที่เหมาะสมมากกว่า ด้วยเหตุผล 3 ประการ ดังนี้ (สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์.2547:127; อ้างอิงจาก Bollen.1989;Joreskog & Sorbom.1989; และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2538)

ประการแรก ในการวิจัยครั้งนี้ มีกรอบความคิดตามทฤษฎี มีโมเดลทางทฤษฎีที่ต้องการตรวจสอบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด สอดคล้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่สามารถได้คำตอบดังกล่าวได้ ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เหมาะสำหรับการศึกษาคูณลักษณะที่ยังไม่มีทฤษฎีหรือโมเดลการวัด

ประการที่สอง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวดและไม่สอดคล้องกับข้อมูล ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สามารถให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ ทำให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องมากขึ้น แตกต่างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจที่มีข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวด และไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เช่น ความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกัน เป็นต้น

ประการที่สาม การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการวิเคราะห์ตามทฤษฎี ผลการวิเคราะห์จะแปลความหมายได้ง่ายกว่า และมีความถูกต้อง เพราะมีค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสอดคล้องกลมกลืน (Goodness of Fit Test) ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งมีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของน้ำหนักองค์ประกอบทุกค่าด้วย แต่ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จะให้น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวที่เป็นผลมาจากทุกองค์ประกอบ ดังนั้น เมื่อนักวิจัยต้องการนำผลไปใช้ นักวิจัยต้องกำหนดจำนวนองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ เช่น ใช้องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) สูงกว่า 1 ขึ้นไปและเลือกใช้ตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) สูงกว่า 0.30 ไปใช้ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากคอมพิวเตอร์ซึ่งไม่มีหลักการในการแปลผล เพราะคอมพิวเตอร์อาจรายงานความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้และองค์ประกอบได้ ทั้งๆ ที่น้ำหนักองค์ประกอบนั้นไม่มีนัยสำคัญ และไม่อยู่ในสภาพที่เป็นจริง

การวิเคราะห์โมเดลในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สามจึงไม่สามารถใช้โปรแกรมลิสเรลวิเคราะห์ในครั้งเดียวได้ เนื่องจากข้อจำกัดของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ซึ่งยอมให้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์และ

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนแรก เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับ บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ที่ได้ ซึ่งตามหลักสถิติแล้ว ผลการวิเคราะห์จะใกล้เคียงกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (สมเกียรติ ทานอก. 2539: 55; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2539)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบ

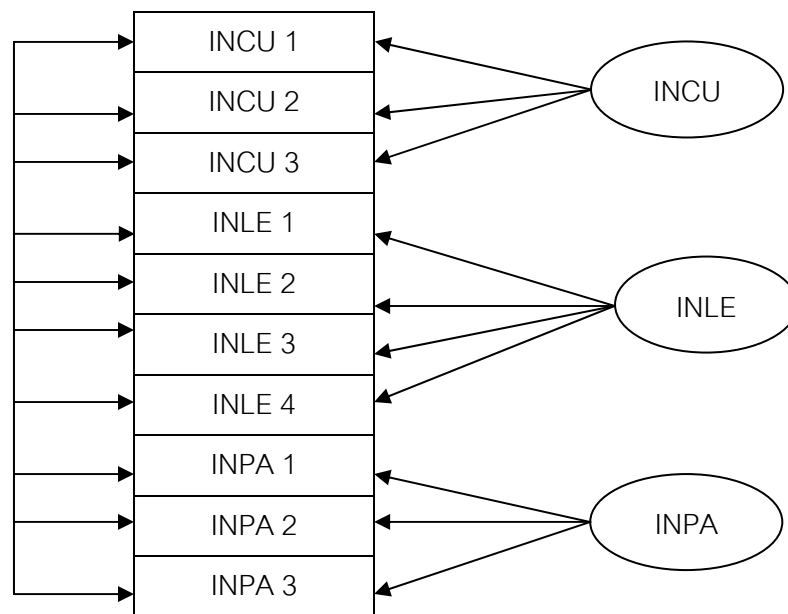
การวิเคราะห์ในตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับข้อมูลเชิง ประจักษ์ และนำมาสร้างสเกลองค์ประกอบสำหรับนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ต่อไป

เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ในการทำงานของโปรแกรมลิสเรล ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากองค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 47 ตัวบ่งชี้ได้ใน ครั้งเดียว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการแบ่งการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ย่อยและตัวบ่งชี้ รวมทั้งความเหมาะสมกับขนาดของโปรแกรมลิสเรล ที่สามารถทำการวิเคราะห์ได้ เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงได้แยกวิเคราะห์โมเดลย่อยทั้งหมด 7 โมเดล ดังนี้

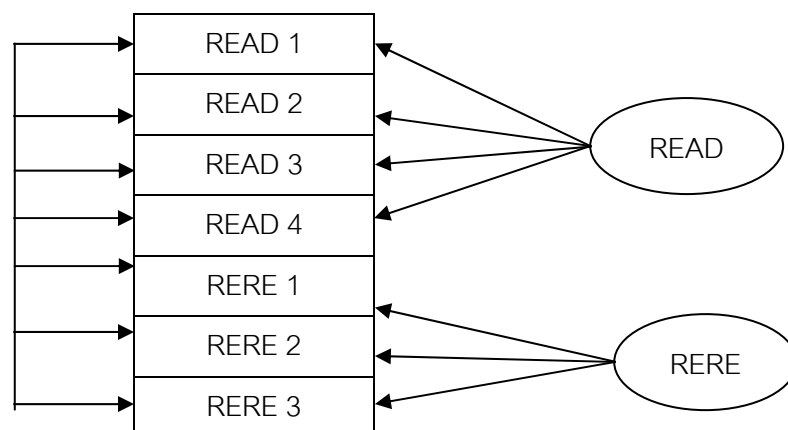
- 1) องค์ประกอบหลักด้านการเรียนการสอน มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 3 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 10 ตัวบ่งชี้
- 2) องค์ประกอบหลักด้านการวิจัย มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มี ตัวบ่งชี้จำนวน 7 ตัวบ่งชี้
- 3) องค์ประกอบหลักด้านการบริการทางวิชาการ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 6 ตัวบ่งชี้
- 4) องค์ประกอบหลักด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้
- 5) องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 7 ตัวบ่งชี้
- 6) องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะของบัณฑิต มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 6 ตัวบ่งชี้

7) องค์ประกอบหลักด้านทรัพยากร มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้จำนวน 6 ตัวบ่งชี้

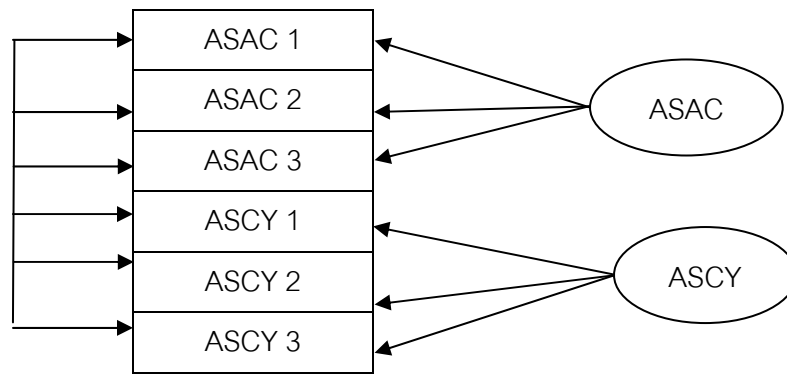
ลักษณะของโมเดลดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงในรูปของโมเดลลิสเรล หรือโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ดังแสดงในภาพประกอบ 6-12

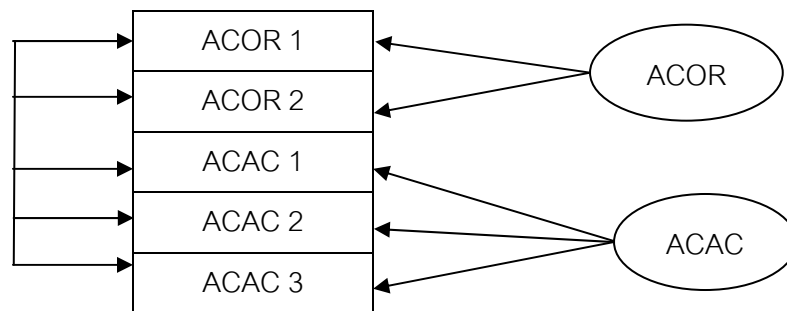
ภาพประกอบ 6 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการเรียนรู้การสอน

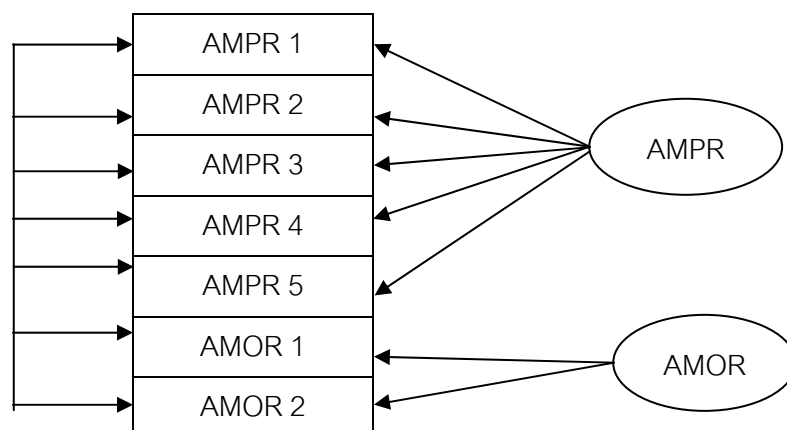
ภาพประกอบ 7 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวิจัย

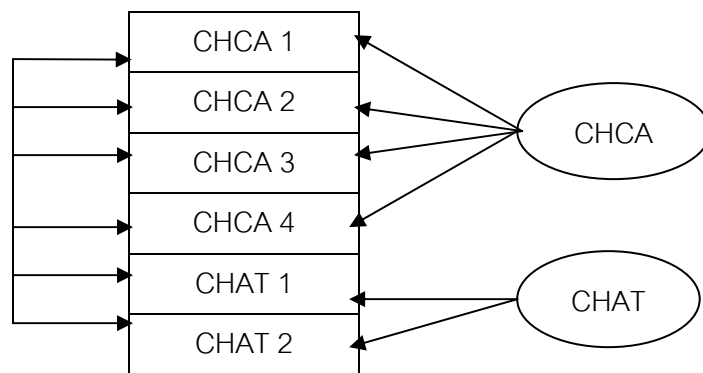
ภาพประกอบ 8 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริการวิชาการ

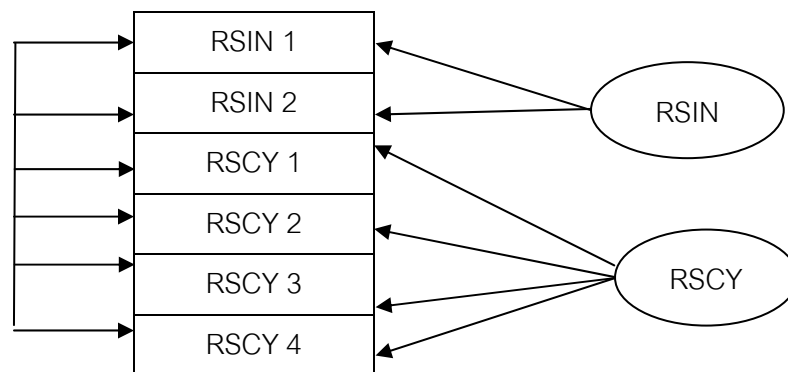
ภาพประกอบ 9 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 10 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารจัดการ

ภาพประกอบ 11 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล
คุณลักษณะของบัณฑิต

ภาพประกอบ 12 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลทรัพยากร

ก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ต่างๆ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ ถ้าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน แสดงว่าไม่มีองค์ประกอบร่วม และไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์นั้นไปวิเคราะห์ (เนงลักษณ์ วิรัชชัย. 2539 : 149) สำหรับค่าสถิติที่จะนำไปใช้พิจารณา คือ ค่าสถิติของ Bartlett ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมุติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่ โดยพิจารณาที่ค่า Bartlett's Test of Sphericity และค่าความน่าจะเป็น ว่ามีความสัมพันธ์เหมาะสมกันเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป โดยพิจารณาที่การมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพิจารณาได้จากค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measures of Sampling Adequacy (MSA) ซึ่ง คิมและมัทเธอร์ (สมเกียรติ ทานอก. 2539 : 58; อ้างอิงจาก Kim & Mucille. 1978) ได้เสนอไว้ว่า ถ้ามีค่ามากกว่า .80 ดีมาก และมีค่าน้อยกว่า .50 ใช้ไม่ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำแนกเป็นรายโมเดล ดังแสดงในตาราง 7-13

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลการเรียนรู้การสอน

ตัวบ่งชี้	INCUI 1 (หลักสูตร 1)	INCUI 2 (หลักสูตร 2)	INCUI 3 (หลักสูตร 3)	INLE 1 (การจัดการเรียนรู้ 1)	INLE 2 (การจัดการเรียนรู้ 2)	INLE 3 (การจัดการเรียนรู้ 3)	INLE 4 (การจัดการเรียนรู้ 4)	INPA 1 (การมีส่วนร่วม 1)	INPA 2 (การมีส่วนร่วม 2)	INPA 3 (การมีส่วนร่วม 3)
INCUI 1	1.00									
INCUI 2	.547**	1.00								
INCUI 3	.548**	.532**	1.00							
INLE 1	.536**	.557**	.419**	1.00						
INLE 2	.506**	.563**	.421**	.501**	1.00					
INLE 3	.553**	.632**	.428**	.518**	.835**	1.00				
INLE 4	.729**	.626**	.486**	.629**	.641**	.702**	1.00			
INPA 1	.587**	.515**	.467**	.479**	.599**	.563**	.733**	1.00		
INPA 2	.578**	.472**	.534**	.382**	.371**	.433**	.542**	.650**	1.00	
INPA 3	.535**	.466**	.408**	.431**	.476**	.418**	.585**	.692**	.547**	1.00

**p < .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลการเรียนการสอน (IN) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 10 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (INLE 4) และประสิทธิผลของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น (INCU 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .729 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือ ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (INPA 2) และระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ยึดหยุ่น ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน (INLE 2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .371

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลการวิจัย

ตัวบ่งชี้	READ 1	READ 2	READ 3	READ 4	RERE 1	RERE 2	RERE 3
READ 1 (การบริหารจัดการงานวิจัย 1)	1.00						
READ 2 (การบริหารจัดการงานวิจัย 2)	.827**	1.00					
READ 3 (การบริหารจัดการงานวิจัย 3)	.535**	.542**	1.00				
READ 4 (การบริหารจัดการงานวิจัย 4)	.644**	.605**	.607**	1.00			
RERE 1(คุณลักษณะของผลงานวิจัย 1)	.601**	.535**	.391**	.386**	1.00		
RERE 2(คุณลักษณะของผลงานวิจัย 2)	.619**	.619**	.510**	.583**	.504**	1.00	
RERE 3(คุณลักษณะของผลงานวิจัย 3)	.569**	.622**	.545**	.378**	.531**	.592**	1.00

**p < .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลการวิจัย (RE) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น (READ 2) และประสิทธิผลของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น (READ 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .827 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ คือ จำนวนของผลงานวิจัยท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ (RERE 3) และระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น (READ 4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .378

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลการบริการวิชาการ

ตัวบ่งชี้	ASAC 1	ASAC 2	ASAC 3	ASCY 1	ASCY 2	ASCY 3
ASAC 1 (ลักษณะของกิจกรรม 1)	1.00					
ASAC 2 (ลักษณะของกิจกรรม 2)	.601**	1.00				
ASAC 3 (ลักษณะของกิจกรรม 3)	.596**	.513**	1.00			
ASCY 1 (กลไกการดำเนินการ 1)	.560**	.423**	.478**	1.00		
ASCY 2 (กลไกการดำเนินการ 2)	.507**	.407**	.344**	.724**	1.00	
ASCY 3 (กลไกการดำเนินการ 3)	.672**	.513**	.532**	.617**	.579**	1.00

**p < .01

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลการบริการวิชาการ (AS) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้กับเด็กในชนบท (ASCY 2) และระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น (ASCY 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .724 ส่วนตัวบ่งชี้ ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือ ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้กับเด็กในชนบท (ASCY 2) และระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น (ASAC 3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .344

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลการ
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้	ACOR 1	ACOR 2	ACAC 1	ACAC 2	ACAC 3
ACOR 1 (องค์การ)	1.00				
ACOR 2 (องค์การ)	.546**	1.00			
ACAC 1 (ลักษณะของกิจกรรม 1)	.596**	.505**	1.00		
ACAC 2 (ลักษณะของกิจกรรม 2)	.517**	.358**	.678**	1.00	
ACAC 3 (ลักษณะของกิจกรรม 3)	.541**	.475**	.569**	.464**	1.00

**p < .01

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้
บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลการ
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (AC) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ประสิทธิภาพ
ของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (ACAC 2) และ ระดับความสำเร็จของ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น (ACAC 1)
มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .678 ส่วนตัวบ่งชี้ ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือ
ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (ACAC 2) และระดับ
ความสำเร็จของการจัดระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ
ภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี (ACOR 2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .358

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้	AMPR 1	AMPR 2	AMPR 3	AMPR 4	AMPR 5	AMOR 1	AMOR 2
AMPR 1 (กระบวนการบริหาร 1)	1.00						
AMPR 2 (กระบวนการบริหาร 2)	.629**	1.00					
AMPR 3 (กระบวนการบริหาร 3)	.722**	.603**	1.00				
AMPR 4 (กระบวนการบริหาร 4)	.523**	.405**	.642**	1.00			
AMPR 5 (กระบวนการบริหาร 5)	.527**	.499**	.602**	.674**	1.00		
AMOR 1(องค์การ 1)	.546**	.465**	.527**	.453**	.561**	1.00	
AMOR 2 (องค์การ 2)	.612**	.589**	.379**	.414**	.420**	.476**	1.00

**p < .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลการบริหารจัดการ (AM) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น (AMPR 3) และ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น (AMPR 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .722 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือ ระดับความสำเร็จในการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย (AMOR 2) และ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น (AMPR 3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .379

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต

ตัวบ่งชี้	CHCA 1	CHCA 2	CHCA 3	CHCA 4	CHAT 1	CHAT 2
CHCA 1 (ความรู้ ความสามารถ 1)	1.00					
CHCA 2 (ความรู้ ความสามารถ 2)	.542**	1.00				
CHCA 3 (ความรู้ ความสามารถ 3)	.579**	.665**	1.00			
CHCA 4 (ความรู้ ความสามารถ 4)	.606**	.586**	.620**	1.00		
CHAT 1 (เจตคติ 1)	.623**	.572**	.429**	.509**	1.00	
CHAT 2 (เจตคติ 2)	.628**	.521**	.517**	.517**	.691**	1.00

**p < .01

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้ บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดล คุณลักษณะของบัณฑิต (CH) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต (CHAT 2) และ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและห่วงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น (CHAT 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .691 ส่วนตัวบ่งชี้ ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและห่วงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น (CHAT 1) และ ระดับความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (CHCA 3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .429

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ ขององค์ประกอบย่อยโมเดลทรัพยากร

ตัวบ่งชี้	RSIN 1	RSIN 2	RSCY 1	RSCY 2	RSCY 3	RSCY 4
RSIN 1 (ปัจจัยนำเข้า 1)	1.00					
RSIN 2 (ปัจจัยนำเข้า 2)	.710**	1.00				
RSCY 1 (กลไกการดำเนินการ 1)	.585**	.376**	1.00			
RSCY 2 (กลไกการดำเนินการ 2)	.677**	.788**	.357**	1.00		
RSCY 3 (กลไกการดำเนินการ 3)	.576**	.405**	.647**	.634**	1.00	
RSCY 4 (กลไกการดำเนินการ 4)	.534**	.424**	.559**	.416**	.598**	1.00

**p < .01

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โมเดลทรัพยากร (RS) พบว่า ตัวบ่งชี้ ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือ ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น (RSCY 2) และ ระดับคุณภาพของฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่น (RSIN 2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .788 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือ ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น (RSCY 2) และ ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (RSCY 1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .357

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จากตาราง 7-13 พบว่า ในแต่ละโมเดลตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาค่าสถิติอื่นๆ ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสม ได้แก่ ค่าสถิติของ Bartlett และค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน จำแนกตามโมเดลย่อย คือ โมเดลการเรียนการสอน โมเดลการวิจัย โมเดลการบริการวิชาการ โมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โมเดลการบริหารจัดการ โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต และโมเดลทรัพยากร ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าสถิติ Bartlett ดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน ของโมเดลย่อยบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โมเดล	Bartlett's test of Sphericity	p	Kaiser-Mayer-Okin Measures of Sampling Adequacy (MSA)
การเรียนการสอน	1738.422	.000	.888
การวิจัย	1077.021	.000	.860
การบริการวิชาการ	775.906	.000	.847
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	527.531	.000	.827
การบริหารจัดการ	1013.754	.000	.839
คุณลักษณะของบัณฑิต	832.603	.000	.855
ทรัพยากร	878.191	.000	.830

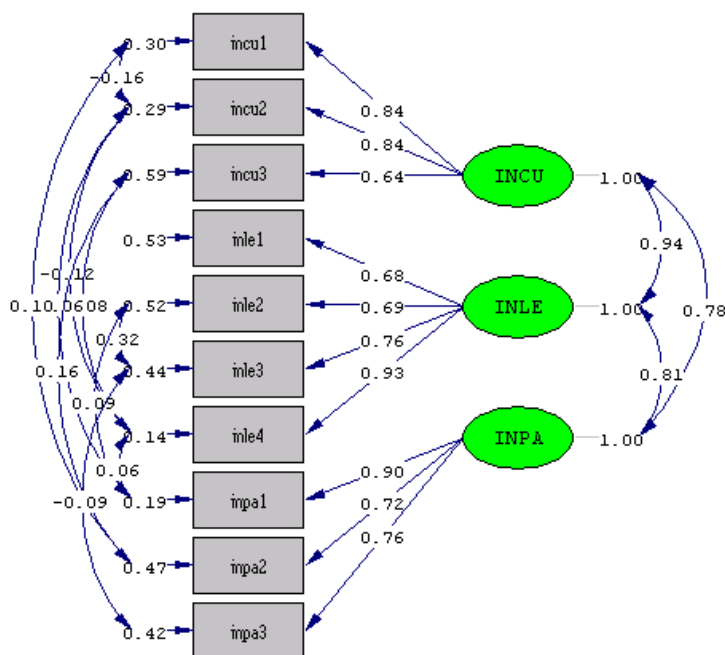
จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ก่อนนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า Bartlett's test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1738.422, 1077.021, 775.906, 527.53, 1013.754, 832.603 และ 878.191 ตามลำดับ ซึ่งทุกโมเดลมีค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า .000 ($p < .01$) ส่วนค่าดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน มีค่าเท่ากับ .888, .860, .847, .827, .839, .855 และ .830 ตามลำดับ โดยทุกค่า มีค่ามากกว่า .80 แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสม สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของคิมและมัทเลอร์ ที่ว่า ถ้ามีค่ามากกว่า .80 ดีมาก และถ้ามีค่าน้อยกว่า .50 ใช้ไม่ได้ (สมเกียรติ ทานอก. 2539 : 58 ; อ้างอิงจาก Kim & Mueller. 1978)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบมาตรฐานจากตัวบ่งชี้ จำนวน 47 ตัวบ่งชี้ ตามโมเดลย่อยทั้ง 7 โมเดล มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. โมเดลการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการเรียนการสอน (IN) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 15 และภาพประกอบ 13

จากตาราง 15 และ 16 สามารถสร้างโมเดลการเรียนรู้การสอนได้ ดังภาพประกอบ 13

Chi-Square=14.68, df=22, P-value=0.87549, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 13 โมเดลการเรียนรู้การสอน

จากตาราง 15 และภาพประกอบ 13 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการเรียนรู้การสอน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 14.68 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) 22 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p = .875$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ (เข้าใกล้ 1) แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 14 และภาพประกอบ 13 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 10 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.64 ถึง 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 3 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ INCU 1 – INCU 3 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 ตัวบ่งชี้ INLE 1 – INLE 4 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 และตัวบ่งชี้ INPA 1 – INPA 3 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 3 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

จากตาราง 16 และภาพประกอบ 13 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่ได้นี้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.78 ถึง 0.94 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้เหล่านั้นกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลการเรียนการสอน ได้สเกลองค์ประกอบ 3 ตัว ดังสมการ

$$\text{INCU} = 0.33(\text{Z INCU } 1) + 0.42(\text{Z INCU } 2) + 0.11(\text{Z INCU } 3)$$

$$\text{INLE} = 0.05(\text{Z INLE } 1) + 0.01(\text{Z INLE } 2) + 0.07(\text{Z INLE } 3) + 0.53(\text{Z INLE } 4)$$

$$\text{INPA} = 0.58(\text{Z INPA } 1) + 0.14(\text{Z INPA } 2) + 0.21(\text{Z INPA } 3)$$

2. โมเดลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวิจัย (RE) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 17 และภาพประกอบ 14

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวิจัย

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B (SE)	สปส. การพยากรณ์ (R ²)	สปส. คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
READ	READ 1	0.89**(0.05)	0.80	0.34	0.20
	READ 2	0.93**(0.05)	0.86	0.53	0.14
	READ 3	0.59**(0.06)	0.34	0.03	0.66
	READ 4	0.65**(0.06)	0.43	0.03	0.57
RERE	RERE 1	0.66**(0.06)	0.44	0.15	0.56
	RERE 2	0.77**(0.06)	0.60	0.30	0.40
	RERE 3	0.77**(0.06)	0.59	0.31	0.40
Chi-Square	= 7.96		df = 7		p = 0.33
GFI	= 0.99	AGFI= 0.97	RMSEA = 0.023		RMR = 0.017

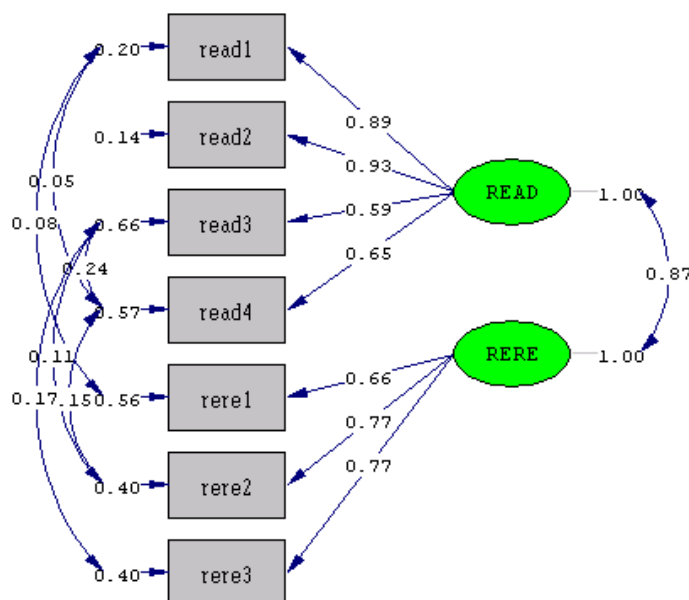
**p < .01

ตาราง 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบการวิจัย

องค์ประกอบย่อย	READ	RERE
READ (การบริหารจัดการงานวิจัย)	1.00	
RERE (คุณลักษณะของผลงานวิจัย)	0.87**	1.00

**p < .01

จากตาราง 17 และ 18 สามารถสร้างโมเดลการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 14

Chi-Square=7.96, df=7, P-value=0.33581, RMSEA=0.023

ภาพประกอบ 14 โมเดลการวิจัย

จากตาราง 18 และภาพประกอบ 14 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวิจัย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 7.96 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 7 มีค่าความน่าจะเป็น หรือค่า $p = 0.336$ นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 18 และภาพประกอบ 14 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.59 ถึง 0.93 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ

องค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ READ 1 – READ 4 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ RERE 1 – RERE 3 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

จากตาราง 18 และภาพประกอบ 14 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลการวิจัย มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.87 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้หนึ่งกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลการวิจัย ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$\text{READ} = 0.34(\text{Z READ } 1) + 0.53(\text{Z READ } 2) + 0.03(\text{Z READ } 3) + 0.03(\text{Z READ } 4)$$

$$\text{RERE} = 0.15(\text{Z RERE } 1) + 0.30(\text{Z RERE } 2) + 0.31(\text{Z RERE } 3)$$

3. โมเดลการบริการวิชาการ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริการวิชาการ (AS) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 19 และภาพประกอบ 15

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการบริการวิชาการ

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B (SE)	สปส. การพยากรณ์ (R ²)	สปส. คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
ASAC	ASAC 1	0.87**(0.05)	0.75	0.46	0.25
	ASAC 2	0.69**(0.06)	0.48	0.17	0.52
	ASAC 3	0.70**(0.06)	0.49	0.18	0.51
ASCY	ASCY 1	0.72**(0.06)	0.52	0.16	0.48
	ASCY 2	0.66**(0.06)	0.43	0.09	0.57
	ASCY 3	0.86**(0.06)	0.75	0.48	0.25
Chi-Square	= 10.40		df = 7		p = 0.17
GFI	= 0.99	AGFI= 0.96	RMSEA = 0.043		RMR = 0.018

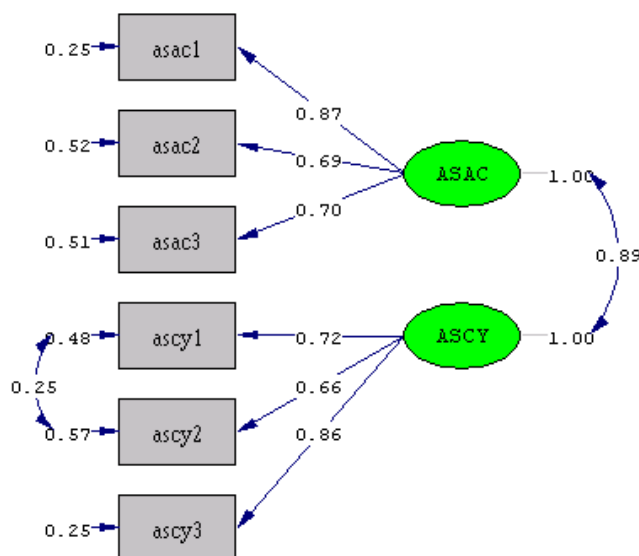
**p < .01

ตาราง 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบบริการวิชาการ

องค์ประกอบย่อย	ASAC	ASCY
ASAC (ลักษณะของกิจกรรม)	1.00	
ASCY (กลไกการดำเนินการ)	0.89**	1.00

**p < .01

จากตาราง 19 และ 20 สามารถสร้างโมเดลการบริการวิชาการได้ ดังภาพประกอบ 15

Chi-Square=10.40, df=7, P-value=0.16692, RMSEA=0.043

ภาพประกอบ 15 โมเดลการบริการวิชาการ

จากตาราง 19 และภาพประกอบ 15 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริการวิชาการ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 10.40 ที่ขึ้นแ่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 7 มีค่าความน่าจะเป็นหรือ p เท่ากับ 0.17 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ 0.96 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 19 และภาพประกอบ 15 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.87 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ

องค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ ASAC 1 – ASAC 3 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ ASCY 1 – ASCY 3 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

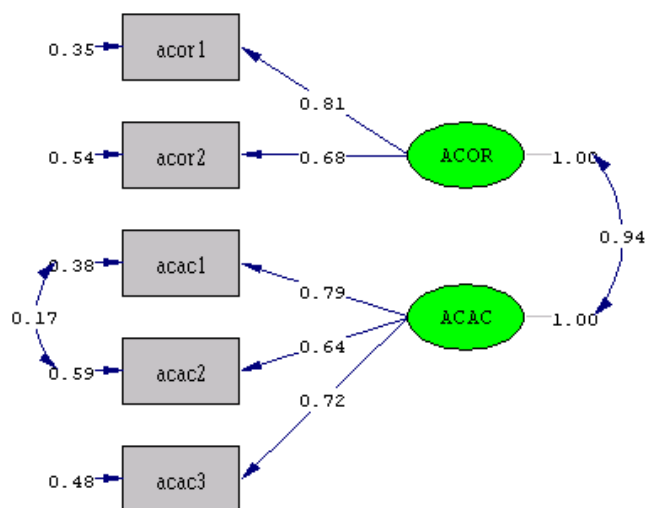
จากตาราง 20 และภาพประกอบ 15 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลการบริการวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.89 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้หนึ่งกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้ระบบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลการบริการวิชาการ ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$ASAC = 0.46(Z \text{ ASAC } 1) + 0.17(Z \text{ ASAC } 2) + 0.18(Z \text{ ASAC } 3)$$

$$ASCY = 0.16(Z \text{ ASCY } 1) + 0.09(Z \text{ ASCY } 2) + 0.48(Z \text{ ASCY } 3)$$

จากตาราง 21 และ 22 สามารถสร้างโมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้ ดังภาพประกอบ

Chi-Square=4.29, df=3, P-value=0.23149, RMSEA=0.041

ภาพประกอบ 16 โมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากตาราง 21 และภาพประกอบ 16 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 4.29 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 3 มีค่าความน่าจะเป็นหรือค่า p เท่ากับ 0.23 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 21 และภาพประกอบ 16 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.64 ถึง 0.81 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ

องค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ ACOR 1 – ACOR 2 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ ACAC 1 – ACAC 3 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

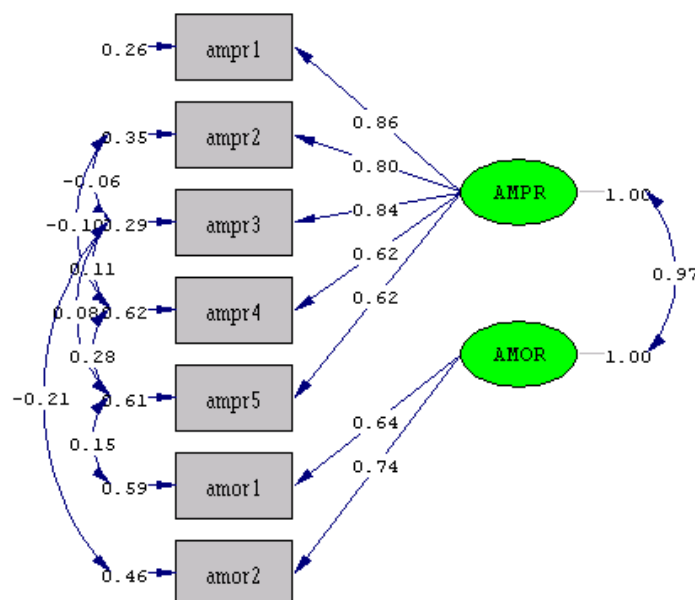
จากตาราง 22 และภาพประกอบ 16 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.94 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ขึ้นกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$ACOR = 0.41(Z \text{ ACOR } 1) + 0.22(Z \text{ ACOR } 2)$$

$$ACAC = 0.32(Z \text{ ACAC } 1) + 0.10(Z \text{ ACAC } 2) + 0.26(Z \text{ ACAC } 3)$$

จากตาราง 23 และ 24 สามารถสร้างโมเดลการบริหารจัดการได้ ดังภาพประกอบ 17

Chi-Square=5.73, df=6, P-value=0.45395, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 17 โมเดลการบริหารจัดการ

จากตาราง 23 และภาพประกอบ 17 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารจัดการ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 5.73 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 6 มีค่าความน่าจะเป็น หรือค่า p เท่ากับ 0.45 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 23 และภาพประกอบ 17 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.86 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ

องค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ AMPR 1 – AMPR 5 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ AMOR 1 – AMOR 2 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

จากตาราง 24 และภาพประกอบ 17 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่ได้นี้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.97 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ขึ้นกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลการบริหารจัดการ ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$\begin{aligned} \text{AMPR} &= 0.21(\text{Z AMPR 1}) + 0.23(\text{Z AMPR 2}) + 0.41(\text{Z AMPR 3}) \\ &\quad + 0.03(\text{Z AMPR 4}) - 0.02(\text{Z AMPR 5}) \\ \text{AMOR} &= 0.11(\text{Z AMOR 1}) + 0.33(\text{Z AMOR 2}) \end{aligned}$$

6. โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต (CH) ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 25 และภาพประกอบ 18

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B (SE)	สปส. การพยากรณ์ (R ²)	สปส. คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
CHCA	CHCA 1	0.77**(0.05)	0.59	0.15	0.41
	CHCA 2	0.72**(0.06)	0.52	0.04	0.48
	CHCA 3	0.77**(0.06)	0.59	0.32	0.10
	CHCA 4	0.79**(0.06)	0.63	0.29	0.37
CHAT	CHAT 1	0.89**(0.06)	0.80	0.66	0.20
	CHAT 2	0.76**(0.06)	0.58	0.12	0.42
Chi-Square = 2.88 df = 4 p = 0.58					
GFI = 1.00 AGFI= 0.98 RMSEA = 0.00 RMR = 0.011					

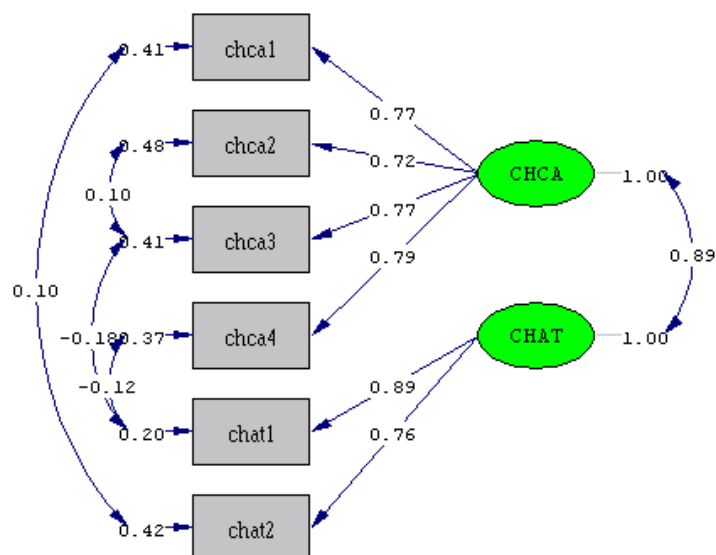
**p < .01

ตาราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิต

องค์ประกอบย่อย	CHCA	CHAT
CHCA (ความรู้ ความสามารถ)	1.00	
CHAT (เจตคติ)	0.89	1.00

**p < .01

จากตาราง 25 และ 26 สามารถสร้างโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิตได้ ดังภาพประกอบ 18

Chi-Square=2.88, df=4, P-value=0.57833, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 18 โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต

จากตาราง 25 และภาพประกอบ 18 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 2.88 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 4 มีค่าความน่าจะเป็นหรือ ค่า p เท่ากับ 0.58 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และ 0.98 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 25 และภาพประกอบ 18 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.72 ถึง 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ CHCA 1 – CHCA 4

เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ CHAT 1 – CHAT 2 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

จากตาราง 26 และภาพประกอบ 18 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่ได้นี้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนรวมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.89 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้เหล่านั้นกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$\begin{aligned} \text{CHCA} &= 0.15(\text{Z CHCA } 1) + 0.04(\text{Z CHCA } 2) + 0.32(\text{Z CHCA } 3) \\ &\quad + 0.29(\text{Z CHCA } 4) \\ \text{CHAT} &= 0.66(\text{Z CHAT } 1) + 0.12(\text{Z CHAT } 2) \end{aligned}$$

7. โมเดลทรัพยากร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลทรัพยากร (RS) ผลการวิเคราะห์
 ดังแสดงในตาราง 27 และภาพประกอบ 19

ตาราง 27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลทรัพยากร

องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B (SE)	สปส. การพยากรณ์ (R ²)	สปส. คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (e)
RSIN	RSIN 1	0.99**(0.06)	0.98	1.24	0.02
	RSIN 2	0.72**(0.06)	0.52	0.63	0.48
RSCY	RSCY 1	0.77**(0.06)	0.60	0.27	0.04
	RSCY 2	0.47**(0.06)	0.22	-0.03	0.78
	RSCY 3	0.83**(0.06)	0.68	0.39	0.32
	RSCY 4	0.73**(0.06)	0.54	0.24	0.46
Chi-Square = 3.17 df = 4 p = 0.53					
GFI = 1.00 AGFI= 0.98 RMSEA = 0.00 RMR = 0.016					

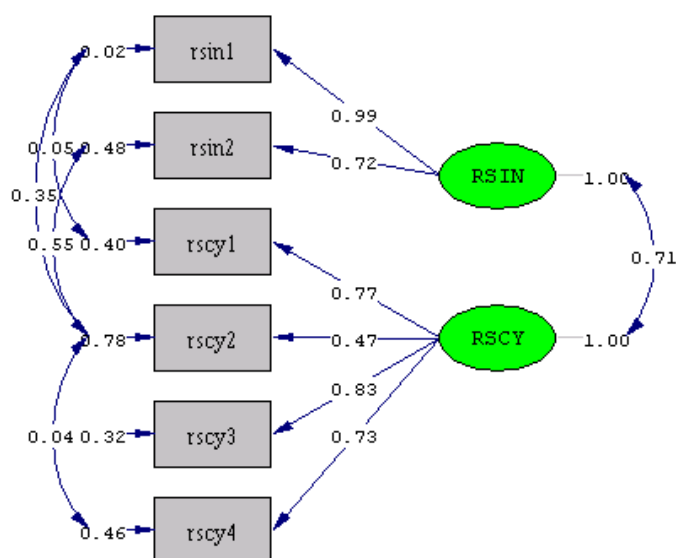
**p < .01

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร 2 ตัวในองค์ประกอบทรัพยากร

องค์ประกอบย่อย	RSIN	RSCY
RSIN (ปัจจัยนำเข้า)	1.00	
RSCY (กลไกการดำเนินการ)	0.71**	1.00

**p < .01

จากตาราง 27 และ 28 สามารถสร้างโมเดลทรัพยากรได้ ดังภาพประกอบ 19

Chi-Square=3.17, df=4, P-value=0.53007, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 19 โมเดลทรัพยากร

จากตาราง 27 และภาพประกอบ 19 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลทรัพยากร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 3.17 ที่ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) 4 มีค่าความน่าจะเป็นหรือ ค่า p เท่ากับ 0.53 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และ 0.98 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 26 และภาพประกอบ 19 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.99 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1 ถึงองค์ประกอบที่ 2 นั่นคือ ตัวบ่งชี้ RSIN 1 – RSIN 2 เป็น

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 1 และตัวบ่งชี้ RSCY 1 – RSCY 4 เป็นตัวบ่งชี้สำคัญขององค์ประกอบย่อยที่ 2 นอกจากการพิจารณาจากค่าองค์ประกอบแล้ว ยังสามารถพิจารณาได้จากค่าความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบย่อย (ค่า R^2) และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficient) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

จากตาราง 28 และภาพประกอบ 19 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยแต่ละองค์ประกอบในโมเดลทรัพยากร มีความสัมพันธ์กันทุกตัว ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบย่อยที่ปรับให้เป็นค่ามาตรฐานแล้ว มีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71 และตัวบ่งชี้แต่ละตัวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ขึ้นกับตัวบ่งชี้อื่นในโมเดล และในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลครั้งนี้ ได้นำค่าความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วยแล้ว

ผู้วิจัยได้นำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ไปใช้ในการสร้างสเกลองค์ประกอบย่อย เพื่อให้ได้ตัวแปรใหม่สำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป สำหรับโมเดลทรัพยากร ได้สเกลองค์ประกอบ 2 ตัว ดังสมการ

$$RSIN = 1.24(Z_{RSIN\ 1}) + 0.63(Z_{RSIN\ 2})$$

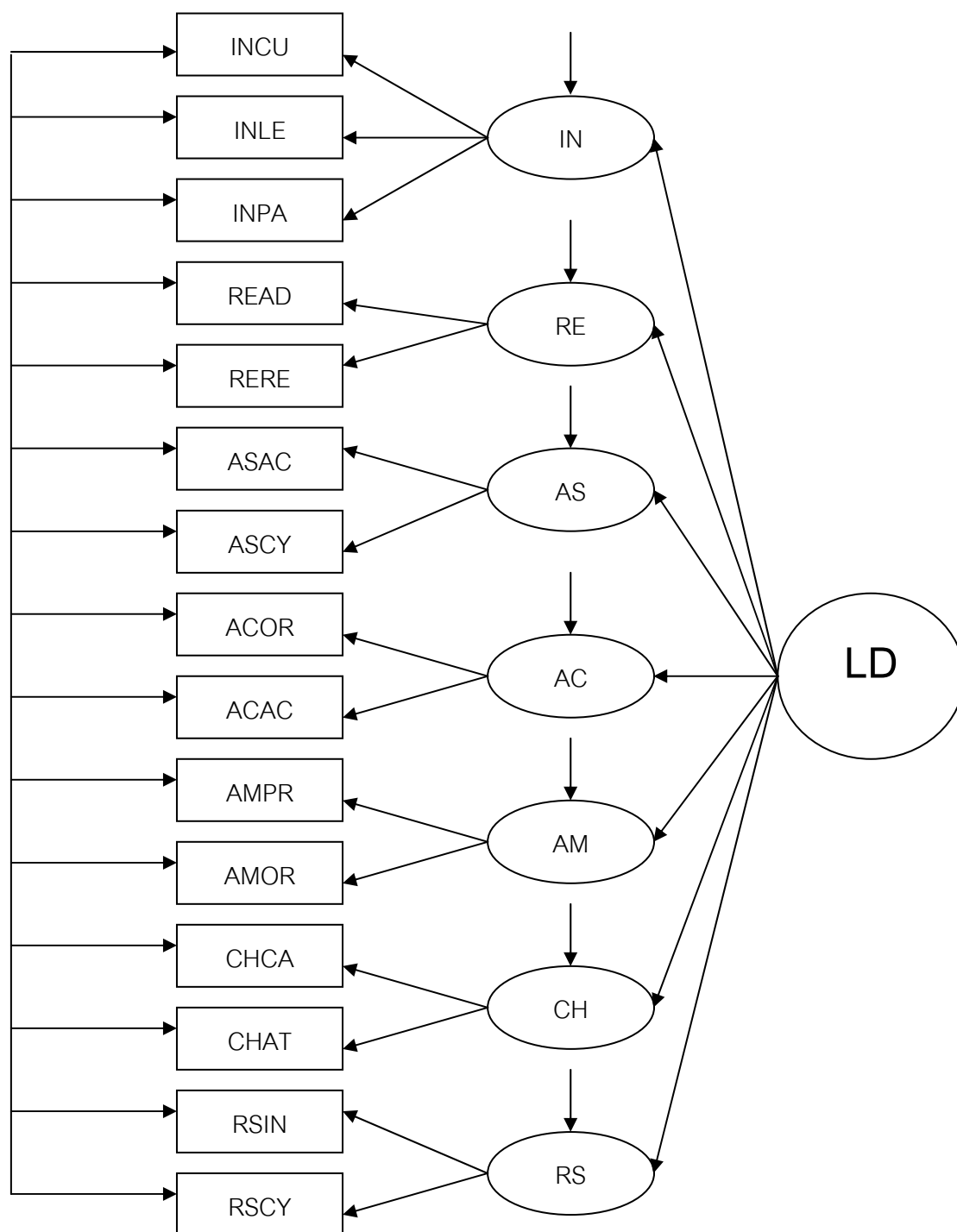
$$RSCY = 0.27(Z_{RSCY\ 1}) - 0.03(Z_{RSCY\ 2}) + 0.39(Z_{RSCY\ 3}) + 0.24(Z_{RSCY\ 4})$$

จากตาราง 15-28 และภาพประกอบ 13-19 ซึ่งได้แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยืนยันของโมเดลทั้ง 7 โมเดล พบว่า ทุกโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่า
ตัวบ่งชี้ทั้งหมดนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการ
พัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และจากผลการวิเคราะห์สามารถสร้างสเกล
องค์ประกอบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 15 ตัว ได้ดังสมการ

$$\begin{aligned}
 \text{INCU} &= 0.33(\text{Z INCU } 1) + 0.42(\text{Z INCU } 2) + 0.11(\text{Z INCU } 3) \\
 \text{INLE} &= 0.05(\text{Z INLE } 1) + 0.01(\text{Z INLE } 2) + 0.07(\text{Z INLE } 3) + 0.53(\text{Z INLE } 4) \\
 \text{INPA} &= 0.58(\text{Z INPA } 1) + 0.14(\text{Z INPA } 2) + 0.21(\text{Z INPA } 3) \\
 \text{READ} &= 0.34(\text{Z READ } 1) + 0.53(\text{Z READ } 2) + 0.03(\text{Z READ } 3) \\
 &\quad + 0.03(\text{Z READ } 4) \\
 \text{RERE} &= 0.15(\text{Z RERE } 1) + 0.30(\text{Z RERE } 2) + 0.31(\text{Z RERE } 3) \\
 \text{ASAC} &= 0.46(\text{Z ASAC } 1) + 0.17(\text{Z ASAC } 2) + 0.18(\text{Z ASAC } 3) \\
 \text{ASCY} &= 0.16(\text{Z ASCY } 1) + 0.09(\text{Z ASCY } 2) + 0.48(\text{Z ASCY } 3) \\
 \text{ACOR} &= 0.41(\text{Z ACOR } 1) + 0.22(\text{Z ACOR } 2) \\
 \text{ACAC} &= 0.32(\text{Z ACAC } 1) + 0.10(\text{Z ACAC } 2) + 0.26(\text{Z ACAC } 3) \\
 \text{AMPR} &= 0.21(\text{Z AMPR } 1) + 0.23(\text{Z AMPR } 2) + 0.41(\text{Z AMPR } 3) \\
 &\quad + 0.03(\text{Z AMPR } 4) + -0.02(\text{Z AMPR } 5) \\
 \text{AMOR} &= 0.11(\text{Z AMOR } 1) + 0.33(\text{Z AMOR } 2) \\
 \text{CHCA} &= 0.15(\text{Z CHCA } 1) + 0.04(\text{Z CHCA } 2) + 0.32(\text{Z CHCA } 3) \\
 &\quad + 0.29(\text{Z CHCA } 4) \\
 \text{CHAT} &= 0.66(\text{Z CHAT } 1) + 0.12(\text{Z CHAT } 2) \\
 \text{RSIN} &= 1.24(\text{Z RSIN } 1) + 0.63(\text{Z RSIN } 2) \\
 \text{RSCY} &= 0.27(\text{Z RSCY } 1) + -0.03(\text{Z RSCY } 2) + 0.39(\text{Z RSCY } 3) \\
 &\quad + 0.24(\text{Z RSCY } 4)
 \end{aligned}$$

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชีรรวม บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล
โครงสร้างบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อพัฒนาตัวบ่งชีรรวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ โดยการวิเคราะห์
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองจากตัวบ่งชี้ใหม่ 15 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จากสเกลองค์ประกอบที่สร้าง
ขึ้น และองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนการสอน (IN) การวิจัย (RE) การบริการ
วิชาการ (AS) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (AC) การบริการจัดการ (AM) คุณลักษณะของบัณฑิต
(CH) และทรัพยากร (RS) มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองในครั้งเดียว ซึ่งได้
แสดงโมเดลลิสเรลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของบทบาทความเป็น
มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีดังกล่าว ดังแสดงใน
ภาพประกอบ 20

ภาพประกอบ 20 โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยันอันดับที่สอง

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสเกลองค์ประกอบย่อยหรือตัวบ่งชี้ใหม่ทั้ง 15 ตัว เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ดังแสดงในตาราง 29

ตาราง 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

	INCU	INLE	INPA	READ	RERE	ASAC	ASCY	ACOR	ACAC	AMPR	AMOR	CHCA	CHAT	RSIN	RSCY
INCU (หลักสูตร)	1.00														
INLE (การจัดการเรียนรู้)	.782**	1.00													
INPA (การมีส่วนร่วม)	.676**	.747**	1.00												
READ (การบริหารจัดการงานวิจัย)	.583**	.613**	.559**	1.00											
RERE (คุณลักษณะของผลงานวิจัย)	.457**	.469**	.456**	.748**	1.00										
ASAC (ลักษณะของกิจกรรม)	.247**	.229**	.290**	.285**	.318**	1.00									
ASCY (กลไกการดำเนินการ)	.234**	.239**	.224**	.281**	.322**	.726**	1.00								
ACOR (องค์การ)	.227**	.245**	.211**	.214**	.215**	.409**	.415**	1.00							
ACAC (ลักษณะของกิจกรรม)	.256**	.269**	.218**	.243**	.250**	.404**	.419**	.693**	1.00						
AMPR (กระบวนการบริหาร)	.267**	.256**	.293**	.328**	.284**	.426**	.410**	.424**	.420**	1.00					
AMOR (องค์การ)	.275**	.244**	.250**	.341**	.293**	.363**	.426**	.247**	.348**	.624**	1.00				
CHCA (ความรู้ ความสามารถ)	.395**	.317**	.409**	.421**	.447**	.321**	.348**	.311**	.372**	.370**	.333**	1.00			
CHAT (เจตคติ)	.273**	.268**	.346**	.255**	.294**	.321**	.260**	.296**	.364**	.366**	.259**	.617**	1.00		
RSIN (ปัจจัยนำเข้า)	.304**	.273**	.291**	.330**	.290**	.349**	.426**	.312**	.324**	.374**	.430**	.362**	.327**	1.00	
RSCY (กลไกการดำเนินการ)	.355**	.312**	.329**	.355**	.359**	.315**	.368**	.313**	.340**	.309**	.333**	.433**	.356**	.617**	1.00

**p < .01

จากตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ทุกค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .211 ถึง .782 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อย หลักสูตร กับ องค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลักด้าน การเรียนการสอน ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อย องค์การ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลัก การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับ องค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วม ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลักด้าน การเรียนการสอน

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาค่าสถิติอื่นๆ ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสม ได้แก่ ค่าสถิติของ Bartlett และค่าดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 30

ตาราง 30 ค่าสถิติ Bartlett ดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน ของโมเดลตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โมเดล	Bartlett's test of Sphericity	p	Kaiser-Meyer-Olkin Measures of Sampling Adequacy (MSA)
ตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2052.336	.000	.845

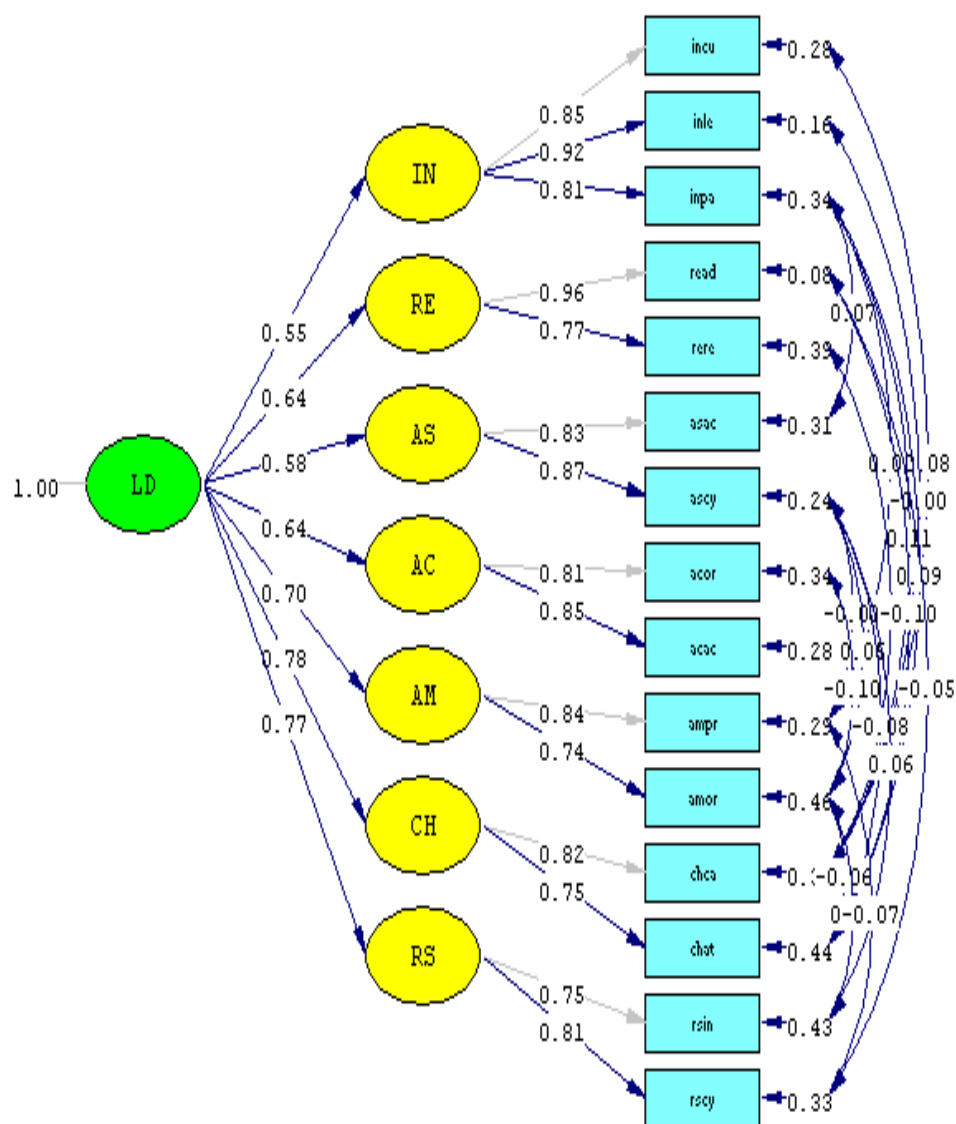
จากตาราง 30 พบว่า ค่า Bartlett's test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 2052.336 ซึ่งโมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($p < .001$) นอกจากนี้ยังพิจารณาได้จากค่าดัชนีไคเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน มีค่าเท่ากับ .845 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่า .80 แสดงว่า ตัวบ่งชี้ มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมดีมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของ Kim & Mueller ที่ว่า ถ้ามีค่ามากกว่า .80 ดีมาก และถ้ามีค่าน้อยกว่า .50 ใช้ไม่ได้ (สมเกียรติ ทานอก. 2539 : 58 ; อ้างอิงจาก Kim & Mueller, 1978)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.72 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังแสดงในตาราง 31 และภาพประกอบ 21

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมบทบาท
ความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ b (SE)	สปส. การพยากรณ์ (R^2)	สปส. คะแนนองค์ประกอบ
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับแรก			
องค์ประกอบการเรียนรู้การสอน (IN)			
INCU (หลักสูตร)	0.85**(0.05)	0.72	0.27
INLE (การจัดการเรียนรู้)	0.92**(0.05)	0.84	0.48
INPA (การมีส่วนร่วม)	0.81**(0.05)	0.66	0.22
องค์ประกอบการวิจัย (RE)			
READ (การบริหารจัดการงานวิจัย)	0.96**(0.06)	0.92	0.82
RERE (คุณลักษณะของผลงานวิจัย)	0.77**(0.06)	0.61	0.12
องค์ประกอบบริการวิชาการ (AS)			
ASAC (ลักษณะของกิจกรรม)	0.83**(0.08)	0.69	0.37
ASCY (กลไกการดำเนินการ)	0.87**(0.08)	0.76	0.53
องค์ประกอบการทำงานศิลปวัฒนธรรม (AC)			
ACOR (องค์การ)	0.81**(0.08)	0.66	0.40
ACAC (ลักษณะของกิจกรรม)	0.85**(0.08)	0.72	0.47
องค์ประกอบการบริหารจัดการ (AM)			
AMPR (กระบวนการบริหาร)	0.84**(0.08)	0.71	0.52
AMOR (องค์การ)	0.74**(0.08)	0.54	0.31
องค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิต (CH)			
CHCA (ความรู้ ความสามารถ)	0.82**(0.08)	0.68	0.53
CHAT (เจตคติ)	0.75**(0.08)	0.56	0.37
องค์ประกอบทรัพยากร (RS)			
RSIN (ปัจจัยนำเข้า)	0.75**(0.09)	0.57	0.34
RSCY (กลไกการดำเนินการ)	0.81**(0.09)	0.67	0.50
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง			
IN (การเรียนรู้การสอน)	0.55**(0.07)	0.31	-
RE (การวิจัย)	0.64**(0.07)	0.42	-
AS (การบริการวิชาการ)	0.58**(0.08)	0.34	-
AC (การทำงานศิลปวัฒนธรรม)	0.64**(0.08)	0.41	-
AM (การบริหารจัดการ)	0.70**(0.08)	0.49	-
CH (คุณลักษณะของบัณฑิต)	0.78**(0.08)	0.61	-
RS (ทรัพยากร)	0.77**(0.09)	0.59	-
Chi-Square = 30.04	df = 60	p = 1.00	
GFI = 0.98	AGFI = .97	RMSEA = 0.00	RMR = 0.023

**($p < .01$)

Chi-square=30.04, df=60, P-value=0.99957, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 21 ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

จากตาราง 31 และภาพประกอบ 21 ผลการวิเคราะห์หองศ์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 30.04 ที่ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) 60 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 1 ($p = 1.00$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 (0.98 และ 0.97ตามลำดับ) แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลตามตาราง 31 และภาพประกอบ 21 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่สำคัญทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก โดยมีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.55 ถึง 0.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของบัณฑิต (CH) (.78) องค์ประกอบด้านทรัพยากร (RS) (.77) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ (AM) (.70) องค์ประกอบด้านการวิจัย (RE) และองค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (AC) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน คือ .64 องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการ (AS) (.58) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการเรียน

การสอน (IN) (.55) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังกล่าว แสดงว่าตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เกิดจากองค์ประกอบด้าน คุณลักษณะของบัณฑิต เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านทรัพยากร องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ องค์ประกอบด้านการวิจัย องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม องค์ประกอบด้านการบริการวิชาการ และองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน (IN) เป็นอันดับสุดท้าย

เนื่องจากวิเคราะห์หองศ์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง จะไม่รายงานค่าสัมประสิทธิ์คะแนน องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงได้นำค่าน้ำหนักองค์ประกอบสำหรับตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้ง 7 องค์ประกอบ มาสร้าง สเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แทนค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ ซึ่งทั้งสองค่านี้ให้ความหมาย ในทำนองเดียวกันได้ (เพชรมณี วิริยะสืบพงศ์. 2545 : 226) ดังสมการ

$$LD = 0.55(ZIN) + 0.64(ZRE) + 0.58(ZAS) + 0.64(ZAC) + 0.70(ZAM)$$

$$+ 0.78(\text{ZCH}) + 0.77(\text{ZRS})$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 261 คน จากจำนวนคณาจารย์ทั้งสิ้น 273 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวแบบเชิงทฤษฎี เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 47 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต

สมมุติฐานการวิจัย คือ แบบจำลองความสัมพันธ์ของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 4 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมินความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การสร้างสเกลองค์ประกอบย่อยด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second – Order Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.72 (LISREL 8.72)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้รายการตัวบ่งชี้จำนวน 47 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ดังกล่าว มาดำเนินการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำผลดังกล่าวมานำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อพิจารณาในรอบสุดท้าย ได้รายการตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้

2. สรุปผลการสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยสรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ ทำให้สามารถสรุปตัวบ่งชี้ที่สำคัญ จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการเรียนการสอน** ที่มีค่าสูงสุด คือ ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็มีเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.2 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการวิจัย** ที่มีค่าสูงสุด คือ ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จำนวนผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็มีเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.3 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการบริการวิชาการ** ที่มีค่าสูงสุด คือ ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.4 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม** ที่มีค่าสูงสุด คือ ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.5 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านการบริหารจัดการ** ที่มีค่าสูงสุด คือ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น และระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ซึ่งแม้ว่าจะเป็นตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.6 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต** ที่มีค่าสูงสุด คือ ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต รองลงมา ได้แก่ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.7 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี **ด้านทรัพยากร** ที่มีค่าสูงสุด คือ จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละ

ด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแม้ว่าจะเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสอบถามความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาใช้ในการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.72 เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สรุปผลการวิเคราะห์แต่ละขั้นตอนการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนนี้จะทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดล มีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นอันมาก ประกอบด้วยโมเดลการเรียนการสอน โมเดลการวิจัย โมเดลการบริการทางวิชาการ โมเดลการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โมเดลการบริหารจัดการ โมเดลคุณลักษณะของบัณฑิต และโมเดลทรัพยากร พบว่า โมเดลตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก นอกจากนี้ คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ที่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

3.2 การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นการพัฒนาจากสเกลองค์ประกอบบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ก่อนทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) ทุก

องค์ประกอบซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมเป็นอันมากที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สรุปได้ ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก พบว่า โมเดลตามกรอบความคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองต่อไป

3.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ทุกองค์ประกอบของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้รวมสำหรับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เกิดจากองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิต (CH) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ทรัพยากร การบริหารจัดการ การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการและการเรียนการสอน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวิจัยที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 47 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการ คุณลักษณะของบัณฑิต และทรัพยากร องค์ประกอบทั้งหมดนี้ สามารถใช้วัดบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้อย่างมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ตัวบ่งชีรวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 7 องค์ประกอบ

1.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชีรวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านการวิจัย องค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการ องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของบัณฑิต และองค์ประกอบด้านทรัพยากร เป็น

องค์ประกอบสำคัญของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่บ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีว่า บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก (Ruopp. 1993: 43; United Nations. 2002:43-44; สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2547: 2-3) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีนั้นเปรียบเสมือนเป็นเครื่องยนต์ที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีการกำหนดไว้ในปรัชญา เป้าหมาย พันธกิจของมหาวิทยาลัยในการสนองความเป็นท้องถิ่น และเป็นชุมก้าลังทางวิชาการ ผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาท้องถิ่นด้วยการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 31; วิจิตร ศรีสอาน. 2547:18) ซึ่งสอดคล้องกับพนม พงษ์ไพบูลย์ (2543:1) ที่กล่าวว่า บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ก็คือบทบาทปกติที่สถาบันอุดมศึกษาพึงกระทำ อันได้แก่ การสอน การเผยแพร่ความรู้ การวิจัย การบริการสังคมต่างๆ แต่ปรับให้มีเป้าหมายที่ท้องถิ่น คือ เพื่อประชาชนในพื้นที่บริการของสถาบันให้มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาเช่นนี้อาจต้องเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ มากกว่าการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ดังนั้น องค์ประกอบหลักของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 7 องค์ประกอบ จึงเป็นตัวบ่งชี้รวมของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ทั้ง 7 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิต เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิต เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบัณฑิตเป็นผลผลิตของระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังนั้นผลผลิตจากการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยที่สำคัญยิ่ง ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผ่านการผลิตจากมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถวิเคราะห์แก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีความรักและผูกพันกับท้องถิ่น (วิจิตร ศรีสอาน. 2547: 2; จรูญ มลิินทร์. 2548: สัมภาษณ์;)

นอกจากนี้ ยังพบว่า ตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อย หลักสูตร กับ องค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบหลักด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรเป็นเสมือนเข็มทิศที่ช่วยชี้ทิศทางในการจัดการเรียนรู้ให้สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงตามเป้าหมาย หรือปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเน้นส่วนที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และใช้เอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นจุดเด่นของมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2547: 31-32) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพนม พงษ์ไพบูลย์ (2543: 2) ที่ว่า หลักสูตรต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ควรคำนึงถึงความต้องการของคนในท้องถิ่น และส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น ควรสอดคล้องกับความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นในกระบวนการวิชาต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในท้องถิ่น เพื่อจะได้เข้าใจในสภาพของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเพื่อให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นว่าหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง และต้องมีความสอดคล้องกันเสมอ

2. ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และ 47 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งข้อสรุปเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามลำดับในแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

2.1 การเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในองค์ประกอบการเรียนการสอน พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ คู่ขององค์ประกอบย่อย หลักสูตร กับ องค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ และในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการด้านวิชาการและวิชาชีพของท้องถิ่น มีการปรับหลักสูตรให้ตรงกับความจำเป็นตามสภาพในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และใช้เอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นจุดเด่นของสถาบันหรือมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 31-32; เสน่ห์ จามริก. 2547: 48-50) และในการจัดการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงเนื้อหาจากหลักสูตรกับประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนและมีโครงสร้างที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้นำเอาประสบการณ์เข้ามา

และสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Hartwell. 1996: online) และผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ออกไปเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเชื่อมโยงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเข้ากับสภาพจริงของชุมชนในท้องถิ่น (Stainback and Stainback. 1992: 12; สีสลาภรณ์ นาครทรรพ. 2539: 98 และ สุदारัตน์ ชาญเลขา. 2545: 236)

ดังนั้น ในองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบย่อยที่มีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุดจึงเป็นคู่ของ หลักสูตร กับ การจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า การเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนัก เป็นอันดับที่หก และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดที่มีการประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ที่สามารถนำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2546: 19-20); วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี. (2548: สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีการนำความรู้สมัยใหม่มาผสมผสานและประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นหรือชุมชน เพื่อใช้การศึกษาในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนา (Clark. 1996: 22)

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การจัดการเรียนรู้ จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการเรียนการสอน

2.2 การวิจัย

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในองค์ประกอบการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย การบริหารจัดการงานวิจัย มีความสัมพันธ์กับ องค์ประกอบย่อย คุณลักษณะของผลงานวิจัยในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผลงานวิจัยที่ดีเกิดจากการบริหารจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ และในปัจจุบันมีการนำระบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินโครงการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด

จนถึงการติดตามการใช้ประโยชน์งานวิจัยอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักวิจัยในรูปสหสาขาวิชา และการส่งเสริมวัฒนธรรมวิจัยแบบมืออาชีพนในมหาวิทยาลัยอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับจรัส สุวรรณเวลาและคณะ (2534: 110) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิจัย จำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการบริหารโดยทั่วไป เพราะการบริหารงานวิจัยเป็นการบริหารวิชาการ ซึ่งต้องอาศัยกำลังความคิดของแต่ละบุคคลเป็นหลัก การบริหารจะเอื้อให้ผู้วิจัยแต่ละคนสามารถใช้ความคิดได้โดยอิสระ มีโอกาสสร้างสรรค์ได้ การทำงานภายในกรอบหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ยิ่งเป็นกรอบที่กระชับเท่าใด ก็มีผลให้ความสามารถที่จะผลิตผลงานมีน้อยเท่านั้น ขณะเดียวกันการวิจัยจำเป็นต้องมีแรงกระตุ้น ชักนำ และดูแลจึงจะได้ผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาคุณภาพของผลงานวิจัย และสอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2542: 9-10) ที่กล่าวว่า ระบบการบริหารงานวิจัยที่ดี จะช่วยให้ นักวิจัยผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย คือ การทำให้เกิดงานวิจัยที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการใช้ความรู้เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของประเทศในด้านต่างๆ ได้จริง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า การวิจัย เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนัก เป็นอันดับที่สี่ และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย การบริหารจัดการงานวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่นเป็นฐานของระบบความคิดและนวัตกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการบริหารจัดการงานวิจัย เพราะข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยจะช่วยให้ นักวิจัยสามารถคิดต่อยอดฐานความคิดจากผลงานวิจัยที่มีการวิจัยแล้ว เป็นการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2549: 3) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญนำ ปานขำ (2543: 156) และสุริชัย หวันแก้ว (2548: 258) ที่พบว่า ผลงานวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นควรมีการจัดทำเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ลงสู่ท้องถิ่น และเป็นนำองค์ความรู้ใหม่ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อยการบริหารจัดการงานวิจัย จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการวิจัย

2.3 การบริการวิชาการ

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อยกลไกการดำเนินการ ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ในการบริการวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกลไกการดำเนินการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ลักษณะของกิจกรรมในการบริการวิชาการจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวิศิษฐ์ ชุมวรฐายี (2548: สัมภาษณ์; สุดารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 235) ที่กล่าวว่า การบริการวิชาการแก่ท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมและหลักสูตรตามความต้องการของชุมชนและให้สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นๆ และมีการสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นในบุคคล ชุมชนและท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า การบริการวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่ห้า และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ควรสนองตอบความเป็นท้องถิ่น และเป็นที่พึงของท้องถิ่นโดยการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับจรัส สุวรรณเวลา (2545: 31-32) ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นควรเป็นแหล่งข้อมูลหรือแหล่งปัญญาของท้องถิ่น มหาวิทยาลัยต้องสนองความจำเป็นของท้องถิ่นในการแก้ปัญหา และในการพัฒนาด้วยสะสมและจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลให้กลายเป็นความรู้และในที่สุดเป็นแหล่งปัญญาของท้องถิ่น หากเมื่อใดท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูล ความรู้หรือแหล่งปัญญาสามารถขอจากมหาวิทยาลัยได้

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการบริการวิชาการ

2.4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย องค์การ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อย ลักษณะของกิจกรรม ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์การที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ดังนั้น องค์การจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดลักษณะของกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 5) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไว้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต้องจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกไทย การบูรณาการในการผลิตบัณฑิต การวิจัยและการบริการวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างสรรค์และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ และสอดคล้องกับบุญนำ ปานข้า (2543: 156); กาญจนา มณีแสง (2547: 28) ที่พบว่า องค์การหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีบทบาทช่วยในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนได้ ซึ่งนอกเหนือจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาแล้ว ยังทำได้โดยการจัดกิจกรรมหรือพิธีกรรมเพื่ออนุรักษ์และแสดงการยอมรับในศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ด้วยวิธีการจัดแสดง สาธิต จัดนิทรรศการ จัดงานประเพณีต่างๆ ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์การที่รับผิดชอบงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดกิจกรรมเพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมโดยตรง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่สี่ และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย องค์การ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในระดับภูมิภาคหรือตั้งอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำที่ชี้นำสังคมในท้องถิ่น ประกอบกับจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ดังคำกล่าวที่ว่า เพชรบุรีเปรียบเสมือนอยุธยามีชีวิต เป็นเมืองแห่งสกุลช่างหรือช่างสิบหมู่ การเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นจึงถือว่าเป็นบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับบุญนำ ปานข้า (2543: 156) ที่พบว่า สถาบันราชภัฏเพชรบุรี (ในอดีต) เป็นผู้นำในการทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมโดยได้ทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของเพชรบุรี นอกจากนี้ยังเป็นองค์การที่จัดแสดง สาธิต เช่น งานของช่างสิบหมู่เมืองเพชร การแสดงละครชาตรีเมืองเพชร จัดนิทรรศการ จัดงานประเพณีต่างๆ เช่น เทศมหาชาติ เป็นต้น

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย องค์การ จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.5 การบริหารจัดการ

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย กระบวนการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อย องค์การ ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์การ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งมีบทบาทเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับทวิศิลป์ กุลนภาดล (2547: 201-227) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น องค์การหรือมหาวิทยาลัยจะต้องใช้กระบวนการบริหารจัดการที่ดี 5 องค์ประกอบ คือ ความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ และความโปร่งใสในการในการบริหารกิจการ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่สาม และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย กระบวนการบริหารจัดการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจะต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับเสรี พงศ์พิศ (2548: 174-176) ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยให้ท้องถิ่นทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเองอย่างเป็นระบบ อย่างมีข้อมูล และแผนการดำเนินงานที่ดี ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏก็ต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นเช่นกัน

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย กระบวนการบริหารจัดการ จึงเป็น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการบริหารจัดการ

2.6 คุณลักษณะของบัณฑิต

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย ความรู้ ความสามารถ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อย เจตคติ ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้ ความสามารถเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่เน้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ส่วนคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเจตคติเป็น การเรียนรู้ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ซึ่งการเรียนรู้ทั้งสองด้านนี้ของบัณฑิตจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา มณีแสง (2547: 28); วิจิตร ศรีสอ้าน (2547: 21) และจรรยา มิลินทร์ (2548: สัมภาษณ์) ที่กล่าวว่า ผลผลิตจากการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถวิเคราะห์ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม และใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้เรียนต้องมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิต เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่หนึ่ง และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิต ที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย เจตคติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของบัณฑิตเป็นผลผลิตของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผลผลิตของการจัดการศึกษาจะสิ่งที่แสดงให้เห็นอัตลักษณ์ที่แท้จริงของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับถนอม อินทรกำเนิด (2545: 126-128) ที่กล่าวว่า การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ที่แท้จริงของสถาบันโดยแสดงให้เห็นได้จากคุณลักษณะของบัณฑิตนั่นเอง และสอดคล้องกับจรรยา มิลินทร์ (2548: สัมภาษณ์) ที่เห็นว่า คุณลักษณะของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรักและผูกพันกับท้องถิ่น

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย เจตคติ จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะของบัณฑิต

2.7 ทรัพยากร

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ทุกตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกค่า โดยองค์ประกอบย่อย ปัจจัยนำเข้า มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบย่อย กลไกการดำเนินการ ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทรัพยากรเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญยิ่งในกลไกการดำเนินการของมหาวิทยาลัย ดังนั้นองค์ประกอบย่อย ปัจจัยนำเข้า จึงมีความสัมพันธ์กับกลไกการดำเนินการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันเป็นอย่างยิ่ง เหตุผลดังกล่าวนี้สอดคล้องกับธเนศ ขำเกิด (2545: 156-158) ที่กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน คือ คน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ โดยให้ความสำคัญที่พันธกิจ เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักไว้อย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ทรัพยากร เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเป็นอันดับที่สอง และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตัวบ่งชี้ ที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ปัจจัยนำเข้า ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ทรัพยากรเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีส่งผลต่อความสำเร็จของงาน และทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อกลไกการดำเนินงานก็คือบุคลากร โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับธเนศ ขำเกิด (2545: 156-158) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการกลไกการดำเนินงานขึ้นอยู่กับการปัจจัยนำเข้า โดยเฉพาะบุคลากรจะต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ และสอดคล้องกับสมบัติ กุสุมาวลี (2547: 6) ที่กล่าวว่า คุณภาพของบุคลากรเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์การ หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องคนในองค์การได้เปลี่ยนบทบาทจาก “งานบริหารบุคคลและธุรการ” ไปเป็น “การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์”

ดังนั้น ตัวบ่งชี้ จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบย่อย ปัจจัยนำเข้า จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของทรัพยากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดตัวบ่งชี้หรือกำหนดนโยบาย สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่นๆ ต่อไปได้อย่างเป็นผลดี

2. ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ ดังนั้น ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบไปใช้ทั้งหมด

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ ซึ่งมีบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถนำตัวบ่งชี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้สามารถดำเนินบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้ขอบเขตที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอแนวทางบางประการที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ผลจากการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มี 47 ตัวบ่งชี้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป และเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยอาศัยกลไกการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นช่วยในการพัฒนามหาวิทยาลัยและท้องถิ่นควบคู่กันไป

2. ตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบย่อยทั้ง 7 องค์ประกอบ มีความสำคัญต่อบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงน่าจะมีการนำตัวบ่งชี้ทั้ง 47 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แล้วติดตามผลการนำตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปใช้โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และพัฒนาตัวบ่งชี้รวม ซึ่งมีข้อดี กล่าวคือ เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถอธิบายบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นได้ครอบคลุมทุกมิติของบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อันได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหารจัดการ คุณลักษณะของบัณฑิต และทรัพยากร ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาต่อโดยการนำสมการตัวบ่งชี้รวมบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ ตามบริบทพื้นที่ที่ไม่เหมือนกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ ศรีหารักษา. (2547, ตุลาคม-ธันวาคม). มหาวิทยาลัยของชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชน.

สวนดุสิต. 1(4): 42-47.

กรมการพัฒนาชุมชน. (2542). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

กระทรวงมหาดไทย. (2541). **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวความคิดและยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทรงสิทธิ์วรรณ.

กฤษณา วงษาสันต์ และคณะ. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ: คอนฟอร์ม.

กฤตยชญ์ ศิริเขต. (2545). **ประมวลกฎหมายศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง**. กรุงเทพฯ: จุลพัลลิ่ง.

กาญจนา มณีแสง. (2547). **การบริหารงานวิจัย**. กรุงเทพฯ: เอเชีย เพรส.

เกศินี จุฑาวิจิตร. (2540). **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

เกษม จันทรแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 18 ตุลาคม 2548.

เกษม วัฒนชัย. (2545). **ทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการอุดมศึกษาของไทย**. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ**. 9(16): 6-23.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ: เอเชีย เพรส.

จรินทร์ เทศวานิช. (2541, พฤษภาคม-สิงหาคม). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช**. 11(2): 39-49.

จรัส สุวรรณเวลา. (2545). **สถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่น**. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ**. 9(16): 30-32.

_____. (2548). **การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

จรรยา มลิษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หอประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 19 ตุลาคม 2548.

- จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. (2543). **การพัฒนาศูนย์บ่มชี้นำคุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย เอกชน**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนัย วรรณลี. (2546). **การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพทางวิชาการของวิทยาลัยนาฏศิลป์**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์. (2542). **ทฤษฎีไร้ระเบียบเกี่ยวกับทางแพร่งของสังคมสยาม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. (2540). **วัฒนธรรมคือทุน**. กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร.
- แดงอ่อน มั่นใจตน. (2545). ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน: บทเรียนจากตำบลบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**. 4(3): 75-115.
- ถนอม แก้วกำเนิด. (2545). เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพ**. 9(16): 126-129.
- ทวีศิลป์ กุลนาถ. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคูณ หงษ์พันธุ์. (2542). แนวความคิด : ทิศทางการบริหารงานของเลขาธิการคนใหม่. ใน **84 ปี ราชภัฏนครราชสีมา: ยืนหยัดด้วยศักดิ์ศรี สร้างคนดีมีคุณธรรม นำสังคมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา**. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2541). **การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). ประมวลองค์ความรู้ทางการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในรอบ 1 ปี. ใน **ก้าวสู่การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2548). **การจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- นภดล เจนอักษร. (2546). วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและชุมชนเชิงปริมาณ. ใน **ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ประกาศนียบัตร บัณฑิตทางการบริหารการศึกษา**. เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นิเชต สุนทรพิทักษ์. (2542). ภารกิจ-สถาบันราชภัฏบนเส้นทางรัฐธรรมนูญ 2540. 84 ปี ราชภัฏ
ราชสีมา: ยืนหยัดด้วยศักดิ์ศรี สร้างคนดีมีคุณธรรม นำสังคม. นครราชสีมา: สถาบัน
 ราชภัฏนครราชสีมา.
- นิตยา สำเร็จผล. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.
 ปริญญาทิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2543). การพัฒนาดัชนีรวมของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับ
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา
 หลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญนำ ปานขำ. (2543). บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น : การวิจัย
รายกรณีสถาบันราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมี ลี. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล.
 กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปรกรณ์ ปริยากร. (2538). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การบริหารการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-6. หน้า 1-73. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเวศ วะสี. (2542). **ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม และธนาคารออมสิน.
- _____. (2547). **ยุทธศาสตร์รัตนโกสินทร์ ระบิดพลังฝ่า “หลุมดำ”.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
 สาธารณสุขแห่งชาติ.
- ประเสริฐ ดันสกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานคณะ
 วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 11 กันยายน 2548.
- ประเสริฐ สุทธิประสิทธิ์. (2541, เมษายน). การจัดตั้งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ปฏิบัติ
 ได้อย่างเป็นรูปธรรมในสถาบันอุดมศึกษาไทย. **อนุสารอุดมศึกษา.** 24(238): 13-21.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2537). การพัฒนาแบบยั่งยืน. ใน **วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย: วิธีใหม่
 แห่งการพัฒนา.** หน้า 265-278. จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ :
 โครงการส่งเสริมองค์การพัฒนาเอกชนไทย.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ. (2549). **วิธีใหม่แห่งการพัฒนา: วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย.**
 กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญญา ดาวจรัสแสงชัย. (2547, 6-7 พฤษภาคม). กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น. ใน เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง **ความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. จัดโดยคณะอักษรศาสตร์ ร่วมกับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พยุงค์ดี จันทรสุนทร. (2544). **การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). **การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พรประภา ลินธุนา. (2533). **การศึกษาการพึ่งตนเองของชุมชนโดยแนววัฒนธรรมชุมชน เพื่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านตะเพินคี หมู่ 11 ตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรเทพ เมืองแมน. (2546). **การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พลู เดชะรินทร์. (2545). **เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard and Key Performance Indicators**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒนา กิตติอาษา. (2546). **ท้องถิ่นนิยม**. กรุงเทพฯ: โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.

พีรเดช ทองอำไพ. (2549, 13 กรกฎาคม). การพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันตก. เอกสารประกอบการบรรยายในหลักสูตรเตรียมผู้นำของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก รุ่นที่ 1 ณ ห้องประชุมเพชรไพลิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

พจน์ สะเพียรชัย. (2542). **ทักษะเล็กๆ น้อยๆ จากศิษย์เก่าคนหนึ่ง. ใน 84 ปี ราชภัฏราชสีมายุินหยัดด้วยศักดิ์ศรี สร้างคนดีมีคุณธรรม นำสังคม**. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2538). พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พจน์ เทียมศักดิ์. (2543). **ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2546). **งานวิชาการและการประกันคุณภาพวิชาการระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม. (2542). **ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารอสมลิน.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2546). ยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติตามแนวทางชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน : กรอบนโยบายและตัวแบบการจัดการ. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์**. 42(3): 1-74.
- มงคล ชาวเรือ. (2545). ความสำนึกและความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของชาวราชภัฏ. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ**. 9(16): 33-38.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2549). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- มันทนา ท้วมยิ้ม. (2543). การศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีรายการโทรทัศน์รอบภูมิภาคของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ทั่วราชอาณาจักร. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้านนทบุรี.
- มาริสา โกเศยะโยธิน. (2544). **การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้าน**. สระแก้ว: ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2543, 30-31 พฤษภาคม). ปัญหาการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยกับแนวคิดในการศึกษาประวัติศาสตร์ภาคใต้บริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา. ใน **พลวัตวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น**. เอกสารประกอบการประชุมประจำปีว่าด้วยเรื่องชุมชน ครั้งที่ 1 “ชุมชนไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง” จัดโดยสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย ณ อาคารเฉลิมบารมี 50 ปี ชอยศูนย์วิจัย.
- _____. (2547, 6-7 พฤษภาคม). ความสำคัญและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบัน. ใน **เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง ความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. จัดโดยคณะอักษรศาสตร์ ร่วมกับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยศ สันตสมบัติ. (2542). **ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน**. เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์.

- รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง. การประชุมแนวทางการดำเนินงานและติดตามงานวิจัยในมหาวิทยาลัย
ราชภัฏภูมิภาควัดวันตก. ณ ห้องมรกต อาคารเพชรน้ำหนึ่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี. 27 กรกฎาคม 2548. 9.00-9.30 น.
- ระเบียบ สุภาวี. (2547, 6-7 พฤษภาคม) สารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. ใน เอกสาร
ประกอบการอบรมเรื่องความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.
จัดโดยคณะอักษรศาสตร์ ร่วมกับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2539). **ทุนวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิไชย่ง ล้มทองกุล.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2540). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู: การประยุกต์ใช้โมเดล
สมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การวัดและ
ประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย ศิริชนะ. (2539). การประกันคุณภาพทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วัฒนะ จุฑะวิภาต. (2535). **ศิลปหัตถกรรมของช่างทองเมืองเพชร : ความเป็นมาและสภาพ
ปัจจุบัน**. โครงการวิจัยเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมี
พระชนมายุครบ 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2535. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวิทย์ โธมรัตน์พันธ์. (2548). **ทุนทางสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2549). **มหาวิทยาลัย**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2549, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- วิจารณ์ พานิช. (2548). **การปฏิรูปการศึกษาเพื่อความเข้มแข็งของประชาชน**. กรุงเทพฯ:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2547, มิถุนายน – พฤศจิกายน). ผลกระทบของการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยต่อ
สังคมฐานความรู้. **วารสารวิชาการ**. 1(1): 15-23.
- วิชา ทรวงแสง. (2543). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนการสอนในสถาบันราชภัฏ. **วารสารทาง
วิชาการราชภัฏกรุงเก่า**. 6(12): 117-121.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่
บางครั้งก็พลาดได้. **ข่าวสารวิจัยการศึกษา**. 18(3): 8-11.
- วิศิษฐ์ ชุมวรฐายี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานวิทยาลัย
ชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ 10 กันยายน 2548.

วิทยา รุ่งอรุณพิศาล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 14 ตุลาคม 2548.

ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. (2541). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์
ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศักดิ์ ศิริพันธุ์. (2543). **เพชรบุรี : ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์.

ศิริกาญจน์ โกศลมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สงบ ลักษณะ. (2545). มหาวิทยาลัยราชภัฏภารกิจที่ท้าทาย. **วารสารทางวิชาการราชภัฏ
กรุงเทพฯ**. 9(16): 24-29.

สจิวรรณ ทรรพสุ. (2540). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางการศึกษาของอาจารย์
ในสถาบันราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เสนห์ จามริก. (2547). **การจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2539) **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สามารถ จันทร์สุรย์ และประทีป อินแสง. (2541). **การศึกษากับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
ไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

सानปฏิรูป. (2542). **ทิศทางราชภัฏในความคาดหวังของท้องถิ่น**. 2(15): 14.

สายหยุด จำปาทอง. (2548, 3 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย กาญจนา บุญส่ง ที่ห้องสมุดสำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ.

สิรินาฏ บุญช่วย. (2541). **การวิเคราะห์บทบาทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สีลาภรณ์ นาคทรรพ. (2539). การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ใน **การศึกษากับการวิจัย
เพื่ออนาคตของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2539, สิงหาคม - กันยายน). ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานที่เหมาะสมสำหรับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโครงการและแผนงาน. **ข่าวการวิจัยการศึกษา**. 19(6) : 3-11.
- สุดารัตน์ ชาญเลขา. (2545). **รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุธรรม อารีกุล. (2541). **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ... ประเด็นการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุภาวค์ จันทวานิช และวรรณิ ไทยานันท์. (2539). แนวคิดและเครื่องชี้วัดการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประเทศไทย. ใน **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. หน้า 130-226. อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภาวค์ จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกูล. (2539). การพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและคุณภาพชีวิตของประเทศไทย. ใน **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. หน้า 42-97. อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ นิละพงษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กาญจนา บุญส่ง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เมื่อ 22 มีนาคม 2549.
- สุวัจน์ ลิปตพัลลภ. (2542). อนาคตสถาบันราชภัฏนครราชสีมา: อนาคตของลูกหลานเรา. ใน **84 ปี ราชภัฏนครราชสีมา : ยินห์ดด้วยศักดิ์ศรี สร้างคนดีมีคุณธรรม นำสังคมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา**. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคใต้**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุริชัย หวันแก้ว. (2548). มหาวิทยาลัยท่ามกลางกระแสน้ำที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้: สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. ใน **อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ กิจนิตยชีวี. (2545). ภูมิปัญญากรุงเก่ากับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเก่า**. 8(15): 42-52.
- สุรินทร์ เศรษฐมานิต. (2548). **การประเมินเพื่อพัฒนา : การรับรองมาตรฐานการศึกษา (ระดับการศึกษา)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุวิดา ธรรมมณีนวศ์. (2547). การเปลี่ยนแปลงชุมชนท้องถิ่น. ใน **เอกสารประกอบการอบรมเรื่องความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธิธัช คนกาญจน์. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมกุล ถาวรกิจ. (2543). **รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเกียรติ ทานอก. (2539). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). การเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินคุณภาพจาก สมศ. **วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเก่า**. 9(16): 49-61.
- _____. (2549). **การประเมินภายนอกสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. (2545). **เรียนรู้เพื่อแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547.

กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

_____. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสถาบันราชภัฏ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

_____. (2548). องค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

_____. (2549). การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา. ใน เอกสารประกอบการประชุมระดับอุดม
ศึกษารวมพลังเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไทย ปี 2549. หน้า 1-14.

สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2548). แผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2548-2551) จังหวัด
เพชรบุรี. เพชรบุรี: สำนักงานฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2545). พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2545ก). ทิศทางและแนวทางใหม่ในการจัดการอุดมศึกษาของ
ไทย. วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ. 9(16): 1-5.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). กรอบ
แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

_____. (2549). การประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

_____. (2550). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก สถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2548). แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

เสรี พงศ์พิศ. (2548). มหาวิทยาลัยราชภัฏกับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. ใน มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร : 113 ปี ย้อนอดีต...สู่...อนาคต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2548). บันทึกคำบรรยายประกอบการสอนรายวิชา RS 731 วิธีการ
แสวงหาข้อเท็จจริงเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางการศึกษา. ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2548. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อนันต์ รัตนกานฺตร. (2545). บทบาทของมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนไตร์.

- อมรา พงศาพิชญ์ และเบญจา ยอดดำเนิน แอดดิก. (2543). **การตรวจสอบทางสังคมประเทศไทย: ทูทางสังคมและวิกฤติ** (Thailand Social Monitor: Social Capital and Crisis). ธนาคารโลก องค์การยูนิเซฟ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญญวรรณ เมธีสถาพร. (2544). **การพัฒนาศูนย์วัดคุณภาพการศึกษาพยาบาลอนามัยชุมชนของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขภาคเหนือ**. ปริญญาโท กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมมาร สยามวาลา. (2544). **ทูทางสังคมกับความยากจน. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2544 เรื่อง ยุทธศาสตร์การขจัดปัญหาความยากจน**. ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี.
- อาทิตยา ดวงมณี. (2540). **การพัฒนาศูนย์บ่งชี้ร่วมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาการวิจัยทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2541). **การระดมทุนเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544). **ภาพรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- _____. (2546). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- เอนก นาคะบุตร. (2545). **ทูทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- Ashworth, Allan and Harvey, Roger C. (1994). **Assessing Quality in Further and Higher Education**. London : Jessica Kingsley Publishers.
- Baker, Wayne. (2001). **Achieving Success through Social Capital: Tapping Hidden Resource**. in **Your Personal and Business Network**. San Francisco: Jersey-Bass.
- Bailey, J.G. (1999). **Academics' Motivation and Self-efficacy for Teaching and Research**. **Higher Education Research and Development**. 18(3): 343-359.
- Caldwell, H. and Spinks, J. (1986). **The Collaborative School Management Cycle**. New York: Redwood Books.
- Campbell, A. and Lucks, K.S. (1998). **Strategic Synergy Second Edition**. London: ITP.

- Clark, D. (1996). **School as Learning Communities Transforming Education**. New York : Redwood Books.
- Cohen, D. and Prusak, L. (2001). **In Good Company. How Social Capital Makes Organizations Work**. Boston: Havard Business School.
- Ewert, D. Merrill. (1991). Adult Education and International Development. in Sharan B. Merriam and Phyllis M. Cunningham (Eds.) **Handbook of Adult and Continuing Education**. (pp. 84-98). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Fukuyama, F. (1995). **Trust : the Social Virtues and the Creation of Prosperity**. London : Penguin.
- Galbraith, J.K. (1992). **The Culture of Contenment**. Harmondsworth, Middx: Penguin.
- Hart, C. (2000). **Characteristics of Effective Indicators**. (online). Avilable: <http://www.Sustaunablemeasures.com/ldecators/Characteristics.html>.
- Hartwell, A. (1996). **Scientific Ideas and Education in 21st Century**. Available: http://www.21learn.org/arch/articles/ash_complexity.html
- Hill, Yvonne. McGregor, Janet. & Dewer, Kate. (1996). Nursing Access to Higher Education : A Quality Product. in **Quality Assurance in Education**. 4(2): 21-27.
- Hirsch, Philip. (1990). **Development Dilemmas in Rural Thailand**. New York: Singapore.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G. Miskel. (2001). **Educational Administration : Theory Research and Practice**. New York : Random House.
- Johan Gultung. (1980). Self-Reliance: Concepts, Practices and Rational. In **Self-Reliance : A Strategy for Development**. London : Press of Villiers Publications Ltd.
- Johnston. (1981). **Indicators of Education System**. London: Unesco.
- Johnston, C. Carol Suzanne. (2003). **Community Development in a Research Experience for Teachers (RET) Program: Teacher Growth and Translation of The Experience back to the Classroom**. Retrieved August 30,2005, form <http://www.umi//E:\7.htm>
- Joseph, Mathew, & Joseph, Beatriz. (1997). Service Quality in Education: a Student Perspective. **Quality Assurance in Education**. 5(1): 15-21.

- Kaufman, E. Bruce. (1999, Summer). Evolution and Current Status of University HR Programs. **Journal of Human Resource Management**. 38(2): 103-110.
- Kennedy, S.S. (1998). **The Boyer Commission on Education, Reinventing Undergraduate Education : A Blueprint for America's Research Universities**. New York: State University of New York at Stony Brook.
- Knight, P. and Trowler, P.R. (2000). Department-level Cultures and the Improvement of Learning and Teaching. **Studies in Higher Education**. 25(1): 70-83.
- Martin, I. (1994). **Community Education: the School**. Adult and Continuing Education, Unit 4. Canterbury: YMCA National College.
- McKeen, James D.; & Smith, Heather A. (2003). **Making IT Happen: Critical Issues in IT Management**. Ontario: Wiley.
- Morgan, G. (1997). **Images of Organization**. 2nd edn. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nonaka, L. and Takeuchi, H. (1995). **The Knowledge-creating Company**. Oxford: Oxford University Press.
- Oliva, Mohammad S. & Aspinwall, Elaine M. (1996). A Framework for the Dimensions of Quality In Higher Education. **Quality Assurance in Education**. 4(2): 12-20.
- Orr, Emma; & Persson, Marie. (2003). Performance Indicators for Measuring Performance Of Activities. In **Knowledge Management Projects**. M.D. (School of Economics And Commercial Law). Gothenburg; The University of Gothenburg. Photocopied.
- Oxford Dictionary. (1998). Oxford: Oxford University Press.
- Peter, T. and Paul, R. (2001). **Departmental Leadership in Higher Education**. Buckingham: SRHE and open University Press.
- Putnam, R. (2000). **Bowing Alone : The Collapse and Revival of American Community**. New York : Simon and Schuster.
- Riley, K. (2004). **Reforming for Democratic School : Learning for the Future not Yearning for the Past** **Democratic Learning: The Challenge to School Effectiveness**. London : RoutledgeFalmer.
- Robson M. and Matthews R. (1995). **Quality in Education: Some Issues for Schools And Their Community**. Bangkok : Unesco Principal Regional Office for Asia and The Pacific.

- Ruopp, P. (1993). **Approaches to Community Development**. The Hague: Van Hove.
- Singh, B. Imdu. (1994). We Need to be Done to Address Social Development in the Asia-Pacific Region: A Proposal from NGO Community. In **Asia-Pacific NGO Symposium on a Social Development**. P. 26-33.
- Smith, A. and Webster, F. (1997). **The Postmodern University?** Buckingham: SRHE/Open University Press.
- Stainback, S. and Stainback, W. (1992). **Curriculum Considerations in Inclusive Classrooms**. Baltimore: Pouch Brookes.
- Stevens, James. (1996). **Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences**. 3rd ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate Publishers.
- The Brooker Group. (1999). **Background Paper on Higher Education Prepared for the Asian Development Bank**. n.p.
- UNESCO. (1991). **Issues and Methodologies in Educational Development**. Paris: IIEP's Printshop.
- United Nations. (2002). **Social Progress though Community Development**. New York: United Nations Bureau of Social Affairs.
- Webster, D.S. (1995, October). Advantages and Disadvantages of Methods of Assessing Quality. **Change**. 13(7): 20-24.
- World Bank. (1999). Project Appraisal Document on a Proposed Learning and Innovation Credit in the Amount of SDR 3.6 Million Equivalent to the Kingdom of Cambodia for a Northeast Village.
- Yamane, T. (1967). **Statistics; An Introductory Analysis**. New York: John Weatherghill.

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการสัมภาษณ์เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือการวิจัย

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญภาครัฐ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายเชิงพื้นที่

1. นายสยามพร ลิ้มไทย	ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี
2. นายจำลอง นนทพละ	ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
3. นายชัยยะ อังกินันท์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญภาคผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

4. ผศ.ดร. เอกศักดิ์ บุตรลับ	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
5. รศ.สุเทพ ลิ้มอรุณ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. ผศ.ศรชัย เย็นเปรม	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญภาคประชาชนที่ใช้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

7. นายบุญธรรม ลำภาแก้ว	ผู้ปกครองของนักศึกษา
8. นายสุวิทย์ เจียมดี	QC บริษัทชลประทานคอนกรีต อำเภอชะอำ
จังหวัดเพชรบุรี
9. นายเอกอมร สร้อยสม	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและการตลาดของ
บริษัทแพนแปซิฟิก คอร์ปอเรชั่น จำกัด อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชนที่เป็นแหล่งทุนและเป็นผู้ใช้บัณฑิตของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี

10. นายสืบพงศ์ เกตุสุข	เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรี
11. นายกำชัย รังสิยานันท์	ประธานกรรมการบริษัทแม่กลองฟู้ดส์ จำกัด
12. นายชวลิต จงเจริญชัยสกุล	เจ้าของกิจการบริษัทเขาใหญ่ศิลา จำกัด อำเภอชะอำ
จังหวัดเพชรบุรี

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูลเพื่อนำไปใช้พัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะนำไปสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีต่อไป

2. ขอความอนุเคราะห์ท่านในการให้สัมภาษณ์ในประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์

นางสาวกาญจนา บุญส่ง

นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้กำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัย)

1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารและมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ท่านได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีนโยบายตามบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง
2. จากนโยบายในข้อ 1 ท่านคิดว่า ความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในบทบาทของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นทำได้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร
3. ท่านคิดว่า สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดนโยบายเชิงพื้นที่)

1. ในฐานะที่ท่านเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีและมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของจังหวัดเพชรบุรี ท่านมีนโยบายในการพัฒนาเพชรบุรีให้มีจุดเด่นในด้านใด และอย่างไร
2. จากนโยบายในข้อ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
3. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในการพัฒนาจังหวัดตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี และอย่างไร
4. ท่านคิดว่า สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์

กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดนโยบายเชิงพื้นที่)

1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดและมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของจังหวัดเพชรบุรี ท่านมีนโยบายในการพัฒนาเพชรบุรีให้มีจุดเด่นในด้านใด และอย่างไร
2. จากนโยบายในข้อ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
3. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในการพัฒนาจังหวัดตามนโยบายของจังหวัดเพชรบุรี
4. ท่านคิดว่า สิ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
 กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**

ชื่อ.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดนโยบายเชิงพื้นที่)

1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ท่านมีนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของเพชรบุรีให้มีจุดเด่นในด้านใด และอย่างไร
2. จากนโยบายในข้อ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
3. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
4. ท่านคิดว่า สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน)

1. บริษัทแม่กลองฟู้ดส์ จำกัด มีบุคลากรที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมากน้อยเพียงใด และทำงานในหน้าที่ใดบ้าง
2. ท่านมีความพึงพอใจในการทำงานของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหรือไม่อย่างไร หากมีความพึงพอใจ ท่านพึงพอใจในด้านใด และหากไม่พึงพอใจ ท่านไม่พึงพอใจในด้านใด และควรปรับปรุงอย่างไร
3. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในภาคส่วนอุตสาหกรรม และอย่างไร
4. ท่านคิดว่า สิ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
 กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน)

1. บริษัทเขาใหญ่ศิลา จำกัด มีบุคลากรที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมากน้อยเพียงใด และทำงานในหน้าที่ใดบ้าง
2. ท่านมีความพึงพอใจในการทำงานของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหรือไม่อย่างไร หากมีความพึงพอใจ ท่านพึงพอใจในด้านใด และหากไม่พึงพอใจ ท่านไม่พึงพอใจในด้านใด และควรปรับปรุงอย่างไร
3. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในภาคส่วนอุตสาหกรรม และอย่างไร
4. ท่านคิดว่า สิ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
 กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญภาคเอกชน)

1. สภาพการพัฒนาในภาคส่วนอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร และมีแนวโน้มในการพัฒนาเป็นอย่างไร
2. การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรีในข้อ 1 ต้องการใช้นุคลากรที่มีคุณลักษณะอย่างไร
3. บุคลากรในภาคส่วนอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรีที่เป็นบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีมากน้อยเพียงใด และอย่างไร
4. ท่านมีความพึงพอใจในการทำงานของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหรือไม่อย่างไร หากมีความพึงพอใจ ท่านพึงพอใจในด้านใด และหากไม่พึงพอใจ ท่านไม่พึงพอใจในด้านใด และควรปรับปรุงอย่างไร
5. ท่านคิดว่า มีสิ่งใดบ้างที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรปรับปรุงในส่วนที่สนองตอบความต้องการในภาคส่วนอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรี และอย่างไร
6. ท่านคิดว่า สิ่งที่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีควรมีการพัฒนาเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใด และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
 กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ภาคประชาชนผู้ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)

1. ท่านได้ใช้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
2. ท่านพึงพอใจต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในข้อ 1 มากน้อยเพียงใด และ
อย่างไร และมีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขบ้าง
3. ท่านคิดว่า ปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของ
ท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร
4. สิ่งที่ท่านต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีบทบาทเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใดบ้าง
และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์.....โทรสาร.....
 วันที่ให้การสัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
 สถานที่ให้การสัมภาษณ์.....

คำถามการสัมภาษณ์ (ภาคประชาชนผู้ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี)

1. ท่านตัดสินใจให้บุตรเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้วยเหตุผลใด และอย่างไร
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีการพัฒนาในการจัดการศึกษาในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร
4. ท่านคิดว่า บุตรของท่านได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพตามที่ท่านต้องการหรือไม่ อย่างไร และมีสิ่งใดที่ท่านต้องการให้เสริมหรือเพิ่มเติมอีกบ้าง
5. ท่านคิดว่า ปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร
6. สิ่งที่ท่านต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องใดบ้าง และอย่างไร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์
 กาญจนา บุญส่ง นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้และแบบสอบถาม

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของตัวบ่งชี้และแบบสอบถาม**

1. ศาสตราจารย์ ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์	อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา การพานิช	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิวัต กลิ่นงาม	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. องอาจ นัยพัฒน์	หัวหน้าภาควิชาการวัดและประเมินผล
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา	อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับผู้บริหารและ
อาจารย์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิกรุณาตรวจสอบตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลือกที่กำหนดให้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

นางสาวกาญจนา บุญส่ง

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ตำแหน่ง

- ☐ ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี
- ☐ ผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก
- ☐ ผู้บริหาร ได้แก่ รองคณบดี รองผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก
- ☐ อาจารย์ผู้สอน

2. ประสบการณ์ในการทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.....ปี (เศษของปีที่เท่ากับ 6 เดือนหรือมากกว่า โปรดนับเป็น 1 ปี)

3. คณะที่ท่านสังกัด

- ☐ ครุศาสตร์
- ☐ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ☐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ☐ วิทยาการจัดการ
- ☐ เทคโนโลยีการเกษตร
- ☐ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ☐ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ที่จะนำมาชี้วัดบทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏและโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม ให้ตรงกับตัวเลขที่ต้องการซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1. องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 หลักสูตร						
1	ประสิทธิผลของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึงการพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น					
2	ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น					
3	ระดับความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน					
องค์ประกอบย่อยที่ 2 การจัดการเรียนรู้						
4	ระดับความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน					
5	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ยืดหยุ่น ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน					
6	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น					
7	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
องค์ประกอบย่อยที่ 3 การมีส่วนร่วม						
8	ประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น					
9	ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
10	ระดับความสำเร็จของการมีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น					

ข้อ ที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม					
		5	4	3	2	1	
2. องค์ประกอบด้านการวิจัย							
องค์ประกอบย่อยที่ 1 การบริหารจัดการงานวิจัย							
1	ประสิทธิผลของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น						
2	ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น						
3	ระดับความสำเร็จของการเผยแพร่ผลงานวิจัยองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพื่อต่อยอดและนำไปใช้แก้ปัญหาท้องถิ่น						
4	ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัยเฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น						
องค์ประกอบย่อยที่ 2 คุณลักษณะของผลงานวิจัย							
5	จำนวนของผลงานการศึกษา การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น						
6	จำนวนของผลงานวิจัยที่มีการศึกษาลักษณะของชุมชนที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจ และปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการ						
7	จำนวนของผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและประเทศ						
3. องค์ประกอบด้านการบริการทางวิชาการ							
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ลักษณะของกิจกรรม							
1	ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อมให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น						
2	ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน						
3	ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การสนับสนุนชมรมหรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น						

ข้อ ที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ						
4	ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาท้องถิ่น					
5	ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้กับเด็กในชนบท					
6	ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส					
4. องค์ประกอบด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ						
1	ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น					
2	ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญาทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี					
องค์ประกอบย่อยที่ 2 ลักษณะของกิจกรรม						
3	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น					
4	ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5	ประสิทธิผลของกิจกรรมเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น					
5. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 กระบวนการบริหาร						
1	ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น					
2	ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่น					

ข้อ ที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบย่อยที่ 1 กระบวนการบริหาร (ต่อ)						
3	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น					
4.	ระดับความสำเร็จในการให้ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษากับคนในท้องถิ่น					
5.	ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น					
องค์ประกอบย่อยที่ 2 องค์การ						
6.	ระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย					
7.	ระดับความสำเร็จในการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย					
6. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของบัณฑิต						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความรู้ ความสามารถ						
1	ระดับ ความรอบรู้ ของบัณฑิตในด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น					
2	ระดับความสามารถของบัณฑิตในการบูรณาการความรู้ที่เรียนมากับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น					
3	ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น					
4	ระดับความสามารถของบัณฑิตในการดำรงชีวิตได้ด้วยการพึ่งตนเอง					
องค์ประกอบย่อยที่ 2 เจตคติ						
5	ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น					

ข้อ ที่	ตัวบ่งชี้	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบย่อยที่ 2 เจตคติ (ต่อ)						
6	ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต					
องค์ประกอบที่ 7 ด้านทรัพยากร						
องค์ประกอบย่อยที่ 1 ปัจจัยนำเข้า						
1.	จำนวนของบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					
2.	ระดับคุณภาพของฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่น					
องค์ประกอบย่อยที่ 2 กลไกการดำเนินการ						
3.	ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					
4.	ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น					
5.	ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
6.	ระดับความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

ภาคผนวก จ.

ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อ
การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

**ผลการประเมินคุณภาพตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ค่าดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล
ด้านการเรียนการสอน				
หลักสูตร				
1. ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่สะท้อนบ่งบอกถึง การพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ปัญหาของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ประสิทธิภาพของรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และความเป็น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับ ความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน	1	1	1	ผ่าน
การจัดการเรียนรู้				
1. ระดับความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ชุมชน	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย รูปแบบ ยืดหยุ่น ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เข้าถึง แหล่งที่เป็นภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
4. ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ ความรู้สมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
การมีส่วนร่วม				
1. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับ กำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จของการมีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ค่าดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล

ด้านการวิจัย

การบริหารจัดการงานวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จของการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศผลงานวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จของการเผยแพร่ผลงานวิจัยองค์ความรู้ที่เป็น มรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่นเพื่อต่อยอดและนำไปใช้ แก้ปัญหาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
4. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของหน่วยงานวิจัย เฉพาะทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน

คุณลักษณะของผลงานวิจัย

1. จำนวนของผลงานการศึกษา การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. จำนวนของผลงานวิจัยที่มีการศึกษาลักษณะของชุมชนที่ เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจและปัญหาต่างๆ ที่เป็น อุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการ	1	1	1	ผ่าน
3. จำนวนของผลงานวิจัยในท้องถิ่นที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และประเทศ	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	คำดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล
ด้านการบริการทางวิชาการ				
ลักษณะของกิจกรรม				
1. ระดับความสำเร็จของการเป็นแหล่งองค์ความรู้และพร้อม ให้บริการการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ท้องถิ่น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาชุมชน	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของ ท้องถิ่น เช่น การอบรมหลักสูตรระยะสั้น การสนับสนุนชมรม หรือกลุ่มงานอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
กลไกการดำเนินการ				
1. ระดับความสำเร็จในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ในการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้กับเด็กในชนบท	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จในการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ ชุมชน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	คำดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

องค์การ

1. ระดับความสำเร็จในการเป็นผู้นำในการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จของระบบการจัดเก็บรวบรวม
และเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภูมิปัญญา
ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี	1	1	1	ผ่าน

ลักษณะของกิจกรรม

1. ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
การสอนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณี
ของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมยกย่องบุคลากร
ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ประสิทธิภาพของกิจกรรมเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้
ทางด้านความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี
ของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ค่าดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล
ด้านการบริหารจัดการ				
กระบวนการบริหาร				
1. ระดับความสอดคล้องของการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความชัดเจนและครอบคลุมของการกำหนดนโยบาย แผนงาน กิจกรรมในด้านการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จของกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
4. ระดับความสำเร็จในการให้ความเสมอภาคและโอกาสทาง การศึกษากับคนในท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
5. ความต่อเนื่องของการเผยแพร่การดำเนินงานของ มหาวิทยาลัยต่อชุมชนท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
องค์กร				
1. ระดับความสำเร็จในการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและ คล่องตัวในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของ มหาวิทยาลัย	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จในการให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านของ ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ค่าดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล
ด้านคุณลักษณะของบัณฑิต				
ความรู้ ความสามารถ				
1. ระดับความรู้ของบัณฑิตในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสามารถของบัณฑิตในการบูรณาการความรู้ ที่เรียนมากับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
4. ระดับความสามารถของบัณฑิตในการดำรงชีวิตได้ ด้วยการพึ่งตนเอง	1	1	1	ผ่าน
เจตคติ				
1. ระดับพฤติกรรมของบัณฑิตที่แสดงออกถึงความภูมิใจ รักและหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิต	1	1	1	ผ่าน

ตัวบ่งชี้บทบาทความเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	คำดัชนีความสอดคล้องระดับคุณภาพ			
	ความ ตรง	ความ ชัดเจน	ความ เหมาะสม	การ แปลผล
ด้านทรัพยากร				
ปัจจัยนำเข้า				
1. จำนวนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องชาอยู่ในสาขาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับคุณภาพของฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องชาอยู่ในแต่ละด้านของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
กลไกการดำเนินการ				
1. ระดับความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเกี่ยวข้องชาอยู่ในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
2. ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน
3. ระดับความสำเร็จในการจัดให้ผู้เกี่ยวข้องชาอยู่ในแต่ละด้านของท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	ผ่าน
4. ระดับความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องชาอยู่กับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น	1	1	1	ผ่าน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	กาญจนา บุญส่ง
วันเดือนปีเกิด	12 มิถุนายน 2500
สถานที่เกิด	เพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	27 หมู่ 4 ตำบลบางจาก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2534	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2551	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ